

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 18 lutego 2009r.

Nr 37

TREŚĆ:

Poz.:

UCHWAŁY:

- 571 — Nr XXIII/202/08 Rady Powiatu w Busku-Zdroju z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013..... 1905
- 572 — Nr XXXII/431/2008 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 22 grudnia 2008r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody..... 1980
- 573 — Nr XXXII/443/2008 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 22 grudnia 2008r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na 2008r..... 1981
- 574 — Nr XXXII/444/2008 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 22 grudnia 2008r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na 2008r..... 1990
- 575 — Nr XXVIII/250/2008 Rady Miasta Sandomierza z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie zmian w budżecie miasta na 2008r..... 1992
- 576 — Nr XXVIII/252//2008 Rady Miasta Sandomierza z dnia 17 grudnia 2008r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2008 rok..... 1994
- 577 — Nr XII/1/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie zmian budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok..... 1996
- 578 — Nr XII/2/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie zmiany załącznika nr 9 „Plan dochodów i wydatków dochodów własnych na 2008 rok” do uchwały nr I/3/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 25 stycznia 2008r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Starachowice na 2008r..... 1999
- 579 — Nr XII/3/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie określenia wydatków budżetowych, których niezrealizowane planowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego 2008..... 2000
- 580 — Nr XII/4/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie zmian budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok..... 2002
- 581 — Nr XII/5/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie wyrażenia zgody na zaciągnięcie zobowiązania finansowego przez Gminę Starachowice na realizację inwestycji..... 2003

571

UCHWAŁA Nr XXIII/202/08 RADY POWIATU W BUSKU-ZDROJU

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z 5 czerwca 1998r. samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

(t.j. Dz. U. z 2003r. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1.1. Przyjmuje się do realizacji Program opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013, sporządzony przez Zarząd Powiatu w

Busku-Zdroju, o treści określonej w załączniku do niniejszej uchwały.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, uzyskał pozytywną opinię Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od opublikowania.

Przewodniczący Rady Powiatu: *S. Stolarska*

Załącznik do uchwały Nr XXIII/202/2008
Rady Powiatu w Busku-Zdroju
z dnia 19 grudnia 2008r.

Powiat Buski

Program Opieki nad Zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013

Spis treści

1. Wprowadzenie
2. Podstawy prawne
 - 2.1. Ochrona zabytków na podstawie ustawy o ochronie zabytków
 - 2.2. Ochrona walorów kulturowych i historycznych na podstawie ustawy o ochronie przyrody
 - 2.3. Ochrona miejsc pamięci
3. Kompetencje w zakresie ochrony zabytków
4. Kontekst programowy
 - 4.1. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami
 - 4.2. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury oraz Uzupelnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury
 - 4.3. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego
 - 4.4. Strategia Rozwoju Powiatu Buskiego
 - 4.5. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim
 - 4.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
 - 4.7. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Powiatu Buskiego
5. Fazy opracowywania programu
6. Charakterystyka powiatu buskiego
7. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w powiecie buskim
 - 7.1. Obiekty zabytkowe nieruchome znajdujące się na terenie Powiatu Buskiego
 - 7.2. Stan utrzymania zabytków nieruchomych
 - 7.3. Zasoby dziedzictwa kultury w Powiecie Buskim - zabytki ruchome
 - 7.4. Zasoby archeologiczne
 - 7.5. Miejsca pamięci
 - 7.6. Przyrodnicze walory kulturowe
 - 7.7. Zabytki o istotnym znaczeniu dla Powiatu Buskiego
 - 7.8. Wartości niematerialne i czynniki regionalnej tożsamości
 - 7.9. Szlaki tematyczne i turystyczne
 - 7.9.1. Szlaki tematyczne
 - 7.9.2. Szlaki turystyczne
8. Analiza SWOT
 - 8.1. Mocne strony

- 8.2. Słabe strony
- 8.3. Szanse
- 8.4. Zagrożenia
- 8.5. Wnioski z analizy SWOT
- 9. Cele i kierunki działań programu opieki nad zabytkami w powiecie buskim
- 10. Instrumenty wdrażania i monitoring programu opieki nad zabytkami
 - 10.1. Wdrażanie programu opieki nad zabytkami
 - 10.2. Monitoring
- 11. Możliwości finansowania inwestycji w dziedzinie opieki nad zabytkami i ich konserwacji
 - 11.1. Mechanizmy finansowe ochrony i opieki nad zabytkami w niektórych krajach Europy Zachodniej
 - 11.2. Mechanizmy finansowania ochrony i opieki nad zabytkami przez Unię Europejską
 - 11.3. Mechanizmy finansowe pozastrukturalne
 - 11.4. Finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
 - 11.4.1. Zasady i źródła finansowania opieki nad zabytkami
 - 11.4.1.1. Środki publiczne
 - 11.4.1.2. Środki prywatne
 - 11.5. Zasady finansowania opieki nad zabytkami Powiecie Buskim
- 12. Załączniki
 - 12.1. Obiekty zabytkowe na terenie Powiatu Buskiego wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach
 - 12.2. Obiekty zabytkowe na terenie Powiatu Buskiego objęte opieką konserwatorską
 - 12.3. Obiekty mające istotne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego Powiatu Buskiego
 - 12.4. Wykaz zabytków ruchomych
 - 12.5. Obiekty przyrodnicze podlegające ochronie na terenie Powiatu Buskiego
 - 12.6. Miejsca pamięci na terenie Powiatu Buskiego

1. Wprowadzenie

Wśród najważniejszych czynników decydujących o szansach rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz o możliwościach kreowania aktywnego społeczeństwa obywatelskiego znajduje się dziedzictwo kulturowe. Częścią tego dziedzictwa są zabytki ruchome i nieruchome, które jako ślady działalności ludzkiej stanowią źródło informacji o życiu przodków oraz o historycznym rozwoju regionu i kraju. Zachowanie łączności między przeszłością i przyszłością wymaga szczególnej troski o dziedzictwo narodowe, co jest konstytucyjnym obowiązkiem każdego Polaka.

Troska o ochronę dziedzictwa kulturowego nabiera szczególnego znaczenia w warunkach funkcjonowania Polski w unijnej wspólnocie kulturowej. Dokumenty programowe Unii Europejskiej nadają szczególną wagę odrębności kulturowej i zwracają uwagę na potrzebę promowania wspólnego dziedzictwa kulturowego z poszanowaniem zasady respektowania narodowej i regionalnej różnorodności kulturowej.

Dziedzictwo kulturowe stanowi także ważny element rozwoju turystyki oraz rozwoju gospodarczego, jako fundament rozwoju przemysłu kultury, który zawiera w sobie nie tylko dziedziny działalności gospodarczej bezpośrednio zajmujące się produkcją i dystrybucją dóbr i usług kultury, ale i działalność niedochodową, która generuje przychód w innych branżach. Z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego rozwój prze-

mysłu kultury mieści się w modelu Gospodarki Opartej na Wiedzy:

- 1) tworzy miejsca pracy oraz zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych specjalistów,
- 2) opiera się na ponadlokalnych powiązaniach, dziedzictwie kulturowym, wiedzy i informacji,
- 3) jest powiązany z innymi sektorami bazującymi na wiedzy (edukacja, turystyka),
- 4) jest czysty ekologicznie.

Złożoność działań w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego w warunkach gospodarki rynkowej wymaga strategicznego zarządzania tymi zabytkami. Narzędziem realizacji strategii ochrony dziedzictwa kulturowego są programy opieki nad zabytkami województwa, powiatu lub gminy. Program opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013, zwany w dalszej części Programem, wyznacza priorytety i kierunki działań w dziedzinie opieki i ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego. Opracowaniu Programu przyświecała idea stworzenia spójnego systemu opieki nad zabytkami obejmującego:

- 1) ochronę i poprawę stanu zasobów środowiska kulturowego,
- 2) promocję i turystyczne udostępnienie lokalnych atrakcji dziedzictwa kulturowego,
- 3) kształtowanie ładu przestrzennego,
- 4) budowanie tożsamości kulturowej i obywatelskiej,
- 5) rozwój społeczno-gospodarczy.

Program za jeden z celów podstawowych przyjmuje pobudzenie wśród lokalnej społeczności świadomości istnienia własnego dziedzictwa kulturowego oraz potrzeby jego ochrony. Coraz więcej osób identyfikuje się z własnym regionem. Na wzmocnienie więzi regionalnych wpływają zwiększające się możliwości swobodnego dysponowania swoim losem oraz przywiązanie do własnych korzeni rodzinnych i narodowych wzmacniające poczucie bezpieczeństwa związane z rodzinnymi stronami. Powoduje to pragnienie posiadania bezpiecznej „małej ojczy-

zny”. Odzwierciedleniem tych zjawisk jest historia własnego regionu, której widocznym znakiem są lokalne zabytki. Pielęgnacja własnej historii związana jest z ochroną dziedzictwa kulturowego i wymaga wzięcia odpowiedzialności przez właścicieli i użytkowników za właściwy stan zachowania obiektów historycznych oraz aktywnego udziału samorządów w wykorzystaniu i promowaniu dziedzictwa kulturowego. Należy zatem podjąć wszelkie starania w zakresie wspólnej dbałości o wartości historyczne i estetyczne architektury i przestrzeni.

2. Podstawy prawne

Stan prawodawstwa ochrony dziedzictwa kulturalnego w Polsce jest od dnia 1 maja 2004r. częścią systemu prawa Unii Europejskiej. Do zagadnienia ochrony dziedzictwa kulturowego odnosi się również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek opracowania Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim wynika z:

- 1) Ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.),
- 2) Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. nr 162 poz. 1568 z późn. zm.),
- 3) Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 nr 92 poz. 880),
- 4) Ustawy z dnia 21 stycznia 1988r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz. U. z 1988r. nr 2 poz. 2 z późn. zm.),

- 5) Ustawy z dnia 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 1933r. nr 39 poz. 311 z późn. zm.),
- 6) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 1988r. w sprawie organizacji, trybu działania i zasad finansowania Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz. U. z 1988r. nr 22 poz. 154),
- 7) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 maja 1999r. w sprawie określenia sposobu oznakowania granic Pomników Zagłady i ich stref ochronnych, a także wzorów znaków wskazujących na te granice (Dz. U. z 1999r. nr 47 poz. 473),
- 8) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1936r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 1936r. nr 85 poz. 595).

Ochrona zabytków na podstawie ustawy o ochronie zabytków

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa procedurę sporządzania i kontroli realizacji lokalnych i regionalnych programów opieki nad zabytkami. W odniesieniu do samorządu powiatowego ustawa ta określa następujący sposób działania:

- 1) przedmiotem programu są wszystkie zabytki niezależnie od form ochrony, jakimi są objęte,
- 2) program sporządza zarząd powiatu na 4 lata,
- 3) program przyjmuje rada powiatu po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- 4) program jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym,
- 5) zarząd powiatu co 2 lata sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia radzie powiatu.

Podstawą sporządzenia programu jest ewidencja zabytków, a celem głównym programu jest poprawa stanu zachowania zabytków oraz włączenie zabytków w rozwój gospodarczy i społeczny. Program realizuje cele szczególne

określone w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- 1) włączanie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,

- 6) określanie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami szczegółowo określa przedmiot, zakres, formy i sposób ochrony zabytków.

Za zabytek uznaje się nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. W myśl powołanej ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

- 1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami,
 - h) ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - i) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami,
 - e) środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - f) materiałami bibliotecznymi,
 - g) instrumentami muzycznymi,
 - h) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

- i) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- 3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:
 - a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto ochronie mogą podlegać nazwy:

- a) geograficzne,
- b) historyczne,
- c) tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków,
- uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego (po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków),
- utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej,
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględniające w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych.

Zgodnie z powołaną ustawą ochrona zabytków polega, w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- 2) obieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu i nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,

6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

W myśl powołanej ustawy - opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków:

1) naukowego badania i dokumentowania zabytku,

- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ochrona walorów kulturowych i historycznych na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Ochrona wartości kulturowych i historycznych jest uwzględniana przy tworzeniu form ochrony na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Do form ochrony przyrody, które uwzględniają ochronę wartości kulturowych, należą:

- 1) parki narodowe,
- 2) rezerваты przyrody,
- 3) parki krajobrazowe,
- 4) obszary chronionego krajobrazu,
- 5) obszary Natura 2000,
- 6) pomniki przyrody,
- 7) stanowiska dokumentacyjne,

- 8) użytki ekologiczne,
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na szczególną uwagę zasługuje ochrona wielkoobszarowa w postaci parku krajobrazowego. Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Ochrona miejsc pamięci

Celem ochrony miejsc pamięci jest zachowanie wszelkich śladów i utwalenie znaczących dla tożsamości narodowej wydarzeń, faktów, postaci z dziejów państwa i narodu polskiego, walk o zjednoczenie i niepodległość ze szczególnym uwzględnieniem celów wychowawczych i edukacyjnych, tak aby służyły popu-

laryzacji wiedzy o dokonaniach Polaków, stanowiły trwałe element tożsamości narodowej i składnik współczesnego życia.

Miejsca, obiekty i znaki pamięci narodowej jako ważny składnik tożsamości powinny być chronione przez wszystkich obywateli.

3. Kompetencje w zakresie ochrony zabytków

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dokonuje podziału kompetencji w zakresie ochrony zabytków. Organami ochrony zabytków są:

- 1) minister kultury, w imieniu którego działa Generalny Konserwator Zabytków,
- 2) wojewoda, w imieniu którego działa wojewódzki konserwator zabytków.

Na szczeblu centralnym organem zajmującym się ochroną zabytków jest Generalny Konserwator Zabytków. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad nimi,
- 3) podejmowanie działań związanych ze wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami,

- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych nieprawnie za granicę,
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach ochrony zabytków,
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków,
- 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków,
- 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich,
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych i rzeczowych,
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki Za opiekę nad zabytkami,
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków,

- 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 14) podejmowanie działań związanych z troską o zabytki dotyczące historii Polski pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Na szczeblu wojewódzkim organem zajmującym się ochroną zabytków jest wojewódzki konserwator zabytków, którego powołuje i odwołuje wojewoda na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków lub za jego zgodą. Do zadań wojewódzkiego konserwatora zabytków zgodnie z powołaną ustawą należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad nimi,
- 2) sporządzanie, w ramach własnych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad nimi,
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,
- 4) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń dotyczących ochrony zabytków i opieki nad nimi,
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Kompetencje w zakresie ochrony zabytków na szczeblu gminnym - zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - sprawuje:

1. wójt, burmistrz, prezydent, który:
 - 1) sporządza plan ochrony parku kulturowego, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków,
 - 2) przedstawia do zatwierdzenia radzie gminy planu ochrony parku kulturowego,
 - 3) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
 - 4) przyjmuje zawiadomienia o odkryciu, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem lub zawiadomienia o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym,

- 5) przekazuje wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, nie dłużej niż w terminie 3 dni, przyjętego zawiadomienia o odkryciu, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem lub zawiadomienia o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym,
- 6) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami,
- 7) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami,
- 8) przedstawia sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami radzie gminy,
- 9) występuje z wnioskiem o przyznanie osobom zasłużonym w sprawowaniu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami odznaki Za opiekę nad zabytkami,
- 10) realizuje sprawy z zakresu właściwości wojewody, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, powierzonych przez wojewodę, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, w drodze porozumienia.

2. Rada gminy, która:

- 1) uwzględnia zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu strategii rozwoju gminy, studiów uwarunkowań i kierunków oraz planów zagospodarowania przestrzennego gminy, a w szczególności:
 - a) postanowień krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - b) rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
 - c) przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu uwzględniających opiekę nad zabytkami,
- 2) uwzględnia w studium uwarunkowań i kierunków oraz w planie zagospodarowania przestrzennego gminy, w szczególności:
 - a) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
 - b) ochronę innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - c) ochronę parków kulturowych,
 - d) ustaleń gminnego programu opieki nad zabytkami,
 - e) ustalanie strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mają-

ce na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków,

- 3) przyjmuje gminny program opieki nad zabytkami, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- 4) uwzględnia ewidencję zabytków jako podstawę do sporządzania programu opieki nad zabytkami,
- 5) udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru na zasadach określonych w podjętej przez siebie uchwale,
- 6) prowadzi wykaz udzielonych dotacji,
- 7) informuje o udzielonych dotacjach na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku inne organy uprawnione do udzielania takich dotacji,
- 8) przyjmuje zabytek, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami, który został wywłaszczony przez starostę jeżeli nie było możliwe usunięcie zagrożenia, dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia - na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- 9) podejmuje uchwały, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, w sprawie utworzenia parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej,
- 10) zatwierdza plan ochrony parku kulturowego,
- 11) tworzy jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem kulturowym w celu realizacji zadań związanych z jego ochroną,
- 12) sporządza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów, na których utworzono park kulturowy,
- 13) uwzględnia w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oprócz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz ustaleń planów ochrony parków kulturowych, inne zabytki nieruchome wskazane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków.

Kompetencje w zakresie ochrony zabytków na szczeblu powiatowym - zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - realizuje:

1. Starosta, który:

- 1) umieszcza na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru stosowny znak informacyjny - w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków,
- 2) wydaje decyzje o zabezpieczeniu zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia (na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków) - w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia,
- 3) wywłaszcza zabytek (na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków) na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia dla tego zabytku, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia,
- 4) współdziała ze społecznym opiekunem zabytków w sprawach ochrony zabytków i opieki nad tymi zabytkami (tj. w sprawach związanych z zachowaniem wartości zabytków i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie oraz upowszechnianiem wiedzy o zabytkach),
- 5) ustanawia, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, społecznego opiekuna zabytków,
- 6) cofa ustanowienie społecznego opiekuna zabytków, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, jeżeli opiekun przestał spełniać wymagania określone w powołanej wyżej ustawie lub niewłaściwie wykonuje swoje zadania,
- 7) zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o ustanowieniu społecznego opiekuna zabytków lub cofnięciu takiego ustanowienia,
- 8) prowadzi listę społecznych opiekunów zabytków,
- 9) wydaje legitymację społecznego opiekuna zabytków,
- 10) wydaje zaświadczenie osobie prawnej lub innej jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, pełniącej funkcję społecznego opiekuna zabytków,
- 11) występuje z wnioskiem o przyznanie osobom zasłużonym w sprawowaniu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami odznaki Za opiekę nad zabytkami,
- 12) realizuje sprawy z zakresu właściwości wojewody, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, powierzonych przez wojewodę, na wniosek wojewódzkiego

- konserwatora zabytków, w drodze porozumienia.
2. Zarząd powiatu, który:
 - 1) sporządza na okres 4 lat, powiatowy program opieki nad zabytkami,
 - 2) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami,
 - 3) przedstawia sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami radzie powiatu.
 3. Rada powiatu, która:
 - 1) uwzględnia zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, a w szczególności:
 - a) postanowienia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - b) rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
 - c) przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniających opiekę nad zabytkami,
 - 2) uwzględnia ewidencję zabytków jako podstawę do sporządzania programu opieki nad zabytkami,
 - 3) przyjmuje powiatowy program opieki nad zabytkami, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
 - 4) udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zasadach określonych w podjętej przez siebie uchwale,
 - 5) prowadzi wykaz udzielonych dotacji,
 - 6) informuje inne organy uprawnione do udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku o udzielonych dotacjach.

Ustawa o ochronie zabytków zakłada również istnienie ciał opiniodawczo-doradczych:

- 1) na szczeblu centralnym jest nim Rada Ochrony Zabytków, działająca przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oraz Główna Komisja Konserwatorska, działająca przy Generalnym Konserwatorze Zabytków,
- 2) na szczeblu wojewódzkim organem opiniodawczym w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków, działająca przy wojewódzkim konserwatorze zabytków. W jej skład chodzi od 5 do 10 członków powoływanych na okres 4 lat przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, który zapewnia też jej obsługę administracyjną i finansową.

4. Kontekst programowy

Program opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim koresponduje z założeniami dokumentów programowych Powiatu Buskiego, Województwa Świętokrzyskiego oraz dokumentami krajowymi, w szczególności:

- 1) Krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 2) Narodową Strategią Rozwoju Kultury wraz z Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury,
- 3) Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego,
- 4) Strategią Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim,
- 5) Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego,
- 6) Strategią Rozwoju Powiatu Buskiego,
- 7) Planem ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Powiatu Buskiego.

4.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

obowiązek sporządzenia Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Celem tego programu jest stworzenie warunków niezbędnych do sprawowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz wzmocnienie ochrony i opieki nad materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami obecnie jest opracowywany. W tezach do tego Programu określono siedem podstawowych zasad konserwatorskich:

- a) *primum non nocere* (po pierwsze nie szkodzić),
- b) maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- c) minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymanie się od działań niekoniecznych),
- d) usuwania tylko tego, co na oryginał działa niszcząco,
- e) czytelności i odróżnialności ingerencji,
- f) odwracalności metody i materiałów,
- g) wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Zasady te powinny być uwzględniane podczas prowadzenia wszelkich prac przy zabytkach m.in. przez pracowników urzędów, kon-

serwatorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, pracowników budowlanych, archeologów, badaczy, właścicieli, użytkowników i innych.

W tezach do Programu wyznaczone zostały następujące cele działań:

1. w zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:
 - 1) pełna ocena stanu, a także kategorii i stopnia zagrożeń krajowego zasobu:
 - a) zabytków ruchomych,
 - b) zabytków nieruchomych,
 - c) dziedzictwa archeologicznego,
 - d) pomników historii,
 - e) obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa,
 - 2) wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych,
 - 3) objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki,
 - 4) ocena stanu służb i ich możliwości wypełniania zadań z zakresu ochrony zabytków,
 - 5) ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków - m.in. rozwijanie i podnoszenie skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami,
 - 6) udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.
 2. W zakresie działań o charakterze systemowym:
 - 1) powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa,
 - 2) przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego - wprowadzenie jej do wszystkich dziedzin i na wszystkie poziomy zarządzania i gospodarowania.
 3. Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
 4. W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:
 - 1) tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji,
 - 2) gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o:
 - a) stanie zachowania zabytków,
 - b) postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich,
 - c) zagrożeniach dla zabytków,
 - d) prawidłowości zarządzania zabytkami,
 - e) bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych,
 - f) innych formach ochrony dziedzictwa,
 - 3) wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego - wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.
 5. W zakresie kształcenia i edukacji:
 - 1) utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego,
 - 2) kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków,
 - 3) upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.
 6. W zakresie współpracy międzynarodowej:
 - 1) wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie,
 - 2) oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.
- 4.2. Narodowa strategia rozwoju kultury uzupełnienie narodowej strategii rozwoju kultury
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004r. określa zasad polityki kulturalnej państwa w warunkach rynkowych. Misją strategii jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.
- Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 zakłada że, działania podejmowane w ramach Strategii powinny prowadzić do następujących efektów:
- a) zmniejszenie dysproporcji w dostępie do kultury w regionach,

- b) zwiększenie udziału kultury w PKB,
- c) zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw oraz liczby zatrudnionych w przemyśle kultury,
- d) radykalna poprawa podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków,
- e) stworzenie markowych produktów turystyki kulturowej,
- f) wykształcenie więzi pomiędzy kulturą, edukacją i nauką w kształtowaniu kapitału społecznego.

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 precyzuje również cele Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, które obejmują:

- 1) Cel strategiczny: zrównoważenie rozwoju kultury w regionach,
- 2) Cele uzupełniające:
 - a) wzrost efektywności zarządzania sferą kultury,
 - b) zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury,
 - c) wzrost udziału kultury w PKB,
 - d) zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
 - e) modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury,
 - f) wzrost uczestnictwa w kulturze,
 - g) rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w szkolnych programach,
 - h) efektywna promocja twórczości,
 - i) promocja polskiej kultury za granicą,
 - j) ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem,
 - k) wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
 - l) rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Cele cząstkowe realizowane będą w ramach obszarów priorytetowych, którym odpowiadają Programy Operacyjne:

- a) Promocja twórczości,
- b) Dziedzictwo kulturowe,
- c) Promocja czytelnictwa,
- d) Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury,
- e) Obserwatorium kultury,
- f) Promocja kultury polskiej za granicą,
- g) Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego oraz wzrost efektywności zarządzania kulturą,
- h) Promesa Ministra Kultury,
- i) Media z kulturą,
- j) Rozwój inicjatyw lokalnych,
- k) Znaki Czasu.

4.3. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020r. została przyjęta uchwałą Nr XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2006r. Celem generalnym Strategii jest wzrost atrakcyjności Województwa jako podstawy zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Wśród czynników wpływających na poprawę wizerunku Województwa Strategia wymienia zasoby dziedzictwa kulturowego: liczne i różnorodne zasoby dóbr kultury, wielość tradycji historycznych i miejsc związanych z przeszłością narodu polskiego oraz bogato reprezentowaną tradycyjną kulturę i sztukę ludową. Elementy te są podstawą oferty turystycznej regionu. Jako jeden z celów strategicznych prowadzących do osiągnięcia celu generalnego dokument wymienia Ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury w ramach priorytetu 2 - Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego wskazuje następujące kierunki działań:

- a) zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
- b) modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury,
- c) zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- d) poprawa warunków funkcjonowania instytucji artystycznych,
- e) poprawa warunków funkcjonowania bibliotek, w szczególności naukowych i akademickich, oraz zwiększenie dostępności do nowoczesnych usług bibliotecznych, z wykorzystaniem technologii informatycznych,
- f) wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
- g) poprawa dostępności mieszkańców do oferty kulturalnej poprzez wspieranie instytucji poszerzających ofertę programową, umożliwiającą aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym,
- h) tworzenie nowych miejsc pracy związanych z ochroną i udostępnianiem dziedzictwa kulturowego.

4.4. Strategia Rozwoju Powiatu Buskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Buskiego została przyjęta Uchwałą Nr XVII/150/2008 Rady Powiatu w Busku-Zdroju z dnia 30 kwietnia 2008r. Strategia wskazuje na ważną rolę lokalnego dziedzictwa kulturowego w rozwoju gospodarczym Powiatu oraz podnoszeniu jego atrakcyjności. Szczególne znaczenie ma tu bogata historia Ziemi Buskiej, która należy do najstarszych ośrodków chrześcijaństwa w Polsce i może poszczycić się mianem

kolebki Polskiej państwowości (stolica państwa Wiślan, Wiślica jako gród kasztelański). Szczególne miejsce w zasobach dziedzictwa kulturowego Powiatu zajmują zabytki sakralne, m.in.:

- 1) Bazylika Mniejsza pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wiślicy,
- 2) Zespół kościoła cmentarnego pod wezwaniem Św. Leonarda w Busku-Zdroju,
- 3) gotycki kościół fundacji Jana Długosza w Chotlu Czerwonym,
- 4) gotycki kościół fundacji Kazimierza Wielkiego w Stopnicy.

4.5. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006-2014 przyjęta została uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XXV/404/06 z dnia 6 lutego 2006r. Strategia zwraca szczególną uwagę na walory historyczne, w tym antropogeniczne, będące efektem działalności człowieka. Zabytkowe obiekty pełnią rolę wspomagającą walory Regionu. Wykorzystanie walorów historycznych do rozwoju turystyki poprzez turystyczne udostępnienie zabytków, pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków na ich renowację i pozytywnie wpłynie na kształtowanie poczucia tożsamości narodowej.

Zgodnie ze Strategią misją Województwa Świętokrzyskiego jest tworzenie i wdrażanie wysokiej jakości, unikalnych produktów turystycznych, odpowiadających na potrzeby turystów, tworzenie atmosfery przyjaznej turystom i warunków przyjaznych inwestorom, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej wymaga określenia celów operacyjnych, uwzględniających rozwój konkurencyjnych produktów turystycznych. Wykorzystując potencjał kulturowy Województwa Strategia zakłada stworzenie różnorodnych produktów turystycznych, a wśród nich także te odnoszące się do dziedzictwa kulturowego:

- 1) Produkt „Perły Ziemi Świętokrzyskiej” - zakłada rozwój turystyki kulturowej w oparciu o historię, tradycje i zabytki. Jako źródła atrakcji Strategia wskazuje miejsca o bogatej przeszłości, wśród których znalazły się umiejscowione na terenie Powiatu Buskiego: Stopnica, Wiślica i Nowy Korczyn. Produkt ten zakłada tworzenie nowych obiektów muzealnych, tematycznych szlaków, turystycznych, izb pamięci narodowej, obudowywanie już istniejących obiektów muzealnych. Produkt zakłada 3 podstawowe kierunki rozwoju:
 - świętokrzyskie małe historyczne miasteczka (obejmujący m.in. tereny Powia-

tu Buskiego: Nowy Korczyn, Wiślica, Stopnica),

- szlak zabytków żydowskich,
 - imprezy oparte na tradycji historycznej.
- 2) Produkt „W poszukiwaniu ukojenia” - zakłada rozwój turystyki pielgrzymkowej. Źródłami atrakcji będą miejsca związane z kultem religijnym, które zlokalizowane są także na terenie Powiatu Buskiego m.in.: w Wiślicy, Szczaworyżu i Pacanowie. Model funkcjonowania produktu zakłada m.in. wytyczenie, oznakowanie i promocję szlaku o tematyce religijnej, obejmującego najważniejsze obiekty sakralne Województwa, w tym zabytkowe.

4.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego został przyjęty uchwałą Sejmiku nr XXIX/399/02 z dnia 26 kwietnia 2002r. Głównym założeniem regionalnej polityki przestrzennej w zakresie gospodarowania zasobami dziedzictwa kulturowego jest skuteczniejsza ochrona i rewaloryzacja zabytków oraz racjonalne ich udostępnienie z myślą o poszerzeniu wiedzy zwłaszcza młodego pokolenia, świadomości historycznej obywateli, a także wykorzystaniu jako czynnika rozwoju gospodarczego i promocji. Ważnym zadaniem jest także wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie pobudzania i utrwalania tożsamości regionalnej ogółu mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu i kultywowaniu specyfiki lokalnej i subregionalnej. Plan określa priorytetowe obszary działań:

- 1) intensyfikacja i pogłębianie rozpoznania zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego, dotychczas nie sklasyfikowanych lub mało rozpoznanych,
- 2) ochrona i rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych miast,
- 3) zachowanie najcenniejszych walorów artystyczno-krajobrazowych,
- 4) zachowanie i ochrona obiektów i zespołów o najwyższej randze i szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej i dziedzictwa światowego,
- 5) promocja i udostępnianie najcenniejszych walorów i zasobów.

Głównym celem polityki przestrzennej jest zachowanie i umacnianie regionalnej tożsamości kulturowej, jak też zapewnienie ochrony i rewaloryzacji zasobów dziedzictwa kulturowego, stosownie do przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury oraz innych ustaw związanych z tą problematyką. Plan określa również cele wspomagające:

- 1) dążenie do pełnego rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego, wprowadzenie do ewidencji konserwatorskiej zasobów ujawnionych lub zweryfikowanych,

- 2) objęcie ochroną parkową najcenniejszych obszarów kulturowych oraz unikalnych zespołów lub obiektów zabytkowych,
- 3) dążenie do zwiększenia rangi ochronnej w skali światowej i krajowej obiektów, zespołów i układów urbanistyczno-krajobrazowych o szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej i historii,
- 4) zwiększenie zakresu ochrony prawnej zespołów i obiektów objętych jedynie ewidencją, a ważnych dla tożsamości regionalnej i lokalnej (szczególnie zagrożonych) przez dokonywanie wpisów do rejestru dóbr kultury,
- 5) przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych najcenniejszych zabytkowych zespołów urbanistycznych oraz ciekawych zespołów staromiejskich, zwłaszcza zagrożonych.

Zasady realizacji wymienionych wyżej celów polegają na:

- 1) respektowaniu wymogów ochronnych oraz umożliwieniu rewaloryzacji zagrożonych zespołów lub obiektów zabytkowych, objętych rejestrem dóbr kultury,
- 2) zachowanie i rewaloryzacja niszczących obiektów kulturowych, dawnych cmentarzy oraz innych miejsc i wyróżników bogatej historii regionu,
- 3) archeologiczne badania ratunkowe na terenach realizowanych lub przewidywanych inwestycji wielkoobszarowych,
- 4) działania ochronno-rewaloryzacyjne dostosowane do lokalnej specyfiki,
- 5) atrakcyjna oferta inwestycyjno-handlowa obiektów zabytkowych przewidzianych do sprzedaży,
- 6) wzrost świadomości społecznej co do znaczenia i wartości obiektów kulturowych dla rozwoju, promocji oraz integracji regionalnej.

4.7. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Powiatu Buskiego

Celem opracowania Powiatowego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Powiatu Buskiego było wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami zlokalizowanym na terenie Powiatu Buskiego w sytuacjach zagrażających ich istnieniu. Ochrona polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich mających na celu ratowanie zabytków przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem. Przedsięwzięcia są realizowane poprzez:

- 1) zapobieganie i prowadzenie prac przygotowawczych w czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,

- 2) podwyższeniu gotowości wprowadzanej w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia przez organy kierowania kryzysowego,
- 3) reagowanie w czasie wystąpienia i trwania konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- 4) zabezpieczenie i dokumentowanie po ustąpieniu konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej.

Zapobieganie zagrożeniom i prowadzenie prac przygotowawczych do zabezpieczenia zabytków obejmuje w szczególności:

- 1) opracowanie planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz ich aktualizację,
- 2) kontrolę i doskonalenie stanu technicznego zabytków,
- 3) instalowanie i utrzymywanie w sprawności urządzeń i systemów zabezpieczenia zabytków, w tym sygnalizacji wykrywania i alarmowania,
- 4) wykonywanie ewidencji i dokumentacji zabytków podlegających ochronie,
- 5) projektowanie i wykonywanie inżyniersko-technicznych prac zabezpieczających przy zabytkach takich jak:
 - a) podwyższenie klasy odporności ogniowej i poprawa właściwości konstrukcyjnych,
 - b) zabezpieczenia przed skutkami wybuchów, wicher, śnieżyca, powodzi lub zalania z innych przyczyn, osunięć lub zapadnięć gruntu,
 - c) obudowa lub osłona fragmentów szczególnie wartościowych i narażonych na destrukcję.

Podwyższenie gotowości wprowadzanej w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia przez organy kierowania kryzysowego obejmuje:

- 1) demontaż i ukrycie najcenniejszych detali architektonicznych i elementów wyposażenia,
- 2) przygotowanie i rozmieszczenie znaków Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego,
- 3) zgromadzenie i utrzymywanie w gotowości urządzeń, sprzętu, narzędzi, opakowań, materiałów niezbędnych do wykonywania prac zabezpieczających i działań ratowniczych,
- 4) zorganizowanie systemu monitorowania zagrożeń, alarmowania i powiadamiania,
- 5) wyznaczenie i przygotowanie zespołów ludzkich do prac zabezpieczających i działań ochronnych,
- 6) zorganizowanie współdziałania właścicieli, zarządców i użytkowników zabytków, organów administracji publicznej, specjalistycznych służb, jednostek i instytucji, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz wolontariatu.

5. Fazy opracowywania programu

Program opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim, ze względu na swoje znaczenie, wymagał wielu nakładów pracy, dokonania analizy ilości i stanu lokalnego dziedzictwa kulturowego, a także podziału pracy na kolejne etapy.

W pierwszym etapie prac stosownym zarządzeniem Starosta Buski powołał zespół do spraw opracowania Programu. W skład zespołu weszli przedstawiciele czterech Wydziałów Starostwa Powiatowego w Busku-Zdroju realizujących zadania z zakresu: architektury i budownictwa, geodezji i katastru, spraw społecznych oraz edukacji publicznej i kultury.

W drugim etapie prac przeanalizowano obowiązujące akty prawne oraz dokumenty programowe i strategiczne określające możliwości oraz warunki ochrony i opieki nad zabytkami. Następnie podjęto współpracę z lokalnymi samorządami gminnymi w celu pozyskania aktualnych informacji na temat gminnych programów opieki nad zabytkami, lub postępach w toku prac nad przyjęciem takich programów, a także ustalenia aktualnej, zweryfikowanej listy istniejących zabytków na terenach lokalnych samorządów terytorialnych.

W kolejnym stadium prac - w celu pozyskania rzetelnej wiedzy na temat sposobu sporządzania lokalnych programów opieki nad zabytkami - zorganizowano powiatową konferencję na temat ochrony zabytków. W konferencji udział wzięli przedstawiciele Powiatu Buskiego, Gmin funkcjonujących na terenie Powiatu Buskiego oraz przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach.

Na podstawie pozyskanych z różnych źródeł informacji o lokalnych zasobach kulturowych (m.in. własne dane, informacje gminnych samorządów, Program opieki nad zabytkami w Województwie Świętokrzyskim na lata 2007-2011) sporządzono charakterystykę zasobów zabytkowych usytuowanych na terenie Powiatu Buskiego. Charakterystykę tę podsumowano analizą SWOT, która dała podstawę do opracowania celów i kierunków działań Programu.

Po sporządzeniu projektu Programu i jego przyjęciu przez Zarząd Powiatu w Busku-Zdroju, przedstawiono go Świętokrzyskiemu Konserwatorowi Zabytków, który wyraził pozytywną opinię na temat Programu.

Przystępując do prac nad Programem zakładano, że podstawą formułowania priorytetów w zakresie opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim będą założenia i wnioski zawarte w programach opieki nad zabytkami dla Województwa Świętokrzyskiego oraz dla gmin funkcjonujących na terenie Powiatu Buskiego. Zgromadzone informacje wykazały jednak, że większość gminnych samorządów nie posiada programów opieki nad zabytkami. W Powiecie Buskim do czerwca 2008 r. uchwalono tylko jeden program opieki nad zabytkami dla Gminy Stopnica. Spośród pozostałych gmin dwie (Solec-Zdrój i Tuczępy) opracowały projekty stosownych programów i przesłały je do Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków celem jego zaopiniowania. Dwie Gminy: Busko-Zdrój i Pacanów są w trakcie opracowywania stosownego programu, Gmina Wiślica zaplanowała podjęcie stosownych działań w przedmiotowej sprawie w lipcu 2008r., natomiast Gminy Gnojno i Nowy Korczyn nie przystąpiły do opracowania przedmiotowego programu.

Program opieki na zabytkami przyjęty przez władze samorządowe Gminy Stopnica na lata 2005-2008 skupia się głównie na:

- 1) przedstawieniu wykazów obiektów zabytkowych,
- 2) przypomnieniu zasad ochrony zabytków,
- 3) deklaracji wspieranie działań właścicieli lub posiadaczy zabytków w zakresie ich ochrony,
- 4) corocznego zabezpieczenie środków finansowych w budżecie Gminy na dotacje do prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru.

Gminy: Solec-Zdrój i Tuczępy będące w trakcie procedury przyjęcia stosownego programu opieki nad zabytkami w swoich programach:

- 1) przedstawiają wykaz obiektów zabytkowych podlegających ochronie,
- 2) ustalają ogólne zasady ochrony obiektów zabytkowych,
- 3) deklarują wspieranie działań właścicieli lub posiadaczy zabytków w zakresie ich ochrony,
- 4) deklarują działania zmierzające do pozyskania środków pozabudżetowych na ochronę zabytków,
- 5) deklarują działania edukacyjne i promocyjne.

6. Charakterystyka Powiatu Buskiego

Powiat Buski położony jest w południowo-wschodniej części Województwa Świętokrzyskiego. Zajmuje obszar o powierzchni 96 739 ha. W skład Powiatu wchodzi 8 gmin: Busko Zdrój (gmina miejsko-wiejska) i 7 gmin wiejskich:

Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec Zdrój, Stopnica, Tuczępy, Wiślica. Największą gminą zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby ludności jest Busko-Zdrój, najmniejszą Tuczępy.

Powiat Buski w Województwie Świętokrzyskim

Stolicą Powiatu jest Busko-Zdrój, leżące w obniżeniu Garbu Pińczowskiego, będące największym miastem Poniądzia. Dolina Miasta otoczona jest z trzech stron wzniesieniami. W kierunku na zachód od Miasta ciągną się złoża gipsu.

Południowo-wschodnia granica Powiatu Buskiego biegnie wzdłuż rzeki Wisły. Od południowo-zachodu Powiat Buski graniczy z Powiatem Kazimierskim, od zachodu z Powiatem Pińczowskim, od północy z Powiatem Kieleckim, a od wschodu z Powiatem Staszowskim oraz należącym do Województwa Małopolskiego - Powiatem Dąbrowskim.

Większość obszaru Powiatu wchodzi w skład geomorfologicznego makroregionu Niecki Miechowsko-Nidziańskiej stanowiącej rozległe obniżenie pomiędzy Wyżyną Krakowsko-Częstochowską, a Wyżyną Kielecko-Sandomierską. Część południowa Powiatu zaliczana jest do regionu Niziny Nadwiślańskiej.

W skład makroregionu Niecki Miechowsko-Nidziańskiej na terenie Powiatu wchodzi: Dolina Nidy, Garb Pińczowski i Niecki: Solecka i Połaniecka.

Największą rzeką Powiatu jest Nida - lewy dopływ Wisły. Północnym skrajem Powiatu płynie rzeka Sanica oraz Wschodnia będące dopływem Czarnej Staszowskiej.

Do głównych bogactw regionu należą złoża wód mineralnych o właściwościach leczniczych. Są to wody siarkowodorowe, siarczany i chlorkowe, zawierające podwyższone zawartości siarkowodoru oraz jonów siarczanych. Charakterystyczne dla rejonu jest występowanie solanek jodobromowych. Występujące bogactwa wód mineralnych przyczyniły się do powstania i rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju.

Powierzchnia Powiatu objęta różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu wynosi ponad 89 tys. ha, co stanowi ok. 92 % ogólnej

powierzchni Powiatu. Parki krajobrazowe obejmują obszar ponad 16,7 tys. ha, a obszary chronionego krajobrazu zajmują niemal 72 tys. ha.

Tereny Powiatu posiadające najwyższe walory przyrodnicze weszły w zasięg Zespołu Krajobrazowych Parków Poniądzia oraz obszarów chronionego krajobrazu. W skład Zespołu Krajobrazowych Parków Poniądzia wchodzi trzy odmienne charakterem parki, w tym dwa obejmujące obszar Powiatu Buskiego: Szaniecki i Nadnidziański Park Krajobrazowy.

Zasady gospodarowania w gminach na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny obejmują między innymi:

- 1) ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy,
- 2) ochronę pojedynczych zabytków i zespołów,
- 3) wykluczenie wprowadzenia nowej zabudowy na takie tereny, jak m.in.:
 - a) rezerваты przyrody i ich otoczenie,
 - b) bezpośrednie sąsiedztwo pomników przyrody,
 - c) tereny występowania chronionych i rzadkich stanowisk roślinnych,
 - d) tereny występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny,
 - e) torfowiska i obszary podmokłe,
 - f) tereny z roślinnością kserotermiczną,
 - g) obszary geologiczne i geomorfologiczne kwalifikujące się do ochrony w postaci stanowisk dokumentacyjnych,
 - h) otoczenie naturalnych źródeł,
 - i) obszary węzłów ekologicznych,
 - j) korytarze ekologiczne.

Obszary chronionego krajobrazu w Powiecie Buskim obejmują część obszarów gmin Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Nowy Korczyn, Stopnica, Pacanów i Wiślica - są to: Chmielnicko-Szydłowski, Solecko-Pacanowski, Nadnidziański i Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu.

W Powiecie Buskim znajdują się także rezerwat przyrody (rezerwat słonoroślowy w Owczarach) oraz rezerваты stepowe (Góry Wschodnie, Przęślin, Skorocice i Skotniki Górne).

Rys historyczny Buska-Zdroju i Powiatu Buskiego¹

Początki obecnego Buska-Zdroju sięgają XII w. Pierwsza wzmianka o Busku-Zdroju (Bugs) pojawiła się w Bulli Papieskiej z 1166r. oraz w kronice Diecezji Krakowskiej. W 1185r. właściciel Buska i okolic - rycerz Derstaw (zwany także Dzierżkiem lub Dzierżysławem) sprowadził do osady żeński zakon Norbertanek, któremu później przekazał testamentem swój majątek, dzięki czemu od 1241r. przez kilkadziesiąt lat Busko było własnością klasztoru.

Pierwsza wzmianka o buskiej wodzie mineralnej pojawiła się w 1252r., kiedy Bolesław Wstydlivy nadał Miastu immunitet skarbowy, w którym zezwolił na eksploatację solanki.

W 1287r. Busko otrzymało z rąk księcia Leszka Czarnego prawa miejskie. Natomiast w 1412r. król Władysław Jagiełło nadał buskiemu mieszczaństwu przywilej cotygodniowego targu i dwóch jarmarków rocznie, dzięki czemu przez cały XV i XVI w. Miasto przeżywało swój rozkwit słynąc z handlu i produkcji sukna. Jednak od połowy XVII w. wojny i antymieszczańska polityka doprowadziły do zubożenia Buska. Wraz z odkryciem w Busku w 1776r. nowych źródeł solankowych i rozpoczęciem eksploatacji soli nastąpił okres krótkiego ożywienia, lecz wkrótce produkcja ta okazała się nieopłacalna.

Po 1795r. Busko znalazło się w zaborze austriackim w Województwie Sandomierskim. Po zwycięstwie wojsk napoleońskich w 1809r. ziemie zagarnięte przez Austrię w trzecim rozbiórce Polski zostały włączone do Księstwa Warszawskiego. Wówczas utworzono Departament Krakowski, w skład którego wchodził Powiat Stopnicki wraz z Buskiem.

W okresie Księstwa Warszawskiego (1808r.) magister medycyny Winterfeld z Pińczowa, przeprowadził pierwsze badania nad wykorzystaniem miejscowych wód do leczenia. Do Buska zaczęli przyjeżdżać pierwsi kuracjusze zwani wówczas gośćmi kąpielowymi. Jednak za pierwszą kuracjuskę uznaje się Królowa Jadwi-

gę, która odwiedziła Busko razem z królem Władysławem czterokrotnie w latach 1389-1394, co znajduje potwierdzenie w zapisach historycznych. W kronice klasztoru norbertanek, pod datą 6 grudnia 1393r. jest wzmianka o kąpeli leczniczej jaką siostry przygotowały Królowej Jadwidze.

Upadek Napoleona (1815r.) spowodował likwidację Księstwa Warszawskiego. Busko zostało włączone do utworzonego Królestwa Polskiego, pozostającego pod zaborem rosyjskim.

Na mocy postanowienia namiestnika Królestwa Polskiego Józefa Zajączka z dnia 16 stycznia 1816r. Busko weszło do obwodu stopnickiego w Województwie Krakowskim z siedzibą w Kielcach. W 1837r. województwa przemianowano na gubernie. Następnie na mocy układu z dnia 15 czerwca 1841r. zmieniono nazwę Guberni Krakowskiej na Kielecką. W 1842r. w miejsce dotychczasowych obwodów powołano powiaty, a na mocy ukazu carskiego z dnia 21 sierpnia 1844r. zmniejszono - z dniem 1 stycznia 1845r. - liczbę guberni z ośmiu do pięciu. W wyniku tych zmian połączono Gubernie Kielecką i Sandomierską w Gubernię Radomską. W 1867r. na mocy ustawy z grudnia 1866r. o zarządzie gubernialnym i powiatowym w guberniach Królestwa Polskiego ponownie utworzono Gubernię Kielecką, w skład której wchodził m.in. Powiat Stopnicki z Buskiem. Podział ten przetrwał do I Wojny Światowej.

W 1818r. rząd Królestwa Polskiego uzyskał zgodę na wyposażenie nowo utworzonych Diecezji Sandomierskiej i Podlaskiej kosztem kasacji 47 klasztorów. Wśród zlikwidowanych znalazł się buski klasztor Norbertanek. Dobra klasztorne przejął Skarb Państwa i Busko stało się miastem rządowym.

Po pożarze Miasta w 1820r., buskie Uzdrowisko wzięły w dzierżawę generał Feliks Rzewuski i - dzięki pomocy warszawskiej spółki - wybudował buskie łaźienki według projektu włoskiego architekta Henryka Marconiego. W 1828r. na leczeniu sanatoryjnym w Busku przebywało już 202 gości. W 1836r. nastąpiło uroczyste otwarcie Uzdrowiska, które potem wzięła w dzierżawę spółka warszawskich przemysłowców.

Na mocy ukazu z dnia 1 czerwca 1869r. znaczną część miast Królestwa Polskiego zmieniono na osady. Z ogólnej liczby 452 miast pozostawiono jedynie 114. W ówczesnej Guberni Kieleckiej z 41 miast swoje prawa zachowały tylko Kielce, Chęciny, Chmielnik, Pińczów, Działoszyce, Miechów i Olkusz. Prawa miejskie straciła siedziba powiatu: Stopnica oraz Busko.

Mimo pozbawienia Buska praw miejskich uzdrowisko nadal funkcjonowało. W 1880r. jego dzierżawę przejął lekarz Andrzej Dobrzański. Przez 15 lat jego działalności Uzdrowisko stało

¹ Opracowano na podstawie:

- L. Marciniak, Buska Starówka Zdrojowa, Dal, Busko-Zdrój 2006,
- T. Koba - Ryszewska, Przeszłość administracyjna ziem Województwa Kieleckiego, Kielce 1970,
- F. Kiryk, Busko w okresie rozbiorów i niewoli, /w:/ Studia Kieleckie, 3/47 Kielce 1985,
- H. Lawera, Powiat Buski, Alpa, Busko-Zdrój 2001,
- M. Byszewski, Kronika m. Buska Powiatu Stopnickiego Województwa Kieleckiego, Busko 1927.

się jednym z najpopularniejszych uzdrowisk na ziemiach polskich oraz za granicą.

W wyniku kampanii wojennej 1914/1915 Busko znalazło się pod okupacją austriacko-węgierską. W czerwcu 1915r. odzyskało prawa miejskie i zostało siedzibą Powiatu Stopnickiego. Granice Miasta 10 lat później rozszerzono o tzw. Górkę oraz przywrócono nazwę Busko (zmienioną w czasach carskich na Busk).

W 1919r. - po zakończeniu I Wojny Światowej - do Buska zaczęli ponownie przyjeżdżać kuracjusze. W okresie międzywojennym nastąpiła intensywna rozbudowa Uzdrowiska. Z inicjatywy dr Szymona Starkiewicza powstało Sanatorium Dziecięce Górka.

Po zajęciu ziem polskich przez wojska niemieckie we wrześniu 1939r. Adolf Hitler dekretem z 12 października 1939r. utworzył generalne Gubernatorstwo podzielone na 4 jednostki administracyjne tzw. dystrykty, które dzieliły się na powiaty.

W ramach nowego podziału administracyjnego utworzono Powiat Buski obejmujący dawny obszar Powiatu Stopnickiego i części zniesionego Powiatu Pińczowskiego. Na czele Powiatu stanął niemiecki starosta. Starostwo buskie, którego siedzibą było zamknięte przez okupanta gimnazjum, wchodziło w skład dystryktu Radomia. W Busku zlokalizowano powiatowe komendantury żandarmerii i gestapo. W okresie okupacji Busko było największym miastem Powiatu Buskiego oraz południowej części okręgu radomskiego.

W okresie po wyzwoleniu utrzymano zasadniczą koncepcję podziału terytorialnego z okresu międzywojennego, która dzieliła państwo na województwa, powiaty i gminy. Od marca 1950r. tj. od wprowadzenia ustawy o jednolitych organach władzy państwowej do 1954r. tj. likwidacji gminy kształtowano system administracji na wzór radziecki. Był to jednocześnie okres dalszego rozwoju struktur powiatowych. Z dniem 1 stycznia 1973r. postanowiono przywrócić gminy. W czerwcu 1975r. w wyniku kolejnej reformy administracyjnej ustalono dwustopniową strukturę administracyjną poprzez likwidację powiatów.

Z dniem 1 stycznia 1999r. dokonano reformy administracji publicznej. Jej wynikiem jest obecnie obowiązujący podział władzy publicznej między trzy główne segmenty ustroju administracji państwowej: rząd i administrację rządową (centralną, terenową), samorząd województwa (regionalny), oraz samorząd lokalny (powiatowy, miejski, gminny).

Szczególne miejsce w historii obecnych ziem Powiatu Buskiego zajmuje Wiślica (łac. Vislicia) należąca do najstarszych miejscowości w Polsce, powstałych jeszcze przed powstaniem Państwa Polskiego. Jej historia sięga IX w., gdy

była centralnym ośrodkiem Państwa Wiślan. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z II połowy IX w. Prawa miejskie Wiślica otrzymała w II połowie XIII w., potwierdzone przez Władysława Łokietka w 1326r.

Za panowania Kazimierza Wielkiego w XIV w. wzniesiono mury obronne z trzema bramami (Krakowską, Buską i Zamkową), rozbudowano zamek, wybudowano nowy kościół kolegiacki. Miasto otrzymało też szereg korzystnych przywilejów gospodarczych, np. prawo do sprzedaży soli. Tu uchwalono w 1347r. tzw. Statuty Wiślickie.

Z piętnastowieczną Wiślicą związany był Jan Długosz, kustosz miejscowej kolegiaty. Wtedy to przeżywała świetność szkoła wiślicka, z której prawdopodobnie pochodził Jan z Wiślicy, poeta, autor *Bellum Prutenum* (wyd. w 1516r. w Krakowie) zawierającej m.in. opis bitwy grunwaldzkiej. W 1528r. rozpoczęto budowę wodociągów miejskich, dzięki czemu powstały browary i gorzelnie. Najazd szwedzki i liczne plagi zrujnowały miasto, a po upadku Powstania Styczniowego w 1869r. Wiślica straciła prawa miejskie i do tej pory ich nie odzyskała.

W latach 1958-65 prowadzone prace archeologiczne odsłoniły w północno-zachodnim narożu Placu Solnego fundamenty romańskiego kościółka Św. Mikołaja z cmentarzyskiem i tzw. misą chrzcielną. Kościół ten istniał od II połowy XI w. do końca XIII w. i należy do najstarszych kościołów w Małopolsce.

Innym ważnym ośrodkiem historycznym w Powiecie Buskim jest Nowy Korczyn.

Pierwotnie osada handlowa położona była na szlaku prowadzącym z [Krakowa](#) na [Ruś Kijowską](#). W 1258r. książę [Bolesław Wstydlivy](#) ulokował tu Nowe Miasto Korczyn. Dokument lokacyjny Miasta stał się wzorem dla niektórych miast założonych później - na [prawie korczyńskim](#) (ius Corcinense) [lokowany](#) był m.in. [Skaryszew](#). Rok przed lokacją miasta, książę Bolesław i jego żona [Kinga](#) ufundowali w Korczynie klasztor ojców [franciszkanów](#).

W 1300r. wojska ruskie zniszczyły miasto. Spaleniu uległ między innymi drewniany zamek książęcy. Na jego miejsce w połowie [XIV w.](#), król [Kazimierz Wielki](#) wznosił zamek królewski, który stał się jedną z najważniejszych siedzib monarchów w Polsce. Miasto zostało otoczone obronnymi murami i zabezpieczone dodatkowo sztucznie utworzonym jeziorem Czartoria. Na [korczyńskim zamku](#) przebywał często dwór królewski. Dzięki centralnemu położeniu w [Małopolsce](#) Korczyn stał się miejscem zjazdów politycznych i zgromadzeń szlacheckich.

W epoce jagiellońskiej Nowy Korczyn był ważnym ośrodkiem władzy państwowej. W 1404r. w Nowym Korczynie odbył się zjazd rycerstwa [Korony](#) zwołany przez Władysława Ja-

gielę. Celem zjazdu było ustalenie podatku na wykupienie z rąk Krzyżaków [ziemi dobrzyńskiej](#). W 1438r. w Korczynie miał miejsce walny zjazd, na trakcie którego obradowano w sprawie przyjęcia przez króla [Władysława III Warneńczyka](#) korony czeskiej. Ostatecznie koronę przyjęto, ale dla królewskiego brata [Kazimierza](#). W dniu [25 kwietnia 1438r.](#) sprzeciwiający się sojuszowi z czeskimi husytami [kardynał Zbigniew Oleśnicki](#) zawiązał w Korczynie [konfederację](#). W 1439r. w Korczynie zawiązano z kolei konfederację polskich [husytów](#) pod wodzą [Spytka z Melsztyna](#). Konfederacja ta skupiła opozycję przeciwną rządowi Oleśnickiego w Polsce. Kardynał przebywał w tym czasie z małoletnim królem [Władysławem](#) na nowokorczyńskim zamku. Wojska husyckie zebrały się w pobliskim [Piasku Wielkim](#), skąd wyruszyły w kierunku Nowego Miasta. Konfederaci zatrzymali się na zakolu Nidy pod [Grotnikami](#). Spytko zamierzał umocnić się tu taborem na wzór czeski, jednak nie zdążył się przygotować. W dniu [4 maja 1439r.](#) wojska królewskie rozbiły konfederatów w [bitwie pod Grotnikami](#).

W 1461r. król [Kazimierz Jagiellończyk](#) przyjął w Korczynie poselstwa od [Jerzego z Podiebradów](#), [chana tatarskiego](#) oraz margrabiego [branderburskiego](#). W 1465r. zjazd szlachty małopolskiej i delegatów wielkopolskich obradował tu w sprawie środków na prowadzenie wojny z [Krzyżakami](#). W czasie zjazdu uchwalono także [statut nowokorczyński](#). W 1470r. [Kazimierz Jagiellończyk](#) przyjął w Korczynie delegata papieskiego oraz [Rafała Leszczyńskiego](#), przybywającego z misją od Cesarza [Fryderyka III](#). W dniu [9 października 1479r.](#) wielki mistrz krzyżacki [Martin Truchsetz von Wetzhausen](#) złożył na zamku w Korczynie [hold lenny](#) polskiemu królowi.

Tradycja zjazdów rycerskich sprawiła, że w Korczynie odbywały się [sejmiki generalne Prowincji Małopolskiej](#). Na trzy tygodnie przed [sejmem walnym](#) zbierali się tu postowie i senatorowie z województw: [sandomierskiego](#), [lubelskiego](#), [krakowskiego](#), [wotyńskiego](#) i [podolskiego](#), aby porównać i połączyć uchwały i żądania sejmików wojewódzkich i ziemskich. Miasto było siedzibą starostwa grodowego, jednego z sześciu w województwie sandomierskim. W Korczynie odbywały się sądy grodzkie dla powiatów [wiślickiego](#) i [pilźnieńskiego](#).

W 1474r. w mieście miał miejsce wielki pożar, po którym Korczyn zwolniono na 12 lat z wszelkich czynszów, robocizn i danin. W [XVI w.](#) Miasto nawiedziły kolejne dwa pożary. W 1531r. król [Zygmunt I](#) zezwolił na pobieranie na rzecz

Miasta cła mostowego i grobelnego. W 1549r. [Zygmunt II August](#) wyposażył szpital miejski.

W 1566r. wybudowano nowy ratusz. W 1568r. wykopano kanał zasilający sztuczne jezioro wodą z Nidy. W 1569r. król [Zygmunt August](#) potwierdził prawa miejskie Korczyna. Pierwotny przywilej lokacyjny uległ zniszczeniu podczas pożaru. W [XVII w.](#) po przeniesieniu stolicy kraju do [Warszawy](#), rola polityczna małopolskiej szlachty osłabła, a wraz z nią znaczenie korczyńskich sejmików. W 1606r. Korczyn zajęli i złupili rokoszanie [Mikołaja Zebrzydowskiego](#). W 1607r. pożar zniszczył niemal całe miasto. Ogromne zniszczenia przyniosły wojny, a szczególnie [potop szwedzki](#) oraz najazd [Rakocze](#). W 1657r. miasto zostało spalone i splądrowane. Zniszczeniu uległy archiwa grodzkie i miejskie. Korczyn został ponownie zajęty i zniszczony przez Szwedów w 1702r. w trakcie [III wojny północnej](#).

Na skutek [rozbiorów Polski](#) Nowy Korczyn znalazł się na granicy państw, co spowodowało zatamowanie stosunków handlowych z terenami położonymi za Wisłą.

W 1794r. przez Miasto przemaszerowały wojska [Tadeusza Kościuszki](#) obozujące w pobliskich [Winiarach](#). W dniu [30 kwietnia 1794r.](#) szlachta sandomierska ogłosiła tu przystąpienie do [Powstania](#).

W 1869r. Korczyn utracił prawa miejskie.

W czasie I Wojny Światowej między [15-24 września 1914r.](#) koło Korczyna, m.in. w miejscowości Czarkowy, toczyły się ciężkie walki formującego się dopiero I Pułku Piechoty [Legionów Polskich](#) dowodzonego przez [Józefa Piłsudskiego](#) z Rosjanami, w wyniku których zadano wrogowi dotkliwe straty. W samym mieście znajdowała się kwatera Piłsudskiego, mieścił się tu również jego sztab. Dla upamiętnienia bojów legionowych 23 września 1928r. został odsłonięty pomnik upamiętniający bitwę. W uroczystości tej wziął udział ówczesny prezydent II RP [Ignacy Mościcki](#).

W czasie II Wojny Światowej w Korczynie istniał silny i dobrze zorganizowany ruch oporu. W nocy z [24 na 25 lipca 1944r.](#) doszło do ataku oddziału [Armii Krajowej](#) na posterunek żandarmerii w Nowym Korczynie. Partyzanci ujęli wtedy i stracili 12 żandarmów oraz 8 [policjantów granatowych](#). W wyniku tych działań Korczyn znalazł się w granicach partyzanckiej [Republiki Pińczowskiej](#).

Dziś Nowy Korczyn jest małą osadą (nie wiele ponad 1000 mieszkańców), siedzibą władz gminy.

7. Zasoby Dziedzictwa i Krajobrazu Kulturowego w Powiecie Buskim

Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowano 424 nieruchomości zabytków, w tym:

- 1) 120 obiektów objętych rejestrem zabytków,
- 2) 106 obiektów objętych opieką konserwatorską,

- 3) 198 obiektów małej architektury sakralnej.
Wśród nieruchomości objętych rejestrem zabytków dominuje architektura sakralna obejmująca 51 obiektów we wszystkich ośmiu gminach Powiatu Buskiego, z czego w Gminie:
- 1) Busko-Zdrój - 16 obiektów,
 - 2) Gnojno - 3 obiekty,
 - 3) Nowy Korczyn - 7 obiektów,
 - 4) Pacanów - 2 obiekty,
 - 5) Solec-Zdrój - 2 obiekty,
 - 6) Stopnica - 5 obiektów kościelnych i 2 kaplice,
 - 7) Tuczępy - 4 obiekty,
 - 8) Wiślica - 10 obiektów

Pozostałe obiekty zabytkowe objęte rejestrem zabytków to:

- 1) 17 obiektów cmentarnych,
- 2) 5 dworów wraz z otoczeniem parkowym,
- 3) 1 zespół pałacowy obejmujący 5 obiektów,
- 4) 1 zamek królewski,
- 5) 2 samodzielne parki dworskie,
- 6) 2 zespoły szpitalno-uzdrowiskowe obejmujące łącznie 7 obiektów,
- 7) 2 młyny wodne,
- 8) 1 zbór ariański,
- 9) 1 kurhan,
- 10) 1 spichlerz dworski,
- 11) 2 rezerваты stepowe,
- 12) część zabytkowej kolei dojazdowej,
- 13) 14 zabudów, domów, kamienic i willi,
- 14) 2 układy urbanistyczne,
- 15) 2 synagogi,
- 16) 1 prastara osada,
- 17) 1 grodzisko średniowieczne,
- 18) 1 rezerwat archeologiczno-architektoniczny.

Opieką konserwatorską objęto 106 obiektów, w tym:

- 1) 1 układ urbanistyczny,
- 2) 2 obiekty przemysłowe (cegielnia),
- 3) 6 obiektów sanatoryjnych,
- 4) 3 obiekty willowe,
- 5) 3 parki dworskie,
- 6) 2 obiekty zespołu pałacowego,
- 7) 18 obiektów dworskich,
- 8) 41 budynków użytkowych (mieszkalnych),
- 9) 1 cmentarz żydowski,
- 10) 1 obiekt cmentarny,
- 11) 4 kaplice,
- 12) 1 młyn wodny,
- 13) 2 młyny motorowe,
- 14) 22 obiekty sakralne (kościół, zespoły kościołów, tereny przykościelne).

Obiekty małej architektury sakralnej to przede wszystkim kapliczki, figurki i krzyże, których najwięcej zlokalizowano i objęto (lub planuje się objęciem) na terenach Gmin Stopnica i

Pacanów. Ogólnie rozpoznano ponad 260 takich obiektów.

7.1. Obiekty zabytkowe nieruchomości znajdujące się na terenie Powiatu Buskiego

Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomości na podstawie decyzji wydanej z urzędu przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, lub na wniosek właściciela zabytku nieruchomości, jak również użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek.

Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tegoż zabytku.

Wpisanie zabytku nieruchomości do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Do rejestru zabytków zabytek ruchomy wpisuje się na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Centralną ewidencję zabytków ruchomych prowadzi Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

Do rejestru zabytku nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Zabytki umiejscowione na terenie Powiatu Buskiego zarówno ruchome jak i nieruchome to przede wszystkim zabytki o charakterze sakralnym (kościół, cmentarze), świadczące o głębokiej tradycji chrześcijańskiej regionu. O przeszłości lokalnej społeczności świadczą najstarsze zabytki takie jak kurhany, grodziska, osady, oraz związane z osadnictwem, te bardziej okazałe jak zamki, pałace, dwory, ale i te związane z zabudową mieszczańską i wiejską (kamienice, domy, układy urbanistyczne). Na terenie Powiatu zachowały się zabytki związane z lecznictwem uzdrowiskowym oraz z techniką i produkcją (młyny, spichlerze, wąskotorowa kolej dojazdowa). Na terenach Gmin Nowy Korczyn, Busko-Zdrój i Stopnica zachowały się zabytki kultury judaistycznej.

1. Wśród zabytków architektury sakralnej, za szczególnie cenne uznać należy:

- 1) zespół Bazyliki Wiślickiej obejmujący:
 - a) Bazylika - ufundowana w 1350r. przez Kazimierza Wielkiego, była wykańczana w latach 1370-1380, odnawiana w II połowie XVII w., w XVIII w. i

- w 1824r. została poważnie zniszczona w czasie działań wojennych w 1915r., odbudowana w latach 1919-1926, częściowo uszkodzona w 1945r., została odremontowana. Świątynia została wzniesiona z kamienia ciosowego w stylu gotyckim. Posiada dwunawowy korpus, prostokątny, czteroprzęsłowy, węższe prezbiterium cztero-przęsłowe, zamknięte wielobocznie. W głównym ołtarzu znajduje się słynąca łaskami wczesnogotycka kamienna rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, tzw. Madonna Łokietkowa. W prezbiterium zachowały się pozostałości polichromii rusko-bizantyjskiej z końca XV w. W czasie prac konserwatorskich i wykopaliskowych w latach 1958-1963 odkryto relikty kościoła romańskiego z XII w. z rytowaną posadzką krypty oraz relikty kościoła romańskiego z I połowy XIII w. z partiami posadzki z glazowanych płytek ceramicznych. Świątynia została wyniesiona do rangi bazyliki mniejszej w 2005r.,
- b) Dzwonnica została zbudowana w latach 1460-1470 z fundacji Jana Długosza. Powstała na rzucie kwadratu i posiada cztery kondygnacje. Do połowy zbudowana jest z ciosu wapiennego, natomiast od połowy w górę z cegły układanej we wzory. W 1858r. pożar zniszczył dzwonnice. Odbudowano ją w 1872r. ale w 1914r. została zbombardowana przez artylerię austriacką. Ceglany mur dzwonnicy uzupełniono rombowym wzorem z zendrówki z maswerkami i Herbami: Korony, Litwy, J. Długosza, Z. Oleśnickiego, Nałęcz, Poraj, Rawicz, Grzymała, Ogończyk i Pilawa. W oknach wieży są ostre łuki. Portal od południa ozdobiony jest schodkowym obramieniem. Trzy dzwony, znajdujące się w dzwonnicy, ufundowane zostały po wojnie i noszą imiona: Jan, Maria i Paweł,
- c) Dom Długosza jest piętrową ceglana budowlą wybudowaną w 1460r. przez Jana Długosza dla wikariuszy i kanoników. Pod całym budynkiem znajdują się sklepienie piwnice. W sieni, korytarzu i pokojach zachowały się belkowane stropy z resztkami polichromii. Schody prowadzą na piętro i do 6 gotyckich piwnic. Na piętrze mieści się sala - refektarz, dawna jadalnia księży. W północno-zachodnim pomieszczeniu odkryto unikatową polichromię z końca XV w. - gotyckie przedstawienie Zmartwychwstałego Chrystusa oraz kobiety z krzyżem (przypuszczalnie Św. Heleny). W środku znajduje się postać klęczącego mężczyzny (prawdopodobnie Jana Długosza) otoczonego aureolą z gotyckim napisem „Boże zmiłuj się nad nami”. Ceglane szczyty Domu mają ostrołukowe wnęki, w których umieszczono kamienne tarcze z herbem Wieniawa (głowa byka z kolczykiem w nozdrzach). Charakterystyczne dla Domu Długosza zarówno w Wiślicy jak i w Krakowie oraz Sandomierzu są dwudzielne okna. Dom Długosza jest jednym z niewielu budynków świeckich epoki gotyckiej,
- 2) Kościół Św. Stanisława w Nowym Korczynie - świątynia w stylu **gotyckim** wchodząca w skład zespołu **pofranciszkańskiego**. Kościół został ufundowany w 1257r. przez **Bolesława Wstydliwego** i jego żonę **Św. Kingę**. W XIV w. kościół rozbudował **Kazimierz Wielki**. **Barokowe** wyposażenie świątyni pochodzi z XVII i XVIII w. W XVIII w. do kościoła dobudowano dzwonnice połączoną niewielkim przejściem z **fasadą** zachodnią. Na fasadzie świątyni znajduje się barokowy szczyt dobudowany w XIX w. Wewnątrz znajduje się barokowa **polichromia** z 1761r. **Prezbiterium** kościoła posiada **sklepienie krzyżowo-żebrowe** z XIV w. **Nawa** natomiast ma **sklepienie kolebkowe** z **lunetami** z XVII w. Ściany prezbiterium pokrywają malowidła przedstawiające sceny z życia Św. Stanisława. Na ołtarzu głównym umieszczony jest obraz Wskreszenie Piotrowina. W kościele znajduje się także sześć późnobarokowych ołtarzy bocznych. Do prezbiterium kościoła przylega skrzydło dawnego klasztoru (obecnie plebania),
- 3) Kościół Św. **Marcina z Tours** w Pacanowie - konsekrowany na pocz. XII w. przez biskupa krakowskiego Maura. Odnowienie aktu erekcyjnego dokonał w 1219r. biskup krakowski Iwo Odrowąż. W 1600r. do nawy głównej kościoła dobudowano wieżę - dzwonnice, której mury zachowały się do dziś. W związku z przeniesieniem figury Jezusa Konającego z kaplicy przyszpitalnej do kościoła Pacanów od 1615r. stał się miejscem kultu Pana Jezusa Konającego. W 1633r. rozpoczęto budowę renesansowej kaplicy Cudownego Jezusa Konającego, w której umieszczono

no krzyż z półtora-metrową figurą Chrystusa wyrzeźbioną prawdopodobnie we wczesnym średniowieczu. Według legendy jest to jeden z trzech krucyfiksów wyłowionych z Wisły (pozostałe znajdują się w Mogile i Warszawie). W zrębie dzisiejszego kościoła zachowane są fragmenty murów kościoła wczesnogotyckiego,

- 4) Kościół gotycki p.w. Św. Bartłomieja w Chotlu Czerwonym - parafia powstała prawdopodobnie w I połowie XII w. Pierwszy zapis źródłowy o kościele i parafii pochodzi z 1244r. Pierwotny kościół wybudowany w 1313r. był drewniany. Według dokumentu z 1325r. plebanem w Chotlu był Boguchwał. Według Jana Długosza parafia w Chotlu należała do najstarszych w okolicy. Była ona początkowo bardzo rozległa, jej ziemie sięgały aż po okolice Chmielnika. Obecna świątynia została ufundowana przez Jana Długosza i wzniesiona w latach 1440-1450 w stylu gotyckim. Kościół był odnawiany w 1645r., a w połowie XIX w. przebudowany. Jest to świątynia jedno-nawowa, której nawa ma plan zbliżony do kwadratu. Wewnątrz kościoła znajdują się cenne gotyckie rzeźby (m.in. krucyfiks z ok. 1400r.). Na gotyckiej tablicy erekcyjnej z 1450r. umieszczono płaskorzeźbę przedstawiającą Matkę Boską z Dzieciątkiem, a także Św. Stefana i Św. Hieronima. Do nawy kościoła przylegają dwie kruchty, gotycka od południa, ze znajdującym się na jej zewnętrznej ścianie zegarem słonecznym i piętrowa, neogotycka od zachodu, dobudowana w 1850r. Nawa i prezbiterium posiadają sklepienie sieciowe. Na sklepieniu nawy umieszczono herby Wieniawa (Jana Długosza) i Dębno (kardynała Zbigniewa Oleśnickiego), a na sklepieniu prezbiterium wizerunek Orła Polskiego. Za ołtarzem głównym kościoła znajduje się gotyckie sakramentarium z baldachimem zwieńczonym pinaklami. Na jednej ze ścian kościoła wyrzyte są obrysy stóp o nieznanym znaczeniu. Świątynia znajduje się na gipsowym wzgórzu i jest ogrodzona niewielkim kamiennym murem,
- 5) Kościół gotycki pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Szańcu istniał już z prawdopodobnie na początku XIV w., źródła bowiem wspominają tutejszych duchownych. Także w 1470r. Jan Długosz w Liber beneficierum pisze o kamiennym kościele znajdującym się w Szańcu. Obecny kościół ufundował

w końcu XV w. biskup kujawski i kanclerz koronny Krzesła z Kurozwęk. Budowa rozpoczęta została ok. 1480r., świątynię konsekrowano w 1499r. W XVI w. dobudowano do świątyni zakrystię. W czasie potopu szwedzkiego kościół był zniszczony, o czym świadczy tablica zawierająca informację o ponownej konsekracji w 1662r. W 1863r. powstała kruchta północna, a w 1914r. zachodnia. Świątynia składa się z korpusu nawowego, prezbiterium oraz kilku przybudówek. Jest opięta przyporami, na elewacjach znajdują się gotyckie gzymsy. Szczyt fasady zachodniej wypełniają blendy. Od południa do nawy prowadzi gotycki portal. Na jednej ze szkarp znajduje się zegar słoneczny z datą 1599. Dwunawowy korpus tworzy halę trójprzęsłową, wspartą na dwóch ośmiobocznych filarach. W zwornikach oraz w arkadzie tęczy znajduje się herb Poraj i Łabędź. Nad chórem muzycznym umiejscowiony jest okulus podzielony na czworo kamiennym krzyżem. W bocznym ołtarzu znajduje się obraz Franciszka Smuglewicza przedstawiający Św. Stanisława. Od północy do korpusu przylega kaplica, dwuprzęsłowa. Prezbiterium jest węższe od korpusu nawowego, jednoprzęsłowe, zamknięte wielobocznie. Od północy do prezbiterium przylegają zakrystia i skarbczyk. Cała świątynia (z wyjątkiem zakrystii) posiada sklepienia krzyżowo-żebrowe.

- 6) Kościół parafialny p.w. Św. Marii Magdaleny w Dobrowodzie ufundowany przez biskupa krakowskiego Floriana z Mokrska został wybudowany w II połowie XIV w. W XV w. został rozbudowany, a w latach 1524-1525 przebudowany, dzięki czemu świątynia nabrała cech późnogotyckich. Świątynia ta jest jednonawowa, z węższym i niższym prezbiterium, do którego od strony północnej przylega zakrystia. Do nawy od północy przylega kaplica z XVI w. pod wezwaniem Matki Boskiej. Do fasady zachodniej kościoła dobudowana jest okrągła wieżyczka ze stożkowym dachem. Charakterystycznym elementem architektonicznym świątyni jest portal o gotycko-renesansowym kształcie, w którym znajduje się herb Łódzia. Neogotycka kruchta kościoła została dobudowana na początku XX w. W pobliżu kruchty zachowały się fragmenty gotyckiej inskrypcji z XVI w. Na sieciowym sklepieniu nawy umieszczono herby szlacheckie Łódzia, Doliwa, Jastrzębiec, Dębno oraz Ślepowron.

Sklepienie prezbiterium jest krzyżowo-żebrowe. Na parapecie chóru znajdują się kartusze z herbami Łódzia, Poraj i Warnia. Z prezbiterium do zakrystii prowadzi wczesnorenesansowy portal z XVI w. Obraz na ołtarzu głównym przedstawia Ukrzyżowanie. Pod amboną znajduje się marmurowa renesansowa płyta nagrobna Jana Boboli z 1605r. W filar oddzielający nawę od kaplicy Matki Boskiej wbudowane jest renesansowe epitafium Boboli z jego popiersiem. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica z XVIII w. oraz figura Św. Jana Nepomucena,

- 7) Kościół pod wezwaniem Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Piasku Wielkim wbudowany ok. 1340r. dzięki fundacji kasztelana krakowskiego Spicymiera i przebudowany w XIX w. W latach 1558-1590 pełnił funkcję zboru najpierw kalwińskiego, a później ariańskiego. Oddany kościołowi katolickiemu został ponownie konsekrowany w 1595r. W latach 1898-1902 kościół, który w XIX w. popadł w ruinę, odnowiono i przebudowano w stylu neogotyckim. Świątynia składa się z jednej nawy oraz węższego i niższego od niej, wielobocznie zamkniętego prezbiterium, z którego do zakrystii prowadzi gotycko-renesansowy kamienny portal z herbami Jastrzębiec i Warnia - dziedzica Piasku, Mikołaja Gnoińskiego oraz datą „1521”. Ołtarz główny, pochodzący z I poł. XIX w. został przeniesiono z kieleckiej świątyni Św. Wojciecha,
- 8) Kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja w Starym Korczynie ufundował król Kazimierz Wielki, a jego budowę ukończono w XV w. Został przebudowany w XIX w. następnie uszkodzony w czasie I Wojny Światowej i potem odrestaurowany. Świątynia składa się z dwóch części: starszej, gotyckiej w skład której wchodzi prezbiterium z XIV w., wschodnia część nawy, zakrystia i kruchta z XV w. oraz z części neogotyckiej z II połowy XIX w. Na południowej ścianie kościoła, pomiędzy nawą a prezbiterium znajduje się czworoboczna wieżyczka z XIV w., z otworami strzelniczymi i śladami po dawnym zegarze słonecznym. Jednym z najcenniejszych elementów wyposażenia kościoła jest późnogotycki krucyfiks z ok. 1500r. Na zewnętrznej ścianie zakrystii wmurowana jest płyta z nazwiskiem Jakuba z Ujścia, kanonika krakowskiego i profesora Akademii Krakowskiej. Wewnątrz kościoła znajduje się marmurowe epitafium profesora tej Akademii Jana

Józefa Rygalskiego. Ich obecność związana jest z prawem do obsady tutejszego probostwa przez senat uczeni. W kruchcie za zakrystią znajduje się renesansowe epitafium Antoniego Skorczyckiego z jego popiersiem. W dolną część ołtarza wmurowana jest płyta nagrobna Elżbiety ze Zborowskich Dudyczowej. W pobliżu świątyni stoi ciekawa ceglana dzwonnica,

- 9) Kościół Parafialny pod wezwaniem Apostołów Św. Piotra i Św. Pawła w Stopnicy - gotycki kościół farny ufundował Kazimierz Wielki w 1362r. jako kościół pokutny za zabójstwo Marcina Baryczki. Świątynia została niemal całkowicie zniszczona (w 80 %) podczas walk w 1944r. Zrekonstruowano ją w latach powojennych. Jest to budowla dwunawowa. Posiada węższe i niższe od nawy, wielobocznie zamknięte prezbiterium. Zakrystia przylega do prezbiterium od strony północnej. Od strony zachodniej do kościoła przylega gotycka kruchta. Na przełomie XV i XVI w. do świątyni dobudowano późnogotycką kaplicę Św. Anny. Z 1645r. pochodzi wczesnobarokowa kaplica pod wezwaniem matki Boskiej Różańcowej nazywana Hinkową od nazwiska fundatora Adama Hinka. Sklepienie prezbiterium jest krzyżowo-żebrowe. Wsparta na dwóch masywnych filarach nawa ma sklepienie o schemacie trójdzielny. Na zworniku przeszła prezbiterium znajduje się rzeźba portretowa króla Kazimierza Wielkiego. Na zwornikach nawy umieszczone są herby ziem: krakowskiej, kaliskiej, sieradzkiej i dobrzyńskiej szlacheckie: Poraj, Leliwa i Bogoria oraz ornamentyka roślinna i zwierzęca. W prezbiterium znajduje się gotyckie antepedium. Na zwornikach w kaplicy Św. Anny umieszczone są płaskorzeźbione herby, a wśród nich herb Stopnicy,
- 10) Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Strożyskach - został ufundowany w 1378r., przez dziedzica wsi Michała ze Strożysk. Kościół był rozbudowany w latach 1895-1896 w stylu neogotyckim. Został zniszczony w czasie działań wojennych w latach 1944-1945. Po wojnie został odrestaurowany. W nawie z XIV w. znajdują się pionowe zegary słoneczne z XVI w. (najstarsze w Polsce). Prezbiterium i kaplice Matki Boskiej i Panna Jezusa dobudowane zostały w XIX w. Do nawy, od strony zachodniej przylega wieża, która pełniła funkcje obronne, o czym świadczą zachowane otwory strzelnicze. Wewnątrz wieży znajduje się

tablica erekcyjna z XIV w. Nawa kościoła rozdzielona jest na dwie części masywnym filarem, posiada sklepienie krzyżowo-żebrowe. Do wnętrza świątyni wiodą ostrołukowe portale, nad północnym widnieć herb Półkoczic,

- 11) Zespół Kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Gnojnie - pierwszy kościół zniszczyli Tatarzy po bitwie z rycerstwem małopolskim w dniu 18 marca 1241r. pod Chmielnikiem. Murowaną świątynię wzniesiono z kamiennych ciosów w 1470r. Później była wielokrotnie przebudowywana. Obecnie jest to kościół barokowy z dwoma późno-barokowymi kaplicami - Matki Boskiej Pocieszenia i Matki Boskiej Różańcowej. Ołtarz główny zdobi sześć korynckich kolumn. Między nimi znajdują się rzeźby świętych, a pośrodku rzeźba Chrystusa na krzyżu na tle Jerozolimy. Na południowej ścianie prezbiterium znajduje się obraz Św. Franciszka z czaszką z XVIII w., prawdopodobnie autorstwa Szymona Czechowicza malarza, którego dzieła znajdują się w kościołach Krakowa, Warszawy i Wilna. Główną nawę od kaplic oddzielają wysokie arkady z falistymi gzymsami. W północnej kaplicy znajduje się duży obraz Chrystusa Ukrzyżowanego z II połowy XVII w. Na ścianie południowej znajdują się liczne tablice epitafijne księży i dziedziców Gnojna. Obok kościoła stoi barokowa figura Św. Jana Nepomucena,
- 12) Kościół filialny pod wezwaniem Św. Wawrzyńca w Gorystawicach w obecnym kształcie został wzniesiony w 1535r. przez miejscowego proboszcz Józef Dałowicz na miejscu starszego, drewnianego wybudowanego w 1430r. Pierwsza wzmianka o parafii w Gorystawicach pochodzi z 1326r. W 1676r. staraniem rodziny Żelazowskich do głównej nawy dostawiono kwadratową kaplicę nakrytą kopułą z tzw. latarnią wieńczącą jej wierzchołek. Dekretem z dnia 5 kwietnia 1810r. biskup kielecki Wojciech Górski zlikwidował parafię Św. Wawrzyńca, a obowiązki duszpasterskie w tym kościele zlecił kolegiacie wiślickiej. Kościół był uszkodzony w czasie I Wojny Światowej i później odrestaurowany. Do kościółka przylega nie użytkowany cmentarz z kilkoma zachowanymi grobami. Obecny Kościół wsparty jest z zewnątrz szkarpaми. Prezbiterium ma sklepienie sieciowo-żebrowe z herbami na zwornikach. W świątyni zachowały się fragmenty gotyckiej polichromii.. Portal prowadzący do

zakrystii łączy w sobie formy gotyckie z renesansowymi (wpływ drzwi wawelskich). We wczesnobarokowym ołtarzu głównym (poł. XVII w.) znajduje się obraz Św. Szczepana i Św. Wawrzyńca z widoczną postacią fundatora - Jakuba Gromeckiego kanonika wiślickiego. W kościele znajdują się liczne epitafia,

- 13) Kościół Św. Trójcy w Nowym Korczynie - gotycko-renesansowy kościół został wzniesiony w XVI w., a przebudowany w 1608r. Jest to budowla jednonawowa. Na piętrze zakrystii dobudowanej do prezbiterium od strony północnej, mieścił się kiedyś skarbiec. Do prezbiterium kościoła przylegają dwa arkadowe ogrójce. We wschodnim znajduje się barokowa rzeźba Chrystusa. Kaplice boczne wzniesione w XVII w., przykryte są kopułami zwieńczonymi latarnią. Na fasadzie zachodniej świątyni wybudowanej w 1630r. w stylu manierystycznym, znajdują się rzeźby Matki Boskiej z Dzieciątkiem, Św. Elżbiety, Św. Mikołaja oraz Św. Wawrzyńca, a także płaskorzeźby z herbami Nowego Korczyna, Krakowa, herbem Korab i Syrokomla. Do wnętrza świątyni prowadzi manierystyczny portal z 1634r. zwieńczony orłem polskim z herbem Wazów - Snopkiem. Sklepienia nawy i prezbiterium ozdobione są dekoracją stiukową. Barokowy ołtarz główny pochodzi z 1692r. W kaplicy Św. Jana Kantego zachowane są fragmenty późnogotyckiego tryptyku przedstawiającego Opłakiwanie Chrystusa. Świątynia posiada wyposażenie barokowe. Kościół często był miejscem obrad sejmiku generalnego małopolskiego. W pobliżu świątyni znajduje się XVIII-wieczna figura Św. Floriana. Przed kościołem od strony Rynku znajduje się neogotycka dzwonnica z 1889r.,
- 14) Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jakuba Apostoła Starszego w Szczaworyżu to późnorenansowa świątynia wzniesiona w 1630r. na miejscu starszego kościoła z XV w. Z pierwotnej świątyni zachowało się gotyckie prezbiterium. Kaplice są późnobarokowe, dobudowane w XVIII w. Jest to niezwykle budowla posiadająca nieregularne prezbiterium, krótką nazwę z dodanymi po obu jej stronach kaplicami oraz wyniosłą wieżę poprzedzoną nowszą kruchtą. Całość zbudowana jest na planie krzyża greckiego. Osobliwością tego kościoła jest fakt przykrycia prezbiterium świątyni kopułą zakończoną manierystyczną latarnią, wzniesioną około 1630r. Na rokokowym ołtarzu głównym znajduje się uznany za

cudowny obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem pochodzący z XVI w. w kruchcie kościoła znajduje się barokowe epitafium m. in. Jakuba i Barbary Kosteckich z 1634r. Ambona i chór muzyczny są rokokowe. Na parapecie chóru umieszczono kartusz z herbami Ogończyk i Sreniawa. Na północnej ścianie prezbiterium zachowane są fragmenty polichromii z XVI w. Naprzeciw wejścia do kościoła wznosi się budynek dawnej plebani z 1660r. Na jego piętrze, nadbudowanym w 1904r., znajduje się kaplica Najświętszej Marii Panny Niepokalanego Poczęcia,

15) Zespół klasztorny Norbertanek w Busku-Zdroju obejmujący:

- a) Kościół parafialny jest najstarszą budowlą na buskiej starówce. Pierwotny kościół z XII w. był drewniany Następnie wzniesiono w 1470r. kościół gotycki, który spłonął w 1590r. Obecny został wybudowany w latach 1592-1621r. w stylu barokowo-klasycyzyzm z pozostałościami gotyckimi w dolnych partiach murów dawnej nawy, szkarpach i elewacji zachodniej. Nawa i prezbiterium są trójprzęsłowe, nawa jest zamknięta trójbocznie z owalną kruchtą. Od strony południowej kościoła znajduje się kaplica Św. Anny z początku XVII w., obecnie Matki Boskiej Częstochowskiej zbudowana na rzucie kwadratu z kopułą zwieńczoną latarnią. W kaplicy jest epitafium starościny sandomierskiej Anny z Korycińskich Kowalkowskiej oraz manierystyczna tablica fundacyjna, wymieniająca jako jej fundatora Zygmunta Urbańskiego. W ołtarzu głównym świątyni, pochodzącym z 1804r., znajduje się obraz Matki Boskiej prawdopodobnie autorstwa Franciszka Smuglewicza,
- b) dzwonnica została wzniesiona w XIX w. Obok niej znajduje się figura Najświętszej Marii Panny Niepokalanego Poczęcia pochodząca z 1738r.,
- c) budynek klasztorny został zbudowany w I poł. XVIII w. przez architekta Kacpra Bażankę dzięki fundacji biskupa krakowskiego Felicjana Szaniawskiego oraz kanonika krakowskiego Dominika Lochmana na rzucie litery L. Skrzydło wschodnie, leżące wzdłuż ul. Staszica w połowie należy do parafii i stanowi tzw. starą część plebani. Skrzydło północne leży wzdłuż ul. Sądowej. Na pocz. XIX w. budynek klasztorny został zaadapto-

wany przez Feliksa Rzewuskiego na pensjonat dla kuracjuszy,

- 16) Zespół klasztorny oo. Sercanów (dawniej oo. reformatów) w Kątach Starych - ufundowany przez Krzysztofa i Zofię Ossolińskich, wybudowany w 1639r. Ojcowie Reformacji zostali wprowadzeni do klasztoru w 1648r. W 1672r. w jego murach pochowano matkę Jana Chryzostoma Paska. Prawdopodobnie sam Pasek spoczął tu w 1701r. Kościół klasztorny został zniszczony przez Niemców w dniu 7 listopada 1944r. Po latach go odbudowano. Nie odbudowano dawnego kościoła pod wezwaniem Św. Marii Magdaleny i Franciszka. Zachowały się z niego fragmenty murów przejścia z nawy do kaplicy Św. Anny, pozostałości piwnic i resztki fasady. Obecnie ruiny te służą jako dzwonnica. Obecny kościół powstał po przebudowaniu jednego ze skrzydeł klasztornych. Do wnętrza zespołu prowadzi barokowa brama. Na murze dziedzińca umieszczono epitafium ze zniszczonego kościoła. W 1979r. klasztor został przekazany księżom Sercanom,
- 17) Kościół parafialny p. w. Św. Teresy z Avila w Jurkowie - pierwszą wzmiankę o kościele i parafii zanotował Jan Długosz ok. 1470r. Pierwotny kościół był drewniany, w II połowie XVI w. został zniszczony przez innowierców. W 1629r. nowy kościół drewniany zbudował Hermolaus Ligeza, podskarbi królewski. Po pożarze w 1719r. nowy kościół drewniany zbudowała Helena Morsztynowa z Potockich. Obecny kościół został wzniesiony w 1875r. przez Stanisława i Marię Jastrzębskich z funduszu zapisanego na ten cel w testamencie przez Amelię Dembińską. Kościół jest murowany neogotycki - konsekrował go w dniu 10 czerwca 1894r. bp Tomasz Kuliński,
- 18) Kościół pod wezwaniem Św. Stanisława Biskupa w Balicach powstał w pałacu zbudowanym w XIX w. W zachodniej części pałacu, przebudowanego w 1923r. usytuowano prezbiterium (wzbogacone o półkolistą absydę), w części środkowej, w miejsce dawnej sali balowej umieszczono nawę nakrytą płaskim stropem, a w części wschodniej wstawiono wysoką i smukłą, kwadratową u podstawy wieżę. Przy prezbiterium w ryzalitach skrajnych - od północy wykonano przedsiónek, a od południa zakrytą, na miejscu dawnej kaplicy. W skrajnych ryzalitach od wschodu, przy wieży, znalazły się: od południa kruchta, od północy

klatka schodowa, prowadząca na chór muzyczny. W półkolistym ryzalicye środkowym urządzono kaplicę, nakrywając ją nową kopułą. W latach 1931 i 1933 kościół palił się - odbudowano go w 1935r. Wyposażenie wnętrza kościoła nie zawiera starszych elementów. Współczesne są polichromie: na suficie nawy Zaśnięcie, Wniebowzięcie oraz zawołania litanijne do Matki Boskiej. Ściany zdobi biblijna scena Powrotu syna marnotrawnego oraz: Miłosierny Samarytanin, Uzdrowienie ślepego, Chrystus i Jawnogrzeźnica, Zwiastowanie, Michał Archanioł. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Św. Stanisława biskupa i kopia obrazu Częstochowskiej Madonny.

2. Do najcenniejszych zabytków architektury drewnianej należą drewniane kościoły:

1) Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Idziego Opata w Zborówku najstarszy z pewnie datowanych w Polsce kościołów. Wzniesiony w 1459r. w miejscu poprzedniego z 1085r. fundowanego przez Władysława Hermana. Posiada konstrukcję zrębową, był konsekrowany w 1654r. po przeprowadzonej odbudowie. W latach 1906-1908 dobudowano zachodnią murowaną część nawy. Drewniane prezbiterium to dawny gotycki kościół, do którego w 1909r. dobudowano murowany korpus nawowy. Wyposażenie wnętrza zawiera niezwykle cenne elementy m. in. późnogotyckie tryptyki, belkę tęczową, zdobioną motywem skręconego sznura z napisem fundacyjnym z 1459r. podtrzymująca grupę Ukrzyżowania (krucyfiks z II poł. XV w. i późnogotyckie postacie Matki Boskiej Bolesnej i Św. Jana Ewangelisty), późnobarokową ambonę. Świątynia ta, poza niezwykle cenną substancją architektoniczną poszczycić się może wspaniałym wyposażeniem,

2) Zespół Kościoła cmentarnego pod wezwaniem Św. Leonarda w Busku-Zdroju wzniesiony w 1699r., posiada konstrukcję zrębową, szalowanie i gontowy dach dwuspadowy, wspólny dla nawy i prezbiterium. Na dachu wznosi się wieżyczka z sygnaturką. Nawa jest prostokątna, a prezbiterium jest węższe, zamknięte, wieloboczne. Stropy są płaskie, drewniane w nawie z uskokami. Na stropie prezbiterium znajdują się zatarte późnobarokowe malowidła. We wnętrzu świątyni znajduje się belka tęczowa z zachowaną fragmentarycznie polichromia oraz grupą Ukrzyżowania. Ołtarz główny

świątyni nosi cechy sztuki późnobarokowej. Przy kościele jest stary cmentarz dziś już nie grzebalny, otoczony murem z XVII w. Za kościelnym prezbiterium, znajduje się grobowiec rodziny Rzewuskich. Obok żeliwny krzyż na grobie żołnierza Insurekcji Kościuszkowskiej. Kamienna kolumna z przełomu XVII i XVIII w. opleciona jest wicią roślinną. Jest też kilka nagrobków z I połowy XIX w. Na terenie cmentarza pozostał stary drzewostan,

3) Kościół pod wezwaniem Św. Stanisława biskupa w Chotelku Zielonym z 1527r. - jedynym na Kielecczyźnie obiekt XVI-wiecznego drewnianego budownictwa sakralnego. Został wzniesiony na planie prostokąta, bez wyodrębnionej zakrystii i prezbiterium, z zaznaczoną od wschodu trójboczną absydą. W środkowej części kalenicy mieści się ażurowa, kryta miedzianą blachą wieżyczka z sygnaturką. Kruchta przylegająca od południa, dobudowana została w późniejszym okresie, już po wybudowaniu samego kościoła. Wewnątrz kościółka zachowały się niektóre elementy z jego pierwotnego wystroju. W środku znajduje się kamienna gotycka kropielnica i późnorenesansowa ambona. Na szczególną uwagę zasługuje strop belkowy z zachowaną renesansową polichromią z XVI w. w kształcie kasetonów z rozetami. Badania sugerują, iż może on pochodzić z innej, starszej świątyni. Na ścianach znajdują się niewyraźne ślady dawnych malarskich dekoracji i słabo widoczne krzyże konsekuracyjne. Ołtarz jest z II połowy XVII w. Na zasuwie ołtarza jest obraz przedstawiający Ukrzyżowanie z Matką Boską, Św. Janem i klęczącą fundatorką kościoła, w stroju zakonnym, z herbem Siekierz i datą 1624r. Kiedyś w kościółku można było też oglądać najcenniejszy element jego starego wyposażenia - zachowany w dwóch elementach późnogotycki, drewniany tryptyk Męki Pańskiej z początku XVI w. Zachowana jego część centralna przedstawia Matkę Boską z Dzieciątkiem i Św. Stanisława - brakuje niestety jednej z desek - a wraz nią namalowanej nań postaci. Lewe, zachowane skrzydło tryptyku, na awersie przedstawia Zmartwychwstanie i Wniebowstąpienie, na rewersie - Ukrzyżowanie i Oplakiwanie. Po przykościelnym cmentarzu pozostała jedyna pamiątka - eksponowana w kruchcie płyta nagrobna Anny z Gostyńskich Gniewoszowej z 1630r.

3. Do obiektów architektury rezydencjonalno-obronnej (zamki, pałace, dwory) należą:

- 1) pałac w Zborowie (XVI/XIX w.) - pałac został gruntownie przebudowany w 1803r. w stylu klasycystycznym. Pozostałości pierwotnego dworu zachowały się w przyziemiu i częściowo na parterze. Ogrodzenie wraz z bramą wjazdową pochodzi z XIX w. W skład zespołu wchodzi także gorzelnia z XVIII w., spichlerz z XVIII w. oraz park z XIX w. Aktualnie w obiektach tych mieści się Dom Pomocy Społecznej,
 - 2) dwór w Gnojnie (XVI-XIX w.) - renesansowy dwór murowany obronny (siedziba Domu Pomocy Społecznej). Dwór wzniesiono w czworobok wokół małego, prostokątnego dziedzińca z jednym traktem pomieszczeń w każdym skrzydle. W I połowie XVII w. dobudowany został następny trakt pomieszczeń od wschodu, natomiast w XVII w. rozbudowano pałac w kierunku południowym o zespół pomieszczeń mieszkalnych. Dopiero w I połowie XIX w. nadano mu obecny wygląd przez wykonanie klasycystycznej południowej fasady. Pałac otoczony jest murem kamiennym z XVI w. Wokół dworu znajduje się XIX-wieczny park krajobrazowy założony na reliktach pierwotnego ogrodu z XVI/XVII w.,
 - 3) dwór w Szańcu ufundowany w latach 1580-1609 przez rodzinę Padniewskich. Jest zbudowany w stylu renesansowym z wykorzystaniem elementów wcześniejszej budowli gotyckiej. Ok. 1815r. opustoszał. W chwili obecnej jest własnością prywatną,
 - 4) dwór w Widuchowie późnorenesansowy zbudowany w 1620r. przez ówczesnego właściciela majątku Mikołaja Krupko. W XVIII w. dwór wraz majątkiem nabył biskup krakowski konstanty Szaniawski, który w 1725r. przeznaczył go na uposażenie Seminarium kieleckiego. Po Powstaniu Styczniowym władze carskie skonfiskowały majątek za działalność wywrotową. Dobra wraz z pałacem nabył gruziński książę Dawid Wachwawidze. W 1937r. stał się własnością oficera Wojska Polskiego. Dwór zbudowany na planie kwadratu jest otoczony pozostałościami ogrodu krajobrazowego. Jest to budowla jednopiętrowa, posiadająca niezwykle harmonijną elewację frontową, której głównym elementem jest pięcioarkadowe podcienie oparte na jońskich kolumnach. Nad wejściem umieszczona jest tablica fundacyjna z datą powstania budowli 1620r.,
 - 5) zespół dworski w Radzanowie z końca XVIII w. z łamanym polskim dachem gontowym, wejście o podwórza tworzy ryzalit z attyką (herby Prus, Słońce). Wokół dworu rozciąga się park krajobrazowy z lipowymi alejami,
 - 6) zamek królewski w Stopnicy wzniesiony ok. 1350r., zniszczony w czasie potopu szwedzkiego, został w 1661r. odbudowany w stylu włoskim, przez Jana Klemensa Branickiego starostę stopnickiego i marszałka koronnego. Ponownie odnowiony i przebudowany na pałac w 1783r. Po kolejnych przebudowach, zamek całkowicie zatracił swój pierwotny charakter,
 - 7) zespół pałacowy w Słupi obecnie Dom Pomocy Społecznej Albertynek obejmuje: pałac, murowany z 1925r., park z XIX w., przekomponowany na początku XX w.,
 - 8) dwór murowany w Smogorzowie z XIX w. (obecnie Szkoła Podstawowa) oraz park dworski z II połowy XIX w.,
 - 9) zespół dworski w Kwasowie z XIX w. (własność prywatna) obejmuje obiekty murowane: dwór, rządcówkę, czworak (przebudowany ok. 1975r.), 2 obory, spichlerz, budynek gospodarczy, kuźnię oraz pozostałości parku,
 - 10) pozostałości zespołu dworskiego w Wójczy z XIX w. (własność prywatna) obejmuje murowane: oborę, stajnię, spichlerz, budynek gospodarczy oraz pozostałości parku, a także oficynę stanowiącą własność Gminy Pacanów,
 - 11) zespół Dworski w Zborówku z XIX w. (własność prywatna) obejmuje dwór oraz park,
 - 12) dwór z XIX w. w Kikowie,
 - 13) pozostałości dworu oraz zabudowań gospodarczych w Czarkowach z XVIII/XIX w., wraz z parkiem podworskim,
 - 14) pozostałości parku dworskiego w Jastrzębcu,
 - 15) park podworski w Topoli,
 - 16) pozostałości parku dworskiego w Nieciesławicach,
 - 17) dwór z 1930r. obecnie siedziba Urzędu Gminy w Tuczępach.
4. Zabytki okresu reformacji - zbór ariański w Pęczelicach zbudowany w latach 1570-84, przebudowany w XX w., zawiera ślady sklepień kolebkowych, fragment późnorenesansowego obramowania okiennego oraz figury: Chrystusa Frasobliwego z XIX w., Św. Floriana z płaskorzeźbami świętych z 1910r.
 5. Obiekty o charakterze uzdrowiskowym:
 - 1) zespół szpitalny Św. Mikołaja w Busku-Zdroju obejmuje pawilony: północny, wschodni, południowy i zachodni. Wy-

- budowany w 1837r. w/g projektu inż. Jakuba Gaya jako szpital. Budynek powstał dzięki darowi cara Mikołaja I (15 tysięcy złotych polskich) oraz składek od okolicznych mieszkańców i gości kąpielowych. Szpitalowi nadano imię Św. Mikołaja. Budynek posiadał cechy klasyczne, dziś już zatarte w wyniku przebudów,
- 2) zespół budynków zakładu zdrojowego w Busku-Zdroju obejmujący sanatorium Marconi oranżerię z mieszkaniem ogrodnika (obecnie kawiarnia Parkowa) i park zdrojowy,
- a) łaźienki (sanatorium „Marconi”) późnoklasycystycznych gmach z 1836r. projektu włoskiego architekta Henryka Marconiego. Wzorowany na starożymskich obiektach użyteczności publicznej wybudowany na planie litery T, złożony z wysokiego korpusu głównego i dwóch parterowych skrzydeł bocznych, tworzących wraz z ryzalitowo wysuniętym czołem korpusu elewację czołową od północy. Przy narożnikach skrzydeł bocznych kolumnadowych, wybudowano dwie oficyny piętrowe, początkowo służące jako pawilony mieszkalne. Ryzolit frontowy ma otwarty portyk arkadowy, wsparty na kolumnach w stylu korynckim. W pierwszej sali, pijalni wód mineralnych, znajdują się kolumny z głowicami korynckimi tworząc jak gdyby bramy w czterech kierunkach z dekoracyjną galeryjką. Przy wejściu do sali koncertowej stoją posągi gipsowe Orfeusza i Eurydyki. W sali koncertowej, po obu stronach ścian pomiędzy lustrami, na kolumnach umieszczone są popiersia bogów rzymskich, lekarzy i filozofów greckich. Na głowicach kolumn dawny symbol uzdrowiska - delfiny,
- b) oranżeria z mieszkaniem ogrodnika znajduje się w północno-zachodniej części parku zdrojowego w narożniku ul. Waryńskiego i al. Mickiewicza biegnącej wzdłuż Maskalisu. Została wybudowana około 1835r. według projektu Henryka Marconiego, a pierwszym mieszkańcem tego domu był Ignacy Hanusz znany ogrodnik krakowski. Budowla jest murowana, parterowa, na planie prostokąta, kryta dwuspadowo. Od południa jest ryzalit z wielkim oknem. Od północy jest część mieszkalna z sienią i dwoma pomieszczeniami. Od północnego zachodu budynek gospodarczy wzniesiony przed 1836r. Przy domu ogrodnika w części południowej wybudowana była właściwa oranżeria: i szklana budowla, wysoka na około 6 metrów stykająca się z południową częścią domu i mająca tam jedno z wejść,
- c) park zdrojowy zaprojektowany w 1836r. przez Ignacego Hanusza, krajobrazowy o cechach romantyczno - klasycystycznych. Rozciągający się na północ od łaźienek, wzdłuż alei wiodącej do miasta ze śladami kolistego założenia na wzgórzu w części północno-wschodniej. Przed Łazienkami jest część parku o układzie geometrycznym,
- 3) zespół uzdrowiska w Solcu-Zdroju obejmuje obiekty murowane z lat 1923-1925, projektowane przez Romualda Daniewskiego. Do kompleksu należą Zakład Przyrodolecznicy z lat 1922-1926 (arch. Jan Heurich mł. i Romuald Daniewski), Pawilon parkowy, z ok. 1910r. (arch. Jan Heurich mł.) oraz park zdrojowy z przełomu XIX-XX w.,
- 4) sanatorium Jasna w Solcu-Zdroju - obiekt murowany z ok. 1910r.,
- 5) sanatorium Świt w Solcu-Zdroju - obiekt murowany z ok. 1918r. (za M. Jurecki „Ponidzie”), rozbudowany ok. 1950r.,
- 6) willa Bristol w Busku-Zdroju wybudowana w końcu XIX w., a od 1905r. stanowiła własność żydowskiej rodziny Cukiermanów i była wykorzystywana jako hotel już od początku XX w. W XX-leciu międzywojennym wynajmowali go Ministerstwu Spraw Wojskowych. Jest to narożny budynek z charakterystyczną kopułą zakończoną iglicą,
- 7) willa Bagatela Mała w Busku-Zdroju to mały parterowy drewniany domek zbudowany w II poł. XIX w., którego właścicielem był Józef Tomaszewicz, dawny radny i jeden z założycieli buskiej Ochotniczej Straży Pożarnej. Do dziś zachowały się ażurowe kratownice i inne ozdoby willi. Obecnie jest to jedyna, drewniana willa na starówce zdrojowej,
- 8) willa Oblęgorek w Busku-Zdroju jest to duży dwupiętrowy obiekt, który od frontu posiada loggie podzielone toskańską kolumną i dwoma filarami. Po bokach elewacji frontowej są ryzalidy zakończone trójkątymi naczółkami z tympanonami, a ich wewnętrzne gzymsy są bogato zdobione kroksztynami akantowymi. Na szczytach ryzalitów znajdują się pinakle, czyli kamienne sterczyny z kwiatonem.

Na lewym pinaklu jest wyryty napis Budowali Feliks i Maria Honowscy, natomiast na prawym jest wyryta data 1903r. Nad loggiami znajduje się wieżyczka z dużym półkolistym oknem skierowanym na park zdrojowy. Wieżyczka jest sklepiona kwadratowym balkonem z balustradą żeliwną z motywami secesyjnymi. Takie same balustrady posiadają cztery balkony oraz loggie.

Z południowej strony budynku jest klatka schodowa stwarzająca wrażenie, jakby była pionową przybudówką do budynku głównego,

- 9) willa Zielona w Busku-Zdroju przy rozwidleniu ul. 1 Maja i ul. Rzewuskiego stał drewniany dom z końca XIX w., który przetrwał do 1989r. i nosił nazwę willa Zielona. Stan techniczny tego obiektu był bardzo zły i zgodnie z decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków został w 1989r. rozebrany. Dzięki dyrekcji Uzdrawiska Busko, obiekt ten został odbudowany. Powstał budynek murowany, ale zachowano dawny styl, a część elewacji zewnętrznej została ozdobiona drewnem i pomalowana na kolor zielony. Obecny budynek przypomina wiernie willę Zieloną z lat jej świetności,
 - 10) willa Dersław w Busku-Zdroju zbudowana w latach 1911-1915 przez lekarza uzdrowskiego, Rosjanina Wasyla Jakobsa. W 1915r. w willi miał swoją kwaterę gen. Stanisław Szeptycki. Willa przypomina niewielki zameczek, otoczony suchą fosą, do którego możliwe jest dojście po dość wysokim kamiennym moście. Nad wejściem, na balkonie stoi postać rycerza z halabardą, który według pomysłodawcy, kolejnego właściciela pensjonatu, Leona Sulmierskiego miał przedstawiać rycerza Dzierżka (Dersława),
 - 18) zespół willi Prus w Solcu-Zdroju - obiekt murowany z ok. 1920r. oraz budynek gospodarczy murowany z ok. 1920r.,
 - 19) willa Irena w Solcu-Zdroju obiekt murowany z ok. 1919r.
6. Zabytki kultury judaistycznej:
- 1) Synagoga w Nowym Korczynie została zbudowana w stylu klasycystycznym w końcu XVIII w. Jako materiał budowlany posłużyły cegły i kamienie po rozebraniu zamku królewskim w Nowym Korczynie. W 1895r. została częściowo przebudowana. Wówczas dobudowano przedsionek z kolumnadą oraz wzniesiono pozorne sklepienie pokryte malowidłami o motywach zwierzęcych i hebrajskimi inskrypcjami w głównej sali modlitewnej

i babińcu. W czasie II Wojny Światowej synagoga została doszczętnie zdemolowana. Obecnie pozostaje w stanie ruiny i grozi zawaleniem. Synagogę wzniesiono na planie prostokąta. Wewnątrz, we wschodniej części znajduje się obszerna, prostokątna główna sala modlitewna, do której prowadzi dwudzielny przedsionek. Nad nim na piętrze znajduje się otwarty na salę główną babiniec. Posiada frontowy klasycyzujący ośmiokolumnowy portyk na wysokim cokole, kryjący dwa symetryczne biegi schodów, które prowadzą na babiniec. Fasadę pierwotnie zdobiły symbole 12 plemion Izraela i znaki zodiaku. Do sali dla kobiet prowadzi trzy łukowato zakończone drzwi, oddzielone od siebie dwoma pilastrami. Wieńczą je tympanony, w środku których znajduje się kwiat. Główna sala modlitewna przykryta jest drewnianym sklepieniem zwierciadlanym z resztkami polichromii z końca XIX w. Na ścianie wschodniej zachowała się klasycystyczna oprawa Aron ha - kodesz. Jego wnękę ujmują dwie doryckie kolumny oraz wieńczą tablice Dekalogu oraz korona podtrzymywana przez parę lwów. Nad arką znajduje się obecnie murowany okulus. Na ścianach zachowały się pozostałości kolorowej polichromii. Na elewacjach znajdują się półokrągłe okna, które dawniej oświetlały obszerne wnętrza sali głównej,

- 2) Synagoga w Busku-Zdroju została wybudowana w 1927r. Jest to budowla murowana, piętrowa zbudowana na planie prostokąta, elewacja frontowa wejściowa od ul. Partyzantów jest wyłożona białym wapieniem pińczowskim i posiada ciekawe dekoracyjne i architektoniczne elementy. Wnętrze synagogi stanowiły kwadratowa hala, na 9 filarach umieszczona była galeria. Na emporę (babiniec) prowadziły szerokie schody z oddzielnym wejściem w południowej części budynku. Obok empory znajdowały się także pomieszczenia dla rabina. We wschodniej części hali głównej, nie nakrytej galeriami była wysoka sala główna. Na jej wschodniej ścianie, oświetlonej pięcioma oknami, był ołtarz na rodąty. Po opuszczeniu Buska przez Żydów budynek synagogi hitlerowcy zamienili na magazyn. Obecnie budynek jest wykorzystany jako lokal handlowy,
 - 3) cmentarz żydowski w Stopnicy.
7. Zabytki o produkcyjnym przeznaczeniu:
- 1) młyn wodny drewniany w Skotnikach Małych z 1929r.,

- 2) młyn wodny w Skotnikach Małych,
 - 3) młyn wodny w Stopnicy z 1911r.,
 - 4) młyn motorowy w Słupi, murowany z początku XX w.,
 - 5) młyn motorowy w Pacanowie, murowany z ok. 1920r.,
 - 6) młyn w Młynach przy trasie Busko - Kielce z II poł. XIX w. z zachowanym kołem wodnym,
 - 7) młyn w Młynach z 1913r. murowany z drewnianym dachem,
 - 8) młyn w Młynach z 1914r. w przysiółku Psia Górka,
 - 9) młyn w Młynach z 1913r. w przysiółku Schodnia z zabytkowymi maszynami i żarnami,
 - 10) zespół Cegielni w Słupi obejmujący: budynek produkcyjny drewniano-murowany z ok. 1910r. oraz drewniany budynek administracyjny z ok. 1910r.,
 - 11) murowana z kamienia studnia w Kikowie z początku XX w.,
 - 12) murowany spichlerz z końca XIX w. w zespole dworskim w Kwasowie,
 - 13) murowana kuźnia z początku XX w. w zespole dworskim w Kwasowie,
 - 14) murowany spichlerz z końca XIX w. w zespole dworskim w Wójczy.
8. Do szczególnie interesujących zabytkowych układów urbanistycznych należą:
- 1) Busko-Zdrój (1287r.),
 - 2) Nowy Korczyn (1257r.),
 - 3) Stopnica (1362r.),
 - 4) Wiślica (XIII w.).
9. Zabytkowe cmentarze katolickie:
- 1) cmentarz parafialny w Świniarach obejmujący zespół zabytkowych nagrobków z XIX-XX w. oraz murowaną kaplicę z 1884r.,
 - 2) cmentarz parafialny z I połowy XIX w. w Stopnicy,
 - 3) brama i kaplica na starym cmentarzu rzymsko-katolickim w Stopnicy,
 - 4) cmentarz parafialny w Kargowie,
 - 5) cmentarz parafialny w Solcu-Zdroju z I połowy XIX w. obejmujący zespół zabytkowych nagrobków i drzewostan,
 - 6) kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Szańcu,
 - 7) cmentarz wojenny w Czarkowach,
 - 8) cmentarz parafialny w Ostrowcach,
 - 9) cmentarz wojenny w Uciskowie,
 - 10) cmentarz parafialny w Starym Korczynie,
 - 11) cmentarz parafialny w Piasku Wielkim,
 - 12) cmentarz parafialny w Nowym Korczynie,
 - 13) cmentarz parafialny stary, tzw. ruski w Nowym Korczynie,
 - 14) cmentarz parafialny w Pacanowie,
 - 15) cmentarz parafialny w Zborówku.
10. Grodziska, osady:
- 1) Wiślica - miasto - osada,
 - 2) grodzisko średniowieczne ze śladami murów obronnych z XI-XII w. w Wiślicy położone jest pośród łąk, ok. 600 m na południowy wschód od centrum i zarysem przypomina owalny trójkąt. Prace archeologiczne prowadzone tu w latach 1949-1960 wykazały istnienie pierwszego grodu już w XI w. Był to mały gródek, otoczony wałem o konstrukcji rusztowej o wys. 4 m. Jego zadaniem było strzec osady i kontrolowania szlaku handlowo-komunikacyjnego. Gród padł ofiarą pożaru. Kolejny gród powstał tu na przełomie XII i XIII w. i obejmował swym zasięgiem całą wyspę. Otoczony był kamiennym murem o dł. 440 m. Prace badawcze odsłoniły tu plan zabudowy domów i ulic, zbiornik wodny i studnię wykutą w skale. Gród ten podczas najazdu tatarskiego w 1241r. został opuszczony i spalony. W zachodniej części grodziska znajduje się wypiętrzona na wysokość 5 m gipsowa skała uznana prawnie za chroniony pomnik przyrody nieożywionej,
 - d) grodzisko (wał) w Mikułowicach - średniowieczna budowla obronna w północnej części wsi przy trasie Busko - Kielce,
 - e) Grodzisko wczesnośredniowieczne w Skotnikach Małych z VIII-XI w. odkryte w latach 1962-1963. Są to potrójne wały otaczające dawny gród, prawdopodobnie był to tzw. gród refugialny, czyli wykorzystywany w warunkach zagrożenia.
11. Rezerваты archeologiczno-architektoniczne - rezerwat Regia z reliktnami romańskiej zabudowy palatyno-sakralnej oraz na obrzeżu gotyckimi murami miejskimi. W najwyższej partii Wiślicy (zwanej Regią) odkryto ślady najstarszego osadnictwa z II połowy IX w. Odsłonięto tu resztki grodu z fragmentami palisady i fosy. Gród miał kształt nieregularnego owalu. Za czasów panowania Kazimierza Sprawiedliwego, który po śmierci Henryka Sandomierskiego otrzymał Księstwo Wiślickie istniejące w latach 1166-1173 powstał tu zespół rezydencyjny palatium z kolumnadą oraz rotundy z konchami (wnęki w grubości murów). W tym czasie książę odbudował Wiślicę i uczynił ją centrum życia artystycznego na skalę ogólnopolską. Żona księcia Helena, nadała rezydencji książęcej rangę wybitnego ośrodka kultury romańskiej.
12. Obiekty użytkowe:
- 1) Dom, ul. Bohaterów Warszawy 4 w Busku-Zdroju - z I połowy XIX w. murowany, z facjatką nad wejściem w środku

- główniej elewacji, rozdzielonej rustykowanymi pilastrami,
- 2) Dom, ul. Bohaterów Warszawy 6 w Busku-Zdroju - z I połowy XIX w. murowany, elewacja i wnętrze są przebudowane. Dom nazywany jest Dworkiem Rzewuskiego bowiem został wybudowany przez tę rodzinę,
 - 3) Dom, pl. Zwycięstwa 10 w Busku-Zdroju piętrowy narożny z wieżyczką, budynek po byłej poczcie z początków XX w.,
 - 4) Dom, pl. Zwycięstwa 27 w Busku-Zdroju, murowany z I połowy XIX w. Wejście we wnęce flankowej z dwiema kolumnami tokańskimi i dwoma pilastrami. Na narożach płaskie wnęki z tokańskimi pilastrami. Do 1980r. w tym budynku mieściła się apteka. W 1992r. budynek ten został wiernie zrekonstruowany,
 - 5) Zabudowa, ul. 1 Maja w Busku-Zdroju - zabytkowe wille zdrojowe z XIX w.,
 - 6) Dom, ul. Rynek 25 w Nowym Korczynie - zwany Domem Długosza - budynek z zachowanymi w przyziemiu i piwnicy sklepieniami kolebkowymi. Mieszkał tu i pobierał nauki Jan Długosz. Kamienica - dawna Akademia z XVI w. - była siedzibą szkoły, a w XVII w. kolonii akademickiej Uniwersytetu Jagiellońskiego,
 - 7) Kamienica Różańcowa Bractwa Różańcowego, ul. Rynek 34 w Wiślicy z XVII-XVIII w. W 1677r. ks. Jan Rudnicki kanonik i promotor różańcowy zapisał kamienicę Bractwu. Kamienica posiada sień przejazdową i obszerną piwnicę,
 - 8) Domy sprzed II Wojny Światowej: Stopnica: ul. Dr Piotrowskiego 8, ul. Kościuszki 39, Smogorzów nr 93, 107, 110, Bosowice nr 33 i 46, Fałęcin Stary nr 38, Klępie Dolne nr 34, Konary nr 7 i 14, Kąty Stare nr 29, Mietel nr 53, Skrobaczów nr: 30, 61 i 70, Strzałków nr 9 (za Programem opieki nad Zabytkami dla gminy Stopnica na lata 2005 - 2008),
 - 9) domy drewniane z początku XX w. w (za pismem znak: ROŚ.7060/16/08 z 18 czerwca 2008r. w sprawie wykazu obiektów ujętych w projekcie programu opieki nad zabytkami dla gminy Pacanów):
 - a) Pacanowie nr: 14, 29,
 - b) Biechowie nr 116, nr 42 i 43,
 - c) Biskupicach nr 4,
 - d) Karsach Małych nr 31 i 54,
 - e) Kwasowie nr 16,
 - f) Ratajach Słupskich nr 147 i 152,
 - g) Słupi nr 69,
 - h) Trzebicy nr 59 i 81,
 - i) Woli Biechowskiej nr 13,
 - j) Wójeczce nr 2,
 - k) Zborówku nr 13, 15
 - 10) domy murowane z początku XX w. w Pacanowie nr 1, 2, 5, 7/9, 15, 40,
 - 11) drewniany dom z końca XIX w. w Skorzowie.
13. Jędrzejowska Kolej Dojazdowa zwana Ciuchcią Express Ponidzie - powstała w czasie I Wojny Światowej, jej część jest zlokalizowana na terenie Powiatu Buskiego:
- 1) budynek stacyjny Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej w Konieczmostach zbudowany po 1918r.,
 - 2) odcinek linii kolei wąskotorowej w obrębie Gminy Wiślica ze wszystkimi torami, rozjazdami, przepustami.
14. Kurhany:
- 1) Kurhan - kopiec pradziejowym - zabytek archeologiczny w Kikowie,
 - 2) Wielki Kurhan w Żernikach Górnych - mogiła z okresu kultury trzcinieckiej sprzed 3,5 tys. lat (neolit/epoka brązu - 1450-1200 lat p.n.e.). Kurhan ma 3,6 m wysokości, 35 m średnicy u podstawy.
- 7.2. Stan utrzymania zabytków nieruchomości
- Na terenie Powiatu Buskiego w najlepszym stanie zachowania znajdują się zabytki architektury sakralnej, głównie poprzez stały i jednolity sposób użytkowania, a także dzięki właściwej ochronie konserwatorskiej i funduszom płynącym ze strony wiernych, Państwa i samorządów. W dobrym stanie zachowania są też zazwyczaj obiekty użyteczności publicznej np. dwór w Gnojnie i pałac w Zborowie będące siedzibami Domów Pomocy Społecznej, synagoga w Busku-Zdroju, a także obiekty uzdrowiskowe. W znacznie gorszym stanie znajdują się zabytkowe budynki takie jak np. synagoga w Nowym Korczynie, zespoły dworsko-parkowe, które wykorzystywano przez długi czas niezgodnie z ich pierwotną funkcją np. dwór w Szańcu czy zamek w Stopnicy. Zły stan techniczny wykazują też zabytki o przeznaczeniu przemysłowym (np. młyny wodne), które stały się nieprzydatne w swoich pierwotnych funkcjach, niezagospodarowane ulegają postępującej autodestrukcji.
- Największym zagrożeniem dla zachowania zabytków jest nikły stan świadomości społecznej oraz brak środków finansowych na renowację zabytków.
- 7.3. Zasoby dziedzictwa kultury w powiecie buskim - zabytki ruchome
- Muzea to instytucje kultury gromadzące, rejestrujące, konserwujące, przechowujące i udostępniające publiczności w formie wystaw ruchome dobra i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy i przyrody. Prowadzą też działalność naukową, oświatową i popularyzatorską. Instytucją muzealną prowadzoną przez Gminę Busko-Zdrój jest Muzeum Ziemi Buskiej w Bu-

sku-Zdroju. W Gminie Wiślica funkcjonuje natomiast Muzeum Regionalne w Domu Długosza.

Największa ilość zabytków ruchomych zlokalizowanych jest w zabytkowych obiektach sakralnych. Zewidencjonowano ponad 350 zabytków ruchomych stanowiących własność poszczególnych parafii:

- 1) 38 świeczników,
- 2) 33 obrazy,
- 3) 31 ornatów,
- 4) 31 rzeźb,
- 5) 28 krucyfiksów,
- 6) 27 kielichów mszalnych,
- 7) 24 ołtarze,
- 8) 14 stacji Męki Pańskiej,
- 9) 12 monstrancji,
- 10) 8 puszek na komunikanty,
- 11) 8 kropielnic,
- 12) 7 chrzcielnic,
- 13) 6 konfesjonałów,
- 14) 6 ambon,
- 15) 6 tablic nagrobnych,
- 16) 6 pacyfikałów,
- 17) 6 płaskorzeźb,
- 18) 5 tabernakulum,
- 19) 5 portali,
- 20) 5 relikwiarzy,
- 21) 4 dalmatyki,
- 22) 4 tablice pamięci,
- 23) 4 epitafia,
- 24) 4 polichromie,
- 25) 3 feretrony,
- 26) 3 tablice erekcyjne,
- 27) 2 posadzki,
- 28) 2 drzwi,
- 29) 2 płyty nagrobne,
- 30) 2 kapy,
- 31) 2 dzwony,
- 32) 2 szafy,
- 33) 2 ampułki,
- 34) 2 żyrandole,
- 35) 1 misa chrzcielna,
- 36) 1 dekoracja malarska stropu,
- 37) 1 zwornik,
- 38) 1 chór muzyczny,
- 39) 1 sztukateria,
- 40) 1 organy,
- 41) 1 paschał,
- 42) 1 krzesło,
- 43) 1 łódka na kadzidło.

7.4. Zasoby archeologiczne

Stanowiska archeologiczne lokalizowane są przede wszystkim na podstawie informacji dostarczanych przez planowe badania terenowe, realizowane w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Prace te polegają na systematycznej prospekcji terenowej, połączonej z weryfikacją powierzchniową stanowisk i obiektów

znanych już wcześniej. Ich rezultaty pozwalają na rozpoznanie intensywności osadnictwa w różnych rejonach, w kolejnych epokach i okresach pradziejów, średniowiecza i nowożytności, są też wykorzystywane w bieżących działaniach konserwatorskich.

Wśród tych stanowisk znajdują się obiekty unikatowe w skali regionu umiejscowione na terenie Powiatu Buskiego: grodziska (w Wiślicy, Skotnikach Małych i Mikułowicach) oraz kurhany (w Żernikach Górnych i w Kikowie).

7.5. Miejsca pamięci

Na terenie Powiatu Buskiego miały miejsca ważne wydarzenia historyczne, które zostały upamiętnione pomnikami, kopcami czy mogiłami. Zlokalizowano 45 takich miejsc poświęconych głównie Powstańcom z 1863r., żołnierzom Wojska Polskiego i Armii Krajowej (z czasów I i II Wojny Światowej), ofiarom terroru oraz osobom zastępowym dla Ziemi Powiatu Buskiego.

7.6. Przyrodnicze walory kulturowe

Ochronę wartości kulturowych uwzględnia ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Na terenie Powiatu Buskiego występują formy ochrony przyrody, uwzględniające ochronę wartości kulturowych, są to: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne.

Obiektem uznanym za rezerwat przyrody są tereny obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie Powiatu Buskiego wstępuje 5 rezerwatów przyrody: słonoroślowny Owczary oraz stepowe: Góry Wschodnie, Przęślin, Skorocice i Skotniki Górne.

Parki krajobrazowe to obszary o ściśle określonych granicach, o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu tysięcy hektarów. W ich granicach znajdują się tereny o cennym i mało przekształconym krajobrazie oraz o dużej wartości przyrodniczej, dorównującej w niektórych wypadkach walorom parków narodowych. Parki krajobrazowe chronią wiele cennych ekosystemów oraz ostoi i stanowisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Obok obszarów o krajobrazie zbliżonym do naturalnego parki obejmują również krajobrazy kulturowe ukształtowane przez kilkunastowieczną tradycję. Do cennych walorów kulturowych parków krajobrazowych należą zabytki architektury i budownictwa wiejskiego, tradycyjne układy osadnicze i typy zabudowy

oraz regionalne formy użytkowania ziemi i innej działalności gospodarczej. Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowane są dwa parki krajobrazowe: Szaniecki i Nadnidziański.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowane są cztery obszary chronionego krajobrazu: Chmielnicko-Szydłowski, Nadnidziański, Solecko-Pacanowski oraz Szaniecki.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Do pomników przyrody ożywionej należą: pojedyncze krzewy, drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, niezwykłymi kształtami lub innymi cechami, a także zabytkowe aleje drzew. Natomiast do pomników przyrody nieożywionej należą: największe [głazy narzutowe](#), tzw. eratyki oraz interesujące formy powierzchni ziemi np.: [źródła](#), [wodospady](#), [jary](#), skałki, [wywierzyska](#), [przełomy rzeczne](#), [jaskinie](#), odkrywki itp. Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowanych jest 21 pomników przyrody, z czego:

- 1) 4 dęby szypułkowe,
- 2) 1 modrzew europejski,
- 3) 1 sosna pospolita,
- 4) 1 topola biała (szara),
- 5) 9 odśnieżeń geologicznych,
- 6) 1 gład narzutowy,
- 7) 1 jaskinia gipsowa,
- 8) 1 zespół jaskiń krasowych,
- 9) 1 zespół źródeł szczelinowych,
- 10) 1 źródło.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt. Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowane są 2 stanowiska dokumentacyjne: odsłonięcia geologiczne: Zaję-

cza Góra w Skotnikach Małych i łom skalny w Młynach.

Użytki ekologiczne to pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Powiatu Buskiego zlokalizowanych jest 6 użytków ekologicznych: w Gminie Wiślica: Górki I, Górki II i łąka Stone źródło w Szczerbakowie, w Gminie Solec-Zdrój łąka śródleśna z roślinnością błotną i Wąwóz Kikowski oraz w Gminie Busko-Zdrój skaliste wzgórze Ostra Góra w Skotnikach Małych.

7.7. Zabytki o istotnym znaczeniu dla Powiatu Buskiego

Do szczególnie cennych zabytków nieruchomych posiadających wysoką wartość historyczną i artystyczną dla społeczności Powiatu Buskiego należy zaliczyć:

1. zabytki architektury sakralnej:
 - 1) Bazylika Wiślicka z XIV w. gotycka z romańskimi pozostałościami,
 - 2) Dzwonnica w Wiślicy z lat 1460-1470,
 - 3) Kościół Św. Stanisława w Nowym Korczynie [gotycki](#) z 1257r.,
 - 4) Kościół Św. [Marcina z Tours](#) w Pacanowie z [XIII w.](#), z fragmentami murów kościoła wczesnogotyckiego i z [późnorenesansowymi](#) kaplicami,
 - 5) Kościół p.w. Św. Bartłomieja w Chotlu Czerwonym - w stylu [gotyckim](#) z ok. 1450r.,
 - 6) Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Szańcu [gotycki](#) z XV w.,
 - 7) Kościół p.w. Św. Marii Magdaleny w Dobrowodzie [późnogotycki](#) z XIV w.,
 - 8) Kościół p.w. [Św. Katarzyny Aleksandryjskiej](#) w Piasku Wielkim z ok. 1340r. przebudowany w stylu neogotyckim,
 - 9) Kościół p.w. [Św. Mikołaja](#) w Starym Korczynie z [XIV w.](#) [gotycko](#) przebudowany w stylu [neogotycki](#),
 - 10) Kościół p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Stopnicy, [gotycki](#) kościół farny z 1362r.,
 - 11) Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Strożyskach - z 1378r.,
 - 12) Zespół Kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Gnojnie z 1470r. przebudowany w stylu barokowym,
 - 13) Kościół filialny pod wezwaniem. Św. Wawrzyńca w Gorzysławicach z 1535r.,
 - 14) Kościół Św. Trójcy w Nowym Korczynie - [gotycko-renesansowy](#) z [XVI w.](#),

- 15) Kościół p.w. Św. Jakuba Apostoła Starszego w Szczaworyżu z 1630r., późnorenesansowy,
 - 16) Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju z ok. 1621r. barokowo-klasycyzm z pozostałościami gotyckimi,
 - 17) Zespół klasztorny oo. [Sercanów](#) w Kątach Starych z 1639r.,
 - 18) Kościół p. w. Św. Teresy z Avila w Jurkowie neogotycki z 1875r.,
 - 19) Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha w Janinie,
 - 20) Kaplica p.w. Najświętszej Marii Panny (obecnie p. w. Matki Boskiej Anielskiej) w Widuchowie,
 - 21) Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Kargowie,
 - 22) Zespół Kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzcicielna w Tuczępach,
 - 23) Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa w Balicach z 1923r.,
 - 24) Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Stanisława w Świniarach.
2. zabytki sakralnej architektury drewnianej:
 - 1) Kościół p.w. Św. Idziego Opata w Zborówku z 1459r.,
 - 2) Kościół cmentarny p.w. Św. Leonarda w Busku-Zdroju z 1699r.,
 - 3) Kościół p.w. [Św. Stanisława Biskupa](#) w Chotelku Zielonym z 1527r.
 3. Zabytki architektury rezydencjonalnej i rezydencjonalno-obronnej:
 - 1) Pałac w Zborowie (XVI/XIX w.) w stylu klasycystycznym,
 - 2) Dwór w Gnojnie (XVI-XIX w.) - renesansowy dwór obronny,
 - 3) Dwór w Szańcu (XVI-XVII w.) - renesansowy z elementami gotyckimi,
 - 4) Dwór w Widuchowie (XVII w.) - późnorenesansowy,
 - 5) Dwór w Radzanowie z końca XVIII w.,
 - 6) Zamek w Stopnicy - z ok. 1350r. odbudowany w stylu włoskim w 1661r.
 4. Zabytki okresu reformacji - zbór ariański w Pęczelicach zbudowany w latach 1570-84,
 5. Obiekty o charakterze uzdrowiskowym:
 - 1) Zespół szpitalny Św. Mikołaja w Busku-Zdroju z 1837r.,
 - 2) Łazienki w Busku-Zdroju (Sanatorium „Marconi”) - późnoklasycystyczne z 1836r.,
 - 3) Willa Bristol w Busku-Zdroju wybudowana w końcu XIX w.,
 - 4) Willa Oblęgorek w Busku-Zdroju z 1903r.,
 - 5) Willa Dersław w Busku-Zdroju zbudowana w latach 1911-1915.
 6. Zabytki kultury judaistycznej:
 - 1) Synagoga w Nowym Korczynie z ok. XVIII w.
 - 2) Synagoga w Busku-Zdroju z 1927r.
 7. Zabytki o produkcyjnym przeznaczeniu:
 - 1) młyn wodny drewniany w Skotnikach Małych z 1929r.,
 - 2) młyn wodny w Skotnikach Małych,
 8. Zabytkowe układy urbanistyczne:
 - 1) Busko-Zdrój (1287r.),
 - 2) Nowy Korczyn (1257r.),
 - 3) Stopnica (1362r.),
 - 4) Wiślica (XIII w.).
 9. Zabytkowe cmentarze katolickie - parafialne i wojenne:
 - 1) cmentarz parafialny w Świniarach (zespół nagrobków z XIX/XX w. i kaplica z 1884r.),
 - 2) cmentarz parafialny w Solcu-Zdroju z XIX w. zespół nagrobków i drzewostan,
 - 3) kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Szańcu,
 - 4) cmentarz wojenny w Czarkowach,
 - 5) cmentarz wojenny z lat 1914-1915 w Uciszkowie,
 - 6) cmentarz parafialny stary, tzw. ruski w Nowym Korczynie.
 10. Grodziska, osady:
 - 1) Wiślica - miasto - osada,
 - 2) Grodzisko średniowieczne ze śladami murów obronnych z XI-XII w. w Wiślicy.
 11. Rezerваты archeologiczno-architektoniczne - rezerwat Regia w Wiślicy,
 12. Zabudowy:
 - 1) Dom Długosza w Wiślicy z 1460r.,
 - 2) Dom, ul. Rynek 25 w Nowym Korczynie - zwany Domem Długosza z XVI w.,
 - 3) Kamienica Różańcowa ul. Rynek 34 w Wiślicy z XVII - XVIII w.
 13. Jędrzejowska Kolej Dojazdowa:
 - 1) budynek stacyjny Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej w Konieczmostach,
 - 2) odcinek linii kolei wąskotorowej w obrębie terytorium Gminy Wiślica.
 14. Kurhan - kopiec pradziejowy w Kikowie.

Do szczególnie cennych i najstarszych zabytków ruchomych posiadających wysoką wartość historyczną i artystyczną dla społeczności Powiatu Buskiego należy zaliczyć liczne zabytki o charakterze sakralnym z okresu:

 1. IX w. - gipsowa misa chrzcielna (Bazylika w Wiślicy),
 2. XII w.:
 - 1) relikty kościoła romańskiego (Bazylika w Wiślicy),
 - 2) płyta Orantów z 1175r. (Bazylika w Wiślicy),
 3. XIII w. - relikty kościoła romańskiego z partiami posadzki glazurowej (Bazylika w Wiślicy),
 4. XIV w.:
 - 1) wczesnogotycka rzeźba Madonny Łokietkowej z ok. 1300r. (Bazylika w Wiślicy),
 - 2) pozostałości bizantyjsko-ruskiej polichromii z lat 1397-1400 (Bazylika w Wiślicy),

- 3) gotyckie antepedia (Bazylika w Wiślicy),
 - 4) północny portal kościoła (Bazylika w Wiślicy),
 - 5) tablica erekcyjna gotycka z 1378r. (Kościół w Strożyskach),
 - 6) płaskorzeźba gotycka z ok. 1378r. - herb Półkozic (Kościół w Strożyskach),
 - 7) klasycystyczno-neobarokowy pacyfikał Św. Stanisława Kostki (Kościół w Stopnicy),
5. XV w.:
- 1) płaskorzeźbiona tablica pamiątkowa z 1464r. - Kazimierz Wielki (Bazylika w Wiślicy),
 - 2) gotycka polichromia - Zmartwychwstały Chrystus (Dom Długosza w Wiślicy),
 - 3) dzwon gotycki (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 4) pozostałości chrzcielnicy gotyckiej (Kościół w Gnojnie),
 - 5) krucyfiks późnogotycki (Kościół w Chotlu Czerwonym),
 - 6) gotycka tablica erekcyjna z 1450r. (Kościół w Chotlu Czerwonym),
6. XVI w.:
- 1) renesansowa polichromia (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 2) fragmenty polichromii (Kościół w Chotlu Czerwonym),
 - 3) chrzcielnica (Kościół w Dobrowodzie),
 - 4) chrzcielnica renesansowa (Kościół w Stopnicy),
 - 5) obraz Zaśnięcie Matki Boskiej (Kościół w Nowym Korczynie),
 - 6) renesansowy obraz Matka Boska z Dzieciątkiem (Kościół w Ostrowcach),
 - 7 2 późnogotyckie rzeźby Matka Boska Bolesna i Św. Jan (Kościół w Gorzysławicach),
7. XVII w.:
- 1) ołtarz z II poł. XVII w. (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 2) ołtarz główny barokowy (Kościół Św. Trójcy w Nowym Korczynie),
 - 3) ołtarz główny wczesnobarokowy (Kościół w Gorzysławicach),
 - 4) ambona późnorenesansowa (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 5) chrzcielnica wczesnobarokowa (Kościół w Ostrowcach),
 - 6) chrzcielnica barokowa (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 7) kropielnica gotycka (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 8) kropielnica barokowa (Kościół w Strożyskach),
 - 9) płyta nagrobna Anny z Gostyńskich Gniwoszowej (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 10) barokowa tablica nagrobna ks. Jakuba Gromeckiego z 1651r. (Kościół w Gnojnie),
 - 11) późnorenesansowe epitafium Małgorzaty Gotkowskiej (Kościół w Strożyskach),
 - 12) epitafium J. Boboli z popiersiem z ok. 1605r. (Kościół w Dobrowodzie),
 - 13) barokowa tablica elekcyjna z 1674r. (Kościół w Tuczępach),
 - 14) późnorenesansowa tablica dot. odbudowy kościoła z 1600 r. (Kościół w Ostrowcach),
 - 15) barokowy obraz Św. Antoni z dzieciątkiem (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 16) późnobarokowe obrazy: Matka Boska z Dzieciątkiem, Św. Anna Samotrzeć, Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Kościół w Stopnicy),
 - 17) barokowy obraz pieta (Kościół w Tuczępach),
 - 18) monstrancja barokowa z 1664r. (Kościół w Tuczępach),
 - 19) monstrancja późnogotycka (Kościół w Strożyskach),
 - 20) barokowy pacyfikał Św. Tekli z 1688r. (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 21) gotycko-renesansowy pacyfikał z relikwiami Św. Lina (Kościół w Gnojnie).
8. XVIII w.:
- 1) ołtarz główny (Kościół w Dobrowodzie),
 - 2) ołtarze główne późnobarokowe (Kościół w Szczaworyżu, Gnojnie i w Strożyskach),
 - 3) ołtarze boczne późnobarokowe (6) (Kościół w Szczaworyżu, Strożyskach, Stopnicy, Gnojnie),
 - 4) ołtarz boczny wczesnobarokowy (Kościół w Szczaworyżu),
 - 5) ołtarze boczne barokowe (5) (Kościół w Piasku Wielkim i Gnojnie),
 - 6) ołtarz boczny rokokowy (Kościół w Chotlu Czerwonym),
 - 7) ambona klasycystyczna (Kościół w Gnojnie),
 - 8) ambony późnobarokowe (Kościół w Strożyskach i w Szczaworyżu),
 - 9) ambona barokowa (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 10) chór muzyczny późnobarokowy (Kościół w Szczaworyżu),
 - 11) organy późnobarokowe sprzed 1735r. (Kościół w Gnojnie),
 - 12) obrazy barokowe (Kościół w Chotelku Zielonym i Gnojnie),
 - 13) obraz Ukrzyżowanie (Kościół w Dobrowodzie),
 - 14) obraz Chrystus wśród apostołów (Kościół w Dobrowodzie),
 - 15) późnobarokowe obrazy (7) (Kościół w Strożyskach, Ostrowcach i Gnojnie),
 - 16) obrazy późnobarokowe (3) (Kościół w Gnojnie),
 - 17) rzeźby późnobarokowe (12) (Kościół w Gnojnie),
 - 18) późnobarokowa płaskorzeźbiona Trójca Święta (Kościół w Gnojnie),

- 19) kropielnica późnobarokowa (Kościół w Gnojnie),
 - 20) barokowy pacyfikał Krzyża Świętego (Kościół w Stopnicy),
 - 21) późnobarokowy pacyfikał z relikwiarzami Krzyża Św. i świętych (Klasztor w Kątach Starych).
9. XIX w.:
- 1) ołtarz główny klasycy (Kościół w Piasku Wielkim),
 - 2) dzwon neobarokowy (Kościół w Strożykach),
 - 3) obrazy neobarokowe (4) (Klasztor w Kątach Starych, Kościół w Solcu-Zdroju i w Gnojnie),
 - 4) obraz klasycystyczny Św. Antoni z Dzieciątkiem (Kościół w Solcu-Zdroju),
 - 5) obraz Matka Boska Częstochowska (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 6) późnobarokowy obraz Św. Jan Nepomucen (Kościół w Gnojnie),
 - 7) eklektyczny obraz Św. Izydor (Kościół w Gnojnie),
 - 8) stacje Męki Pańskiej klasycystyczne (Kościół Tuczępach),
 - 9) chrzcielnica klasycystyczna (Kościół w Ostrowcach),
 - 10) kropielnica neobarokowa (Kościół w Szczaworyżu),
 - 11) kropielnica gotycka (Kościół w Chotelku Zielonym),
 - 12) rzeźby neogotyckie (4) Kościół w Ostrowcach i Strożykach),
 - 13) neobarokowy pacyfikał z relikwiami Św. Celestyny (Kościół w Gnojnie).

7.8. Wartości niematerialne i czynniki regionalnej tożsamości

Najważniejsze elementy niematerialne świadczące o obrazie kulturowym Powiatu Buskiego to:

- 1) strój ludowy,
- 2) kultywowane elementy kultury ludowej z przywiązaniem do obrzędów religijnych, świąt roku liturgicznego oraz zwyczajów, tradycji i podań ludowych,
- 3) ośrodki kultu religijnego (m.in. Wiślica).

Pod względem językowym na terenie Powiatu występuje tzw. mazurzenie, tzn. głoski sz, ż, cz, dż wymawiane są jako s, z, c, dz (szyja - syja, czapka - copka). Występuje też zanik rezonansu samogłosek nosowych ę i ą (będę - bede, rzucają - rzucajo). Ponadto gwarowymi odpowiednikami samogłosek a, o, e są samogłoski o, u, i (np. chłopak - chłopok, kobieta - kobita).

Na terenie Powiatu Buskiego występuje grupa etnograficzna zwana Krakowiakami Wschodnimi. W stroju męskim najbardziej charakterystycznym elementem była sukmana kierzja, zwykle brązowa, z dużym, haftowanym

trójkątnym kołnierzem. Okryciem wierzchnim była płótnianka. Pod sukmanę wkładano płócienną koszulę, spodnie sukienne granatowe lub płócienne w czerwone albo niebieskie prążki, czasem sukieny kaftan. Niebieskie lub granatowe, miały metalowe guziki i trójkolorowe karminowo-zielono-żółte chwasty z jedwabnych nici. W narożach pól przednich haftowano duże motywy kwiatowe, czasem też datę wykonania i nazwisko właściciela. Stroju dopełniał skórzany pas, czarne buty i czerwona czapka rogatywka lub wełniana magierka. Typowe były wąskie, białe pasy z metalowymi kółkami brzękadłami lub nieco szersze, zdobione plecionką z zielonego safianu. Strój kobiecy, podobnie jak męski, miał szereg lokalnych odmian. Charakterystycznymi jego elementami były koszule z okrągłą krawędzią zdobioną haftem czerwono-czarnym lub białym oraz płócienne, białe haftowane spódnice, do których noszono zwykle zapaski czerwone z haftem białym lub kolorowym. Występowały jednak także spódnice z gładkich wełenek, wzorzystych perkali i tybetów czy płócienne zapaski z haftem białym ażurowym. Gorsety, szyto z gładkich wełenek, z kwiecistego tybetu i z czarnego aksamitu. Te z wełenek i tybetu naszywano aksamitką i koralikami. Aksamitne dekorowano złotymi cekinami. Wierzchnie katany, przeważnie z jednokolorowych wełenek, zdobiono czarnym aksamitem i haftem koralikowym. Kobiety zamężne nosiły płócienne, wiązane w czepiec chusty z haftem białym lub czerwonym. Stroju dopełniały czarne buty z cholewami lub sznurowane trzewiki, czasem naramienna chusta i korale.

Na terenie Powiatu Buskiego zachowało się tradycyjne budownictwo mieszkalne. Na terenach Gmin Pacanów i Nowy Korczyn zachowało się budownictwo nadwiślańskie: najstarsze budynki posiadają dachy czterospadowe, a późniejsze naczółkowe i dwuspadowe - kryte przeważnie słomą, węglowa konstrukcja ścian (starsza nakładka dwustronna prosta, a późniejsza nakładka dwustronna ukośna) i konstrukcja sumikowo-łatkowa oraz rzadko budynki gospodarcze o ścianach wypełnionych wiklinową plecionką, domy jedno i półtoratraktowe - głównie szeroko frontowe, o przewodzie drewna jako budulca.

7.9. Szlaki tematyczne i turystyczne

Na terenie Powiatu Buskiego wyznaczono pięć ponidziańskich szlaków tematycznych: królewski, drewniany, murowany, zielarski, kapliczek i świątków, trzy szlaki turystyczne: czerwony - z Buska do Solca-Zdroju, zielony - z Buska-Zdroju do Wiślicy oraz niebieski - z Pińczowa do Wiślicy. Przez obszary Wiślicy (Bazylika Wiślicka oraz kościół Św. Mikołaja) przebiega również europejski szlak romański o charakterze kulturowo-oświatowym.

7.9.1. Szlaki tematyczne

Szlak 1	miejsowości 2	Atrakcje 3	
Szlak królewski	Chotel Czerwony	gotycki kościół p.w. Św. Bartłomieja rezerwat Prześlin	
	Goryslawice	kościół p.w. Św. Wawrzyńca figura Św. Jana Nepomucena pomnik przyrody - odsłonięcie gipsów krystalicznych	
	Wiślica	początki osady datowane na X i XI w. Bazylika Wiślicka dzwonnica z lat 1460-1470 Dom Długosza (1460r.) fundamenty Kościoła p.w. Św. Mikołaja z X-XI w. i misa chrzcielna z ok. 880r. Figura Męki Pańskiej z II poł. XVII w. przy pl. Solnym grodzisko zwane Zamczyskiem Łokietka figura Św. Jana Nepomucena w pozie modlitewnej, ul. Tysiąclecia Państwa Polskiego	
	Konieczmosty	kapliczka z figurą Św. Jana Nepomucena - XVIII w.	
	Czarkowy	park podworski pozostałości dworu oraz zabudowania gospodarcze z przełomu XVIII/XIX w. cmentarz Legionistów Polskich z I Wojny Światowej oraz żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. kapliczka barokowa z 1666r. figura Św. Michała (wśród pól)	
	Winiary	zespół dworski pola lawendowe i aromaterapia	
	Nowy Korczyn	osada (dawne miasto) lokowana w 1258r. Kościół p.w. Św. Stanisława z 1257r. dawny klasztor franciszkanów rynek z szachownicowym układem ulic Synagoga z 1659r. Dom Długosza z XVI w. Kościół farny p.w. Św. Trójcy, Św. Wawrzyńca i Św. Elżbiety figura Św. Kingi z 1820r. cmentarz stary tzw. „ruski” z kapliczką neogotycką i drzewo cierniowe Figura Św. Kingi z 1820r. Kardon - dawna strażnica graniczna	
	Wetlin	figury Jezusa Frasobliwego ok. XVIII/XIX w. i 1734r. figura Matki Boskiej z 1637r. figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1717r.	
	Solec Zdrój	uzdrowisko od 1837r. Łazienki w Parku Zdrojowym z lat 1923-1925 sanatoria Świt i willa Prus z 1918r. sanatorium Jasna z 1910r. Kościół p.w. Św. Mikołaja w Parku - krzyż drewniany z XIX w. i figura Chrystusa z XX w.	
	Zborów	Pałac z zabytkowym parkiem	
	Stopnica	zamek Kazimierza Wielkiego z 1350r. Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła zespół klasztorny Sercanów cmentarz z XIX/XX w. i kaplica	
	Szlak kapliczek i świątków I	Solec-Zdrój	krzyż drewniany z XIX w. i figura Chrystusa z XX w. w Parku Zdrojowym
		Zborów	figura Męki Pańskiej z XVII w. figury Jezusa Frasobliwego z 1790r. i ok. 1858r. figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1865r.
		Żuków	figura Jezusa Frasobliwego z 1686r. głaz narzutowy
Piasek Mały		Krzyż z podnóżem z rzeźbionego kamienia z 1884r. kapliczka kamienna z XVII w. Kamienna okrągła figura z krzyżem z XVII w.	
Kików		figura Jezusa Frasobliwego z 1686r.	
Sułkowice		Figura Jezusa Ukrzyżowanego z XVII w. Figura Jezusa Frasobliwego z XIX w. figura Matki Boskiej figura Św. Antoni z Dzieciątkiem z XIX w.	
Smogorzów		figura Matki Boskiej Niepokalanej z Dzieciątkiem, barokowa, II poł. XVII w. figura Chrystusa Frasobliwego na kolumnie, XVII/XVIII w. figura Św. Tekli z 1820r. obok dawnego dworu	
Stare Prusy		figura Chrystusa Frasobliwego z pozie siedzącej z 1890r., kapliczka domkowa	
Stopnica		figura Św. Antoniego Padewskiego obok bramy wejściowej na cmentarz klasztoru Figura Św. Jana Nepomucena, kamienna z 1730r.	
Kąty Nowe		Kapliczka słupowa szwedzka kamienna z XVIII w. Kapliczka domkowa z 1794r. (ul. Polna) Figura Św. Floriana, kamienna z 1806r.	
Szklanów		figura Matki Boskiej Niepokalanej na kolumnie, kamienna II poł. XIX w., ul. Źródła 25 figura Chrystusa Frasobliwego z 1790r. kamienna z kwiatowym kapitelem, ufundowana na pamiątkę kościoła p.w. Św. Zofii	

1	2	3
Szlak kapliczek i świątków II	Welnin	figura Jezusa Frasobliwego ok. XVIII/XIX w. i 1734r. figura Matki Boskiej z 1637r. figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1717r.
	Świniary	Kościół drewniany p.w. Św. Stanisława figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem i Św. Dominika i Św. Katarzyny z 1691r.
	Piesterzec	figura szwedzka z 1655r. Figury z 5 maja 1689r.: Jezus Frasobliwy i 4 Ewangelistów Mateusz, Marek, Jakub, Jan figura Św. Jana Nepomucena z XIX w.
	Zborów	figura Męki Pańskiej z XVII w. figury Jezusa Frasobliwego z 1790r. i ok. 1858r. figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1865r.
	Włosnowice	figura z XVIII w. - Matka Boska z Dzieciątkiem
Szlak murowany I	Busko-Zdrój	kaplica p.w. Św. Anny z 1886r. Park Zdrojowy Łazienki z 1836r., obecnie Sanatorium „Marconi” Starówka Zdrojowa - wille z przeł. XIX/XX w. wzdłuż ul. 1 Maja Zamek Dersław
	Wolica	kapliczka słupowa kamienna z XVII w.
	Bilczów	figura Św. Rocha, kamienna z XVIII w.
	Chotel Czerwony	gotycki kościół p.w. Św. Bartłomieja rezerwat Przęślin rezerwat Góry Wschodnie
	Goryslawice	Kościół p.w. Św. Wawrzyńca figura Św. Jana Nepomucena
	Wiślica	początki osady datowane na X i XI w. Bazylika Wiślicka dzwonnica z lat 1460-1470 Dom Długosza (1460r.) fundamenty Kościoła p.w. Św. Mikołaja z X-XI w. i misa chrzcielna z ok. 880r. Figura Męki Pańskiej z II poł. XVII w. przy pl. Solnym grodzisko zwane Zamczyskiem Łokietka
	Dobrowoda	Kościół p.w. Św. Marii Magdaleny drewniana dzwonnica z XVIII w. barokowa figura Św. Jana Nepomucena z XVII w. kapliczka z 1610r.
	Baranów	kapliczka kamienna słupowa z XVIII w.
	Radzanów	dwór z końca XVIII w. krajobrazowy park
Szlak murowany II	Busko-Zdrój	kościół parafialny Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny klasztór norbertanek kamienna tablica renesansowa z XVI-XVII w. rynek z zachowanym układem ulic
	Mikulowie	grodzisko (wał) - średniowieczna budowla obronna
	Szaniec	kościół gotycki p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z 1499r. figura Św. Jana Nepomucena z 1820r. dwór renesansowy
	Kotki	przy drodze prowadzącej na cmentarz - figury: Św. Floriana, późnobarokowa z II poł. XVIII w., na cmentarzu - figury: Św. Judy Tadeusza z 1818r., Św. Tekli, klasycystyczna z 1823r.
	Janina	figura Św. Tekli z XVIII w., barkowa z płaskorzeźbami
	Widuchowa	kościół p.w. Św. Wojciecha dwór późnorenesansowy z 1620r. kapliczka kamienna słupowa z kolumnkami i daszkiem z przeł. XVI/XVII w. figura Chrystusa Frasobliwego z XVIII w.
	Kuchary	figura Św. Antoniego Padewskiego z 1707r. figura Chrystusa Frasobliwego na kolumnie z XVIII w. figura Chrystusa Frasobliwego na postumencie z XIX w.
	Kąty Stare	zespół klasztorny Sercanów (d. ojców Reformatorów)
	Wolica	kapliczki domkowe murowane - XVIII w., 1895r., 1905r. figura Św. Wojciecha z 1746r.
	Kików	murowany dwór z XIX w. murowana z kamienia studnia z pocz. XX w.
	Szczaworyż	kościół p.w. Św. Jakuba Starszego
	Skotniki Małe	Grodzisko średniowieczne
	Pęczelice	zbór ariański figura Chrystusa Miłosiernego z pocz. XIX w. figura Św. Floriana z płaskorzeźbami świętych i Niepokalanej Panny Marii z 1910r.
	Bronina	zakład kowalstwa artystycznego (pamiątkowe monety)
Szlak drewniany II	Kameduły	pomnik przyrody - 3 dęby szypułkowe o obwodach pni 280 cm, 320 cm, 340 cm młyn (II poł. XIX w.)
	Młyny	młyn murowany z drewnianym dachem z 1913r. młyn z 1914r. w przysiółku Psia Górka młyn z 1913r. w przysiółku Schodnia z zabytkowymi maszynami i żarnami
	Słabkowice	lipa zasadzona przez gen. Józefa Bema (na niej kapliczka szafkowa)
	Skorzów	drewniany dom z końca XIX w. (centrum wsi)
	Łagiewniki	Zimne Wody - geologiczny pomnik przyrody 2 odsłonięcia geologiczne, wielokryształiczne gipsy, tzw. szklicowe o wysokości ok. 4 m drewniany dom z pocz. XX w.
Busko-Zdrój	Willa Polonia z 1900r.	

1	2	3	
Szlak drewnianego budownictwa sakralnego wzdłuż Maskalisu	Busko-Zdrój	Kościół p.w. Św. Leonarda stary cmentarz z zabytkową płytą grobu Rzewuskich	
	Sielawice	figura Św. Floriana murowana z 1920r. Karabosy - geologiczny pomnik przyrody	
	Chotelek	Kościół p.w. Św. Stanisława	
	Skorocice	rezerwat stepowy Skorocice	
Szlak zielarski	Winiary	spacer po polach lawendowych, nauka zastosowania lawendy	
	Młynczyka	ekspozycja ziół ponidziańskich w młynie, nauka zbierania i poznawanie właściwości ziół	
	Stopnica	klasztor księży Sercanów - ogrody klasztorne (rośliny egzotyczne)	
Szlak murowano - drewniany	Bronina	zakład kowalstwa artystycznego	
	Żerniki Górne	mogiła kurhan Figura Św. Jana Nepomucena	
	Szczaworyż	Kościół p.w. Św. Jakuba Starszego	
	Skotniki Małe	młyn drewniany z 1929r. Grodzisko średniowieczne	
	Skotniki Duże	Figura Św. Tekli z 1796r. pomnik przyrody wzgórze z wapieni kredy z roślinnością ciepłolubną	
	Owczary	rezerwat ścisły słonoroślów Owczary	

7.9.2. Szlaki turystyczne

Na terenie Powiatu Buskiego wyznaczono trzy szlaki turystyczne:

- 1) czerwony - z Buska do Solca-Zdroju - o długości 27 km, prowadzi przez Garb Wólcząnsko-Pińczowski i Nieckę Solecką oraz przez miejscowości:
 - a) Busko Zdrój,
 - b) Owczary,
 - c) Pęczelice,
 - d) Szczaworyż,
 - e) Skotniki Małe,
 - f) Sułkowice,
 - g) Piasek Mały,
 - h) Żuków,
 - i) Zborów,
 - j) Solec Zdrój.
- 2) zielony - z Buska-Zdroju do Wiślicy - szlak o długości 94 km. Prowadzi częściowo przez tereny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Na trasie szlaku znajdują się m.in. zabytkowe kościoły, pałac Tarnowskich w Zborowie oraz uzdrowisko w Solcu-Zdroju.

Szlak prowadzi przez miejscowości:

- a) Busko-Zdrój,
 - b) Szczaworyż,
 - c) Stopnica,
 - d) Solec-Zdrój,
 - e) Nowy Korczyn,
 - f) Stary Korczyn,
 - g) Strojyska,
 - h) Wiślica.
- 3) niebieski - z Pińczowa do Wiślicy o długości 39 km. Przechodzi przez florystyczne rezerwaty przyrody: Pieczyśka, Skorocice oraz Przęślin. Na trasie szlaku znajdują się zabytkowe kościoły w Chotlu Czerwonym i Goryśławicach oraz Bazylika w Wiślicy. Prowadzi przez Garb Pińczowski, Nieckę Solecką częściowo na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego oraz przez miejscowości:
 - a) Pińczów,
 - b) Grochowiska,
 - c) Wełecz,
 - d) Skorocice,
 - e) Chotel Czerwony,
 - f) Wiślica.

8. Analiza SWOT

8.1. Mocne strony

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Wśród mocnych stron lokalnego dziedzictwa kulturowego należy wyróżnić takie elementy jak:

- 1) duża liczba i różnorodność zabytków, o szczególnych walorach, w tym:
 - Wiślica - jako kolebka państwowości polskiej,
 - liczne zabytki sakralne,
 - kościoły drewniane,
 - stanowiska archeologiczne,
 - dziedzictwo kulturowe wsi,

- występowanie lasów historycznych (obszarów koncentracji lasów w 1839r.)
 - największe nasycenie zabytkami nieruchomymi,
 - wyróżniające się układy staromiejskie o znaczeniu regionalnym,
 - występowanie zabytkowych grodów i grodzisk,
 - zachowane zabytkowe układy urbanistyczne,
- 2) dziedzictwo działalności zakonów: Sercanów i Reformatów (Stopnica),
 - 3) dziedzictwo wybitnych postaci: Jan Długosz czy Jan Chryzostom Pasek,
 - 4) obszary ochrony krajobrazu kulturowego w granicach istniejących parków krajobrazowych,

- 5) zabytki dokumentujące kulturę żydowską,
- 6) szlaki turystyczne promujące dziedzictwo kulturowe,
- 7) rozwijająca się turystyka uzdrowiskowa,
- 8) rozwijająca się agroturystyka,
- 9) kultywowanie miejscowych tradycji ludowych,
- 10) zabytkowe groby i cmentarze,
- 11) miejsca upamiętnienia (miejsca o szczególnej wartości historycznej),
- 12) dokonane rozpoznanie i ewidencja dóbr kultury,
- 13) możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na ochronę dziedzictwa kulturowego.

8.2. Słabe strony

Wśród słabych stron lokalnego dziedzictwa kulturowego należy wyróżnić:

- 1) zły stan zachowania obiektów zabytkowych zwłaszcza o charakterze niesakralnym, wynikający z: niszczenia zabytków gospodarczą działalnością człowieka, braku bieżącej konserwacji i systematyczności działania,
- 2) trudności ze znalezieniem użytkownika lub nabywcy, mogącego podolać wymogom rewaloryzacyjnym,
- 3) ograniczona możliwość adaptacji obiektów zabytkowych na współczesne cele użytkowe, wysokie koszty remontów - niewspółmierne do możliwości właścicieli, prowadzące obiekty do ruiny i rozbiórki,
- 4) nieuregulowana własność obiektów zabytkowych,
- 5) brak aktualnej waloryzacji obiektów i przestrzeni zabytkowej,
- 6) brak aktualnej, ogólnie dostępnej bazy danych obiektów zabytkowych,
- 7) niedostateczna ilość wykwalifikowanych służb konserwatorskich,
- 8) brak koordynacji przepływu informacji,
- 9) brak studiów krajobrazowych, ekspertyz,
- 10) brak doświadczenia we wdrażaniu ochrony zintegrowanej,
- 11) brak strategii w zakresie restrukturyzacji dziedzictwa kulturowego na obszarze samorządów gminnych,
- 12) brak świadomości społecznej dotyczącej zasobów dziedzictwa kultury materialnej i niematerialnej,
- 13) niska świadomość społeczna o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów historycznych,
- 14) niedostateczna edukacja z zakresu dziedzictwa kulturowego,
- 15) brak integracji środowisk w obszarze dziedzictwa kulturowego,
- 16) niedostateczne znaczenie ochrony zabytków w polityce samorządów lokalnych,
- 17) niedostateczna świadomość środowisk inwestorskich i projektowych,

- 18) niedostateczna promocja roli zabytków jako szansy rozwojowej,
- 19) niewystarczający udział mediów lokalnych w propagowaniu i promocji zabytków,
- 20) zbyt niskie nakłady na wspieranie kultury,
- 21) słaba obsługa szlaków turystycznych,
- 22) brak współdziałania pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego w promowaniu atrakcyjności kulturowej i turystycznej Powiatu.

8.3. Szanse

Wśród szans lokalnego dziedzictwa kulturowego należy wyróżnić:

- 1) możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy europejskich na renowację zabytków i ochronę dziedzictwa kulturowego,
- 2) rosnąca rola samorządu lokalnego,
- 3) wzrost wartości zabytku i lokalnych tradycji jako produktu turystycznego,
- 4) włączanie obiektów zabytkowych w obieg gospodarczy,
- 5) rozwój organizacji pozarządowych,
- 6) rozwój agroturystyki,
- 7) rozwój turystyki uzdrowiskowej.

8.4. Zagrożenia

Wśród zagrożeń lokalnego dziedzictwa kulturowego należy wyróżnić:

- 1) brak spójnego systemu finansowania oraz brak funduszy kierunkowych na organizację zadań opieki nad zabytkami,
- 2) brak spójności przepisów różnych ustaw związanych z ochroną zabytków,
- 3) brak realnych zachęt dla inwestorów prywatnych do inwestowania w zabytki,
- 4) brak środków finansowych właścicieli obiektów na konserwację,
- 5) brak specjalistycznych fakultetów kształcących w zakresie konserwacji zabytków i zarządzania ich zasobem,
- 6) presja inwestycyjna na tereny o walorach kulturowych i przyrodniczo-kulturowych,
- 7) tworzenie strategii, ale brak mechanizmów ich efektywnego wdrażania,
- 8) niestabilność przepisów prawa,
- 9) brak dostępnej i aktualnej bazy danych oraz wytycznych konserwatorskich,
- 10) brak strategii rewitalizacji wsi i małych miasteczek,
- 11) brak doradztwa dla osób prywatnych inwestujących w obiekty zabytkowe,
- 12) brak infrastruktury turystycznej przy obiektach zabytkowych i efektywnej ich promocji,
- 13) globalizacja, brak szacunku dla odrębności narodowej, lokalnej i etnicznej,
- 14) stosowanie złych rozwiązań materiałowych w budownictwie,

- 15) zły stan zabytków i brak środków na ich renowację,
- 16) obszar koncentracji złóż kopalin mineralnych.

8.5. Wnioski z analizy SWOT

Regionalna tożsamość kulturowa może istotnie wzbogacić kulturę danego społeczeństwa, ograniczyć negatywne przejawy globalizacji. Region świętokrzyski, którego częścią jest Powiat Buski, posiada bogatą specyfikę kulturową ściśle związaną z historią Polski, sięgającą czasów najdawniejszych. Specyfika kulturowa Powiatu Buskiego wyraża się poprzez:

- ciągłość tradycji osadniczych bardzo wcześnie zapoczątkowanych (osady z początków państwowości polskiej),
- wpływy kulturowe i polityczne Krakowa (Nowy Korczyn sejmiki generalne prowincji małopolskiej) której skutkiem stało się wytworzenie kulturowej więzi subregionalnej,
- tradycje kultury katolickiej współlistniejącej z innymi kulturami (arianizm, judaizmu),
- wybitną rolę Wiślicy - kolebki polskiej państwowości - w utrwalaniu tożsamości narodowej i regionalnej,
- bogate tradycje patriotyczne regionalne powiązane z narodowymi - miejsca historyczne oraz cmentarze wojenne (Bronina - miejsce

bitwy stoczonej w czasie kampanii wrześniowej 1939r., cmentarze wojenne w Uciszkowie i Czarkowych, Kapliczka na Mogile Powstańców z 1863 r. w Skrobaczowie),

- żywotność tradycyjnej kultury ludowej - folklor uzewnętrzniany zwłaszcza podczas świąt religijnych i imprez regionalnych, tradycyjne rzemiosło i sztuka ludowa, lokalne zwyczaje, żywe legendy i podania.

Bogactwo zasobów dziedzictwa kulturowego Ziemi Buskiej - zarówno tych formalnie wpisanych do rejestru zabytków jak i pozostałych daje szanse ich pełnego wykorzystania dla promocji turystycznej Powiatu. Bogactwo kulturowe stanowi o lokalnej tożsamości kulturowej mieszkańców oraz powód do dumy. Szczególnie dużą rolę odgrywają tu obiekty unikatowe. Unikatami w zakresie zabytków ruchomych posiada Muzeum w Wiślicy, jak też zabytki gromadzone przez klasztory i kościoły.

Do najważniejszych zagrożeń lokalnego dziedzictwa kulturowego Powiatu Buskiego należy lokalnie zaniedbany krajobraz kulturowy, który stwarza ograniczenia rozwoju funkcji turystycznej. Opuszczone obiekty (np. Synagoga w Nowym Korczynie), niszczone i powodują wymazywanie materialnych śladów wielokulturowej historii regionu.

9. Cele i kierunki działań programu opieki nad zabytkami w Powiecie Buskim

Niniejszy Program ma na celu ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego Powiatu Buskiego. Czynnikiem niezbędnym do zrealizowania tych zamierzeń jest dokonanie zmian w świadomości mieszkańców Powiatu, a w szczególności samorządów oraz właścicieli zabytkowych obiektów. Wyznacznikiem celów Programu powinny być:

- zadania związane z planowaniem i realizacją ochrony dziedzictwa kulturowego na szczeblu powiatowym. Powiat winien koordynować działania gmin, szczególnie w przypadkach, gdy działania dotyczą terenów należących do różnych samorządów,
- wspieranie działań mających na celu zwiększenie odpowiedzialności właścicieli obiektów zabytkowych, współpraca z nimi w zakresie opieki nad zabytkami,
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w promocji Powiatu Buskiego,

- aktywne działania na rzecz powstawania projektów i wspieranie wszelkich inicjatyw dotyczących kreowania form opieki nad zabytkami,
- niwelowanie niekorzystnych efektów niewłaściwych wcześniejszych oddziaływań na stan krajobrazu kulturowego i zasoby zabytkowe,
- wykorzystywania funduszy Unii Europejskiej.

Cele Programu wynikają z dokonanej analizy zasobów zabytkowych. Zabytki mają wartość dzieł sztuki, która zależy od stanu ich zachowania. Tylko dobrze zabezpieczony i zachowany obiekt jest postrzegany jako wartościowy. Zabytek pojmowany w ten sposób oddziałuje na stan gospodarki i przyczynia się do rozwoju regionalnego. W tym rozumieniu zabytek włączony w procesy gospodarcze ma wartość ekonomiczną. Mając powyższe na uwadze sformułowano wizję Programu:

Dziedzictwo kulturowe Powiatu Buskiego elementem lokalnej tożsamości i rozwoju gospodarczego

Aby wizja ta została zrealizowana, konieczne jest podjęcie działań związanych z materią zabytków i ze świadomością społeczną. Te-

mu służą wyróżnione w Programie cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań
kształtowanie kulturowego obrazu Powiatu Buskiego	Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych Powiatu Buskiego	weryfikacja zabytków Powiatu Buskiego
	Budowa systemu zarządzania zabytkami Powiatu Buskiego	tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami
		zarządzanie zabytkami
		marketing markowych produktów kulturowych
	Przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego	integracja działań społeczno-gospodarczych na rzecz opieki nad zabytkami
		konserwacja i adaptacja zabytków
		kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych
		opracowanie publikacji promocyjnych poświęconych zabytkom Powiatu Buskiego
		wyznaczenie tras rekreacyjnych w oparciu o obiekty i obszary historyczne
		wspieranie inicjatyw gmin dla tworzenia parków kulturowych
		wspieranie inicjatyw tworzenia gospodarstw agroturystycznych
		pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
	Społeczno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego	ożywianie centrów historycznych lokalnych miejscowości
		ochrona skał i charakteru zabudowy wiejskiej
umacnianie tradycyjnych form działalności gospodarczej charakterystycznych dla obszarów wiejskich		
Dziedzictwo kulturowe jako aktywny czynnik rozwoju lokalnego	inicjowanie współpracy lokalnych społeczności, władz samorządowych, służb konserwatorskich i inwestorów	
	podejmowanie działań zwiększających stopień rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego, jako podstawy do wszelkiego rodzaju zamierzeń	
Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego	Propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami	wzmocnienie edukacji na rzecz kulturowego dziedzictwa
		popularyzacja i promocja zabytków i wiedzy o zabytkach
		stymulowanie rozwoju lokalnych form kulturowej ekspresji
	Społeczno-edukacyjna rola dziedzictwa kulturowego	wspieranie działań na rzecz poznania lokalnego dziedzictwa kulturowego
		promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami

I Cel strategiczny Kształtowanie kulturowego obrazu Powiatu Buskiego

Wieloletnie zaniedbania w sferze opieki nad zabytkami oraz niekorzystne procesy zachodzące w sferze przestrzennej, społecznej i ekonomicznej przyczyniają się do niszczenia dziedzictwa kulturowego, przestrzeni przyrodniczo-kulturowych i tradycji. Skuteczne przeciwdziałanie tym procesom wymaga organizacji sprawnego systemu zarządzania dziedzictwem kulturowym. Niezbędne jest tworzenie nowoczesnych struktur i sprawnych systemów zarządzania zabytkami oraz promocja zabytków.

Dla kształtowania kulturowego obrazu Powiatu konieczne jest stworzenie warunków do włączenia zabytków w procesy gospodarcze. Można to osiągnąć na drodze integracji działań społeczno-gospodarczych na rzecz zabytków, wykorzystania zabytków dla celów gospodarczych oraz kształtowania krajobrazów kulturowych z poszanowaniem zabytków i tradycji miejsca. Zbiory zabytków przy właściwej ekspozycji i odpowiednich warunkach udostępniania również mogą stanowić ważny element rozwoju gospodarczego.

Dla tego celu strategicznego sformułowano następujące cele operacyjne:

- 1) Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych Powiatu,
- 2) Budowa systemu zarządzania zabytkami Powiatu,

- 3) Przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego,
- 4) Społeczno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego,
- 5) Krajobraz kulturowy w powiązaniu z układami urbanistycznymi,
- 6) Dziedzictwo kulturowe jako aktywny czynnik rozwoju lokalnego.

I.1. Cel operacyjny ustalenie potencjału zasobów zabytkowych powiatu

Sprawną i efektywną opieką nad zabytkami wymaga głębokiej wiedzy o historii, tradycjach i zabytkach, a także aktualnej wiedzy o stanie zachowania lokalnych zabytków. Skuteczna opieka nad zabytkami wymaga ustalenia stanu zasobów zabytkowych oraz ich znaczenia dla lokalnej kultury. Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą kierunku działania I.1.a.: Weryfikacja zabytków Powiatu Buskiego.

I.2. Cel operacyjny budowa systemu zarządzania zabytkami powiatu

Skuteczne zarządzanie zabytkami powinno służyć włączeniu ich w procesy gospodarcze przy pełnym zachowaniu ich walorów i wartości zabytkowej. Proces ten wymaga także tworzenia stosownych struktur organizacyjno-technicznych. Niezbędne są organizacja i udostępnianie

bazy danych o zabytkach oraz właściwy monitoring przemian, jakim one podlegają. W procesie zarządzania zasobem kulturowym należy korzystać również z metod nowoczesnego marketingu, tworząc markowe produkty kulturowe. Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą następujących kierunków działań:

- 1) I.2.a. - tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami - podstawą skutecznego zarządzania zabytkami jest wiedza o zasobach i stanie ich zachowania, sposobach ochrony, formach własności oraz przemianach, którym podlegają,
- 2) I.2.b. - zarządzanie zabytkami - kształtowanie kulturowego obrazu wymaga zastosowania i usprawnienia oddziaływania narzędzi prawnych i ekonomicznych na zachodzące procesy gospodarcze,
- 3) I.2.c. - marketing markowych produktów kulturowych i kulturowo-gospodarczych - efektywna, nowoczesna opieka nad zabytkami wymaga podejmowania profesjonalnych działań marketingowych zgodnych z wymogami współczesnego rynku. Profesjonalny marketing powinien również dotyczyć oferty gospodarczej uwzględniającej opiekę nad zabytkami.

I.3. Cel operacyjny przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego

Istotne znaczenie dla opieki nad zabytkami ma ich udział w lokalnym rozwoju gospodarczym. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze wymaga integracji działań społeczno-gospodarczych oraz wielokierunkowego rozwoju wsi. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do celów gospodarczych i turystycznych - wymaga właściwego przygotowania tych obiektów do nowej roli tj. rewaloryzacji, adaptacji i konserwacji. W celu zwiększenia atrakcyjności przestrzeni należy również prowadzić działania zmierzające do odtworzenia historycznych układów i obszarów ważnych dla lokalnej kultury i wzmocnienia lokalnej konkurencyjności. Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

- 1) I.3.a. - integracja działań społeczno-gospodarczych na rzecz opieki nad zabytkami - zachowanie walorów kulturowych jest możliwe tylko dzięki wspólnym działaniom całego społeczeństwa oraz wykorzystaniu mechanizmów prawnych takich jak np. partnerstwo publiczno-prywatne, aktywizacja osób prywatnych, instytucji i organizacji, a także osób bezrobotnych,
- 2) I.3.b. - konserwacja i adaptacja zabytków - włączenie obiektów zabytkowych w procesy gospodarcze jest uzależnione od stanu ich zachowania i możliwości bezpiecznego przy-

stosowania ich do pożądaných funkcji. Proces ten wymaga kompleksowych działań na wszystkich szczeblach procesu inwestycyjnego oraz właściwych warunków organizacyjno-prawnych i finansowe,

- 3) I.3.c. - kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych - wszelkie działania w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego powinny uwzględniać ochronę środowiska przyrodniczego i miejscowych tradycji np. w zakresie zabudowy,
- 4) I.3.d. - opracowanie publikacji promocyjnych poświęconych zabytkom Powiatu Buskiego, które będą służyły propagowaniu wiedzy o dziedzictwie kulturowym Powiatu oraz o możliwościach rozwoju gospodarczego jakie daje ta dziedzina,
- 5) I.3.e. - wspieranie działań w zakresie wyznaczenia tras rekreacyjnych w oparciu o obiekty i obszary historyczne - możliwość korzystania ze szlaków pieszych, rowerowych czy konnych skutecznie połączy cele rekreacyjne i turystyczne z propagowaniem wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym,
- 6) I.3.f. - wspieranie inicjatyw gmin dla tworzenia parków kulturowych - tworzenie parków kulturowych jest najbardziej skuteczne, gdy przyczynia się do poprawy warunków życia lokalnej społeczności, która będzie czerpać z istnienia parku i jednocześnie będzie o niego dbać,
- 7) I.3.g. - wspieranie inicjatyw tworzenia gospodarstw agroturystycznych - agroturystyka przyczynia się do rozwoju gospodarstw rolnych oraz miejscowej infrastruktury, aktywizuje miejscowy rynek pracy i pozwala kultywować tradycje. Zmusza do rozbudowy i modernizacji zasobów mieszkaniowych, ale także do dbania o lokalne atrakcje, w tym dziedzictwo kulturowe,
- 8) I.3.h. - pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami - możliwości pozyskania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych daje szersze możliwości związane z ochroną zabytków. Istotnym jest, aby środki te były łatwo dostępne a informacje o możliwościach pozyskania szeroko rozpropagowane.

I.4. Cel operacyjny przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego

Na terenie Powiatu Buskiego są miejscowości, które kiedyś posiadały prawa miejskie (np. Stopnica, Wiślica, Nowy Korczyn), ale w wyniku zawirowań historycznych utraciły je, nadal jednak posiadają małomiasteczkowy charakter. Posiadają one zabytkowe układy urbani-

styczne będące znaczącymi wartościami kulturowego dziedzictwa, które swą atrakcyjnością mogą stymulować rozwój lokalny. Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

- 1) I.4.a. - ożywianie centrów historycznych lokalnych miejscowości - działania te będą miały na celu eliminację funkcji niepożądanych (brak opieki nad zabytkiem lub niewłaściwego jego wykorzystanie) i zastępowanie ich funkcjami pożytecznymi (handel, kultura, usługi). Ekspozowanie dziedzictwa kulturowego jest niezbędne do zapoznania szerokich kręgów społecznych z cennymi walorami kulturowymi, a także do uświadomienia lokalnym społecznościom wartości dóbr, z którymi obcują na co dzień, a które pozwolą im na osiągnięcie wymiernych korzyści dzięki właściwemu wykorzystaniu zabytków,
- 2) I.4.b. - ochrona skali i charakteru zabudowy wiejskiej - zabytkowe obiekty umiejscowione na wsi i świadczące o jej historii (stare domy, młyny) stanowią cenne źródło wiedzy o życiu przodków, kulturze i tradycji oraz technikach pracy,
- 3) I.4.c. - umacnianie tradycyjnych form działalności gospodarczej, charakterystycznych dla obszarów wiejskich - w obecnych czasach wiedzę o technikach pracy związanych z zanikającymi zawodami, można pozyskać jedynie na podstawie zachowanych zabytkowych obiektów (młyny, kuźnie) i narzędzi pracy oraz tradycji wykonywania i tworzenie rzeczy użytkowych, którymi posługiwali się przodkowie,
- 4) I.4.d. - inicjowanie współpracy lokalnych społeczności, władz samorządowych, służb

konserwatorskich i inwestorów - zachowanie i ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego jest możliwa jedynie przy wielopoziomowej współpracy całego społeczeństwa.

- I.5. Cel operacyjny dziedzictwo kulturowe jako aktywny czynnik rozwoju lokalnego

Utrwalanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego jako aktywnego czynnika rozwoju lokalnego poprzez promocję, edukację i popularyzację powinno być realizowane przez instytucje kultury, samorządy wszystkich szczebli i organizacje pozarządowe. Przyspieszony rozwój społeczno-gospodarczy oraz włączenie się Polski w struktury Unii Europejskiej - oprócz czynników pozytywnych, przynosi także potencjalne zagrożenia. Szczególnie niebezpieczne jest bezkrytyczne przejmowanie obcych wzorców oraz zagrożenia utratą tożsamości kulturowej. By im przeciwdziałać, należy podjąć stosowne działania edukacyjne i popularyzatorskie, aby ochrona wartości kulturowych nie musiała być wymuszana nakazami administracyjnymi, ale była procesem naturalnym. Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

- 1) I.5.a. - podejmowanie działań zwiększających stopień rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego, jako podstawy do wszelkiego rodzaju zamierzeń - szeroka wiedza na temat własnej kultury, tradycji i historii zwiększa świadomość oraz potrzebę ochrony dowodów przeszłości,
- 2) I.5.b. - upowszechnianie osiągnięć miejscowych jednostek kultury - udział w życiu kulturalnym sprzyja upowszechnianiu wiedzy i świadomości społecznej na temat dziedzictwa kulturowego.

II Cel strategiczny

Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego

Szacunek dla zabytków, historii i tradycji jest nierozzerwalnie związany z wiedzą i identyfikacją z lokalnym środowiskiem. Wysoka świadomość społeczna o wartościach zabytków i tradycji pozwoli zachować je dla przyszłych pokoleń i zapewni kształtowanie lokalnego obrazu kulturowego według zasad zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie tego celu wymaga propagowania wiedzy o zabytkach oraz aktywizacji społeczeństwa na rzecz opieki nad zabytkami. Cele te można osiągnąć przez działania edukacyjne, popularyzację i promocję wiedzy o zabytkach, a także wspieranie działań zachęcających do działania na rzecz ochrony zabytków. Dla drugiego celu strategicznego sformułowano cele operacyjne:

- 1) Propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami,

- 2) Społeczno-edukacyjna rola dziedzictwa kulturowego.

- II.1. Cel operacyjny propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami

Skuteczna opieka nad zabytkami wymaga rzetelnej wiedzy o historii i zabytkach. Do realizacji tego celu przyjęto następujące kierunki działań:

- 1) II.1.a. - Wzmocnienie edukacji na rzecz kulturowego dziedzictwa - zmiana sposobu traktowania zabytków oraz włączenie ich w procesy gospodarcze wymagają poszerzenia wiedzy na ten temat wśród społeczeństwa, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz osób uczestniczących w przemianach obejmujących zabytki,

- 2) II.1.b. - Popularyzacja i promocja zabytków i wiedzy o zabytkach,
 - 3) II.1.c. - Stymulowanie rozwoju lokalnych form kulturowej ekspresji - wspieranie rozwoju lokalnych form wyrazu kulturowego, wynikających z inicjatywy społeczności oraz instytucji pozarządowych.
- II.2. Cel operacyjny społeczno-edukacyjna rola dziedzictwa kulturowego
- Stan zachowania zabytków zależy od mieszkańców i ich stosunku do własnej tradycji i historii. Aby stosunek ten był pozytywny i przynosił wymierne efekty należy zachęcić mieszkańców do opieki nad zabytkami. Celowi temu służyć będą poniższe kierunki działań:
- 1) II.2.a. - Wspieranie działań na rzecz poznania dziedzictwa kulturowego regionu - ważne

jest podkreślenie wartości postaw obywatelskich wobec zabytków i dziedzictwa kulturowego. Aby tego dokonać należy wspierać projekty organizacji pozarządowych związanych z podnoszeniem świadomości o walorach środowiska kulturowego, podejmować działania w celu oznakowania obiektów zabytkowych oraz powierzać obowiązki społecznego opiekuna zabytków,

- 2) II.2.b. - Promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami - wiele osób bezinteresownie wspiera opiekę nad zabytkami. Aby wzmocnić ich zaangażowanie oraz zachęcić innych do pracy na rzecz zabytków, należy ich docenić, promować i nagradzać.

10. Instrumenty wdrażania i monitoring programu opieki nad zabytkami

- 10.1. Wdrażanie programu opieki nad zabytkami
- Po przyjęciu przez Radę Powiatu w Busku-Zdroju Programu Opieki nad Zabytkami w Powiecie Buskim na lata 2009-2013 planuje się następujące działania:
- 1) opublikowanie Programu na stronie internetowej Powiatu Buskiego,
 - 2) przekazanie Programu jednostkom samorządu terytorialnego, instytucjom i organizacjom działającym w sferze opieki nad zabytkami z terenu Powiatu Buskiego,
 - 3) sukcesywne uaktualnianie i uzupełnianie Programu w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami prawnymi, kulturowymi i społecznymi, a także związku z uzasadnionymi wnioskami samorządów lokalnych i innych podmiotów.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie Programu jest Zarząd Powiatu w Busku-Zdroju. Przyjmuje się, że zadania określone w Programie będą realizowane poprzez:

- 1) dofinansowywanie zadań realizowanych przez instytucje kultury prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) wspieranie organizacji i osób prywatnych w staraniach o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych,

- 3) dotacje na prace remontowe i konserwatorskie w obiektach zabytkowych,
- 4) wspieranie działalności promocyjnej i edukacyjnej.

Powodzenie realizacji Programu będzie wymagało współpracy wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za poszczególne zadania, w tym m.in.: właścicieli prywatnych, władz lokalnych samorządów terytorialnych, służb wojewódzkiego konserwatora zabytków, organizacji pozarządowych.

W ramach wyznaczonych celów i kierunków działań zostały określone rodzaje zadań. Dla każdej grupy zadań zostały wyznaczone podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych typów projektów oraz potencjalne źródła finansowania. Wdrażanie Programu będzie odbywać się przy pomocy właścicieli przedsiębiorstw prywatnych, organizacji pozarządowych, jednostek samorządowych i instytucji, dla których opieka nad zabytkami jest działalnością statutową.

Odpowiedzialnym za wdrażanie Programu jest Zarząd Powiatu w Busku-Zdroju. Program będzie finansowany przy wykorzystaniu wielu źródeł, w tym środków prywatnych i publicznych oraz funduszy strukturalnych.

I Cel strategiczny kształtowanie kulturowego obrazu Powiatu Buskiego

- I.1. Cel operacyjny ustalenie potencjału zasobów zabytkowych powiatu
- Realizacja kierunku będzie polegała na zebraniu informacji o aktualnym stanie zachowania zabytków, w tym obiektów chronionych, inwentaryzacji terenowej obiektów o cechach zabytkowych, waloryzacji zabytków i określeniu ich znaczenia dla lokalnego dziedzic-

- stwa. Niezbędna jest również analiza walorów obiektów zabytkowych oraz ustalenie ich wartości dla lokalnej społeczności. Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą kierunku działania I.1.a.: Weryfikacja zabytków Powiatu Buskiego. Rezultatem tych działań powinny być:
- 1) rozpoznanie stanu zasobów zabytkowych i jego wartości,

- 2) pogłębienie wiedzy o historii, tradycjach i zabytkach,
- 3) powstanie opracowań niezbędnych do racjonalnej opieki nad zabytkami i właściwego zarządzania zabytkami.

I.2. Cel operacyjny budowa systemu zarządzania zabytkami Powiatu Buskiego

Efektom realizacji celu powinno być powstanie bazy zasobów zabytkowych, powstanie systemu monitoringu przemian jakim podlegają zabytki, wykorzystanie narzędzi prawnych i organizacyjnych dotyczących opieki nad zabytkami, wsparcie działań na rzecz opieki nad zabytkami przez marketing markowych produktów kulturowych i kulturowo-gospodarczych. Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą następujących kierunków działań:

- 1) I.2.a. - Tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami - efektem realizacji tego kierunku działań powinno być zbieranie, gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie wiedzy o zasobach kulturowych oraz stanie ich zachowania, a także sposobach ochrony, formach własności, przemianach, którym podlegają, oraz promocja oferty kulturowej i kulturowo-turystycznej,
- 2) I.2.b. - Zarządzanie zabytkami - do realizacji tego kierunku działań powinny być wykorzystywane dostępne instrumenty prawne i organizacyjne oddziaływania na procesy inwestycyjne, m.in. indywidualne opracowania, konkursy, katalogi, procedury planu przestrzennego, formy ochrony, rekomendacje,
- 3) I.2.c. - Marketing markowych produktów kulturowych i kulturowo-gospodarczych - działania w tej dziedzinie obejmują system informacji o zabytkach, ofercie kulturowej i kulturowo-turystycznej w celu promocji markowych produktów kulturowych.

I.3. Cel operacyjny przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego

Podejmowane działania w zakresie opieki nad zabytkami powinny mieć charakter kompleksowy - począwszy od planowania poprzez procedury inwestycyjne, a skończywszy na działaniach bezpośrednich. Efektem włączenia zabytków w procesy gospodarcze będzie poprawa stanu zachowania zabytków, co doprowadzi do poprawy wizerunku lokalnej przestrzeni kulturowej, powstania produktów turystycznych i kulturowych oraz ożywienia gospodarczego i podniesienia jakości życia mieszkańców. Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

- 1) I.3.a. - Integracja działań społeczno-gospodarczych na rzecz opieki nad zabytkami - działania w tym zakresie wymagają współpracy całego społeczeństwa, różnych

instytucji, a także wykorzystania możliwości jakie daje np. partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizacja różnych środowisk (osoby prywatne, instytucje, organizacje, osoby bezrobotne) oraz wspieranie inicjatyw wykorzystujących tradycyjne formy działalności gospodarczej, np. rolnictwo ekologiczne i tradycyjne przetwórstwo, reaktywacja ginących zawodów. Osiągnięciu tego celu może służyć również zwiększenie możliwości zatrudnienia w wyniku różnych form aktywnego pośrednictwa pracy, w tym przekwalifikowanie, tworzenie sprzyjających warunków do zatrudnienia w sektorze usług kulturowych i turystycznych wykorzystujących zasoby zabytkowe i miejscowe tradycje, rozwój infrastruktury turystycznej, oraz innych form zachęty przyczyniających się do podejmowania i rozwijania działalności pozarolniczej wykorzystującej miejscowe tradycje oraz stosowanie zachęt do zabudowy i zagospodarowania terenu nawiązujących do form tradycyjnych,

- 2) I.3.b. - Konserwacja i adaptacja zabytków - użytkowanie oraz opieka nad zabytkami wymaga właściwej modernizacji i szeroko pojętej konserwacji obiektów i obszarów zabytkowych. Z punktu widzenia opieki nad zabytkami ważne jest również stosowanie właściwych systemów zabezpieczeń obiektów przed zniszczeniem lub kradzieżą, renowacja i konserwacja małej architektury, w tym sakralnej, oraz miejsc pamięci, działania i inwestycje wynikające z przepisów przeciwpożarowych, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz zabezpieczeń przeciwwłamaniowych, zabezpieczenie zabytków ruchomych i nieruchomych przed zniszczeniem oraz zabezpieczenie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi oraz na wypadek eksploatacji rabunkowej,
- 3) I.3.c. - Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych - obiekty zabytkowe oraz krajobrazy kulturowe wymagają szczególnego poszanowania w procesach urbanistycznych i inwestycyjnych. Do zachowania ich historycznych cech niezbędna jest konserwacja, rewitalizacja, renowacja, rewolaryzacja, zachowanie, ekspozycja zabytkowych: centrów miast i wsi, terenów zieleni, cmentarzy, parków, obiektów archeologicznych mających własną formę przestrzenną, sukcesywna iluminacja zabytków, gospodarowanie z uwzględnieniem obowiązujących standardów ochrony środowiska i bezpieczeństwa publicznego przez spowalnianie lub eliminację ruchu samochodowego z centrów miast i wsi, zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami, budowę sieci ka-

- nalizacyjnych, modernizację sieci energetycznej i teleinformatycznej, poprawę infrastruktury drogowej, ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona bioróżnorodności i urozmaiconego krajobrazu, a także tworzenie parków kulturowych w celu ochrony kulturowych krajobrazów historycznych,
- 4) I.3.d. - opracowanie publikacji promocyjnych poświęconych zabytkom Powiatu Buskiego - opracowania i publikacje na temat dziedzictwa kulturowego pozwolą na podniesienie świadomości społecznej oraz wiedzy na temat wartości zabytków zarówno materialnych jak i niematerialnych,
 - 5) I.3.e. - wspieranie działań w zakresie wyznaczenia tras rekreacyjnych w oparciu o obiekty i obszary historyczne - działania te będą służyć rozwojowi lokalnemu na niwie kulturalnej, turystycznej, rekreacyjnej oraz gospodarczej. Zachęcanie gminnych władz samorządowych do tworzenia historycznych tras rekreacyjnych stwarza mieszkańcom Powiatu i turystom możliwość korzystania ze szlaków pieszych, rowerowych, konnych w połączeniu z poznaniem historii i tradycji, a także dziedzictwa kulturowego.
 - 6) I.3.f. - wspieranie inicjatyw gmin dla tworzenia parków kulturowych argumentem w procesie zachęcania gminnych władz samorządowych do tworzenia parków kulturowych będzie uświadomienie korzyści wynikających z tych działań. Jeżeli utworzenie parku przyczyni się do poprawy warunków życia lokalnej społeczności i pozwoli im czerpać wymierne korzyści z istnienia parku, zainicjuje to w lokalnej społeczności potrzebę dbania i ochrony elementów tego parku,
 - 7) I.3.g. - wspieranie inicjatyw tworzenia gospodarstw agroturystycznych - agroturystyka zmusza do dbania o lokalne atrakcje, w tym dziedzictwo kulturowe. Propagowanie informacji o warunkach tworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz możliwościach rozwoju i korzyściach jakie daje taki rodzaj działalności zachęci rolników do podjęcia takiego wyzwania,
 - 8) I.3.h. - pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami - możliwości pozyskania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych daje szersze możliwości związane z ochroną zabytków oraz tworzeniem nowych miejsc pracy związanych z tą dziedziną. Szeroka wiedza na ten temat i większe zainteresowanie inwestowaniem w dziedzictwo kulturowe ułatwia dostęp do środków pomocowych. Należy zatem szeroko informować o możliwościach i sposobach pozy-
- skiwania dofinansowania na ochronę zabytków oraz o potencjalnych korzyściach związanych w tą dziedziną.
- I.4. Cel operacyjny społeczno-gospodarczy
rola dziedzictwa kulturowego
Realizację celu stanowić będzie zespół działań zwiększających koncentrację środków finansowych na poprawie stanu zachowania obiektów zabytkowych. Działania te w efekcie doprowadzą do poprawy warunków życia mieszkańców, będą sprzyjać rozwojowi oraz stymulować będzie wzrost atrakcyjności turystycznej Powiatu. Temu celowi będą służyły następujące kierunki działań:
 - 1) I.4.a. - Ożywianie centrów historycznych lokalnych miejscowości - należy dążyć do eliminacji funkcji niepożądanych (niewłaściwego wykorzystania zabytku lub zupełnego braku opieki nad zabytkiem) i zastępowanie ich funkcjami sprzyjającymi rozwojowi lokalnemu oraz ochronie zabytku (handel, kultura, usługi). Eksponowanie dziedzictwa kulturowego jest niezbędne do zapoznania szerokich kręgów społecznych z cennymi walorami kulturowymi, a także do uświadomienia lokalnym społecznościom wartości dóbr, z którymi obcuja na co dzień, a które pozwolą im na osiągnięcie wymiernych korzyści dzięki właściwemu wykorzystaniu zabytków. Pożądane jest też usprawnianie układów komunikacyjnych, w celu poprawy dostępności do turystycznie atrakcyjnych obiektów co nada im nowe funkcje,
 - 2) I.4.b. - Ochrona skali i charakteru zabudowy wiejskiej - cel ten należy realizować poprzez dążenie do zapobiegania rozproszeniu zabudowy wiejskiej, eliminację ruchu tranzytowego z obszarów wsi, zagęszczanie zabudowy w centrum wsi oraz projektowanie nowych siedlisk na terenach o większej intensywności zaludnienia. Zabytkowe obiekty umiejscowione na wsi (stare domy, młyny, cegielnie) stanowią cenne źródło wiedzy o życiu przodków, kulturze i tradycjach oraz technikach pracy. Obiektom nieczynnym ze względu na utratę dotychczasowej funkcji, należy znaleźć nową, tak aby obiekt mógł nadal istnieć, utrzymując rolę dominanty wśród zabudowy mieszkalnej,
 - 3) I.4.d. - Umacnianie tradycyjnych form działalności gospodarczej, charakterystycznych dla obszarów wiejskich - należy dążyć do umacniania tradycyjnych form działalności gospodarczej charakterystycznych dla wsi (drobne usługi i drobna wytwórczość), rozszerzając ich zakres o szeroko pojęte usługi turystyczne,

- 4) I.4.e. - Inicjowanie współpracy lokalnych społeczności, władz samorządowych, służb konserwatorskich i inwestorów - wszelkie działania powinny opierać się na współpracy lokalnych społeczności, władz samorządowych, służb konserwatorskich i inwestorów. Celowi temu będzie sprzyjać tworzenie dogodnych warunków do inwestowania w dziedzictwo kulturalne, aktywizowanie lokalnych społeczności i wzmacnianie ich własnych tożsamości poprzez szeroko pojętą działalność kulturalną (wszelkiego rodzaju imprezy, w tym sportowe), popularyzatorską oraz oświatową (przywracania zawodów, które zanikły).
- I.5. Cel operacyjny dziedzictwo kulturowe jako aktywny czynnik rozwoju lokalnego
Realizację celu stanowiąc będzie zespół działań zwiększających promocję dziedzictwa kulturowego oraz intensyfikacja działań edukacyjnych i popularyzatorskich. Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:
- 3) I.5.a. - Podejmowanie działań zwiększających stopień rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego jako podstawy do wszelkiego rodzaju zamierzeń - należy zintensyfikować prace badawczo-ewidencyjne zwiększając stopień rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego. Efekty tych prac będą stanowiły podstawę do wszelkiego rodzaju zamierzeń planistycznych, konserwatorskich i edukacyjno-popularyzatorskich,
- 4) I.5.b. - Upowszechnianie osiągnięć miejscowych jednostek kultury - aktywny udział w życiu kulturalnym lokalnej społeczności sprzyja upowszechnianiu wiedzy i świadomości społecznej na temat dziedzictwa kulturowego. Organizowanie imprez kulturalnych sprzyjających promowaniu historii Powiatu Buskiego zwiększy potrzebę aktywnego wspierania uczestniczenia w kształtowaniu obrazu lokalnej Ojczyzny, w tym również ochrony jej zasobów kulturowych.

II Cel strategiczny

Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego

- II.1. Cel operacyjny propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami
Realizacja celu wymaga podjęcia działań na rzecz edukacji o szeroko rozumianym dziedzictwie kulturowym oraz popularyzacji i promocji wiedzy o zabytkach. Efektem realizacji celu będą działania edukacyjne adresowane przede wszystkim do uczniów, wzbogacenie wiedzy o zabytkach i ich wartości oraz sposobach postępowania z zabytkami w celu ich zachowania, adaptacji, właściwego eksponowania itd. Do realizacji tego celu przyjęto następujące kierunki działań:
- 1) II.1.a. - Wzmocnienie edukacji na rzecz kulturowego dziedzictwa - wymaga to wprowadzenia atrakcyjnych form edukacji na wszystkich szczeblach szkolnictwa, realizacji programów edukacyjnych rozwijających świadomość historyczną i znajomość lokalnej historii, doskonalenia nauczycieli w tym zakresie, wprowadzenia zajęć rozwijających zainteresowania, promowania lokalnych form kulturowych opartych na działalności społecznej, np. w formach: festiwalu, przeglądów, warsztatów, konkursów itp. Realizacja tego celu wymaga również współpracy z lokalnymi mediami w celu edukowania społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony zabytków i popularyzowania dziedzictwa kulturowego, a także możliwości wykorzystania zasobów dziedzictwa jako elementu działalności gospodarczej,
- 2) II.1.b. - Popularyzacja i promocja zabytków oraz wiedzy o nich - do upowszechniania wiedzy o zabytkach wśród społeczeństwa niezbędnym jest dotarcie z podstawową informacją o nich do szerokiego kręgu odbiorców, a mogą temu służyć dostępne materiały promocyjne i opracowania tematyczne, popularyzacja twórczości ludowej, organizacja wystaw, konkursów, przeglądów, warsztatów, festiwalu,
- 3) II.1.c. - Stymulowanie rozwoju lokalnych form kulturowej ekspresji - realizowane poprzez ich promowanie, a także finansowe wspieranie ich działań w różnych formach kulturalnych: festiwalu, przeglądów, konkursów itp.
- II.2. Cel operacyjny społeczno-edukacyjna rola dziedzictwa kulturowego
Efektem realizacji celu będzie wzrost zainteresowania historią, tradycją i zabytkami wśród lokalnej społeczności, podniesienie aktywności społecznej w dziedzinie opieki nad zabytkami. Celowi temu służyć będą następujące kierunki działań:
- 3) II.2.a. - Wspieranie działań na rzecz poznania dziedzictwa kulturowego regionu - skuteczna opieka nad zabytkami musi być poparta akceptacją społeczną. Wymaga to kształtowania świadomości społecznej w duchu przywiązania do tradycji i historii, lokalnych obyczajów i zwyczajów, a także poszanowania dla zabytków. Ważne wyeksponowanie i nagradzanie pozytywnych postaw obywatelskich wobec dziedzictwa kulturowego,
- 4) II.2.b. - Promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami - wiele osób bezinteresownie wspiera opiekę nad zabytkami. Osoby takie należy uhonorować, nagrodzić i przedstawić jako wzór do naśladowania.

10.2. Monitoring

Celem monitoringu jest zbieranie informacji dotyczących realizacji Programu na każdym etapie wdrażania. Stanowi on podstawę oceny uzyskanych efektów oraz formułowania ewentualnych wytycznych i propozycji zmian. Proces monitorowania będzie polegał na przyglądaniu się zmianom, jakie zachodzą w wyniku realizacji celów przez podejmowane inicjatywy, na analizie zebranych danych i opracowaniu raportów. Monitoring wykorzystuje wskaźniki realizacji zadań. Na podstawie zebranych informacji będzie można opracować dwuletnie sprawozdania z realizacji programu oraz oceny realizacji Programu sporządzane w okresach czteroletnich. Oceny powinny stanowić punkt wyjścia opracowania kolejnego programu. Kierunki monitoringu:

- 1) monitorowanie funkcji obiektów i wpływu użytkowania na ich stan,
- 2) monitorowanie stopnia zabezpieczenia obiektów zabytkowych przed pożarami, kradzieżami i klęskami żywiołowymi,
- 3) monitorowanie skuteczności funkcjonowania innych form ochrony dziedzictwa kulturowego w tym form edukacji społeczeństwa,
- 4) w okresach dwuletnich Zarząd Powiatu będzie przedstawiał Radzie Powiatu sprawozdanie z realizacji Programu,
- 5) w okresach czteroletnich dokonywana będzie ocena (ewaluacja) realizacji Programu, którą Zarząd Powiatu w Busku-Zdroju przedstawi Radzie Powiatu w Busku-Zdroju.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań	Kryteria oceny
Kształtowanie kulturowego obrazu Powiatu Buskiego	Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych Powiatu Buskiego	Weryfikacja zabytków Powiatu Buskiego	liczba zweryfikowanych lub inwentaryzowanych obiektów
			powierzchnia terenu objętego weryfikacją lub inwentaryzacją
			liczba parków kulturowych
			liczba zabytków wpisanych do rejestru
			liczba obiektów w ewidencji
			liczba zabytków nieruchomości
			liczba zabytków ruchomych
			liczba zabytków archeologicznych
	Budowa systemu zarządzania zabytkami Powiatu Buskiego	Tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami	liczba baz danych na temat zabytków
			liczba udostępnionych opracowań na temat zabytków
			liczba działań na rzecz opieki nad zabytkami
			liczba opracowań na temat zabytków
		Zarządzanie zabytkami	liczba konkursów o tematyce kulturalnej
			liczba wdrożonych procedur w zakresie opieki nad zabytkami
			liczba udostępnionych informacji o zabytkach
			liczba pozycji w ofercie kulturowej i kulturowo-turystycznej
	Przestrzenno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego	integracja działań społeczno-gospodarczych na rzecz opieki nad zabytkami	liczba podjętych działań w zakresie współpracy dotyczącej ochrony zabytków
			liczba inicjatyw w zakresie tradycyjnych form działalności gospodarczej
		konserwacja i adaptacja zabytków	ilość zastosowanych rozwiązań w zakresie zabezpieczenia obiektów zabytkowych przed zniszczeniem lub kradzieżami
			liczba zabezpieczonych obiektów zabytkowych (przeciwpożarowe, antywłamaniowe)
ilość przedsięwzięć w zakresie renowacji i konserwacji małej architektury			
kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych			ilość przedsięwzięć w zakresie renowacji i konserwacji miejsc pamięci
			ilość przedsięwzięć w zakresie renowacji i konserwacji zabytkowych: centrów miast i wsi, cmentarzy, parków, obiektów archeologicznych
			liczba opracowanych programów rewitalizacji
	wydatki na ochronę i konserwację obiektów zabytkowych		
	liczba zrealizowanych programów rozwoju wsi w dziedzinie dziedzictwa kulturowego		
	ilość przedsięwzięć w zakresie iluminacji zabytków		
	ilość przedsięwzięć w zakresie spowalniania lub eliminacji ruchu samochodowego z centrów miast i wsi		
	ilość przedsięwzięć w zakresie zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami		
	ilość przedsięwzięć w zakresie budowy sieci kanalizacyjnych		
	ilość przedsięwzięć w zakresie modernizacji sieci energetycznej i teleinformatycznej		
opracowanie publikacji promocyjnych poświęconych zabytkom Powiatu Buskiego		ilość przedsięwzięć w zakresie poprawy infrastruktury drogowej	
		ilość przedsięwzięć w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	
		ilość przedsięwzięć w zakresie ochrony bioróżnorodności i urozmaiconego krajobrazu	
		ilość przedsięwzięć w zakresie tworzenia parków kulturowych w celu ochrony kulturowych krajobrazów historycznych	
wyznaczenie tras rekreacyjnych w oparciu o obiekty i obszary historyczne		ilość opracowań i publikacji na temat dziedzictwa kulturowego służących podniesieniu świadomości społecznej oraz wiedzy na temat wartości zabytków zarówno materialnych jak i niematerialnych	
		ilość utworzonych historycznych tras rekreacyjnych - pieszych	
		ilość utworzonych historycznych tras rekreacyjnych rowerowych	
			ilość utworzonych historycznych tras rekreacyjnych konnych

		wspieranie inicjatyw gmin dla tworzenia parków kulturowych	ilość utworzonych parków kulturowych	
		wspieranie inicjatyw tworzenia gospodarstw agroturystycznych	ilość publikacji wydanych o warunkach tworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz możliwościach rozwoju i korzyściach jakie daje ta działalność ilość utworzonych gospodarstw agroturystycznych	
		pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	ilość utworzonych miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	
Kształtowanie kulturowego obrazu powiatu buskiego	Społeczno-gospodarcza rola dziedzictwa kulturowego	ożywianie centrów historycznych lokalnych miejscowości	ilość przedsięwzięć w zakresie zmiany funkcji użytkowej zabytku ilość usprawnionych układów komunikacyjnych, w celu poprawy dostępności do turystycznie atrakcyjnych obiektów	
		ochrona skali i charakteru zabudowy wiejskiej	ilość usprawnień komunikacyjnych na obszarach wiejskich ilość adaptacji obiektów zabytkowych na cele użytkowe	
		umacnianie tradycyjnych form działalności gospodarczej charakterystycznych dla obszarów wiejskich	ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarach wiejskich podejmujących działalność zwłaszcza w zakresie usług związanych z zawodami zanikającymi ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarach wiejskich podejmujących działalność zwłaszcza w zakresie usług związanych z turystyką	
		inicjowanie współpracy lokalnych społeczności, władz samorządowych, służb konserwatorskich i inwestorów	ilość inicjatyw społecznych na terenach wiejskich związanych z działalnością kulturalną ilość przedsięwzięć w zakresie aktywizowania lokalnych społeczności w zakresie działalności kulturalnej	
		Dziedzictwo kulturowe jako aktywny czynnik rozwoju lokalnego	podejmowanie działań zwiększających stopień rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego, jako podstawy do wszelkiego rodzaju zamierzeń	ilość opracowań dotyczących rozpoznania walorów dziedzictwa kulturowego i ich znaczenia dla lokalnej społeczności
			upowszechnianie osiągnięć miejscowych jednostek kultury	ilość imprez kulturalnych sprzyjających upowszechnianiu dziedzictwa kulturowego Powiatu Buskiego
	Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego	Propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami	wzmocnienie edukacji na rzecz kulturowego dziedzictwa	ilość programów edukacyjnych rozwijających świadomość historyczną i znajomość lokalnej historii ilość form doskonalenia nauczycieli w zakresie rozwijania świadomości historycznej ilość zajęć rozwijających zainteresowania ilość przedsięwzięć kulturalnych w formach: festiwali, przeglądów, warsztatów, konkursów itp. ilość publikacji w lokalnych mediach w celu edukowania społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony zabytków i popularyzowania dziedzictwa kulturowego, a także możliwości wykorzystania zasobów dziedzictwa jako elementu działalności gospodarczej
			popularyzacja i promocja zabytków i wiedzy o zabytkach	ilość opracowanych materiałów promocyjnych i opracowań tematycznych ilość przedsięwzięć w zakresie popularyzacji twórczości ludowej ilość przedsięwzięć kulturalnych w postaci wystaw, konkursów, przeglądów itp.
			stymulowanie rozwoju lokalnych form kulturowej ekspresji	ilość dofinansowanych przedsięwzięć kulturalnych
			Społeczno-edukacyjna rola dziedzictwa kulturowego	wspieranie osób i organizacji działających na rzecz poznania lokalnego dziedzictwa kulturowego
promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami		liczba przyznanych nagród w zakresie działalności kulturalnej liczba wniosków o przyznanie nagród i odznaczeń za działalność w zakresie kultury		

11. Możliwości finansowania inwestycji w dziedzinie opieki nad zabytkami i ich konserwacji

11.1. Mechanizmy finansowe ochrony i opieki nad zabytkami w niektórych krajach Europy Zachodniej

Podstawowym źródłem finansowania kultury są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa i budżetów samorządów, przy czym środki samorządowe stanowią minimum połowę środków publicznych a czasami sięgają nawet 2/3 tych wydatków. Do rozdziału środków włączone są instytucje pozarządowe i organizacje typu quango, których działalność opiera się na

brytyjskiej zasadzie „przedłużonego ramienia”. Obowiązuje zasada współfinansowania.

Coraz większego znaczenia nabiera tzw. finansowanie pośrednie - różnego rodzaju ulgi i zwolnienia podatkowe, zachęcające do finansowania kultury ze źródeł prywatnych, bądź łagodzące ostrość reguł gry rynkowej. Sprzyja to renesansowi prywatnego finansowania kultury zwłaszcza w sferze zabytków. Podstawowymi źródłami finansowania prywatnego są: firmy prywatne (sponsoring), fundacje i inne organizacje non-profit, darczyńcy indywidualni.

Ważnym źródłem finansowaniu sfery związanej z zabytkami jest wykorzystanie części zysków z loterii państwowej lub organizacja specjalnych loterii na cele związane z opieką nad zabytkami.

11.2. Mechanizmy finansowania ochrony i opieki nad zabytkami z budżetu Unii Europejskiej

Podstawę przekazywania środków finansowych Unii Europejskiej na rzecz kultury stanowi Traktat Amsterdamski. Zgodnie z nim kultura przyczynia się do rozkwitu kultur państw członkowskich z poszanowaniem ich narodowej i regionalnej różnorodności, jednocześnie promując wspólne dziedzictwo kulturowe Europy. Unia Europejska zachęca do współpracy między państwami, a w sytuacjach koniecznych wspiera i uzupełnia działania prowadzone przez poszczególne kraje. Działania te obejmują zarówno podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie kultury i historii narodów europejskich, jak i zachowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim.

Unia Europejska finansuje sferę kultury, w tym ochronę i opiekę nad zabytkami, w ramach programów wspólnotowych adresowanych bezpośrednio do sektora kultury np. realizowany w latach 2000-2005 Program Kultura 2000, oraz przez fundusze strukturalne utworzone w celu wyrównywania poziomu rozwoju regionów w zjednoczonej Europie z uwagi na uznanie kultury za jeden z czynników rozwojowych regionów.

Finansowanie kultury ze środków funduszy strukturalnych jest uwarunkowane wykazaniem jej wpływu na rozwój społeczno-ekonomiczny regionów. Celem zatem nie będzie rewaloryzacja zabytków, ale skutek, jaki przyniesie dla pobudzenia regionalnej gospodarki, tworzenia miejsc pracy, poprawy atrakcyjności regionów. Warunkiem koniecznym wykorzystania środków funduszy strukturalnych do realizacji projektów związanych z opieką nad zabytkami jest uwzględnienie tych działań w planie strategicznym rozwoju regionu.

Na lata 2007-2013 zostały ustanowione odmienne zasady finansowania działań ze środków Unii Europejskiej. W tym okresie strefa

opieki nad zabytkami będzie mogła być finansowana ze środków:

- 1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- 2) Europejskiego Funduszu Społecznego (w ramach polityki spójności),
- 3) Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,

Zasadnicza zmiana dotyczy sposobu alokacji środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Będzie się ona odbywać za pomocą programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego zarządzanego przez samorząd województwa.

Dla finansowania sfery opieki nad zabytkami zasadnicze znaczenie ma Regionalny Program Operacyjny i będzie dotyczyć działań o znaczeniu regionalnym. Wśród programów operacyjnych dla sfery opieki nad zabytkami znaczenie mogą mieć Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - dotyczą działań w sferze kulturalnej realizowanych na obszarach przygranicznych:

- Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko,
- Program Operacyjny Konkurencyjna gospodarka,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Europejski Fundusz Społeczny - Fundusz ukierunkowany jest zwłaszcza na procesy dostosowawcze i unowocześnianie polityki zatrudnienia. Możliwości finansowania kultury w tym przypadku polegają na tym, iż działalność związana z poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i produkcją kulturalną może bezpośrednio lub pośrednio przyczyniać się do wzrostu liczby miejsc pracy. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego można wykorzystać m.in. na poprawę stanu zabytków, promocję regionu, w tym zabytków oraz rozwój usług turystycznych.

Ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich finansowany jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 służący zdynamizowaniu procesu modernizacji polskiego rolnictwa i szybszemu rozwojowi Obszarów wiejskich.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego				
Programy ponadregionalne			Programy regionalne	
Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko - dotyczy przedsięwzięć o znaczeniu ponadregionalnym	Programy komplementarne do Programu Operacyjnego Infrastruktura i środowisko		Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego	
Oś Priorytetowa XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe	Program Operacyjny Konkurencyjna gospodarka wzmocnienie roli przedsiębiorstw w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy	Program Operacyjny Kapitał Ludzki wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich przez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników oraz podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa	Oś Priorytetowa 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport	Oś Priorytetowa 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko		
Oś Priorytetowa XI	Kultura i dziedzictwo kulturowe	
Główny cel	wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowymi, europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski	
Cele szczegółowe	Ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym	
	Poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury	
Działanie 1. Ochrona dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym	Typy projektów	projekty związane z rewitalizacją, rewaloryzacją, konserwacją, renowacją, restauracją, zachowaniem, a także adaptacją na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem
		zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu)
		konserwacja muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów, zbiorów filmowych oraz innych zabytków ruchomych
		zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem
		projekty dotyczące tworzenia wirtualnych muzeów
		przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia
	Beneficjenci	jednostki samorządu terytorialnego
		instytucje kultury: samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego
		szkoły artystyczne, dla których organem prowadzącym jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub jednostki samorządu terytorialnego,
		uczelnie artystyczne nadzorowane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego
uczelnie publiczne inne nieartystyczne		
kościół i związki wyznaniowe		
Minimalna wartość projektu	archiwa państwowe	
	przedsiębiorstwa państwowe nie działające w celu osiągnięcia zysku (realizujące projekty dotyczące obiektów znajdujących się na liście UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za pomniki historii)	
	organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym	
	5 mln euro, za wyjątkiem projektów:	
	konserwacji zabytków ruchomych	
	rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych, archiwalnych, filmowych oraz zasobów wirtualnych muzeów	
Działanie 2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym	Typy projektów	budowa, rozbudowa, remont i przebudowa instytucji kultury
		zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej (wyłącznie jako jeden z elementów projektu)
		przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia
	Beneficjenci	instytucje kultury (państwowe, samorządowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego)
		organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym
		kościół i związki wyznaniowe
		archiwa państwowe
	Minimalna wartość projektu	jednostki samorządu terytorialnego
		5 mln euro, za wyjątkiem projektów, dla których beneficjentami są instytucje kultury państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego oraz archiwa państwowe minimalna wartość projektu wynosi 1 mln euro. Dla projektów dotyczących przygotowania dokumentacji technicznej - wszystkie typy projektów kwalifikowanych w ramach działania niezależnie od ich wartości.
Maksymalny poziom dofinansowania projektów	85 % kosztów kwalifikowanych	

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego		
Oś Priorytetowa	Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport	Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast
Działania	Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych	Wzmocnienie regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu
	Publiczne inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu	Rewitalizacja małych miast
Cele osi priorytetowej	tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i turystyki jako elementów tożsamości regionalnej i form aktywności społeczno -zawodowej ludności	Rozwój infrastruktury, poprawiający warunki dla zwiększania inwestycji na obszarach podlegających restrukturyzacji oraz w zdegradowanych miastach i dzielnicach miast, terenach poprzemysłowych i powojaskowych
	poprawa dostępu do obiektów dziedzictwa kulturowego, turystycznych i sportowych oraz zmniejszenie różnic w tym zakresie pomiędzy Regionem Świętokrzyskim a innymi regionami.	
Beneficjenci	jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,	jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, jednostki wybrane w drodze przetargu świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego
	instytucje kultury, organizacje turystyczne działające non-profit, organizacje pozarządowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, inne organizacje publiczne, w tym instytucje turystyczne, sportowe i kulturalne z sektora finansów publicznych, dla których organem założycielskim są jednostki administracji rządowej lub samorządowej,	organizacje pozarządowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, inne organizacje pożytku publicznego

	szkoły wyższe, szkoły i placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, spółki prawa handlowego utworzone przez jst lub ministra skarbu, prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, w których większość udziałów należy do organu założycielskiego las państwowe i jego jednostki organizacyjne pozostałe jednostki sektora finansów publicznych.	wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe (w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych) pozostałe jednostki sektora finansów publicznych.
Typy projektów w ramach osi priorytetowej	projekty mające na celu budowę, przebudowę, modernizację i wyposażenie placówek kultury o znaczeniu lokalnym i regionalnym	kompleksowe projekty mających za zadanie rewitalizację zaniedbanych części miasta Kielce i miast powiatowych, dla których istnieją lokalne programy rewitalizacji
	inwestycje w zakresie zasobów dziedzictwa kulturowego wraz z przystosowaniem ich do celów turystycznych	inwestycje dotyczące podniesienia jakości infrastruktury wystawienniczej, targowej oraz poprawy estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, szczególnie służące podniesieniu atrakcyjności miast dla ruchu turystycznego
	budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów pełniących funkcje kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe	budowa, przebudowy i modernizacji elementów infrastruktury podstawowej, społecznej, monitorowania bezpieczeństwa w miejscach publicznych, jak również mieszkaniowej i wzrostu estetyki przestrzeni publicznej
	konserwacja, renowacja i adaptacja obiektów zabytkowych	
Poziom współfinansowania ze środków EFRR	85 % wydatków kwalifikowanych	

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013		
Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej		Oś 4 - LEADER
Działania	Odnowa i rozwój wsi tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez pomoc przyznawaną na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi	działanie 4.1. Lokalne strategie rozwoju - poprawa jakości życia oraz różnicowanie działalności na obszarach wiejskich działanie 4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa - pomoc jednorazowa działanie 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania
Cel działania	poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich	LEADER jest podejściem przekrojowym i partnerskim, umożliwiającym realizowanie i osiągnięcie celów osi trzeciej. Celem osi czwartej jest przede wszystkim aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie kapitału społecznego na wsi, a także polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja. Pomocne w osiągnięciu celów osi będą również projekty współpracy
Zakres pomocy	inwestycje w zakresie remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych	zakup sprzętu komputerowego (w tym umożliwiającego dostęp do internetu) i udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej
	inwestycje w zakresie remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury	renowacji miejsc i budowli charakterystycznych dla danej miejscowości
	inwestycje w zakresie kształtowania przestrzeni publicznej	inwestycji służących kultywowaniu tradycyjnych zawodów i rzemiosła
	inwestycje w zakresie budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych	remontu i wyposażenia świetlic wiejskich
	inwestycje w zakresie zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptacją na cele publiczne	odnawiania elementów budowli charakterystycznych dla budownictwa danego regionu
		budowy / odbudowy małej infrastruktury turystycznej
		zakup strojów i eksponatów dla zespołów folklorystycznych
Beneficjenci	Gmina	projekty z zakresu działań osi 3 - beneficjenci określani dla poszczególnych działań osi 3
	instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego	inne projekty, niekwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3, ale przyczyniające się do osiągnięcia celów osi 3, tj. Poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD - osoby fizyczne i prawne, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe i kościoły.
	kościół lub związek wyznaniowy	Lokalne grupy działania
	organizacja pozarządowa	<ul style="list-style-type: none"> - działają w formie stowarzyszenia - nie jest to typowa forma stowarzyszenia zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach, lecz forma zmodyfikowana zgodnie z wymogami efektywnego działania LGD, przez ustawę o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRR - członkami zwyczajnymi mogą być zarówno osoby fizyczne jak i prawne - w tym jednostki samorządu terytorialnego - rozszerzenie kręgu członków zwyczajnych umożliwia pełne i równo-prawne współdziałanie przedstawicieli trzech sektorów zgodnie z ideą Lidera - nadzór nad nowymi LGD sprawuje marszałek województwa - obowiązkiem LGD jest posiadać radę utworzoną zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRR - mogą prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji lokalnej strategii rozwoju i określoną w statucie - regulacja ta jest odmienna od ustawy Prawo o stowarzyszeniach - gdzie możliwe było prowadzenie każdej działalności jeśli tylko służyła ona realizacji celów statutowych. Nowa LGD powinna wpisać w treść statutu rodzaje działalności (zgodnie z PKD) jakie zamierza prowadzić

Kryteria dostępu	realizacja projektu w miejscowościach gmin wiejskich albo miejsko-wiejskich z wyłączeniem miast powyżej 5 000 mieszkańców oraz z uwzględnieniem miast do 5 000 mieszkańców gmin miejskich	
	Objęcie projektu planem odnowy miejscowości, zgodnych ze strategią rozwoju gminy lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	
	projekt o charakterze niekomercyjnym	
	w przypadku, gdy projekt realizowany będzie na nieruchomości nienależącej do beneficjenta, beneficjent posiada prawo do dysponowania tą nieruchomością przez okres 7 lat po zakończonej realizacji projektu	
	beneficjent będący organizacją pozarządową ma status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003r., nr 96, poz. 873) działa w obszarze zbieżnym z celami działania w szczególności na rzecz aktywizacji ludności, rozwoju oraz zachowania dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego	
	projekt składany przez instytucję kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego został zaakceptowany przez tą jednostkę	
Forma pomocy	zwrot części kosztów kwalifikowalnych projektu	projekty z zakresu działań osi 3 - pomoc jednorazowa, możliwość realizacji projektu w etapach
		inne projekty, niekwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 programów przewidzianych w ramach narodowych strategicznych ram odniesienia (NSRO), ale przyczyniających się do osiągnięcia celów osi 3 tj. Poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania lokalnych grup działania (LGD) - zobowiązanie jednorazowe, możliwość realizacji projektu w etapach
		dla działania 4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa - pomoc jednorazowa, możliwość realizacji projektu w etapach
		dla działania 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania - pomoc jednorazowa z wielokrotną płatnością możliwość realizacji projektu w etapach, pomoc płatna na rachunek bankowy LGD lub rachunek wskazany przez LGD
		po każdym roku realizacji przez LGD lokalnej strategii rozwoju, samorząd województwa dokonuje weryfikacji - na podstawie złożonych wniosków o płatność i zgodności zrealizowanych działań z przedłożonym i zaakceptowanym rocznym planem finansowym (RPF) realizacji przez LGD lokalnej strategii rozwoju. Po 3 latach wdrażania samorząd województwa dokona weryfikacji wydatkowania środków przez LGD i ich zgodności z lokalną strategią rozwoju
wysokość pomocy	wysokość pomocy	wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 tys. zł.
		wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 tys. zł.
		inne projekty, niekwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 programów przewidzianych w ramach narodowych strategicznych ram odniesienia (NSRO), ale przyczyniających się do osiągnięcia celów osi 3 - wysokość pomocy uzależniona od rodzaju beneficjenta
		dla działania 4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa - 100% kosztów kwalifikowalnych dla działania 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania - 100 % kosztów kwalifikowalnych
Poziom pomocy	maksymalny udział kosztów kwalifikowalnych	udział środków Unii Europejskiej z EFRROW i krajowych środków publicznych w finansowaniu realizacji działań w osi 3: 75 % do 25 % udział środków Unii Europejskiej z EFRROW i krajowych środków publicznych w finansowaniu realizacji działań w osi 4: 80 % do 20 %
	wkład własny	beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego i instytucje kultury muszą mieć zapewniony wkład z krajowych środków publicznych w wysokości, co najmniej 25 % kosztów kwalifikowanych projektu, pochodzących ze źródeł innych niż środki PROW. beneficjenci: organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe otrzymują pomoc pochodzącą z publicznych środków Unii Europejskiej i krajowych
Zasięg	ponadregionalny	obszary Działania Lokalnych Grup Działania

11.3. Mechanizmy finansowe pozastrukturalne

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło nowe perspektywy przed naszą kulturą. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które wytycza główne kierunki polityki kulturalnej państwa dołożyło wszelkich starań aby sektor kultury uzyskał środki z funduszy europejskich. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy daje możliwość uzyskania wsparcia dla kultury, poza funduszami strukturalnymi. Państwami darczyńcami są trzy kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie wchodzące w skład Unii Europejskiej: Norwegia, Islandia i Liechtenstein.

W latach 2004-2009 Polska jest największym beneficjentem mechanizmów spośród nowych państw członkowskich (ponad 533 mln euro). W okresie tym wsparciem objętych zostało 10 obszarów priorytetowych, w tym Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego. Kultura

znalazła się na trzecim miejscu pod względem wielkości otrzymanych środków, które stanowią 14,6 % całości (blisko 78 mln euro).

Uzupełnieniem projektów o charakterze infrastrukturalnym, realizowanych w ramach mechanizmów finansowych jest Fundusz Wymiany Kulturalnej na lata 2008-2010, ustanowiony w celu wzmocnienia kontaktów w zakresie wymiany kulturalnej pomiędzy Polską a Islandią, Liechtensteinem i Norwegią, który jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie na realizację projektów nieinwestycyjnych z zakresu kultury. Fundusz, obejmuje współpracę twórców polskich i artystów z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, w dziedzinach dotyczących muzyki, teatru, tańca, filmu i literatury.

Całkowita alokacja przeznaczona na Fundusz Wymiany Kulturalnej wynosi prawie 4,5 mln euro (z czego 4 mln euro pochodzą od państw dar-

czyńców), stanowi to ponad 16 mln dodatkowych złotych na kulturę w latach 2008-2010.

Program operacyjny dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finan-

sowego to program o charakterze ponadregionalnym, w ramach którego zadania z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego mogą być wspierane w ramach osi priorytetowej Ochrona Kulturowego Dziedzictwa Europejskiego, w tym Transport Publiczny i Odnowa Miast.

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy	
Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast	
Cel priorytetu	zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Poznań).
Rodzaje kwalifikujących się projektów	projekty z zakresu rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej
	projekty z zakresu rewitalizacji historycznych obszarów miejskich
	projekty z zakresu rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych
	projekty z zakresu rewitalizacji obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej na cele kulturalne, w szczególności na muzea nowoczesności
	projekty z zakresu renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii
	projekty z zakresu budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu
	projekty z zakresu budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury
	projekty z zakresu kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego
	projekty z zakresu tworzenia systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczenie zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem. Projekty w ramach priorytetu nie będą realizowane w celach komercyjnych
Kryteria wyboru projektów	projekty pojedyncze oraz grupy projektów o minimalnej wartości 1 mln euro,
	zgodność z aktualnym lokalnym programem rewitalizacji - w odniesieniu do projektów związanych z rewitalizacją historycznych obszarów miejskich,
	zgodność projektu z Narodową Strategią Rozwoju Kultury 2004-2020,
	ważność projektu z punktu widzenia polityki kulturalnej państwa
Rodzaje beneficjentów	w pierwszej kolejności realizowane będą projekty dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków
	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
	jednostki samorządu terytorialnego
	związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego
	państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe
	państwowe szkoły i uczelnie artystyczne
	państwowe szkoły wyższe
	archiwa państwowe
	organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym
	kościół i związki wyznaniowe
	przedsiębiorstwa państwowe i zakłady budżetowe jednostek samorządu terytorialnego nie działające w celu osiągnięcia zysku
instytucje sektora prywatnego działające w interesie publicznym	

11.4. Finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

11.4.1. zasady i źródła finansowania opieki nad zabytkami

W zakresie sprawowania opieki nad zabytkami podmiot dysponujący tytułem prawnym do zabytku (prawo własności, użytkowanie wieczyste, trwały zarząd, ograniczone prawo rzeczowe, stosunek zobowiązaniowy) finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Finansowanie opieki nad zabytkiem, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego jest jej zadaniem własnym.

Natomiast jednostki organizacyjne zaliczane do sektora finansów publicznych finansują opiekę nad zabytkiem ze środków przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetu lub bądź jednostek samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Podmiot, który zamierza finansować zadania wynikające z opieki nad zabytkiem nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania prze-

strzennego, pokrywa koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji (jeżeli są one niezbędne).

Podmiot będący właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, albo posiadający taki zabytek w trwałym zarządzie może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań wynikających z opieki nad zabytkiem (ze środków będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewody za pośrednictwem wojewódzkiego konserwatora zabytków).

Dotacje na dofinansowanie zadań wynikających z opieki nad zabytkiem wpisanym do rejestru mogą być również udzielane przez organ stanowiący gminy, powiatu lub województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ w stosownej uchwale.

Źródła finansowania ochrony i opieki nad zabytkami można ogólnie podzielić na:

- 1) środki publiczne pochodzące z:
 - a) budżetu państwa:

- dotacje celowe będące w dyspozycji Ministra Kultury (m.in. programy operacyjne),
 - dotacje celowe będące w dyspozycji wojewody,
 - dotacje będące w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (dotacje z Funduszu Kościelnego na remont obiektów sakralnych),
- b) wieloletnich instrumentów planowania finansowego,
 - c) gospodarki pozabudżetowej,
 - d) budżetowych wydatków jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) środki prywatne:
- a) partnerstwo publiczno-prywatne,
 - b) pomoc publiczna.

11.4.1.1. Środki publiczne

Budżet Państwa

Finansowanie środkami publicznymi zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami realizowane jest na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Źródłem finansowania zadań są środki planowane w rocznych ustawach budżetowych. Składają się na nie zarówno środki własne, jak i pochodzące z zagranicy (w tym z Unii Europejskiej). Środkami przeznaczonymi na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego dysponują ministrowie i wojewodowie, przy czym gros środków pozostaje w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury. Polskie prawo nie określa procentowego limitu wydatków budżetu na rzecz kultury, w tym ochrony i opieki nad zabytkami. Tylko w drodze wyjątku przepisy szczególne mogą wskazywać rodzaj i wielkość uzależnienia planowanego wydatku. Obowiązujące prawo nie przewiduje także powiązań pomiędzy wpływem źródła dochodów budżetowych a wysokością określonego wydatku. Bezpośrednie powiązania konkretnych środków budżetowych z konkretnymi wydatkami mogą mieć jedynie charakter funkcjonalny i dotyczą opracowywanych tzw. harmonogramów rocznych dochodów i wydatków. Wydatki z budżetu państwa na ochronę i opiekę nad zabytkami mogą obejmować:

- 1) bezpośrednie wydatki na zadania bieżące i inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych,
- 2) wydatki w formie dotacji dla:
 - a) jednostek samorządu terytorialnego,
 - b) innych jednostek sektora finansów publicznych,
 - c) jednostek spoza sektora finansów publicznych (osób fizycznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych).

Dotacje z budżetu państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami mogą mieć charakter dotacji celowych, dotacji przedmiotowych i dotacji podmiotowych.

Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, mogą być udzielone przez Ministra Kultury (za środków finansowych z części budżetu państwa) i przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda).

Podstawę prawną dla tego rodzaju działań stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (rozdział 7. Zasady finansowania opieki nad zabytkami) oraz rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2005r. Nr 112 poz. 940 ze zm.).

Dotacje celowe ze środków budżetu państwa, w części której dysponentem jest wojewoda, na dofinansowanie lub sfinansowanie zadań publicznych w zakresie ochrony dóbr kultury, zleczanych organizacjom pozarządowym oraz osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym prowadzącym działalność pożytku publicznego są udzielane w drodze otwartego konkursu ofert na podstawie:

- 1) Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96, poz. 873 ze zm.),
- 2) Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. - Przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96, poz. 874 ze zm.),
- 3) Ustawy z dnia 19 grudnia 2003r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 228, poz. 2262 ze zm.),
- 4) Ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249, poz. 2104 ze zm.),
- 5) Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. z 2005r. Nr 264, poz. 2207).

Dotacje z funduszu kościelnego na remont obiektów sakralnych

Wnioski o przyznanie dotacji o częściowe dofinansowanie prac przy zabytkowych kościołach, w tym prac remontowych (oraz obiektów innych niż kościoły, obiektów w zespołach sakralnych, na cele związane z działalnością społeczną

czy oświatową) składa dana parafia do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydział Funduszu Kościelnego w Warszawie.

Wieloletnie instrumenty planowania finansowego

Obok instrumentu finansowania ochrony i opieki nad zabytkami, jakim jest budżet państwa, istnieją jeszcze wieloletnie instrumenty planowania finansowego. Planowanie takie w zakresie wydatków bieżących (niemajątkowych) jest możliwe przez dołączenie do ustawy budżetowej

programów wieloletnich ustanawianych przez Radę Ministrów, co pozwoli na planowanie w kolejnych ustawach budżetowych wydatków na dany program w kwotach ustalonych w zestawieniu wieloletnim dołączonym do ustawy budżetowej.

Gospodarka pozabudżetowa

Przekazywanie publicznych środków na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami może się również odbywać w ramach gospodarki pozabudżetowej. Gospodarka pozabudżetowa oznacza realizację zadań publicznych nie przez jednostki budżetowe (których dochody i wydatki w całości obejmowane są budżetem państwa), ale przez:

- 1) zakłady budżetowe,
- 2) gospodarstwa pomocnicze (przy jednostkach budżetowych),

- 3) rachunki środków specjalnych (jednostek budżetowych),
- 4) fundusze celowe np. Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

W takich konstrukcjach finansowych istnieje uzależnienie wydatków od pozyskiwanych dochodów oraz bezpośrednie powiązanie spływających dochodów z określonymi wydatkami.

Budżetowe wydatki jednostek samorządu terytorialnego

Państwowe wydatki na ochronę i opiekę nad zabytkami realizowane są również w ramach budżetowych wydatków jednostek samorządu terytorialnego, przede wszystkim województw i gmin. Samorządy dysponują wieloletnimi instrumentami planowania finansowego. Analogicznie jak budżet państwowy samorządy mogą realizować wydatki budżetowe w tej sferze również przez: samorządowe osoby prawne, gospodarkę pozabudżetową, środki specjalne

samorządowych jednostek budżetowych. Dodatkowo (w przeciwieństwie do budżetu państwa) jednostki samorządów terytorialnych mogą tworzyć fundacje, których zadaniem może być ochrona i opieka nad zabytkami. Wydatki samorządów na ochronę i opiekę nad zabytkami mogą obejmować bezpośrednio wydatki na: zadania bieżące i inwestycyjne państwowych jednostek organizacyjnych oraz wydatki w formie dotacji.

Programy operacyjne ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego stanowią podstawę do ubiegania się o środki na zadania z zakresu kultury realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, instytucje filmowe, szkoły i uczelnie artystyczne, organizacje pozarządowe, placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół artystycznych oraz podmioty gospodarcze. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłasza m.in. programy:

- 1) Promocja twórczości,
- 2) Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego,
- 3) Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury,
- 4) Fryderyk Chopin,
- 5) Rozwój inicjatyw lokalnych,
- 6) Promocja kultury polskiej za granicą,

- 7) Promocja czytelnictwa,
- 8) Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- 9) Patriotyzm jutra,
- 10) Znaki czasu,
- 11) Dziedzictwo kulturowe.

Spośród wymienionych wyżej programów, szczególnie ważne dla jednostek samorządu terytorialnego są programy operacyjne umożliwiające ubieganie się o środki finansowe na ochronę i zabezpieczenie zabytków:

- 1) Dziedzictwo kulturowe,
- 2) Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego,
- 3) Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury,
- 4) Rozwój inicjatyw lokalnych,

5) Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Spośród wymienionych wyżej programów operacyjnych trzy pozwalają na ubieganie się o

środki finansowe na rewitalizację, modernizację i adaptację obiektów kulturalnych, są to: Dziedzictwo kulturowe, Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa oraz Promesa Ministra Kultury.

Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe		
Główny cel	Intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa stanu zachowania zabytków, wsparcie działalności muzeów oraz rozwój kolekcji muzealnych. Program dotyczy również zabytków polskich i z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju	
Cele szczegółowe	ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego	
	wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury poprzez udostępnianie w internecie dorobku kulturowego i naukowego	
	zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego)	
	rewaloryzacja zabytków	
	zwiększanie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych	
	poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji	
	zabezpieczanie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych	
	udostępnianie zabytków na cele publiczne	
Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomości i ruchomych	Typy projektów	projekty realizowane bez udziału środków europejskich związane z pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków: planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (tzw. refundacja)
	Uprawnieni wnioskodawcy	osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego
	Koszty kwalifikujące się do dofinansowania	wnioskodawca, którego działalność nie jest finansowana ze środków publicznych, po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych może obejmować nakłady konieczne na prace lub roboty określone w art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków (...) dofinansowanie może być udzielone w wysokości do 50 % nakładów koniecznych dofinansowanie w wysokości do 100 % może być udzielone jedynie w przypadkach, gdy: zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową, albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac lub robót stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac lub robót
Priorytet 2. Rozwój instytucji muzealnych	Typy projektów	wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez muzea (np. konkursy, warsztaty, lekcje muzealne, itp.)
		zakupy dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych z wyłączeniem zakupów kolekcji sztuki ludowej
		zakupy starodruków i archiwaliów
		konserwacja i mikrofilmowanie muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wykonanie kopii starodruków i inkunabułów
		organizacja wystaw muzealnych, wraz z drukiem katalogów (do kosztów kwalifikowanych zalicza się również samo wydanie katalogów)
	organizacja konferencji, seminariów i innych spotkań mających na celu wymianę opinii i doświadczeń z zakresu muzealnictwa, archiwistyki i ochrony zabytków oraz dofinansowanie wydawnictw pokonferencyjnych	
Uprawnieni wnioskodawcy	jednostki samorządu terytorialnego	
	państwowe i samorządowe instytucje kultury	
	archiwa państwowe	
	kościoty i związki wyznaniowe	
	organizacje pozarządowe	
Priorytet 4. Ochrona zabytków archeologicznych	Typy projektów	projekty realizowane bez udziału środków europejskich
		inwentaryzacja zabytków archeologicznych
		badanie, dokumentowanie, opracowanie wyników nieinwestorskich ratowniczych badań zabytków archeologicznych
		rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja, adaptacja na cele publiczne nieruchomości zabytków archeologicznych o własnej formie krajobrazowej
		konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych
		zabezpieczanie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi
		ochrona zabytków archeologicznych na wypadek eksploatacji rabunkowej
		opracowanie i publikowanie wyników badań archeologicznych
		badania zabytków archeologicznych posiadających znaczenie dla polskiego dziedzictwa narodowego znajdujących się poza granicami kraju
	Uprawnieni wnioskodawcy	jednostki samorządu terytorialnego
państwowe i samorządowe instytucje kultury		
kościoty i związki wyznaniowe		
państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe		
prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w odniesieniu do obiektów przeznaczonych na cele publiczne		
organizacje pozarządowe		
	podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych	
Priorytet 5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego	Typy projektów	współfinansowanie budowy i rozbudowy sieci i systemów informatycznych
		budowa baz danych, stron internetowych i portali z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego
		wyposażenie pracowni digitalizacyjnych
		realizacja prac badawczych w zakresie tworzenia i udostępniania zasobów cyfrowych, w tym opracowanie standardów
		tworzenie kolekcji cyfrowych
		współfinansowanie digitalizacji dokumentów bibliotecznych, archiwalnych i muzealiów
	Uprawnieni wnioskodawcy	jednostki samorządu terytorialnego
		państwowe i samorządowe instytucje kultury
		archiwa państwowe
		kościoty i związki wyznaniowe
		kościoty i związki wyznaniowe

Priorytet 6. Ochrona zabytkowych cmentarzy	Typy projektów	państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe
		jednostki naukowo - badawcze podległe ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych organizacje pozarządowe
Uprawnieni wnioskodawcy		projekty realizowane bez udziału środków europejskich Działania planowane do przeprowadzenia na cmentarzach wpisanych do rejestru zabytków, z wyłączeniem grobów i cmentarzy wojennych, polegające na wykonaniu prac: konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkowych budowlach grobowych i zabytkowych nagrobkach pielęgnacyjnych dotyczących zieleni związanych z renowacją infrastruktury cmentarnej dokumentacyjnych.
		kościoły i związki wyznaniowe organizacje pozarządowe działające na rzecz odnowienia zabytkowych cmentarzy

Program Operacyjny Rozwój Infrastruktury Kultury i Szkolnictwa Artystycznego		
Cele	wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury	
	poprawa warunków funkcjonowania instytucji kultury, instytucji filmowych oraz szkół i uczelni artystycznych	
Rodzaje kwalifikujących się zadań	poprawa efektywności zarządzania i funkcjonowania instytucji kultury, instytucji filmowych oraz szkół i uczelni artystycznych	
	współfinansowanie budowy, modernizacji, adaptacji nieruchomości na cele kulturalne i filmowe (z wyjątkiem projektów współfinansowanych ze środków europejskich) - wnioskodawcy realizujący zadania ubiegający się o środki finansowe na inwestycje z funduszy europejskich składają wnioski w ramach programu operacyjnego Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego współfinansowanie budowy, modernizacji, adaptacji infrastruktury szkół i uczelni artystycznych - wnioskodawcy realizujący zadania ubiegający się o środki finansowe na inwestycje z funduszy europejskich składają wnioski w ramach programu operacyjnego Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
Uprawnieni wnioskodawcy	współfinansowanie przygotowania dokumentacji technicznej dla inwestycji realizowanych w ramach funduszy europejskich (np. projekty architektoniczne, studia wykonalności, analizy oddziaływania na środowisko, ekspertyzy konserwatorskie)	
	współfinansowanie zakupu i modernizacji trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym działalności filmowej współfinansowanie zakupu i modernizacji wyposażenia i sprzętu dydaktycznego dla szkół i uczelni artystycznych	
Uprawnieni wnioskodawcy	jednostki samorządu terytorialnego	
	państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe	
	archiwa państwowe	
	kościóły i związki wyznaniowe	
	publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne	
	placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom szkół artystycznych w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (bursy)	
organizacje pozarządowe		

Program Operacyjny Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury		
Cele	podnoszenie kompetencji kulturalnych społeczeństwa	
	zwiększenie roli kultury w procesie edukacji, socjalizacji i adaptacji społecznej	
	przygotowanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w kulturze	
	tworzenie warunków do rozwijania aktywności twórczej	
	zachowanie tradycji i przekazu ludowego dziedzictwa kulturowego	
Priorytet 2. Ochrona dziedzictwa kultury ludowej	Rodzaje kwalifikujących się zadań	podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe osób działających w sferze upowszechniania kultury
		dokumentowanie i archiwizowanie najbardziej wartościowych zjawisk kultury ludowej, tworzenie źródeł wizualnych, fonicznych i tekstowych
		podjęmowanie i publikowanie badań naukowych oraz materiałów popularyzujących twórczość ludową
		organizacja seminariów i konferencji poświęconych kulturze ludowej
		przekaz umiejętności i tradycji w formie warsztatów plenerów, kursów, szkoleń, szczególnie w formie tzw. szkół tradycji
	Uprawnieni wnioskodawcy	tworzenie kolekcji sztuki ludowej, zakupy dóbr służących kultywowaniu lokalnych i regionalnych tradycji
		popularyzacja twórczości ludowej przez wsparcie wystaw, konkursów, przeglądów i festiwali
		ochrona krajobrazu kulturowego wsi, w tym pomoc w zachowaniu architektury regionalnej, tradycji, zwyczajów
		podjęmowanie działań na rzecz podtrzymywania i popularyzacji gwar regionów etnograficznych
		jednostki samorządu terytorialnego
państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe		
kościóły i związki wyznaniowe		
publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne		
podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych		
organizacje pozarządowe		

Program operacyjny Rozwój inicjatyw lokalnych	
Cel	wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, pobudzenie kulturalnych inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości
Rodzaje kwalifikujących się zadań	niskobudżetowe zadania (tj. takie, w których maksymalna wnioskowana dotacja z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynosi 25 000 zł) z zakresu:
	upowszechniania kultury (np. lokalne projekty animacyjne, imprezy i sezony artystyczne)
	edukacji kulturalnej (np. warsztaty artystyczne, projekty edukacyjne, konkursy, plenery artystyczne, zajęcia terapeutyczne i resocjalizacyjne wykorzystujące techniki pracy kulturalnej)
	promocji twórczości (np. wystawy, przeglądy, festiwale, koncerty, spotkania ze sztuką itp.)
	ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zadanie obejmuje także dokumentowanie zabytków w kraju, w tym opracowanie dokumentacji konserwatorskiej i projektowej, sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, wykonanie badań konserwatorskich i architektonicznych)
zakupu strojów i instrumentów muzycznych (całkowity koszt jednego instrumentu nie może przekroczyć 3.500 zł brutto)	

Rodzaje nie kwalifikujących się zadań	W ramach programu nie można ubiegać się o dofinansowanie zadań związanych z:
	wydawnictwami książkowymi
	czasopismami (oprócz druków ulotnych, które nie wymagają ISBN, ISSN)
	zakupem nowości biblioteczných
	realizacją projektów współfinansowanych z funduszy europejskich
	promocją polskiej kultury za granicą
Uprawnieni wnioskodawcy	organizacją wydarzeń literackich
	jednostki samorządu terytorialnego
	państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe
	archiwa państwowe
	kościóły i związki wyznaniowe
	publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne
	państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe
	podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych
organizacje pozarządowe	

Program Operacyjny Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
Cel	zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu krajowego do wybranych projektów kulturalnych, realizowanych ze środków europejskich. Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego to inaczej umowa przyrzeczenia o współfinansowaniu projektów realizowanych ze środków europejskich pod warunkiem ich wyboru do realizacji przez właściwe organy w ramach funduszy strukturalnych, programów wspólnotowych, środków EFTA oraz innych środków europejskich
Rodzaje kwalifikujących się zadań	ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury kulturalnej oraz infrastruktury szkół i uczelni artystycznych rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinie kultury międzynarodowe przedsięwzięcia kulturalne o charakterze europejskim
Rodzaje nie kwalifikujących się zadań	Promesa nie może być przyznana na projekt, który w chwili złożenia wniosku do Programu Operacyjnego „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” posiada podpisaną umowę na współfinansowanie zadania z funduszy europejskich. Dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu publicznego (tzw. „wkładu własnego”) dotyczy projektów realizowanych w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 - Priorytet XII Kultura i dziedzictwo kulturowe Regionalnych Programów Operacyjnych 2007-2013 Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego - Priorytet 3 Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego Programu Rozwój Obszarów Wiejskich 2007-2013 - Działanie: Odnowa i rozwój wsi Programu KULTURA (2007-2013)
Uprawnieni wnioskodawcy	instytucje kultury i instytucje filmowe: samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym d/s kultury i dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego publiczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz publiczne uczelnie artystyczne kościóły i związki wyznaniowe organizacje pozarządowe archiwa państwowe

11.4.1.2. Środki prywatne

Sektor prywatny jest wykorzystanym źródłem współfinansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami. Do takiej formy współfinansowania może być wykorzystany instrument prawny nazywany partnerstwem publiczno-prywatnym i pomocą publiczną.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą długoterminowej współpracy sektora prywatnego i publicznego przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych. Celem współpracy jest osiągnięcie obopólnych korzyści zarówno w wymiarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia.

Pomoc publiczna jest formą wsparcia udzielanego przedsiębiorstwu, o ile jednocześnie spełnione są następujące warunki:

- 1) jest przyznawane przez państwo (na wszystkich poziomach: centralnym, regionalnym, lokalnym) lub pochodzi ze środków państwowych,
- 2) udzielane jest na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku,
- 3) ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określone przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa albo określone zadania),

- 4) grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej.

11.5. Zasady finansowania opieki nad zabytkami Powiecie Buskim

Podstawę prawną do udzielania dotacji z budżetu powiatu w zakresie opieki nad zabytkami stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W trybie określonym w uchwale Rady Powiatu w Busku-Zdroju w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Powiatu Buskiego może być udzielona dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru.

Dotacja może być udzielona podmiotowi będącemu właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub posiadającemu taki zabytek w trwałym zarządzie.

Dotacja może być udzielona w wysokości do 50 % nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich,

restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru polegających na:

- 1) sporządzeniu ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- 2) przeprowadzeniu badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych,
- 3) wykonaniu dokumentacji konserwatorskiej,
- 4) opracowaniu programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- 5) wykonaniu projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego,
- 6) sporządzeniu projektu odtworzenia kompozycji wnętrza,
- 7) zabezpieczeniu, zachowaniu i utrwaleniu substancji zabytku,
- 8) stabilizacji konstrukcyjnej części składowych zabytku lub ich odtworzeniu w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- 9) odnowieniu lub uzupełnieniu tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowitym odtworzeniu, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- 10) odtworzeniu zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności,
- 11) odnowieniu lub całkowitym odtworzeniu okien, w tym ościeżnic i okiennic zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- 12) modernizacji instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- 13) wykonaniu izolacji przeciwwilgociowej,
- 14) uzupełnianiu narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- 15) wyeksponowaniu istniejących oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- 16) zakupie materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15,
- 17) zakupie i montażu instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra kultury, wojewódzkiego konserwatora zabytków lub organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót dlatego organy uprawnione do udzielania dotacji mają obowiązek prowadzić wykazy udzielonych dotacji oraz informować się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

12. Załączniki

Załączniki do Programu opieki nad zabytkami
w Powiecie Buskim na lata 2009-2013

Załącznik Nr 1

Obiekty zabytkowe na terenie Powiatu Buskiego wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach

Gmina 1	Lp. 2	Nazwa zabytku 3	Nr rejestru 4	Data 5	
Busko-Zdrój	1	Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny (ob. kaplica p.w. MB Anielskiej) w Widuchowie	A.41 390 152	15.01.1957 23.06.1967	
	Zespół dworski w Widuchowie			A.42/1-2	
	2	dwór	245	02.10.1956	
	3	ogród	3	12.05.1965	
	Zespół kościoła p.w. Św. Jakuba St. Apostoła w Szczaworyżu			A.40/1-2	
	4	kościół parafialny	207	02.10.1956	
	5	plebania	138	22.06.1967	
	6	Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Szańcu	A.37 283 357 109	18.10.1956 04.01.1957 21.02.1966	
	7	Kaplica cmentarna na cmentarzu w Szańcu	A.38/777	03.12.1958	
	8	Dwór w Szańcu	A.39 284 137	18.10.1956 22.06.1967	
	9	Młyn wodny w Skotnikach Małych	A.35/928	03.11.1976	
	10	Młyn wodny w Skotnikach Małych	A. 36/929	03.11.1976	
	Zespół dworski w Radzanowie			A.34/1-2	
	11	dwór	34 780 134	07.06.1947 08.02.1958 22.06.1967	

1	2	3	4	5	
Busko-Zdrój	12.	park	780 134	8.02.1958 22.06.1967	
	13.	Zbór ariański w Pęczelicach	A.33/170	06.09.1971	
	Zespół kościoła p.w. Św. Wojciecha w Janinie			A.32/1-2	-
	14.	kościół	391 125	15.01.1957 22.06.1967	
	15.	dzwonnica	125	22.06.1967	
	Zespół kościoła p.w. Św. Marii Magdaleny w Dobrowodzie			A.31/1-2	22.12.1956
	16.	kościół	351	22.06.1970	
	17.	dzwonnica	121		
	18.	Kościół p.w. Św. Stanisława w Chotelku	A.30 793 120	08.02.1958 22.06.1967	
	19.	Układ urbanistyczny Buska-Zdroju	A.19/1-4 868	08.08.1975	
	Zespół kościoła cmentarnego p.w. Św. Leonarda w Busku-Zdroju			A.16/1-3	
	20.	kościół	68 116	04.11.1947 21.02.1966	
	21.	ogrodzenie	116	21.02.1966	
	22.	teren cmentarza	68 116	04.11.1947 21.02.1966	
Busko-Zdrój	Zespół klasztorny Norbertanek w Busku-Zdroju			A.17/1-3 141	22.06.1967
	23.	kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju	67	04.11.1947	
	24.	klasztor	806	27.05.1958	
	25.	cmentarz przykościelny w granicach ogrodu	67	04.11.1947	
	26.	Synagoga, ul. Partyzantów 6 w Busku-Zdroju	A.18/861	08.08.1975	
	Zespół szpitalny Św. Mikołaja w Busku-Zdroju ul. 1 Maja 3			A.19/1-4	06.09.1971
	27.	pawilon północny	142		
	28.	pawilon wschodni			
	29.	pawilon południowy			
	30.	pawilon zachodni			
	Zespół budynków zakładu zdrojowego w Busku-Zdroju			2	28.01.1965
	31.	Łazienki - sanatorium „Marconi”			
	32.	oranżeria z mieszkaniem ogrodnika (obecnie kawiarnia Parkowa)	509	16.10.1957	
	33.	park zdrojowy			
	34.	Dom, ul. Bohaterów Warszawy 4 w Busku-Zdroju	A.21/865	08.08.1975	
	35.	Dom, ul. Bohaterów Warszawy 6 w Busku-Zdroju	A.22/866	08.08.1975	
	36.	Zabudowa, ul. 1 Maja w Busku-Zdroju	A.15/867	08.08.1975	
	37.	Willa Bristol, ul. 1 Maja 1 w Busku-Zdroju	A.23/855	08.08.1975	
	38.	Willa Bagatela Mała, ul. 1 Maja 15 w Busku-Zdroju	A.24/856	08.08.1975	
	39.	Willa Obłęgorek, ul. 1 Maja 12 w Busku-Zdroju	A.25/857	08.08.1975	
40.	Willa Zielona, ul. 1 Maja 39 w Busku-Zdroju	A.26/860	08.08.1975		
41.	Willa Derśław, ul. Mickiewicza 18 w Busku-Zdroju	A.27/864	08.08.1975		
42.	Dom, pl. Zwycięstwa 10 w Busku-Zdroju	A.28/862	08.08.1975		
43.	Dom, pl. Zwycięstwa 27 w Busku-Zdroju	A.29/863	08.08.1975		
44.	Kościół p.w. Św. Stanisława Bpa w Balicach	140	31.03.1971		
Gnojno	Zespół Kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela w Gnojnie			285 122	18.10.1956 22.06.1967
	45.	kościół			
	46.	kostnica	792 122	28.02.1958 22.06.1967	
	Zespół dworski w Gnojnie			4	13.07.1946
	47.	dwór	123	23.06.1967	
48.	park	577	11.12.1957		
Nowy Korczyn	49.	Cmentarz wojenny w Czarkowach	1072	5.11.1990	
	50.	Cmentarz w Ostrowcach	A.54 1155	27.08.1992	
	51.	Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Stozyskach	A.59/405 131	13.01.1957 22.06.1967	
	52.	Park w Winiarach Wiślickich	A.61/797	14.10.1972	
	53.	Cmentarz wojenny z lat 1914-1915 w Uciskowie	1074	5.11.1990	
	Zespół kościoła p.w. Św. Mikołaja w Starym Korczynie			A.57/1-2	11.02.1967
	54.	Kościół	164		
	55.	dzwonnica			
	56.	Cmentarz w Starym Korczynie	A.58/1166	23.12.1992	
	57.	Kościół p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Piasku Wielkim	A.55/350 131	22.12.1956 22.06.1967	
	58.	Cmentarz w Piasku Wielkim	A.56/1153	9.08.1992	
	59.	Układ urbanistyczny Nowego Korczyna	A.47/842	14.02.1959	
60.	Kościół p.w. Św. Trójcy w Nowym Korczynie	A.48/301 106	4.12.1956 19.02.1966		

1	2	3	4	5
Nowy Korczyn	Zespół klasztorny Franciszkanów w Nowym Korczynie		A.50/1-2 107	19.02.1966
	61.	Kościół p.w. Św. Stanisława bpa	349	4.12.1956
	62.	klasztor (obecnie plebania)		
	63.	Synagoga w Nowym Korczynie	A.49/782 129	8.02.1958 22.06.1967
	64.	Cmentarz w Nowym Korczynie	A.52 /1151	1.07.1992
	65.	Cmentarz stary, tzw. ruski w Nowym Korczynie	A.51 /1152	1.07.1992
Pacanów	66.	Dom, Rynek 25 w Nowym Korczynie	A.53 /130	6.08.1971
	67.	Kościół p.w. Św. Marcina w Pacanowie	A.62 / 781 147	8.02.1958 23.06.1967
	68.	Cmentarz w Pacanowie	A.63/1142	23.06.1992
	69.	Spichlerz dworski w Słupi	A.64/779 173	8.02.1958 11.02.1967
	70.	Kościół p.w. Św. Idziego Opata w Zborówku	A.65/403 115	15.01.1957 21.02.1966
	71.	Cmentarz w Zborówku	A.66/1154	5.08.1992
Solec-Zdrój	Zespół pałacowy w Zborowie		139	22.06.1967
	72.	pałac w Zborowie	224	2.10.1956
	73.	spichlerz	795	8.02.1958
	74.	gorzelnia	796	8.02.1958
	75.	mur ze strzelnicami		
	76.	brama na dziedziniec gospodarczy		
	Zespół kościoła p.w. Stanisława w Świniarach		404	15.01.1957
	77.	kościół	150	23.06.1967
	78.	ogrodzenie		
	Cmentarz w Solcu-Zdroju		1156	31.08.1992
	79.	zespół zabytkowych nagrobków	64 B	13.07. 2005
	80.	drzewostan	-	-
	Cmentarz w Świniarach			
	81.	zespół zabytkowych nagrobków z XIX-XX w.	1178 A	1.06.1993
82.	murowana kaplica z 1884r.			
83.	drzewostan			
84.	Kurhan - kopiec pradziejowym - zabytek archeologiczny w Kikowie	21 C	16.09.1986	
Stopnica	85.	Zespół dworski w Bosowicach	1100	3.04.1991
	86.	Pozostałość parku w Bosowicach	1100	3.04.1991
	87.	Kościół p.w. Św. Piotra i Św. Pawła w Stopnicy	135 270	22.06.1967 16.10.1956
	Zespół klasztorny Reformatów w Stopnicy		149	23.06.1967
	88.	pozostałości kościoła	-	-
	89.	klasztor	269	16.10.1956
	90.	kaplica	-	-
	91.	brama	-	-
	92.	Zamek w Stopnicy	268	16.10.1956
	93.	Kaplica w Stopnicy, przy ul Polnej	454 783	15.04.1967 8.02.1958
94.	Cmentarz w Stopnicy	1182	30.08.1994	
Tuczępy	95.	Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Tuczępach	389 151	15.01.1957 23.06.1967
	96.	Park podworski w Nieciestawicach	784	8.02.1958
	97.	Cmentarz w Kargowie	1146	25.06.1992
Wiślica	98.	Wiślica - miasto	A.84/18	22.10.1947
	Zespół bazyliki p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Wiślicy		A.85/1-3	-
	99.	kościół (bazylika mniejsza)	179	8.02.1932
	100.	dzwonnica	111	21.02.1966
	101.	dom Długosza (plebania)	328 112	3.12.1956 21.02.1966
	102.	Fundamenty kościoła romańskiego Św. Mikołaja przy ul. Batalionów Chłopskich w Wiślicy	A. 86 808 113	1.08.1958 21.02.1966
	103.	Kamienica Różańcowa ul. Rynek 34 w Wiślicy	A.87 189 175	22.09.1948 11.02.1967
	104.	Rezerwat flory stepowej w Skotnikach Górnych	125	11.06.1948
	105.	Rezerwat skalno - stepowy w Skorocicach	38	28.10.1948
	106.	Kościół p.w. Św. Teresy z Avila w Jurkowie z 1875r.	A.82/871	14.02.1976
	107.	Kościół p.w. Św. Wawrzyńca w Gorzylawicach	A. 81 388 124	15.01.1957 22.06.1967
	Zespół kościoła p.w. Św. Bartłomieja w Chotlu Czerwonym		A.80/1-2 74	7.11.1947
	108.	kościół	104	19.02.1966
	109.	cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia	74	7.11.1947
Jędrzejowska Kolej Dojazdowa				
110.	budynek stacyjny Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej w Konieczmostach	1185/5	20.02.1995	
111.	odcinek linii kolei wąskotorowej w obrębie terytorium Gminy Wiślica ze wszystkimi torami, rozjazdami, przepustami	1185/1 i 3 1185/3	20.02.1995	

Załącznik Nr 2

Obiekty zabytkowe na terenie Powiatu Buskiego objęte opieką konserwatorską

Gmina	Lp.	Nazwa zabytku	
1	2	3	
Pacanów	1.	Dom nr 29 w Pacanowie drewniany, z pocz. XX w., ul. Mleczna	
	2.	Dom nr 16 w Kwasowie drewniany z 1921r.	
	3.	Dom nr 42 w Biechowie drewniany z 1905r.	
	4.	Dom nr 43 w Biechowie drewniany z 1920r.	
	5.	Dom nr 116 w Biechowie drewniany z ok. 1930r.	
	6.	Dom nr 4 w Biskupicach drewniany z ok. 1920r.	
	7.	Dom nr 31 w Karsach Małych drewniany z 1913r.	
	8.	Dom nr 54 w Karsach Małych drewniany z ok. 1930r.	
	9.	Dom nr 15 w Pacanowie murowany z 1. 30 XX w. ul. Oleśnicka	
	10.	Dom 7/9 w Pacanowie, murowany z I ćw. XX, Rynek	
	11.	Dom nr 1 w Pacanowie, murowany z ok. 1900r.	
	12.	Dom nr 2 w Pacanowie, murowany z ok. 1900r., ul. Słupska	
	13.	Dom nr 40 w Pacanowie, murowany z 1. 30 XX w. ul. Stopnicka	
	14.	Dom nr 5 w Pacanowie, murowany z ok. 1930, ul. Wójczańska	
	15.	Dom nr 14 w Pacanowie drewniany, z ok. 1930r.	
	16.	Młyn Motorowy w Pacanowie, murowany z ok. 1920r.	
	17.	Dom nr 147 w Ratajach Słupskich drewniany z 1933r.,	
	18.	Dom nr 152 w Ratajach Słupskich drewniany z ok. 1900r.	
	19.	Młyn Motorowy w Słupii murowany z I ćw. XX w.	
	20.	Dom nr 59 w Trzebicy, drewniany, z 1. 30 XX w.,	
	21.	Dom nr 81 w Trzebicy, drewniany, z 1. 30 XX w.,	
	22.	Dom nr 13 w Woli Biechowskiej, drewniany, z 1. 30 XX w.	
	23.	Dom nr 69 w Słupi, drewniany, z ok. 1920r.	
	24.	Dom nr 2 w Wójcetzce, drewniany, z pocz. XX w.	
	25.	Dom nr 13 w Zborówku, drewniany, z ok. 1940r.	
	26.	Dom nr 15 w Zborówku, drewniany z 1. 30 XX w.	
	Zespół kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych w Biechowie		
	27.	kościół murowany z lat 1879-1880	
	28.	dzwonnica, murowany z lat 1879-1880	
	29.	kostnica, murowany z ok. 1880r.	
	30.	ogrodzenie z dwoma bramami murowany, z ok. 1880r.	
	31.	plebania, murowany, z lat 1915-1917	
	Zespół Dworski w Kwasowie		
	32.	dwór murowany z IV ćw. XIX w.	
	33.	czworak murowany z IV ćw. XIX w.	
	34.	obora I murowana z IV ćw. XIX w.	
	35.	obora II murowany z IV ćw. XIX w.	
	36.	spichlerz murowany z IV ćw. XIX w.	
	37.	budynek gospodarczy murowany z IV ćw. XIX w.	
	38.	kuźnia, ob. warsztat mechaniczny murowany z I ćw. XX w.	
	39.	pozostałości parku z. XIX w.	
	Zespół kościoła par. p.w. Św. Marcina w Pacanowie		
	40.	dzwonnica murowana z II poł. XVII w.	
	41.	kostnica murowana z pocz. XX w.,	
	42.	ogrodzenie z bramkami murowane z pocz. XX w.	
	43.	plebania murowana z XIX w.	
	44.	kaplica cmentarna ul. Kościelna w Pacanowie murowany z II poł. XIX w.	
	Zespół Pałacowy w Słupi ob. Dom Pomocy Społecznej Albertynek		
	45.	pałac murowany z 1925r.	
	46.	park z XIX w.	
	Zespół Cegielni w Słupi		
	47.	budynek produkcyjny, drewniano - murowany z ok. 1910r.	
	48.	budynek administracyjny, drewniany, z ok. 1910r.	
	Pozostałości Zespołu Dworskiego w Wójczy		
	49.	obora murowana z XIX w.	
	50.	stajnia obecnie budynek gospodarczy murowany z XIX w.	
51.	spichlerz murowany z XIX w.		
52.	budynek gospodarczy murowany z XIX w.		
53.	pozostałości parku z XIX w.		
54.	oficyn, murowana z IV ćw. XIX w.		
Zespół kościoła parafialnego p.w. Idziego Opata w Zborówku			
55.	kościół		
56.	dzwonnica drewniana z XIX w.		

1	2	3
Pacanów	57.	kapliczka murowana z XIX w.
	58.	ogrodzenie murowane z lat 1906-1908
	Zespół Dworski w Zborówku	
	59.	dwór murowany z II poł. XIX w.
Solec-Zdrój	60.	park z XIX w.
	61.	Dwór z XIX w. w Kikowie
	62.	Sanatorium Jasna
	63.	Sanatorium Świt
	64.	Willa Irena
	Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Mikołaja w Solcu-Zdroju	
	65.	kościół
	66.	dzwonnica
	67.	ogrodzenie ze schodami
	68.	plebania
	Zespół uzdrowiska	
	69.	Zródło Solecki
	70.	Zakład Przyrodolecznicy
	71.	Pawilon parkowy
	72.	Park zdrojowy z XIX - XX w.
	Zespół willi Prus	
73.	willa	
74.	budynek gospodarczy	
Stopnica	75.	młyn wodny z 1911r. w Stopnicy
	76.	zespół cmentarza parafialnego nowego z I poł. XIX w. w Stopnicy
	77.	układ urbanistyczny rynku w Stopnicy - z XIV - XIX w. w Stopnicy
	78.	teren przy kościele parafialnym w Stopnicy
	79.	teren przy klasztorze Księży Sercanów - ogrodzenie klasztoru i ogrodu z pozostałościami kapliczek w Stopnicy
	80.	brama i kaplica na starym cmentarzu rzymsko-katolickim w Stopnicy
	81.	cmentarz żydowski nowy w Stopnicy
	82.	dom ul. dr Piotrowskiego 8 i ul. Kościuszki 39 w Stopnicy
	83.	dwór murowany z XIX w. w Smogorzowie - obecnie szkoła podstawowa
	84.	park dworski z II poł. XIX w. w Smogorzowie
	85.	Smogorzów: dom nr 93
	86.	Smogorzów: dom nr 107
	87.	Smogorzów: dom nr 110
	88.	Bosowice: dom nr 33
	89.	Bosowice: dom nr 46 oraz stodoła
	90.	Fałęcin Stary: dom nr 38
	91.	Jastrzębiec: pozostałości parku dworskiego
	92.	Kłępie Dolne: dom nr 34
	93.	Konary: dom nr 14
	94.	Kąty Stare: dom nr 29
	95.	Mietel: dom nr 53
	96.	Figura Chrystusa Frasobliwego z pozie siedzącej z 1890r. kapliczka domkowa w Prusach
	97.	Skrobaczów: dom nr 30
	98.	Skrobaczów: dom nr 61
	99.	Skrobaczów: dom nr 70
	100.	Strzałków: dom nr 9
	101.	Topola: park podworski
102.	neogotycka kapliczka domkowa w Wolicy z 1905r.	
103.	neogotycka kapliczka domkowa w Wolicy z 1895r.	
Tuczępy	104.	budynek Urzędu Gminy w Tuczępach
	105.	kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Kargowie

Załącznik Nr 3

Obiekty małej architektury sakralnej na terenie Powiatu Buskiego

Gmina	Lp.	Nazwa zabytku
1	2	3
Stopnica	1.	Figura Św. Jana Nepomucena kamienna z 1730r. w Stopnicy z fundacji starosty stopnickiego Wawrzyńca Lanckorońskiego
	2.	figura Św. Jana Nepomucena z przełomu ok. XVIII w. w Stopnicy
	3.	figura Św. Jana Nepomucena z przełomu ok. XVIII w. w Stopnicy
	4.	figura Św. Floriana z 1806 w Stopnicy z fundacji Andrzeja i Zofii Barańskich
	5.	Figurka Matki Boskiej Niepokalanej w Stopnicy
	6.	Figura Maryi Niepokalanej na kolumnie kamienna II poł. XIX w., ul. Źródła 25 w Stopnicy
	7.	Krzyż metalowy na postumencie w Stopnicy przy ul. Witosza
	8.	Krzyż drewniany w Stopnicy przy drodze Stopnica - Solec
	9.	Figura Najświętszej Marii Panny na cokole z 1716r. przy kościele parafialnym w Stopnicy
	10.	Figura Chrystusa Klęczącego przy kościele parafialnym w Stopnicy

1	2	3
	11.	Figura Matki Bożej na postumencie przy kościele parafialnym w Stopnicy
	12.	Figura Matki Boskiej w Białoborzu
	13.	krzyż żelazny na postumencie kamiennym w Białoborzu
	14.	Krzyż metalowy na postumencie przy skrzyżowaniu na posesji nr 34 w Bosowicach
	15.	Krzyż metalowy na postumencie przy drodze powiatowej na posesji nr 54 w Bosowicach
	16.	Krzyż drewniany w Bosowicach
	17.	Figura Matki Boskiej na posesji nr 53 w Bosowicach
	18.	3 krzyże żelazne na kamiennym postumencie w Czyżowie
	19.	Kapliczka na postumencie metalowym w Czyżowie
	20.	Krzyż drewniany w Czyżowie
	21.	Kapliczka na postumencie metalowym w Czyżowie
	22.	Kapliczka na fundamencie murowanym w Czyżowie obok posesji nr 91
	23.	kamienna figura Matki Boskiej w Działawicach na postumencie kamiennym
	24.	Krzyż metalowy na postumencie w Działawicach
	25.	Krzyż metalowy na postumencie w Działawicach
	26.	Kapliczka szafkowa na postumencie betonowym w Działawicach - figurka Matki Boskiej
	27.	Kapliczka szafkowa na słupie Matki Boskiej i Pana Jezusa w Kątach Nowych
	28.	Krzyż na postumencie w Kątach Nowych
	29.	Krzyż kapliczka słupkowa szwedzka kamienna z XVIII w. w Kątach Nowych
	30.	Kamienna figura Chrystusa Frasobliwego w Kątach Starych (obok muru klasztornego)
	31.	Figura Św. Antoniego Padewskiego w Kątach Starych przy bramie wejściowej na plac klasztorny
	32.	Figurka murowana z krzyżem - Św. Antoni w Kątach Starych - Folwarki na posesji nr 2
	33.	Figurka murowana Św. Floriana w Kątach Starych - Folwarki
	34.	Figurka drewniana Matki Boskiej w Kątach Starych - Folwarki
	35.	Figurka murowana Pana Jezusa w Kątach Starych - Folwarki
	36.	Krzyż w Folwarkach (żelazny krucyfiks na kamiennym postumencie)
	37.	2 krzyże metalowe na postumencie kamiennym w Fałęcinie Nowym
	38.	Krzyż metalowy na postumencie w Fałęcinie Nowym przy posesji nr 1
	39.	Krzyż metalowy na postumencie w Fałęcinie Nowym
	40.	Kapliczka słupkowa - Matki Boskiej w Fałęcinie Starym
	41.	Krzyż murowany w Fałęcinie Starym
	42.	Krzyż metalowy w Jastrzębcu
	43.	Figura Św. Floriana w Jastrzębcu
	44.	Figura Matki Boskiej w Kłępiu Górnym
	45.	Kapliczka szafkowa na metalowym słupie - Mały Pan Jezus w Kłępiu Górnym przy domu nr 9
	46.	Kapliczka murowana - Św. Józef z Dzieciątkiem w Kłępiu Górnym przy domu nr 50
	47.	Kapliczka murowana - Jezus Miłosierny w Kłępiu Górnym
	48.	Kapliczka słupkowa Św. Antoniego w Kłępiu Dolnym
	49.	Krzyż metalowy na postumencie w Kłępiu Dolnym
Stopnica	50.	Krzyż kamienny - Chrystus Ukrzyżowany w Konarach na działce nr 382
	51.	Krzyż kamienny - Chrystus Ukrzyżowany w Konarach na działce nr 101
	52.	Figura kamienna - Chrystus Frasobliwy w Konarach na działce nr 554
	53.	Figura na postumencie z XIX w. - Pan Jezus w Kucharach
	54.	Figura na kolumnie z XVIII w. - Chrystus Frasobliwy w Kucharach
	55.	Krzyż metalowy na postumencie
	56.	Figura na postumencie - Św. Antoni Padewski z 1707r.
	57.	Krzyż kamienny w Kucharach
	58.	Kapliczka słupkowa - metalowa Matki Boskiej Częstochowskiej w Mariampolu - Borek
	59.	Kapliczka słupkowa drewniana Matki Boskiej Częstochowskiej w Mariampolu - Borek
	60.	Kapliczka słupkowa drewniana Matki Boskiej i Pana Jezusa - figury porcelanowe w Mariampolu - Borek
	61.	Figura Matki Boskiej w Mietlu
	62.	Figura Matki Boskiej w Mietlu
	63.	Figura Matki Boskiej w Mietlu
	64.	Figura Matki Boskiej w Mietlu
	65.	Krzyż drewniany w Mietlu
	66.	Krzyż metalowy na postumencie murowanym w Mietlu
	67.	Figura Matki Bożej w Nowej Wsi
	68.	Krzyż metalowy na postumencie z kamienia w Nowej Wsi
	69.	Krzyż drewniany w Podlasku
	70.	Kapliczka szafkowa na drzewie w Podlasku
	71.	Figurka murowana Matki Boskiej w Podlasku
	72.	Kapliczka szafkowa drewniana w Prusach
	73.	Figura Chrystusa Frasobliwego z 1890r. kapliczka domkowa w Prusach (objęta opieką konserwatorską)
	74.	Krzyż na murowanym cokole w Prusach
	75.	Krzyż metalowy na postumencie w Skrobaczowie
	76.	Kapliczka na słupie metalowym - Matka Boska w Skrobaczowie
	77.	Krzyż drewniany w Skrobaczowie
	78.	Krzyż metalowy w Skrobaczowie
	79.	Krzyż metalowy na postumencie w Skrobaczowie
	80.	Krzyż w Smogorzowie
	81.	Krzyż na postumencie murowanym w Smogorzowie
	82.	Kamienna figura Św. Tekli w Smogorzowie
	83.	Kamienna figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Smogorzowie barokowa z II poł. XVII w.
	84.	Kamienna figura Chrystusa Frasobliwego w Smogorzowie na kolumnie z XVII/XVIII w.
	85.	Figura Chrystusa Frasobliwego w Szklanowie z 1790r. kamienna z kwiatowym kapitelem
	86.	Krzyż metalowy na postumencie schodkowym w Szklanowie
	87.	Kapliczka Matki Boskiej w Szczeglinie
	88.	Krzyż na murowanym postumencie w Szczeglinie

1	2	3
Stopnica	89.	Kapliczka słupkowa Matki Boskiej w Suchowoli
	90.	Kapliczka murowana Matki Boskiej w Suchowoli
	91.	Kapliczka słupkowa Matki Boskiej w Suchowoli
	92.	Kapliczka słupkowa Matki Boskiej w Suchowoli
	93.	Krzyż metalowy na postumencie w Suchowoli
	94.	Kapliczka słupkowa Matki Boskiej w Suchowoli
	95.	Krzyż murowany na postumencie w Suchowoli
	96.	Krzyż metalowy na cokole murowanym Chrystus ukrzyżowany w Szczytnikach
	97.	Krzyż metalowy na cokole murowanym w Szczytnikach
	98.	Krzyż metalowy na cokole murowany w Szczytnikach
	99.	Figura murowana Św. Tekli w Szczytnikach
	100.	Krzyż kamienny w Topoli
	101.	Krzyż metalowy w Topoli
	102.	Figura kamienna Chrystusa Frasobliwego w Topoli
	103.	Krzyż metalowy w Topoli
	104.	Kapliczka słupkowa z szafką oszkloną Matki Boskiej w Zaborzu
	105.	Kapliczka słupkowa z metalową oszkloną szafką Matki Boskiej w Zaborzu
	106.	Figura - Matka Boska w Żernikach Dolnych
	107.	Krzyż drewniany w Żernikach Dolnych
	108.	Kapliczka domkowa - Matki Boskiej w Żernikach Dolnych
	109.	Figura Św. Wojciecha w Wolicy z 1746r.
Wiślica	110.	Neogotycka kapliczka domkowa w Wolicy z 1905r. (obiekt objęty opieką konserwatorską)
	111.	Neogotycka kapliczka domkowa w Wolicy z 1895r. (obiekt objęty opieką konserwatorską)
	112.	Kapliczka murowana w Gorzysławicach z ok. 1920r.
	113.	Kapliczka murowana w Kobylnikach z 1907r.
	114.	Figura z XVII w. z płaskorzeźbionymi scenami Męki Pańskiej na Placu Solnym w Wiślicy
	115.	Figura Św. Jana Nepomucena w pozie modlitewnej ul. Tysiąclecia Państwa Polskiego w Wiślicy
	116.	Figura Św. Jana Nepomucena z XVIII w. w Chotlu Czerwonym
	117.	Figura Św. Jana Nepomucena z XVIII w. w Konieczmostach
	118.	Figura Św. Rocha z XVIII w.
	119.	Kapliczka barokowa z II poł. XVII w. w Strożyskach
	120.	Kapliczka słupowa z XVII w. w Strożyskach
Pacanów	121.	Figurka Pana Jezusa na postumencie betonowym w Kwasowie
	122.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie murowanym w Kwasowie
	123.	Kapliczka Matki Boskiej Fatimskiej na postumencie murowanym w Kwasowie
	124.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Kwasowie
	125.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Kwasowie
	126.	Figurka Pana Jezusa na postumencie murowanym w Pacanowie
	127.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie murowanym w Pacanowie
	128.	Figurka Pana Jezusa w Pacanowie ul. Oleśnicka
	129.	Krzyż na murowanym cokole z wizerunkiem Pana Jezusa w Pacanowie
	130.	Krzyż żeliwny, na postumencie kamiennym z wizerunkiem Pana Jezusa w Pacanowie
	131.	Figurka Matki Boskiej, na postumencie murowanym w Pacanowie
	132.	Krzyż żeliwny z 1863r. z wizerunkiem Pana Jezusa odlew żeliwny w Pacanowie cokół wykonany z elementów piaskowca, podstawa cementowa na postumencie z kamienia, wokół ogrodzenie ze słupków metalowych połączone łańcuchem. Remont przeprowadzony przez Stowarzyszenie Miłośników Pacanowa w 2007r. przy wsparciu finansowym fundacji im. Rataja
	133.	Krzyż granitowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Pacanowie
	134.	Figurka Matki Boskiej ul. Książnicka w Pacanowie
	135.	Figura Św. Barbary w Pacanowie
	136.	Krzyż na postumencie kamiennym w Pacanowie
	137.	Figura Pana Jezusa w Pacanowie
	138.	Figurka Matki Boskiej Fatimskiej umieszczona na kamieniu w Pacanowie, na placu przy kościele
	139.	Figura Św. Floriana w parku w Rynku w Pacanowie
	140.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Sroczkowie
	141.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie murowanym z cegły czerwonej w Sroczkowie
	142.	Kapliczka Matki Boskiej na słupku metalowym w Sroczkowie
	143.	Kapliczka Matki Boskiej na słupku metalowym w Sroczkowie
	144.	Kapliczka Matki Boskiej na słupku w Sroczkowie
	145.	Kapliczka Matki Boskiej w Sroczkowie
	146.	Figurka Matki Boskiej na postumencie kamiennym w Zborówku Nowym na posesji Nr 8
	147.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie kamiennym w Zborówku Nowym
	148.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie z czerwonej cegły w Zborówku Nowym
	149.	Krzyż z wizerunkiem Pana Jezusa na postumencie murowanym w Biskupicach
	150.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie z cegły w Biskupicach
	151.	Krzyż na postumencie murowanym z wizerunkiem Pana Jezusa w Biskupicach
	152.	Figura Chrystusa Frasobliwego z 1648r. w Zborówku Starym
	153.	Figurka Matki Boskiej z 1966r. na cokole murowanym w Zborówku Starym
	154.	Figurka Matki Bożej 1980r. na postumencie murowanym w Zborówku Starym
	155.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Grabowicy
	156.	Figurka Matki Boskiej w Komorowie
	157.	Figurka Matki Boskiej na postumencie murowanym w Komorowie
	158.	Figurka Matki Boskiej na postumencie kamiennym w Kółku Żabieckim
	159.	Figura Św. Jan Nepomucena w Kółku Żabieckim
	160.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Kółku Żabieckim
	161.	Figura Matki Boskiej na postumencie murowanym w Żabcu
	162.	Figura Serca Pana Jezusa na postumencie murowanym w Ratajach Karskich, ogrodzenie metalowe,
	163.	Figura Matki Boskiej Bolesnej z 1933r. w Ratajach Karskich
	164.	Figurka Matki Boskiej Niepokalanej Poczętej 1930r. na postumencie murowanym w Kępie Lubawskiej
	165.	Figurka Matki Boskiej Niepokalanej z 1927r. na postumencie murowanym w Ratajach Słupskich

1	2	3
Pacanów	166.	Kapliczka Matki Boskiej słupkowa z szafką oszkloną w Ratajach Słupskich
	167.	Figurka Pana Jezusa w Ratajach Słupskich
	168.	Figurka Matki Boskiej na postumencie w Zolczy - Ugory
	169.	Figurka na postumencie w Wójczy
	170.	Figurka na postumencie w Wójczy
	171.	Krzyż metalowy w Wójczy
	172.	Krzyż metalowy w Wójczy z wizerunkiem Pana Jezusa
	173.	Krzyż metalowy z wizerunkiem Pana Jezusa w Wójeczce
	174.	Figurka przy drodze powiatowej w Wójeczce
	175.	Krzyż metalowy w Chranowie
	176.	Figurka Pana Jezusa na cokole murowanym w Słupi
	177.	Krzyż drewniany z wizerunkiem Pana Jezusa w Słupi
	178.	Krzyż metalowy w Słupi przy Kanale Strumień
	179.	Figurka Matki Boskiej w Słupi
	180.	Figurka Św. Józefa w Słupi
	181.	Figura z 1820r. Chrystusa Frasobliwego w Słupi
	182.	Figurka Matki Boskiej Bolesnej 1907r. w Oblekoniu
	183.	Krzyż na postumencie murowanym w Oblekoniu
	184.	Figurka Trójcy Świętej z 1908r. w Oblekoniu
	185.	Krzyż przydrożny z 1884r. na postumencie kamiennym w Oblekoniu
	186.	Krzyż na postumencie kamiennym w Oblekoniu na posesji Nr 267
	187.	Figurka Matki Boskiej, na postumencie murowanym w Trzebicy
	188.	Kapliczka Matki Boskiej Cudownej z 1908r. w Podwalu na słupie drewnianym
	189.	Figura Wniebowzięcia z 1737r., w Biechowie
	190.	Figura Św. Jana Nepomucena z 1725r. w Biechowie
	191.	Figura Rodziny Świętej z 1910r. w Biechowie wniesiona na kamieniu
	192.	Figura Niepokalanie Poczęta Dziewica Maryja w Biechowie na placu obok kościoła
	193.	Figurka w Książnicach
	194.	Figurka Św. Jana Nepomucena na postumencie w Książnicach
	195.	Kapliczka Matki Boskiej na postumencie murowanym w Książnicach
	196.	Krzyż z 1949r. na kamiennym postumencie w Karsach Małych
	197.	Kapliczka Matki Bożej szafkowa w Karsach Dolnych umieszczona na drzewie
	198.	Kapliczka Matki Boskiej szafkowa w Niegosławicach umieszczona na drzewie
	199.	Kapliczka Matki Boskiej szafkowa w Niegosławicach umieszczona na drzewie
200.	Figura Matki Boskiej kamienna w Niegosławicach	
201.	Kapliczka Matki Boskiej w Niegosławicach na słupie drewnianym	
202.	Kapliczka Matki Boskiej Częstochowskiej w Niegosławicach	
203.	Kapliczka Matki Boskiej Częstochowskiej w Niegosławicach	
Busko-Zdrój	204.	Kapliczka słupowa kamienna z XVII w. w Wolicy
	205.	Barokowa figura Św. Jana Nepomucena z XVII w. w Dobrowodzie
	206.	Kapliczka z 1610r., toskańska kolumna, filarki w narożach, kamienny daszek w Dobrowodzie
	207.	Kapliczka kamienna słupowa z XVIII w., namiotowy daszek we wnękach płaskorzeźby w Baranowie
	208.	Figura Św. Jana Nepomucena z 1820r. w Szańcu
	209.	Figura Św. Floriana w Szańcu późnobarokowa z II poł. XVIII w.
	210.	Figura Św. Judy Tadeusza z 1818r. w Szańcu
	211.	Figura Św. Tekli w Szańcu klasycystyczna z 1823r.
	212.	Figura Św. Tekli z XVIII w. w Kotkach barokowa z płaskorzeźbami
	213.	Kapliczka kamienna słupowa z kolumnkami i daszkiem z przeł. XVI/XVII w. w Widuchowie
	214.	Figura Chrystusa Frasobliwego z XVIII w. w Widuchowie
	215.	Figura Chrystusa Miłosiernego z XIX w. w Pęczelicach
	216.	Figura Św. Floriana z płaskorzeźbami świętych z 1910r. w Pęczelicach
	217.	Kapliczka szafkowa na lipie zasadzonej przez gen. Józefa Bema w Stabkowicach
	218.	Figura Św. Floriana w Sietawicach
	219.	Figura Św. Jana Nepomucena w Żernikach Górnych
	Solec-Zdrój	220.
221.		Figura Jezusa Frasobliwego z ok. XVIII/XIX w. w Welninie
222.		Figura Jezusa Frasobliwego z 1734r. w Welninie
223.		Figura Matki Boskiej z 1637r. w Welninie
224.		Figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1717r. w Welninie
225.		Krzyż drewniany z XIX w. w parku w Solcu-Zdroju
226.		Figura Chrystusa z XX w. w parku w Solcu-Zdroju
227.		Figura z XIX w. Matki Boskiej w Zagajowie
228.		Figura Chrystusa Frasobliwego z 1889r. w Piasku Małym
229.		Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia z 1951r. w Piasku Małym
230.		Figura Św. Andrzeja Boboli z 1884r. w Piasku Małym
231.		Figura Św. Rozalii XVII/XVIII w. w Zagorzanach
232.		Krzyż kamienny ok. I poł. XIX w. w Zagorzanach
233.		Figura Św. Jana ok. 100-letnia w Zagorzanach
234.		Figura Męki Pańskiej z XVII w. w Zborowie
235.	Figury Jezusa Frasobliwego z 1790r. i ok. 1858r. w Zborowie	
236.	Figura Jezusa Ukrzyżowanego z 1865r. w Zborowie	
237.	Figura Jezusa Frasobliwego z 1686r. w Żukowie	
238.	Figura Jezusa Frasobliwego z 1686r. w Kikowie	
239.	Figura Jezusa Ukrzyżowanego z XVII w. w Sułkowicach	
240.	Figura Jezusa Frasobliwego z XIX w. w Sułkowicach	
241.	Figura Matki Boskiej w Sułkowicach	
244.	Figura Św. Antoniego z Dzieciątkiem z XIX w. w Sułkowicach	
243.	Figura Matki Boskiej Różańcowej w Swiniarach	

1	2	3
Solec-Zdrój	244.	Figura Św. Dominika z 1691r. w Świniarach
	245.	Figura szwedzka z 1655r. w Piestrzcu
	246.	Figura Jezusa Frasobliwego z 4 Ewangelistami z dnia 5 maja 1689r. w Piestrzcu
	247.	Figura Św. Jan Nepomucena z XIX w. w Piestrzcu
	248.	Figura z XVIII w. - Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus we Włosnowicach
Nowy Korczyn	249.	Kapliczka barokowa z 1666r. w Czarkowach
	250.	Figura Św. Michała w Czarkowach
	251.	Figura Św. Kingi z 1820r. przy źródle w Nowym Korczynie
	252.	Kapliczka barokowa z II poł. XVII w. w Strożyskach
	253.	Kapliczka słupowa z XVII w. w Strożyskach
	254.	Figura Św. Franciszka z 1820r. w Rzegocinie
	255.	Figura barokowa w Ostrowcach
	256.	Figura kamienna słupowa w Ostrowcach
	257.	Figura kamienna XIX/XX w. - cztery sceny z życia Chrystusa w Pawłowic

Załącznik Nr 4

Obiekty mające istotne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego Powiatu Buskiego

Gmina	Lp.	Nazwa obiektu
Solec-Zdrój	1	murowana z kamienia studnia z pocz. XX w. w Kikowie
Nowy Korczyn	2	pozostałości dworu oraz zabudowania gospodarcze z XIII/XIX w. w Czarkowach
	3	park podworski w Czarkowach
	1	Kaplica p.w. Św. Anny w Busku-Zdroju w parku zdrojowym z 1886r. - neogotycka, w ołtarzu głównym obraz Św. Anny, płaski strop z malowidłami tajemnic różańcowych, fragmenty późnogotyckiego tryptyku z pocz. XVI w.
Busko-Zdrój	2	grodzisko (wał) - średniowieczna budowla obronna w północnej części wsi Mikulowice
	3	młyn w Młynach przy trasie Busko - Kielce (II poł. XIX w.) - zachowane koło wodne
	4	młyn w Młynach murowany z drewnianym dachem z 1913r.
	5	młyn z 1914r. w Młynach w przysiółku Psia Górka
	6	młyn z 1913r. w Młynach w przysiółku Schodnia z zabytkowymi maszynami i żarnami
	7	drewniany dom z końca XIX w. centrum wsi Skorzów
	8	grodzisko wczesnośredniowieczne w Skotnikach Małych z VIII-XI w. - potrójne wały otaczające dawny gród refugialny

Załącznik Nr 5

Wykaz zabytków ruchomych

Gmina	Miejsce zlokalizowania zabytku	Lp.	Wyszczególnienie zabytków	Sztuk
1	2	3	4	5
Busko-Zdrój	Kościół w Chotelku Zielonym	1.	Ołtarz gotycko - barokowy z 1527r.	1
		2.	Ambona późnorenansowa z XVII w	1
		3.	Dekoracja malarska stropu nawy renesansowej z XVI w.	1
		4.	Barokowy obraz Św. Antoni z dzieciątkiem z II poł. XVII w.	1
		5.	Barokowy obraz Św. Antoni z dzieciątkiem z XVIII w.	1
		6.	Obraz Matka Boska Częstochowska z XIX w.	1
		7.	Kropielnica o charakterze gotyckim z XIX w.	1
		8.	Krucyfiks ścienny późnogotycki z pocz. XVI w.	1
		9.	Płyta nagrobna Anny z Gostyńskich - Gniewoszowej zm. w 1630r.	1
	Kościół w Dobrowodzie	10.	Portal z pocz. XVI w.	1
		11.	Portal z około 1525r.	1
		12.	Portal z I poł. XVI w.	1
		13.	Ołtarz główny z II poł. XVIII w.	1
		14.	Obraz Ukrzyżowanie z II poł. XVIII w.	1
		15.	Rzeźba Matka Boska z II poł. XVIII w.	1
		16.	Rzeźba Św. Jana z II poł. XVIII w.	1
		17.	Ambona z II poł. XVIII w.	1
		18.	Obraz Chrystus wśród apostołów z II poł. XVIII w.	1
		19.	Krucyfiks z XVIII w.	1
		20.	Zwornik z ok. 1524r.	1
		21.	Chrzcielnica, pocz. XVI w.	1
		22.	Chrzcielnica, pocz. XVI w.	1
		23.	Epitafium J. Boboli dwukondygnacyjne z popiersiem z ok. 1605r.	1
		24.	Epitafium S. D. Brzozowskiego	1
		25.	Płyta nagrobkowa J. Boboli	1
		26.	Relikwiarz z XVIII w.	1
		27.	Rzeźba „Anioł” z XVIII w.	1
		28.	Tabernakulum z XVIII w.	1
	29.	Rzeźba Św. Jan Nepomucen z II poł. XVIII w.	1	
	Kościół w Szczaworyżu	30.	Ołtarz główny późnobarokowy z II poł. XVIII w.	1
		31.	Ołtarz boczny wczesnobarokowy z XVII w.	1
		32.	Ołtarz boczny południowy wczesnobarokowy z XVIII w.	1
		33.	Ołtarz kaplicy półn. późnobarokowy z I poł. XVIII w.	1
		34.	Ołtarz w kaplicy pld. z XIX/XX w.	1
		35.	Ambona późnobarokowa (rokoko) z II poł. XVIII w.	1

1	2	3	4	5	
Busko-Zdrój		36.	Konfesjonał późnobarokowy z II poł. XVIII w.	2	
		37.	Chór muzyczny, późnobarokowy z II poł. XVIII w.	1	
		38.	Sztukateria na sklepieniu nawy, późnorenesansowe z ok. 1630r.	1	
		39.	Chrzcielnica wczesnobarokowa z XVII w.	1	
		40.	Kropielnica barokowa z XVII w.	1	
		41.	Kropielnica neobarokowa z końca XIX w.	1	
Nowy Korczyn	Kościół w Nowym Korczynie	42.	Krucyfiks ścienny późnobarokowy	1	
		43.	Obraz Zaśnięcia Matki Boskiej z pocz. XVI w.	1	
	Kościół w Ostrowcach	Grupa Ukrzyżowania na belce tęczowej:			
		44.	krucyfiks		1
		45.	figurka Matki Boskiej rzeźba neogotycka z końca XIX w.		1
		46.	figurka Św. Jana Ewangelisty - rzeźba neogotycka z końca XIX w.		1
		47.	Chrzcielnica, obecnie kropielnica, klasycystyczna z poł. XIX w.		1
		48.	Tablica poświadczająca odbudowę kościoła późnorenesansowa z 1600r.		1
		49.	Tablica nagrobna ks. Andrzeja Walentego Daleszyńskiego, zm. w 1840r.		1
		50.	Renesansowy obraz Matka Boska z Dzieciątkiem z XVI w. sukienka późnobarokowa z XVIII w.		1
		51.	Późnobarokowy obraz Chrystus na krzyżu z I poł. XVIII w.		1
		52.	Monstrancja późnobarokowa z I poł. XVIII w.		1
		53.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1747r.		1
		54.	Kielich mszalny późnobarokowy z XVIII w.		1
		55.	Puszka na komunikaty, późnobarokowa z 1763r.		1
		56.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z II poł. XIX w.		1
		57.	Ornat biały: kolumna haftowana późnobarokowa z I poł. XVIII w. boki z XX w.		1
		58.	Ornat czerwony: kolumny haftowane późnobarokowe z XVIII w.		1
		59.	Kapa z tkaniny neobarokowej z XIX w.		1
		60.	Ołtarz główny klasycystyczny z I poł. XIX w.		1
		61.	późnobarokowy krucyfiks z I poł. XVIII w.		1
		62.	Ołtarz Boczny Matki Boskiej barokowy z XVII/XVIII w.		1
		63.	Ołtarz boczny Św. Katarzyny barokowy z XVII/XVIII w.		1
		64.	Ołtarz boczny Św. Tekli barokowy z I ćw. XVIII w.		1
		65.	Ambona barokowa z I poł. XVIII w.		1
		66.	Chrzcielnica barokowa z II poł. XVII w.		1
		67.	Kropielnica o charakterze gotyckim z XVI-XVII w.		1
		68.	Feretron z II poł. XIX w.		1
		69.	Krucyfiks procesyjny o charakterze barokowym i cechach ludowych z XVIII w.		1
		70.	Monstrancja późnobarokowy z I poł. XVIII w.		1
		71.	Kielich mszalny barokowy z 1645r.		1
		72.	Kielich mszalny barokowy z końca XVII w.		1
	73.	Kielich mszalny późnobarokowy z I poł. XVIII w.		1	
	74.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1765r.		1	
	75.	Puszka na komunikaty barokowa z 1686r.		1	
	76.	Pacyfikał Św. Tekli barokowy z 1688r.		1	
	77.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z II poł. XIX w.		1	
	78.	świecznik późnobarokowy z lat po poł. XVIII w.		2	
	79.	świecznik późnobarokowy z XVIII w.		2	
	80.	Dzwon gotycki z XV w.		1	
	81.	Ornat czerwony z tkaniny późnorenesansowej z I poł. XVII w.		1	
	82.	Ornat zielony z końca XVII w.		1	
	83.	Ornat czerwony: boki z tkaniny barokowej z końca XVII w.		2	
	84.	Ornat fioletowy z tkaniny zapewne tureckiej z XVII w.		1	
	85.	Ornat czarny z haftowanymi kolumnami późnobarokowy z XVIII w.		1	
	86.	Ornat zielony z haftowanymi kolumnami późnobarokowy z XVIII w.		1	
	87.	Ołtarz główny późnobarokowy (rokokowy) z ok. poł. XVIII w.		1	
	88.	Późnobarokowy obraz „Koronacja Matki Boskiej” z ok. poł. XVIII w.		1	
	89.	Późnobarokowy obraz „Ostatnia Wieczerza” z ok. poł. XVIII w.		1	
	90.	Krucyfiks z ok. poł. XVIII w.		1	
	91.	Rzeźby pary putt z ok. poł. XVIII w.		2	
	92.	Neogotycka figura Św. Józefa z końca XIX w.		1	
	93.	Neogotycka figura Matki Boskiej z końca XIX w.		1	
	94.	Tabernakulum późnobarokowe (rokokowe) z ok. XVIII w.		1	
	95.	Ołtarz boczny Matki Boskiej, późnobarokowy z ok. poł. XVIII w.		1	
	96.	Późnobarokowy obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem” z ok. poł. XVIII w.		1	
	97.	Ołtarz boczny Św. Józefa, późnobarokowy z około połowy XVIII w.		1	
	98.	Późnobarokowy obraz „Św. Józefa z Dzieciątkiem” z ok. poł. XVIII w.		1	
	99.	Ambona późnobarokowa z ok. poł. XVIII w.		1	
	100.	Kropielnica barokowa z XVII w.		1	
	101.	Tablica erekcyjna, gotycka z 1378r.		1	
	102.	Plaskorzeźba - herb Półkozic gotycka z lat po 1378r.		1	
	103.	Epitafium Malgorzaty Gotkowskiej, późnorenesansowe z I poł. XVII w.		1	
	104.	Tablica nagrobna Aleksandra Kownackiego, zm. w 1886r.		1	
	105.	Monstrancja późnogotycka z końca XVI - pocz. XVII w. stopa barokowa z 1690r.		1	
	106.	Kielich mszalny, wczesnobarokowy z ok. poł. XVII w.		1	
	107.	Kielich mszalny wczesnobarokowy z ok. poł. XVII w. czara z lat 1908 - 15 z warsztatu T. Wernera.		1	
	108.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1786r.		1	
	109.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1796r.		1	
		Kościół w Strożyskach			

1	2	3	4	5		
Nowy Korczyn		110.	Puszka na komunikaty klasycystyczna z I poł XIX w.	1		
		111.	Krucyfiks procesyjny neobarokowy z XIX/XX w.	1		
		112.	Krucyfiks ołtarzowy neoklasycystyczny z 1869r.	1		
		113.	Krucyfiks ołtarzowy neoklasycystyczny z końca XIX w.	1		
		114.	świecznik późnobarokowy z II poł. XVIII w.	6		
		115.	świecznik neobarokowy z II poł XIX w.	6		
		116.	Dzwon neobarokowy z 1885r.	1		
		117.	Drzwi z blaszanym obiciem gotyckim z XIV/XV w.	1		
		118.	Ornat czerwony: kolumny z tkaniny późnobarokowej z III ćw. XVIII w. boki z XIX/XX w.	1		
		Stopnica	Kościoł w Stopnicy	119.	Ołtarz boczny Matki Boskiej późnobarokowy (rokoko) z ok. poł. XVIII w.	1
120.	Późnobarokowy obraz Matka Boska z Dzieciątkiem z I poł. XVII w.			1		
121.	Chrzcielnica renesansowa z XVI w.			1		
122.	Krucyfiks ścienny gotycki z XV/XVI w.			1		
123.	Krucyfiks ścienny barokowy prawdopodobnie z II poł. XVII w.			1		
124.	Krucyfiks ścienny barokowy o charakterze ludowym z XVII w.			1		
125.	Obraz późnobarokowy Św. Anna Samotrzeć z I poł. XVII w.			1		
126.	Obraz późnobarokowy Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny z XVII w.			1		
127.	Obraz późnobarokowy Apostołowie Piotr i Paweł z XVIII w.			1		
128.	Monstrancja późnogotycka z XV / XVI w.			1		
129.	Monstrancja rokokowa z XVIII w.			1		
130.	Kielich mszalny wczesnobarokowy z I poł. XVII w.			1		
131.	Kielich mszalny wczesnobarokowy z XVII w.			1		
132.	Kielich mszalny późnobarokowy z II ćw. XVIII w. (czara po 1884r.)			1		
133.	Puszka na komunikanty późnorenesansowa - barokowa z I poł. XVII w.			1		
134.	Pacyfikał Krzyża Świętego barokowy z I ćw. XVIII w.			1		
135.	Pacyfikał Św. Stanisława Kostki klasycystyczny - neobarokowy z I poł. XIV w.			1		
136.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z II poł. XIX w.			1		
137.	Świecznik neobarokowy z 1882r.			2		
138.	Ornat fioletowy z bokami tkaniny wczesnobarokowej z I poł. XVII w.			1		
139.	Ornat czerwony haftowany barokowy z XVII w.			1		
140.	Ornat czerwony z tkaniny barokowej z XVII/XVIII w.			1		
141.	Ornat biały z tkaniny późnobarokowej z XVIII w.			1		
142.	Ornat z tkaniny późnobarokowej z XVIII w.			1		
143.	Ornat zielony z tkaniny późnobarokowej z XVIII w.			1		
144.	Ornat biały: kolumny z tkaniny neobarokowej z IV ćw. XIX w.			1		
Zespół Klasztorny w Kątach Starych				145.	Obraz neobarokowy Adoracja Matki Boskiej i Chrystusa przez Św. Franciszka z II poł. XIX w.	1
				146.	Kropielnica barokowa z ok. XVII w.	1
				147.	Relikwiarz późnobarokowy (rokokowy) z II poł. XVII w.	1
				148.	Relikwiarz neobarokowy ŚŚ. Łukasza Ewangelisty i Rajmunda z II poł. XIX w.	1
				149.	Pacyfikał z relikwiarzami Krzyża Św. i świętych późnobarokowy z II ćw. XVIII w.	1
				150.	Monstrancja wczesnobarokowa z ok. poł. XVII w.	1
			151.	Monstrancja klasycystyczna z I poł. XIX w.	1	
			152.	Kielich mszalny wczesnobarokowy z ok. poł. z VIII w.	1	
			153.	Kielich mszalny neobarokowy z 1879r.	1	
			154.	Puszka na komunikanty wczesnobarokowa z poł. XVII w.	1	
Tuczępy	Kościoł w Tuczępach		155.	Krucyfiks w ołtarzu głównym - późnobarokowy z XVIII w.	1	
			156.	Obraz Pieta barokowy z II poł. XVII w. w ołtarzu Kaplicy Matki Boskiej Różańcowej	1	
			157.	Chrzcielnica barokowa z XIX w.	1	
			158.	Tablica elekcyjna barokowa z 1674r.	1	
			159.	Stacje męki pańskiej klasycystyczne z I poł. XIX w.	14	
			160.	Monstrancja barokowa z 1664r.	1	
			161.	Kielich mszalny barokowy z 1660r.	1	
			162.	Kielich mszalny barokowy z II poł. XVII w.	1	
		163.	Ornat z haftami biały barokowy z końca XVII w.	1		
		164.	Ornat z haftami fioletowy barokowy z początku XVIII w.	1		
Kościoł w Kargowie		165.	Puszka na komunikanty barokowa z XVII/XVIII w.	1		
		166.	Kielich mszalny klasycystyczny z I poł. XIX w.	1		
		167.	Ornat biały z haftowanymi kolumnami późnobarokowy z XVIII w.	1		
Gnojno	Kościoł w Gnojnie	168.	Ołtarz główny późnobarokowy z II poł. XVIII w.	1		
		169.	Neobarokowy obraz Chrzest Chrystusa z końca XIX w.	1		
		170.	Krucyfiks na tle płaskorzeźbionej Jerozolimy późnobarokowy z XVIII w.	1		
		171.	Rzeźba Św. Piotr późnobarokowa z XVIII w.	1		
		172.	Rzeźba Św. Paweł późnobarokowa z XVIII w.	1		
		173.	Rzeźba Św. bp. Wojciech późnobarokowa z XVIII w.	1		
		174.	Rzeźby pary aniołów późnobarokowe z XVIII w.	2		
		175.	Rzeźby pary putt późnobarokowe z XVIII w.	2		
		176.	Tabernakulum klasycystyczne z 1819r.	1		
		177.	Ołtarz boczny Św. Jana Nepomucena, barokowy z 1700r.	1		
		178.	Płaskorzeźbione antepodium z barokowym wizerunkiem Chrystusa Miłosiernego z 1700r.	1		
		179.	Późnobarokowy obraz „Św. Jan Nepomucen” z XVIII / XIX w.	1		
		180.	Barokowa rzeźba z około 1700r. para putt	2		
		181.	Barokowa rzeźba z około 1700r. Św. Jan Nepomucen	1		
		182.	Barokowa rzeźba z około 1700r. Św. Jakub Starszy	1		
		182.	Ołtarz boczny Św. Mikołaja, barokowy z około 1700r.	1		
		184.	Płaskorzeźbione antepodium z barokowym wizerunkiem Św. Józefa z Dzieciątkiem z ok. 1700r.	1		

1	2	3	4	5
		185.	Barokowy obraz Św. Mikołaj z około 1700r.	1
		186.	Barokowy obraz Św. Andrzej z około 1700r.	1
		187.	Rzeźbione barokowe putta z około 1700r.	2
		188.	Ołtarz boczny Matki Boskiej Pocieszenia, późnobarokowy (rokoko) z II poł. XVIII w.	1
		189.	plaskorzeźbione rokokowe antepedium z II poł. XVIII w.	1
		190.	Późnobarokowy obraz Matka Boska Pocieszenia - w sukience i z koronami z II poł. XVIII w.	1
		191.	Eklektyczny obraz Św. Lzydor z końca XIX w.	1
		192.	Późnobarokowa rzeźba Św. Antoni z Dzieciątkiem z II poł. XVIII w.	1
		193.	Późnobarokowa rzeźba Jan od Krzyża z II poł. XVIII w.	1
		194.	Późnobarokowa rzeźba putt z II poł. XVIII w.	2
		195.	tabernakulum późnobarokowe (rokoko) z II poł. XVIII.	1
		196.	Ołtarz boczny Matki Boskiej Różańcowej, późnobarokowy (rokoko) z II poł. XVIII w.	1
		197.	Późnogotycki obraz Matka Boska Różańcowa z przelomu XV/XVI w., w sukience i koronach późnobarokowych z II poł. XVIII w.	1
		198.	Późnobarokowa plaskorzeźbiona Trójca Święta z II poł. XVIII w.	1
		199.	Rzeźba Św. Katarzyna Sieneńskiej z II poł. XVIII w.	1
		200.	Rzeźba Św. Dominik z II poł. XVIII w.	1
		201.	Rzeźby pary putt z II poł. XVIII w.	2
		202.	Tabernakulum z parą rzeźbionych świeczników, późnobarokowe (rokoko) z II poł. XVIII w.	1
			Organy późnobarokowe sprzed 1735r.	1
		2.	Ambona klasycystyczna z końca XVIII w.	1
		3.	konfesjonał neoklasycystyczny z końca XIX w.	2
		4.	konfesjonał późnobarokowy z II poł. XVIII w.	2
		5.	Szafa późnobarokowa z końca XVIII w.	1
		6.	Szafa secesyjna z około 1905r.	1
		7.	Krzesło neorenesansowe z końca XIX w.	1
		8.	drzwi w prezbiterium, neorenesansowych z XIX w.	2
		9.	Pozostałości chrzcielnicy gotyckiej, zapewne z końca XV w.	1
		10.	Kropielnica późnobarokowa z II poł. XVIII w.	1
		11.	Tablica nagrobna barokowa ks. Jakuba Gromeckiego z 1651r.	1
		12.	Tablica nagrobna późnobarokowa ks. Andrzeja Kałuskiego z 1735r.	1
		13.	Tablica nagrobna późnobarokowa Floriana, Salomei i Wiktorii Łodzia Bożykowskich z 1762r.	1
		14.	Tablica nagrobna księdza Franciszka Rupniewskiego z 1816r.	1
		15.	Obraz barokowy Ukrzyżowany i ŚŚw. Rozalia Roch i Sebastian z I poł. XVIII w.	1
		16.	Obraz późnobarokowy Św. Franciszek, z ok. poł. XVIII w. prawdopodobnie pędzla Szymona Czechowicza	1
		17.	Obraz późnobarokowy Matka Boska Bolesna z końca XVIII w.	1
		18.	Obraz późnobarokowy Ukrzyżowany z II poł. XVIII w.	1
		19.	Feretron z rzeźbioną figurką Św. Jana Nepomucena, późnobarokowy (rokoko) z II poł. XVIII w.	1
		20.	Feretron z rzeźbioną figurką Św. Tomasza, późnobarokowy (rokoko) z II poł. XVIII w.	1
		21.	Krucyfiks ścienny neobarokowy z 1916r. dłuta A. Łabędzkiego	1
		22.	Krucyfiks ścienny ludowy o cechach barokowych z około 1946r.	1
		23.	Krucyfiks ołtarzowy późnobarokowy z II poł. XVIII w.	1
		24.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z IV ćw. XIX w.	1
		25.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z końca XIX w.	1
		26.	Krucyfiks ołtarzowy neobarokowy z końca XIX w.	1
		27.	Monstrancja barokowa z I ćw. XVIII w.	1
		28.	Monstrancja neogotycka z końca XIX w.	1
		29.	Puszka na komunikanty późnobarokowa z I poł. XVIII w.	1
		30.	Puszka na komunikanty, neorenesansowa z II poł. XIX w.	1
		31.	Kielich mszalny późnogotycki z końca XVI w., ze stopą późniejszą o charakterze późnobarokowym, prawdopodobnie z I poł. XVIII w.	1
		32.	Kielich mszalny późnorenesansowy (manieryzm) z I poł. XVII w.	1
		33.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1735r.	1
		34.	Kielich mszalny późnobarokowy (rokoko) z XVIII w.	1
		35.	Kielich mszalny późnobarokowy z 1795r.	1
		36.	Ampułka późnobarokowa z I poł. XVIII w.	2
		37.	Łódka na kadzidło barokowa z XVII/XVIII w.	1
		38.	Pacyfikał z relikwiami Św. Lina o charakterze gotycko-renesansowym, z ok. I poł. XVII w.	1
		39.	Pacyfikał z relikwiami Św. Celestyny neobarokowy z II poł. XIX w.	1
		40.	Relikwiarz ŚŚ. Tekli i Jana Nepomucena rokokowy z 1775r.	1
		41.	Żyrandol neobarokowy z XIX/XX w.	1
		42.	Żyrandol neoklasycystyczny z XIX/XX w.	1
		43.	Świecznik rokokowy z około 1770r.	4
		44.	Świecznik neobarokowy z końca XIX w.	6
		45.	Ornat biały z haftowanymi kolumnami późnobarokowy z I poł. XVIII w., boki neobarokowe z II poł. XIX w.	1
		46.	Ornat biały późnobarokowy z I ćw. XVIII w.	1
		47.	Ornat biały późnobarokowy: kolumny z około 1725r., boki z II ćw. XVIII w.	1
		48.	Ornat biały późnobarokowy z około 1760r.	1
		49.	Ornat biały późnobarokowy z III ćw. XVIII w.	1
		50.	Ornat biały późnobarokowy: kolumny z I poł., boki z III ćw. XVIII w.	1
		51.	Ornat czerwony późnobarokowy z IV ćw. XVIII w.	1
		52.	Ornat czerwony: kolumny klasycystyczne z XVIII/XIX w., boki neobarokowe z II poł. XIX w.	1
		53.	Ornat biały, neobarokowy z II poł. XIX w.	2

Gnojno

Kościół
w Gnojnie

1	2	3	4	5
Gnojno	Kościół w Gnojnie	54.	Ornat czerwony, neobarokowy z II poł. XIX w	1
		55.	Dalmatyka późnobarokowa z III ćw. XVIII w.	2
		56.	Kapa klasycystyczna z XVIII / XIX w.	1
		57.	Dalmatyka klasycystyczna z XVIII / XIX w.	2
	Kościół w Balicach	58.	Kielich mszalny późnorenesansowy z XVII w	1
		59.	Kielich mszalny barokowy z XVIII w	1
60.		Monstrancja z 1782r.	1	
Solec Zdrój	Kościół w Solcu-Zdroju	61.	Krucyfiks ścienny (w ołtarzu głównym), renesansowy z II poł. XVI w.	1
		62.	Tablica pamięci Karola i Juliusza Godefroy, z ok. 1874r.	1
		63.	Tablica pamięci Ludwika Walchnowskiego zm. w 1887r.	1
		64.	Obraz barokowy Matka Boska z Dzieciątkiem prawdopodobnie z pocz. XVI w.	1
		65.	Obraz Św. Mikołaj, o charakterze barokowym	1
		66.	Obraz klasycystyczny Św. Antoni z Dzieciątkiem z I poł. XIX w.	1
		67.	Obraz neobarokowy Św. Tekla z I poł. XIX w.	1
		68.	Monstrancja późnobarokowa z II poł. XIX w.	1
		69.	Kielich mszalny barokowy z XVIII w.	1
		70.	Kielich mszalny neorenesansowy z 1896r., z pracowni T. Wernera	1
		71.	krucyfiks ołtarzowy, neobarokowy z II poł. XIX w.	2
		72.	Relikwiarz Św. Stanisława Kostki neobarokowy z II poł. XIX w.	1
		73.	Paschał neobarokowy z końca XIX w.	1
		74.	Świecznik neobarokowy z końca XIX w. z zakładu G. Roszkowskiego	10
Wiślica	Bazylika w Wiślicy	75.	portal z XV w.	1
		76.	plaskorzeźbiona tablica pamiątkowa z 1464r. z przedstawieniem Kazimierza Wielkiego	1
		77.	Północny portal kościoła z II poł. XIV w.	1
		78.	pozostałości bizantyjsko - ruskiej polichromii z lat 1397-1400 autorstwa popa Hayla - malarza pochodzącego z Przemysła	1
		79.	gotyckie antepedia z II poł. XIV w.	1
		80.	wczesnogotycka kamienna rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem tzw. Madonny Łokietkowej z ok. 1300	1
		81.	relikty kościoła romańskiego z XII w. z rytowaną posadzką krypty	1
		82.	relikty kościoła romańskiego z II ćw. XIII w. z partiami posadzki z glazuranych	1
	83.	gipsowa misa chrzcielna z końca IX w.	1	
	Dom Długosza w Wiślicy	84.	polichromia z końca XV w. - gotyckie przedstawienie Zmartwychwstałego Chrystusa	1
		Kościół w Chotlu Czerwonym	85.	ołtarz główny późnobarokowy
	86.		krucyfiks późnogotycki z XV w.	1
	87.		ołtarz boczny rokokowy z II poł. XVIII w.	2
	88.		epitafia z XIX w.	1
	89.		fragmenty polichromii z XVI w.	1
	90.		gotycka tablica erekcyjna z 1450r.	1
	91.		barokowe polichromie	1
	Kościół w Goryslawicach	92.	ołtarz główny wczesnobarokowy z XVII w.	1
		93.	późnogotycka rzeźba Matki Boskiej Bolesnej (I poł. XVI w.)	1
		94.	późnogotycka rzeźba Św. Jana (I poł. XVI w.)	1
		95.	późnogotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem	1

Załącznik Nr 6

Obiekty przyrodnicze podlegające ochronie na terenie Powiatu Buskiego

Lp.	Forma ochrony	Gminy Powiatu Buskiego	Nazwa	Rok utworzenia	Opis
1	2	3	4	5	6
1.	Stanowisko dokumentacyjne	Busko-Zdrój	Odstonięcie geologiczne Zajęcza Góra Skotniki Małe	2002	Kamieniołomy wapieni - najniższą część stanowią wapienie (górną jurą - kimeryd), ponad nim występują zlepieńce (górną kreda - cenoman), a następnie margle (górną kreda-turon), na rozmytej powierzchni glazowisko (miocen - baden)
2.			Odstonięcie geologiczne łom skalny Młyny		
3.	Parki krajobrazowe	Busko Zdrój Solec-Zdrój, Stopnica	Szaniecki Park Krajobrazowy	1986	Szaniecki Park Krajobrazowy Powierzchnia: 10 915 ha. Otulina: 12 859 ha. Regiony geograficzne: Niecka Nidziańska, Wyżyna Kielecka. Mezoregiony: Niecka Solecka, Niecka Połaniecka, Garb Pińczowski
4.		Wiślica, Nowy Korczyn, Busko-Zdrój	Nadnidziański Park Krajobrazowy	1986	Nadnidziański Park Krajobrazowy Powierzchnia: 23 164 ha. Otulina: 26 011 ha. Region geograficzny: Niecka Nidziańska Mezoregiony: Dolina Nidy, Garb Pińczowski, Niecka Solecka, Pogórze Szydłowskie, Płaskowyż Jędrzejowski, Garb Wodzisławski

1	2	3	4	5	6
5.	Obszar Chronionego Krajobrazu	Gnojno Busko-Zdrój Stopnica Tuczępy	Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (Ch-SzOChK)	1995	Obszar o krajobrazie rolniczo-leśnym. W jego szacie roślinnej największy walor przyrodniczy mają lasy o charakterze naturalnym. Pod względem siedliskowym przeważają bory sosnowe i bory mieszane, sporadycznie występują fragmenty borów trzcinkowych, olsów i łęgów. Na rędzinach jurajskich wykształciła się bogata postać subkontynentalnego boru mieszanego, przechodząca miejscami w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę, z wieloma gatunkami roślinności kserotermicznej. W runie tych zbiorowisk spotyka się interesujące, rzadkie i chronione gatunki roślin. Ważnym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska nieleśne, głównie torfowiska (wysokie, przejściowe i niskie), z udziałem wielu rzadkich roślin. Zbiorowiska leśne i torfowiskowe pełnią ważną rolę wodoochronną, zwłaszcza w obszarze źródłiskowym rzeki Wschodniej. Liczne stawy tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno-bagiennych. Takie wymagające ochrony biocenozy awifauny występują m.in. w okolicach Skorzowa. Na terenie Ch-SzOChK dawne są tradycje osadnictwa sięgającego czasów neolitycznych. Zachowały się też liczne zabytki budownictwa rezydencjonalnego oraz założenia dworsko-parkowe m.in. w Gnojnie. Głównymi przyrodniczymi funkcjami Ch-SzOChK jest ochrona wód powierzchniowych, a także spełnienie roli łącznikowej pomiędzy Zespołami Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Poniądzia (korytarze i ciągi ekologiczne o znaczeniu regionalnym i lokalnym).
6.		Wiślica, Nowy Korczyn, Busko-Zdrój	Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu (NOChK) - otulina Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego	2001	Obszar pokrywa się z zasięgiem dawnej otuliny Parku i obejmuje tereny o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, których ochrona zapewni zachowanie cennych walorów parku krajobrazowego. Otulina Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego obejmuje tereny występowania rzadkich gipsowych formacji geologicznych z licznymi formami krasowymi, a także ciepłolubnych zbiorowisk roślinności kserotermicznej, torfowiskowej i bagiennej.
7.		Pacanów Stopnica Solec-Zdrój Busko-Zdrój Nowy Korczyn	Solecko-Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu (S-POChK)	1995	S-POChK jest położony w granicach Garbu Pińczowskiego, Niecki Soleckiej i Niziny Nadwiślańskiej. W morfologii zaznacza się wyraźnie wydłużony grzbiet zwany Wąłem Pińczowsko-Wójczańskim, zbudowany z miocenijskich wapieni detrytycznych leżących na marglach kredowych. W obrębie Niecki Soleckiej i w okolicach Buska-Zdroju, na powierzchni terenu lub pod niewielkim nakładem piaszczystych osadów czwartorzędowych, odsłaniają się miocenijskie skały gipsowe tworzące kopulaste wzniesienia. W ich obrębie rozwijają się typowe zjawiska krasowe: jaskinie, zapadliska, leje, ślepe doliny itp. Szeroka dolina Wisły wcięta w ility miocenijskie wypełniona jest grubymi seriami plejstocenijskich osadów żwirowo-piaszczystych, niekiedy lessów oraz holocenijskimi madami. Na tak urozmaiconym podłożu geologicznym wykształciły się zróżnicowane pokrywy glebowe: na wschodniach skał miocenijskich - rędziny wapienne i gipsowe, na plejstocenijskich piaskach - lekkie biellicowe, a na Poniądziu urodzajne mady. Cały teren jest zagospodarowany intensywnie rolniczo i w krajobrazie dominują zbiorowiska nieleśne. Pod względem przyrodniczym największą wartość mają zbiorowiska torfowiskowe i łąkowe z udziałem halofitów: komonicy skrzydlatostąkowej, muchotrzewu solniskowego, koniczyny rozdętej, rozwijającej się w dolinach Wschodniej i Sanicy, a także w okolicy Stopnicy i Solca-Zdroju. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnych rozwijają się na siedliskach borów sosnowych i borów mieszanych. W zależności od panujących stosunków wodnych wykształciły się zbiorowiska bagiennego boru trzcinnikowego, subkontynentalnego boru świeżego i boru mieszanego. W południowej części OChK, na lessach w okolicach Wójeczki oraz w południowo-zachodniej na gipsach wykształciły się zbiorowiska muraw kserotermicznych z interesującymi i chronionymi gatunkami roślin, m.in.: wisienką stepową, ostnicą włosowatą, rojnikiem pospolitym, młkiem wiosennym, dziewięciszem bezłodygowym. Ważną rolę w krajobrazie i biocenotyczną odgrywają zarośla krzewiaste z budującymi je tarniną i leszczyną.
8.		Busko Zdrój Solec-Zdrój, Stopnica	Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu (SzOChK) - otulina Szanieckiego Parku Krajobrazowego	2001	Obszar stanowi liczne enklawy bardzo wartościowego krajobrazu przyrodniczego z wieloma zbiorowiskami roślinności kserotermicznej, torfowiskowej i słonolubnej rozsianych w harmonijnym krajobrazie łąk i pól. Pelen jest zabytków kultury materialnej z interesującą formą budownictwa przy użyciu miejscowego kamienia

1	2	3	4	5	6	
9.	Rezerwat Przyrody	Busko-Zdrój	Rezerwat słonoroślowy Owczary	1959	Rezerwat florystyczny (słonoroślowy) ustanowiony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych źródła solankowego, z występującymi w jego pobliżu - na terenie zabagnionym, florą i fauną halofitową	
10.		Wiślica	Rezerwat stepowy Góry Wschodnie Chotel Czerwony	1959	Rezerwat ścisły obejmujący fragment niewielkiego wzniesienia zbudowanego z grubokrystalicznych, szklicowych gipsów ustanowiony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych stanowisk zespołów roślinności stepowej. W murawach rosną chronione i rzadkie gatunki roślin jak: miłek wiosenny, ostnica włosowata, ostrożeń pannoński, mikołajek polny, ożota zwyczajna, dziewięciśń bezłodygowy, kostrzewa walezyjska, traganek duński, oman wąskolistny i zagorzalek żółty.	
11.			Rezerwat stepowy Przęślin Chotel Czerwony	1960	Rezerwat częściowy obejmujący gipsowe wzgórze zwane Przęślin ustanowiony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska roślinności stepowej oraz odsłoneń gipsów wielokrystalicznych widocznych w południowej i zachodniej ścianie wzgórza. W jego południowo-zachodnim stoku odsłaniają się duże wykształcone kryształy gipsu, zwane szklicą. W składzie florystycznym tych zbiorowisk występują chronione i reliktowe gatunki roślin jak: ostnica włosowata, stuliusz miotłowy, wiechlina cebulkowata w odmianie żyworodnej, len włochaty, len złocisty, miłek wiosenny, dziewięciśń bezłodygowy i inne. Żyją tu również rzadkie gatunki ciepłolubnych owadów, m.in. cykadę	
12.			Rezerwat stepowy Skorocice	1960	Rezerwat częściowy ustanowiony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska roślin stepowych. Unikatowa dolina krasowa powstała w wyniku zawalenia się fragmentów jaskiń krasowych i działalności erozyjnej potoku, który płynie dnem wąwozu, a miejscami fragmentami korytarzy Jaskini Skorocickiej. Dolina charakteryzuje się występowaniem wielu form krasu gipsowego, m.in. są tu jaskinie, mosty skalne, wywierzyśka, ostańce i lejki krasowe. Strome zbocza porasta roślinność kserotermiczna z udziałem takich zbiorowisk jak: step ostnicowy, step łąkowy i murawa kserotermiczna z wężymordem stepowym i seslerią błotną. Rośnie tu też wiele chronionych i rzadkich roślin: ostnica Jana, ostnica włosowata, wężymord stepowy, śniedek wąskolistny, sierpik różnolistny, przetacznik wczesny. W rezerwacie występuje interesująca fauna kserotermiczna, zwłaszcza owady i pajęczaki stepowe i trogllobiotyczne	
13.			Rezerwat stepowy Skotniki Górne	1962	Rezerwat ścisły stanowiący fragment pasma wzniesień o charakterze progu skalnego czyli kuesty, Rozciągające się pomiędzy Skotnikami Górnymi a Wolą Zagojską. Rezerwat ustanowiony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska roślin stepowych. Podnóże progu zbudowane z margli kredowych, a być może także z margli podgipsowych, podatnych na wietrzenie i erozję. Czoło progu, miejscami skaliste i strome, tworzą znacznie odporniejsze gipsy szklicowe. Margle odsłaniają się na południowo-zachodnich stromych zboczach pasma, gipsy natomiast w górnych partiach wzniesień. Zbocza południowo-wschodnie są słabiej nachylone. Rezerwat znajduje się na południowym krańcu opisanego pasma. Obejmuje on szczytową część wzgórza oraz zbocza o ekspozycji płd. i zach. Ma kształt wąskiego pasa o zmiennej szerokości wzdłuż dłuższych boków nieregularnie powycinanego. Rezerwat otaczają pola orne i łąki wykształcone na odlegu. Obszar rezerwatu odznacza się bogatą florą kserotermiczną roślin naczyniowych - ciepłolubne murawy o charakterze stepowym. Występują tu gatunki objęte całkowitą ochroną prawną: miłek wiosenny, zawilec wielokwiatowy i ostnica włosowata	
14.		Użytek ekologiczny	Wiślica	Górki I	2004	Obiekt stanowi niewielkie gipsowe wzniesienie, porastają go bardzo dobrze zachowane murawy kserotermiczne. Występują rośliny ciepłolubne: rutewka mniejsza, strzęplica nadobna, koniczyna pagórkowa, czosnek skalny, chabry, drakiewnik oraz rośliny chronione
15.				Górki II	2004	Obiekt stanowi pagórek z odsłonięciem drobnokrystalicznych gipsów, laminowanych porośniętych murawą kserotermiczną
16.				Łąka - Źródło w Szczerbakowie	2002	Na terenie łąki występują halofity: muchotrzew solnisko-wy, sitowie nadmorskie, przewierceń wąskolistny.
17.			Solec-Zdrój	Łąka śródleśna z roślinnością błotną	2002	Łąka w dużym stopniu zarośnięta przez samosiewy brzozy i olchy. Zagrożenie dla obiektu wynika z naturalnej sukcesji lasu.
18.				Wąwóz z wychodniami wapiennymi Wąwóz Kikowski		Naturalny wąwóz o deniwelacji do 30 m z wapiennymi wychodniami skał ambon, porośnięty roślinnością kserotermiczną. Podłoże geologiczne wąwozu stanowią wapienie i piaskowce jurajskie i kredowe.
19.		Busko-Zdrój	Skaliste odsłonięte wzgórze Ostra Góra Skotniki Małe	2002	Skaliste odsłonięte gipsowe wzgórze wśród pól z roślinnością kserotermiczną. Na zboczu o ekspozycji południowej rosną murawy kserotermiczne, od strony płn.-zach. występują rzadkie gatunki roślin.	

1	2	3	4	5	6
20.	Pomnik Przyrody	Nowy Korczyn	Dąb szypułkowy (nr rej. 074)	1960	Rzegocin
21.		Gnojno	Dąb szypułkowy (nr rej. 115)	1986	Balice
22.			Źródła szczelinowe (nr rej. 154)	1987	Płońnia
23.			Źródło (nr rej. 153)	1987	Skadla - źródło stanowią dwa wypływy podzboczowe
24.			Pacanów	Dąb szypułkowy (nr rej. 805)	2006
25.		Solec-Zdrój	Głaz narzutowy (nr rej. 228)	1987	Chinków
26.			Zespół jaskiń krasowych (nr rej. 736)	2001	Kików - jaskinie powstałe w wapieniach i piaskowcach jurajskich i kredowych
27.		Wiślica	Jaskinia gipsowa (nr rej. 245)	1987	Skotniki Górne
28.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 246)	1987	Łatanice
29.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 247)	1987	Wiślica
30.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 248)	1987	Goryslawice
31.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 249)	1987	Chotel Czerwony
32.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 250)	1987	
33.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 360)	1996	
34.		Stopnica	Modrzew europejski (nr rej. 751)	2003	Smogorzów
35.		Busko-Zdrój	Dąb szypułkowy (nr rej. 675)	2002	Kameduły
36.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 141)	2002	Siestawice Ściana starego wyrobiska
37.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 142)	1987	próg skalny w górnej części wzniesienia o dł. 12 m i wys. 4 m zbudowany z gipsów wielokryształicznych tzw. szklicowych
38.			Odsłonięcie geologiczne (nr rej. 143)	1987	Próg skalny o wys. 5 m w zboczu wzniesienia zbudowanego z serii gipsowej Badenu. W dolnej części odsłonięcie dł. 8 m., wys. 3,5 m, widoczne gipsy wielokryształiczne tzw. jaskółcze ogony. U podstawy źródło dające początek strumykowi płynącemu głęboko wciętą malowniczą dolinką
39.			Sosna pospolita (nr rej. 748)	2002	Welec
40.	Topola biała (szara) (nr rej. 263)		1989	Oleszki	

Załącznik Nr 7

Miejsca pamięci na terenie Powiatu Buskiego

Gmina	Lp.	Miejscowość	Opis miejsca pamięci
1	2	3	4
Busko-Zdrój	1.	Bronina	Pomnik upamiętniający bitwę stoczoną w czasie kampanii wrześniowej (9 września 1939r.) przez 22 Dywizję Piechoty Górskiej
	2.	Szczaworyż	cmentarz - pomnik i groby 121 żołnierzy 22 Dywizji Piechoty Górskiej poległych w bitwie pod Broniną 9 września 1939r.
	3.	Dobrowoda	cmentarz
	4.		mogiła zbiorowa Żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. (11 osób)
	5.	Busko-Zdrój	epitafium w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju poświęcone Księdzu Wojciechowi Świątkiewiczowi
	6.		Mogiła Powstańców z 1863r. na cmentarzu parafialnym w Busku-Zdroju - poświęcona księdzu Antoniemu Majewskiemu, Franciszkowi Sokolowskiemu, Erazmowi Lakowskiemu, Janowi Zawryczowi, Józefowi Skrzyńskiemu oraz 20 innym bezimiennym Powstańcom
	7.		płyta z piaskowca na cmentarzu parafialnym w Busku-Zdroju poświęcona Aleksandrowi Uchnastowi (nauczycielowi w szkole w Strożyskach i w Szańcu), który walczył w Powstaniu Styczniowym jako 14-latek w oddziale kpt. A. Denisiewicza. Brał udział w potyczkach pod Ludynią i Świętą Anną. Walczył też 20 lutego 1864r. w bitwie pod Opatowem
	8.		obok Galerii Zielonej - Pomnik Martyrologii
	9.		obok Galerii Zielonej - Pomnik ku czci Batalionów Chłopskich
	10.		obok Galerii Zielonej - obelisk ku czci Józefa Piłsudskiego i jedna tablica pamiątkowa
	11.		obok Buskiego Samorządowego Centrum Kultury - Pomnik ku czci walczących podczas II Wojny Światowej
	12.		ul. Prusa - Buski Cmentarz Wojenny 1914r.
	13.		Cmentarz - mogiły zbiorowe żołnierzy Wojska Polskiego poległych pod Broniną w 1939r., partyzantów i ofiar II Wojny Światowej oraz Powstańców Styczniowych (ponad 80 osób)
	14.		Elźbiecin - Przysiółek Wygoda Kosińska
	15.	Radzanów	obok pałacu - miejsce bitwy w dniu 27 lipca 1944r. między oddziałem Armii Krajowej a żandarmérią niemiecką

1	2	3	4
Busko-Zdrój	16.	Welecz	Pomnik na skraju lasu oraz sosna z obnażonymi korzeniami ok. 200 m od pomnika - miejsce rozstrzeliwań Polaków zginęło tam ok. 200-300 osób w okresie II Wojny Światowej
	17.	Kameduły - kolonia	Pomnik Powstańców 1863r. poświęcony żołnierzom gen. Mariana Langiewicza
	18.	Szaniec	cmentarz - mogiła zbiorowa 3 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. oraz mogiła zbiorowa 11 ofiar terroru
Gnojno	19.	Gnojno	mogiła indywidualna żołnierza Wojska Polskiego - lata 1944 lub 1945
Nowy Korczyn	20.	Ucisków	Cmentarz wojenny z czasów I Wojny Światowej. Spoczywa na nim 1366 żołnierzy rosyjskich i 479 austrowęgierskich, poległych w latach 1914 i 1915 - głównie podczas walk 24 i 25 grudnia 1914r.
	21.	Czarkowy	Cmentarz wojenny gdzie znajdują się mogiły żołnierzy Legionów Polskich, żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. oraz Armii Krajowej
	22.	Nowy Korczyn	cmentarz - mogiła poświęcona ofiarom Powstania z 1863r.
	23.		cmentarz - mogiła pomordowanych przez hitlerowców
	24.		cmentarz - mogiła żołnierzy Armii Krajowej
	25.		Pomnik ku czci Partyzantów (rynek miasta)
	26.	Stary Korczyn	cmentarz - mogiła weterana 1863r. - Antoniego Schabowskiego
	27.		cmentarz - 3 mogiły indywidualne działaczy ruchu oporu
	28.	Ostrowce	cmentarz - 3 mogiły zbiorowe 6 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r.
	29.	Stróżyska	cmentarz - mogiła zbiorowa 2 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r.
30.	Piasek Wielki	cmentarz - mogiła zbiorowa 12 Ofiar Terroru	
Pacanów	31.	Stupia	pomnik Św. Brata Alberta obok Domu Pomocy Społecznej w Słupi - który, jeszcze jako student Adam Chmielowski, był Powstańcem 1863r.
	32.		Pomnik ku pamięci żołnierzy Batalionów Chłopskich (bitwa z 2 sierpnia 1944r.)
	33.	Biechów	cmentarz - mogiła indywidualna żołnierza Wojska Polskiego rok 1944 lub 1945 oraz 2 mogiły indywidualne ofiar terroru
	34.	Pacanów	cmentarz - 2 mogiły zbiorowe 22 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. oraz 4 mogiły indywidualne żołnierzy Wojska Polskiego z lat 1944-1945
Solec-Zdrój	35.	Solec-Zdrój	cmentarz - 2 mogiły zbiorowe 21 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r. i działaczy ruchu oporu
Stopnica	36.	Skrobaczów	Kapliczka na mogile Powstańców z 1863r.
	37.	Stopnica	Mogiła Wiktora Hassmana na cmentarzu parafialnym w Stopnicy (członka organizacji narodowej)
	38.		plyta pamiątkowa poświęcona księdzu Antoniemu Gawrońskiemu aresztowanemu za uczestnictwo w patriotycznych manifestacjach - płyta na ścianie dzwonnicy, przy kościele parafialnym w Stopnicy
	39.		epitafium poświęcone Józefowi Żelazowskiemu stopnickiemu aptekarzowi, członkowi organizacji narodowej - epitafium w kościele parafialnym w Stopnicy
	40.		Kopiec Tadeusza Kościuszki wzniesiony w 1922r. przez mieszkańców Stopnicy dla uczczenia Tadeusza Kościuszki i jego żołnierzy. Został on usytuowany przy drodze prowadzącej do Mariampola i był dziełem młodzieży szkolnej ze Stopnicy i okolicznych wsi
	41.		cmentarz - mogiła zbiorowa 21 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r., 17 żołnierzy Wojska Polskiego z lat 1944-45 oraz kwatery nr 1.892 żołnierzy Armii Radzieckiej
42.	Pomnik ku czci J. Piłsudskiego (rynek miasta)		
Tuczępy	43.	Tuczępy	cmentarz - 3 mogiły zbiorowe żołnierzy Wojska Polskiego (co najmniej 12 żołnierzy z 1939r.),
Wiślica	44.	Łatanice - Las Chocholski	Miejsce straceń w II Wojnie Światowej (odbyła się tam też bitwa w 1939r. 22 Dywizji Piechoty),
	45.	Jurków	cmentarz - 4 mogiły zbiorowe żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r., Partyzantów oraz ofiar terroru (36 osób)

572

UCHWAŁA Nr XXXII/431/2008 RADY MIASTA OSTROWCA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 22 grudnia 2008r.

w sprawie ustanowienia pomnika przyrody

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 1, art. 18 ust. 2 pkt. 15, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 oraz art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r Nr 142, poz. 1591 oraz z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214 poz. 1806 i z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, z 2005r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337 z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008r. Nr 180 poz. 1111) art. 40 ust. 1, art. 44 ust. 1 i 2, art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U.

z 2004r. Nr 92 poz. 880, z 2005r. Nr 113 poz. 954, Nr 130 poz. 1087, z 2007r. Nr 75 poz. 493, Nr 176 poz. 1238, Nr 181 poz. 1286 oraz z 2008 Nr 154 poz. 958, Nr 201 poz. 1237) Rada Miasta uchwała co następuje:

§ 1.1. Ustanawia się pomnikiem przyrody drzewo o gatunku lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.) o obwodzie pnia 392 cm, wysokości 14 m, w wieku około 170 lat, rosnące na terenie zespołu pałacowego w Częstocicach przy ul. Świętokrzyskiej 37, na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 24/2 (obręb 41 arkusz 4), stanowiącej własność Powiatu Ostrowieckiego.

2. Drzewo opisane w ust. 1 podlega ochronie w celu zachowania jego szczególnej wartości przyrodniczej.

§ 2. W stosunku do pomnika przyrody ustanowionego w § 1 zakazuje się:

- 1) jego niszczenia lub uszkodzenia;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zmieniających rzeźbę terenu w promieniu 7 m od pnia drzewa;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby w promieniu 7 m od pnia drzewa;
- 4) zmian sposobu użytkowania ziemi w promieniu 7 m od pnia drzewa;
- 5) umieszczania tablic reklamowych w promieniu 7 m od pnia drzewa.

§ 3. Nadzór na pomnikiem przyrody sprawuje Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

§ 5. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dnia od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Miasta: M. Zgadzajski

573

UCHWAŁA Nr XXXII/443/2008 RADY MIASTA OSTROWCA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 22 grudnia 2008r.

zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na 2008r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, pkt 9 lit. d ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 165, art. 166, art. 173 ust 1, art. 174 ust 3, art. 184 ust. 1, pkt 1-14, ust. 3, ust. 4 pkt 1, art. 195 ust 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późniejszymi zmianami), Rada Miasta uchwała co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XIX/248/2007 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia z 20 grudnia 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Św. na 2008 rok, zwanej dalej „uchwałą budżetową”, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) zwiększa się planowane dochody budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, określone w § 1 uchwały budżetowej o kwotę 103.741 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały,
- 2) zmniejsza się planowane wydatki budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski określone w § 2 ust. 1 uchwały budżetowej o kwotę 1.591.360 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały,
- 3) zmniejsza się planowane przychody budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, określone w § 3 uchwały budżetowej o kwotę 1.695.001 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 5 do niniejszej uchwały,
- 4) zwiększa się planowane rozchody budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, określone w

§ 3 uchwały budżetowej o kwotę 100 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 5 do niniejszej uchwały,

§ 2. Paragraf 3 uchwały budżetowej, otrzymuje brzmienie:

„1. Deficyt budżetu gminy w wysokości 11.352.066 zł, który zostanie pokryty przychodami pochodzącymi:

- 1) z zaciąganych kredytów i pożyczek w kwocie - 8.248.766 zł,
 - 2) z tytułu innych rozliczeń krajowych /wolne środki, jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikająca z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych/ - 3.103.300 zł,
2. Przychody budżetu w wysokości 16.688.762 zł, rozchody w wysokości 5.336.696 zł,”

§ 3. Paragraf 10 uchwały budżetowej, otrzymuje brzmienie:

„Limity zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek zaciąganych na:

- 1) sfinansowanie przejściowego deficytu budżetu - w kwocie 4.000.000 zł;
- 2) sfinansowanie planowanego deficytu budżetu - w kwocie 3.103.300 zł;”

§ 4.1. Załącznik Nr 3 „Limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2008-2015” do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 3 do niniejszej uchwały,

2. Załącznik Nr 3a „Zadania inwestycyjne roczne w 2008 roku” do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 3a do niniejszej uchwały,

3. Załącznik Nr 4 „Wydatki majątkowe i bieżące na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności” do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 4 do niniejszej uchwały,

4. Załącznik Nr 5 „Przychody i rozchody budżetu w 2008 roku” do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 6 do niniejszej uchwały,

5. Załącznik Nr 9 „Plan dochodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych oraz dochodów i wydatków dochodów własnych na 2008 rok”. do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 7 do niniejszej uchwały,

6. Załącznik Nr 10 „Dotacje przedmiotowe w 2008 roku”. do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 8 do niniejszej uchwały,

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

§ 6 Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady Miasta: M. Zgadzański

Załączniki do uchwały Nr XXXII/443/2008
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 22 grudnia 2008r.

Załącznik Nr 1

Zmiany w planie dochodów

w zł

Dzia	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Zmniejszenia	Zwiększenia
1	2	3	4	5	6
Ogółem					103 741
758			Różne rozliczenia		48 431
	75801		Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego		48 431
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa.		48 431
801			Oświata i wychowanie		1 310
	80104		Przedszkola		1 310
		0970	Wpływy z różnych dochodów		1 310
852			Pomoc społeczna		54 000
	85212		Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego		54 000
		0900	Odsetki od dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości		10 000
		2910	Wpływy ze zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości		44 000

Załącznik Nr 2

Zmiany w planie wydatków

w zł

Dzia	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Zmniejszenia	Zwiększenia
1	2	3	4	5	6
Ogółem				1 699 604	108 244
600			Transport i łączność	14 215	
	60016		Drogi publiczne gminne	14 215	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2 010	
		6059	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	12 205	
700			Gospodarka mieszkaniowa	5 630	
	70095		Pozostała działalność	5 630	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	5 630	
710			Działalność usługowa	5 000	
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	5 000	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	5 000	

1	2	3	4	5	6
750			Administracja publiczna	10 000	16 668
	75023		Urzędy Gmin	10 000	16 668
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	10 000	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych		10 000
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych		6 668
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	6 668	
	75416		Straż Miejska	6 668	
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	6 668	
757			Obsługa długu publicznego	198 669	
	75705		Obsługa krajowych pożyczek i kredytów	198 669	
		8070	Odsetki i dyskonto od krajowych skarbowych papierów wartościowych oraz od krajowych pożyczek i kredytów	198 669	
758			Różne rozliczenia	250 000	
	75818		Rezerwy ogólne i celowe	250 000	
		4810	Rezerwy	250 000	
801			Oświata i wychowanie	2 680	1 310
	80104		Przedszkola		1 310
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia		1 310
	80195		Pozostała działalność	2 680	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2 680	
852			Pomoc społeczna	4 784	58 784
	85212		Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego		24 000
		2910	Zwrot dotacji wykorz. niezg. z przezn. lub pobranej w nadmiernej wysokości		20 000
		4560	Odsetki od dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości		4 000
	85214		Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe		30 000
		3110	Świadczenia społeczne		30 000
	85228		Usługi opiekuńcze i specjalistyczne		
			Usługi opiekuńcze	3 784	3 784
		3020	Wydatki osobowe niezliczone do wynagrodzeń	964	
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników		3 290
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne		430
		4120	Składki na Fundusz Pracy		64
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	700	
		4260	Zakup energii	600	
		4300	Zakup usług pozostałych	700	
		4440	Odpisy na zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	820	
	85295		Pozostała działalność	1 000	1 000
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe		1 000
		4300	Zakup usług pozostałych	1 000	
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiskowa	75 234	31 482
	90015		Oświetlenie ulic, placów i dróg	75 234	
		4300	Zakup usług pozostałych	58 000	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	17 234	
	90095		Pozostała działalność		31 482
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych		31 482
921			Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 110 000	
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	1 110 000	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	1 110 000	
926			Kultura fizyczna i sport	16 724	
	92601		Obiekty sportowe	16 724	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	16 724	

Załącznik Nr 3a

Załącznik Nr 3a
do uchwały Nr XIX/248/2007
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

Zadania inwestycyjne roczne w 2008r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	Planowane wydatki					Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program
					rok budżetowy 2008 (7+8+9+10)	w tym źródła finansowania				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					dochody własne jst	kredyty i pożyczki	dotacje i środki pochodzące z innych źr.*	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.		
600										
Transport i łączność										
1	60016		Publiczne drogi gminne	2 304 182	2 304 182	2 304 182	0	0	0	Urząd Miasta
1.1			budowa zjazdu z ul. Granicznej do Rodzinnych Ogródków Działkowych	17 568	17 568	17 568	0	0	0	
1.2			chodnik ul. Grabowiecka	78 995	78 995	78 995				
1.3			przebudowa ul. M. Dąbrowskiej-budowa ścieżki rowerowej na odcinku od ul. Grabowieckiej do ul. M. Konopnickiej	69 540	69 540	69 540				
1.4			budowa ul. Relaksowej	281 482	281 482	281 482	0			
1.5			ul. Szczygła	261 324	261 324	261 324				
1.6			Boczna od ul. Długiej	571 929	571 929	571 929	0			
1.7			ul. Iwaszkiewicza	439 679	439 679	439 679	0			
1.8			boczna od ul. Łżeckiej	1 000	1 000	1 000				
1.9			Budowa drogi do zespołu garaży przy ul. Targowej	582 665	582 665	582 665	0			
Razem dział 600				2 304 182	2 304 182	2 304 182	0	0	0	
700										
Gospodarka mieszkaniowa										
1	70005		Gosp. Gruntami i nieruchomościami	2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0	Urząd Miasta
1.1			Wykupy gruntów	2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0	
Razem dział 700				2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0	
750										
Administracja państwowa										
1	75023		Urzędy gmin	180 000	180 000	180 000	0	0	0	Urząd Miasta
1.1			rozbudowa serwerowni	180 000	180 000	180 000				
Razem dział 750				180 000	180 000	180 000	0	0	0	
754										
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa										
1	75416		Straż Miejska	6 832	6 832	6 832	0	0	0	Urząd Miasta
1.1			zakupy inwestycyjne	6 832	6 832	6 832				
2	75421		Zarządzanie kryzysowe	40 000	40 000	40 000	0	0	0	
2.1			zakupy inwestycyjne dla Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego	40 000	40 000	40 000				
Razem dział 754				46 832	46 832	46 832	0	0	0	
801										
Oświata i wychowanie										
1	80110		Gimnazja	30 000	30 000	30 000	0	0	0	Urząd Miasta
1.1.			Termomodernizacja ZSP nr 2	30 000	30 000	30 000				
2	80195		Pozostała działalność	164 920	164 920	99 720	0	65 200	0	
2.1			Monitoring PSP Nr 1	26 047	26 047	19 747	E	6 300		
2.2			Monitoring PSP Nr 4	26 352	26 352	20 052	E	6 300		
2.3			Monitoring PSP Nr 7	26 047	26 047	19 747	E	6 300		
2.4			Monitoring ZSiPP nr 3	26 474	26 474	20 174	E	6 300		
2.5			Likwidacja barier w placówce edukacyjnej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania	60 000	60 000	20 000	G	40 000	0	
Razem dział 801				194 920	194 920	129 720	0	65 200	0	
852										
Pomoc społeczna										
1	85203		Ośrodki wsparcia	21 000	21 000	0	0	21 000	0	Gmina Ostrowiec Świętokrzyski
1.1			zakupy inwestycyjne	21 000	21 000		E	21 000		
2	85212		Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	16 000	16 000	0	0	16 000	0	
2.1			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz innego sprzętu informatycznego	16 000	16 000	0	F.	16 000	0	
3	85219		Ośrodki pomocy społecznej	22 000	22 000	22 000	0	0	0	
3.1			zakupy inwestycyjne	22 000	22 000	22 000		0		
Razem dział 852				59 000	59 000	22 000	0	37 000	0	
853										
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej										
1	85395		Pozostała działalność	81 073	81 073	0	0	12 161	68 912	Gmina Ostrowiec Świętokrzyski
1.1			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz innego sprzętu dla celów programu „Pomocna dłoń - aktywna integracja szansą na lepsze jutro”	71 453	71 453	0	0	10 718	60 735	
1.2			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem dla celów programu „Wyrównywanie Szans Edukacyjnych” - ZAD. 1 Zarządzanie i Obsługa projektu.	9 620	9 620	0	0	1 443	8 177	
Razem dział 853				81 073	81 073	0	0	12 161	68 912	
900										
Gospodarka komunalna										
1	90004		Utrzymanie zieleni w mieście	46 559	46 559	46 559	0	0	0	Urząd Miasta
1.1.			montaż i zakup urządzeń zabawowych na skwerku na os. Ogrody	46 559	46 559	46 559				
2	90015		Oświetlenie placów i ulic	73 566	73 566	73 566	0			
2.1			Oświetlenie skweru na os. Ogrody	49 410	49 410	49 410				
2.2			przebudowa oświetlenia w pasie drogowym ul. Ogrodowej	24 156	24 156	24 156				
3	90095		Pozostałe inwestycje komunalne	1 162 786	1 162 786	1 162 786	0	0	0	Urząd Miasta
3.1			Kanalizacja sanitarna	691 010	691 010	691 010	0	0	0	
3.1.1			ul. Łżecka-boczna + Borowikowa	7 000	7 000	7 000	0			
3.1.2			ul. Miodowa	23 000	23 000	23 000	0			
3.1.3			ul. Las Rzecki	32 000	32 000	32 000	0			
3.1.4			ul. Długa	21 960	21 960	21 960		0		
3.1.5			ul. Ostrowiecka, Topolowa, Tomaszów	572 330	572 330	572 330	0			
3.1.6			ul. Słowackiego	34 720	34 720	34 720				
3.2			kanalizacja deszczowa	49 776	49 776	49 776				
3.2.1			ul. Miła	24 888	24 888	24 888				
3.2.2			ul. Dziewulskiego	24 888	24 888	24 888				
3.3			Inne zadania	422 000	422 000	422 000	0	0	0	
3.3.1			Dostawa i montaż iluminacji świątecznej w formie fontanny dla ozdoby Rynku	58 000	58 000	58 000				
3.3.2			kontener sanitarny-Park Fabryczny	66 200	66 200	66 200				
3.3.3			Skwer rekreacyjny Rosochy	297 800	297 800	297 800				
Razem dział 900				1 282 911	1 282 911	1 282 911	0	0	0	
926										
Kultura fizyczna i sport										
1	92601		Obiekty sportowe	2 061 100	2 061 100	1 485 300	0	575 800	0	Urząd Miasta
1.1			Moje boisko „Orlik 2012”-budowa kompleksu boisk na os. Ogrody	2 061 100	2 061 100	1 485 300	D	575 800		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Program: RPOWS Priorytet: 6 Działanie: 6.1 Uzupelnienie funkcji kulturalno-rekreacyjnych w ramach rewitalizacji obszaru Śródmieścia Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego (zagospodarowanie Parku Miejskiego)																
1.8	Razem wydatki:	900	13 544 671	5 419 068	8 125 603	1 000	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
	z tego: do 2007r.	90095	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2008r.	61	1 000	1 000	0	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2009r.	poz. 2,3,5	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2010r.		8 507 561	3 403 024	5 104 537	0	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
	2011r.		5 035 110	2 014 044	3 021 066	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Program: RPOWS Priorytet: 6 Działanie: 6.1 Uzupelnienie funkcji kulturalno-rekreacyjnych w ramach rewitalizacji obszaru Śródmieścia Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego (boisko wielofunkcyjne)																
1.9	Razem wydatki:	926	566 250	227 700	338 550	1 000	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
	z tego: do 2007r.	92601	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2008r.	61	1 000	1 000	0	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2009r.	poz. 1.1	1 000	1 000	0	0	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
	2010r.		564 250	225 700	338 550	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Wydatki bieżące razem:	x	3 067 175	444 044	2 623 131	1 634 819	215 313	0	0	215 313	1 419 506	0	0	0	0	1 419 506
Program: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działanie: Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Nazwa projektu: „Szkoła równych szans- lokalny program wyrównywania dysproporcji edukacyjnych gimnazjalistów z terenu gminy Ostrowiec Świętokrzyski																
2.1	Razem wydatki:	853	822 310	34 769	787 541	231 790	34 769	0	0	34 769	197 021	0	0	0	0	197 021
	z tego: do 2007r.	85395	231 790	34 769	197 021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2008r.		387 595	0	387 595	231 790	34 769	0	0	34 769	197 021	0	0	0	0	197 021
	2009r.		202 925	0	202 925	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	po roku 2009															
Program: Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 Priorytet: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej Działanie: Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka Nazwa projektu: Centrum Integracji Społecznej Ostrowiec Świętokrzyski																
2.2	Razem wydatki:	852	1 563 083	312 617	1 250 466	721 247	83 886	0	0	83 886	637 361	0	0	0	0	637 361
	z tego: 2006r.	85232	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2007r.		841 836	228 731	613 105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2008r.		721 247	83 886	637 361	721 247	83 886	0	0	83 886	637 361	0	0	0	0	637 361
	2009r.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	po roku 2009															
Program: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet: Promocja integracji społecznej Działanie: Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji Nazwa projektu: Pomocna dłoń - aktywna interakcja szansą na lepsze jutro																
2.3	Razem wydatki:	853	681 782	96 658	585 124	681 782	96 658	0	0	96 658	585 124	0	0	0	0	585 124
	z tego: do 2007r.	85395	681 782	96 658	585 124	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2008r.		0	0	0	681 782	96 658	0	0	96 658	585 124	0	0	0	0	585 124
	2009r.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	po roku 2009															
	Ogółem (1+2)	x	93 058 416	36 798 144	56 260 272	2 185 687	697 269	0	0	697 269	1 488 418	0	0	0	0	1 488 418

- * wydatki obejmują wydatki majątkowe (dotyczące ujętych w wieloletnim programie inwestycyjnym) oraz wydatki bieżące
** środki własne jst, współfinansowanie z budżetu państwa oraz inne

Załącznik Nr 5

Zmiany w planie przychodów i rozchodów

w zł

§	Wyszczególnienie	Zmniejszenia	Zwiększenia
1	2	3	4
1.	Przychody	1 695 001	
	952 Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym	1 695 001	
2.	Rozchody		100
	992 Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów		100

Załącznik Nr 6

Załącznik Nr 5
do uchwały Nr XIX/248./2008
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

Przychody i rozchody budżetu w rok 2008

w zł

Lp.	§	Wyszczególnienie	Kwota na rok 2008
Przychody			
1	952	Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym	3 103 300,00
2	955	Nadwyżki z lat ubiegłych	0,00
3	955	Przychody z tytułu innych rozliczeń krajowych	13 585 462,00
Ogółem przychody:			16 688 762,00
Rozchody			
1	992	Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów	5 336 696,00
Ogółem rozchody:			5 336 696,00

Załącznik Nr 7

Załącznik Nr 9
do uchwały Nr XIX/248/2007
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

**Plan przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych
oraz dochodów i wydatków dochodów własnych na 2008 rok.**

Lp.	Wyszczególnienie	Dział	Rozdział	Przychody*		Wydatki
				Ogółem	w tym: dotacje	
I.	Zakłady budżetowe			18 793 314	2 854 888	18 793 314
1	Targowiska Miejskie	710	71095	2 829 800	0	2 829 800
2	Izba Wyrzeźwień	851	85158	960 000	200 000	960 000
3	Zakład Usług Miejskich	900	90095	15 003 514	2 654 888	15 003 514
II.	Gospodarstwo pomocnicze			1 262 080	450 000	1 262 080
1	Centrum Integracji społecznej	852	85232	1 626 080	450 000	1 262 080
III.	Rachunki dochodów własnych			2 258 484	0	2 296 434
1	Szkoła Podstawowa Nr 1	801	80101	111 460	0	111 460
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	801	80101	40 600	0	40 600
3	Szkoła Podstawowa Nr 4	801	80101	28 000	0	29 000
4	Szkoła Podstawowa Nr 8	801	80101	56 000	0	56 000
5	Szkoła Podstawowa Nr 9	801	80101	38 200	0	38 200
6	Szkoła Podstawowa Nr 10	801	80101	34 000	0	34 000
7	Zespół Szkół Publicznych Nr 1	801	80101	72 700	0	72 700
8	Szkoła Podstawowa Nr 12	801	80101	24 000	0	24 000
9	Przedszkole Nr 5	801	80104	52 080	0	52 080
10	Przedszkole Nr 7	801	80104	72 000	0	72 000
11	Przedszkole Nr 11	801	80104	59 500	0	59 500
12	Przedszkole Nr 12	801	80104	59 052	0	59 052
13	Przedszkole Nr 15	801	80104	71 060	0	71 060
14	Przedszkole Nr 16	801	80104	85 000	0	85 000
15	Przedszkole Nr 19	801	80104	67 032	0	67 032
16	Przedszkole Nr 21	801	80104	77 000	0	77 000
17	Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki kształcenia zawodowego	801	80140	88 000	0	126 000
18	Zakład Opiekuńczo-Rehabilitacyjny	852	85228	57 000	0	54 800
19	Pozostała działalność z zakresu pomocy społecznej	852	85295	198 000	0	199 950
20	Zadania w zakresie Kultury fizycznej i sportu	926	92605	967 000	0	967 000
Ogółem 2008 rok				22 313 878	3 304 888	22 351 828

* w rachunku dochodów własnych - dochody

Załącznik Nr 8

Załącznik Nr 10
do uchwały Nr XIX/248/2007
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

Dotacje przedmiotowe w 2008 roku

Lp.	dział	rozdział	Jednostka otrzymująca	zakres dotacji	Kwota dotacji
I.			Zakłady Budżetowe		2 854 888
	851	85158	Izba Wyrzeźwień	dopłata do kosztu obsługi pacjenta	200 000
	900	90095	Zakład Usług Miejskich, ogółem:		2 654 888
			w tym:	dopłata do kosztu zatrudnienia osób w ramach prac interwencyjnych	1 385 040
				dopłata do remontów zasobów mieszkaniowych gminy	249 900
				dopłata do kosztów związanych z trwałym zarządem budynkami mieszkalnymi i terenami z nimi związanymi	869 600
				dopłata do kosztów obsługi placówek oświatowych	150 348
II.			Gospodarstwo pomocnicze		450 000
	852	85232	1. Centrum Integracji społecznej	dopłata do kosztów reintegracji zawodowej i społecznej	450 000
Dotacje przedmiotowe 2008 rok					3 304 888

574

UCHWAŁA Nr XXXII/444/2008 RADY MIASTA OSTROWCA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 22 grudnia 2008r.

zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na 2008r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, pkt 9 lit. d ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 165, art. 166, art. 173 ust 1, art. 174 ust 3, art. 184 ust. 1, pkt 1-14, ust. 3, ust. 4 pkt 1, art. 195 ust 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późniejszymi zmianami), Rada Miasta uchwała co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XIX/248/2007 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia z 20 grudnia 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Ostrowiec Św. na 2008 rok, zwanej dalej „uchwałą budżetową”, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) zwiększa się planowane dochody budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, określone w § 1 uchwały budżetowej o kwotę 72.840 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały,
- 2) zwiększa się planowane wydatki budżetu Gminy Ostrowiec Świętokrzyski określone w § 2 ust. 1 uchwały budżetowej o kwotę 72.840 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały,

§ 2.1. Załącznik Nr 3a „Zadania inwestycyjne roczne w 2008 roku” do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 3 do niniejszej uchwały,

2. Załącznik Nr 10 „Dochody i wydatki związane z realizacją zadań wykonywanych na podstawie porozumień /umów/ między jednostkami samorządu terytorialnego w 2008 roku”. do uchwały budżetowej otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 4 do niniejszej uchwały,

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady Miasta: M. Zgadzajski

Załączniki do uchwały Nr XXXII/444/2008
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 22 grudnia 2008r.

Załącznik Nr 1

Zmiany w planie dochodów

w zł

Dzia	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Zmniejszenia	Zwiększenia
1	2	3	4	5	6
Ogółem					
926			Kultura fizyczna i sport		72 840
	92601		Obiekty sportowe		72 840
		6630	Dotacje celowe otrzymane z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego		72 840

Załącznik Nr 2

Zmiany w planie wydatków

w zł

Dzia	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Zmniejszenia	Zwiększenia
1	2	3	4	5	6
Ogółem					
926			Kultura fizyczna i sport		72 840
	92601		Obiekty sportowe		72 840
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych		72 840

Załącznik Nr 3

Załącznik Nr 3a
do uchwały Nr XIX/248/2007
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

Zadania inwestycyjne w 2008r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	Planowane wydatki				Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program		
					rok budżetowy 2008 (7+8+9+10)	w tym źródła finansowania					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
600											
Transport i łączność											
1	60016		Publiczne drogi gminne	2 304 182	2 304 182	2 304 182	0	0	0	Urząd Miasta	
1.1			budowa zjazdu z ul. Granicznej do Rodzinnych Ogródków Działkowych	17 568	17 568	17 568	0	0	0		
1.2			chodnik ul. Grabowiecka	78 995	78 995	78 995	0	0	0		
1.3			przebudowa ul. M. Dąbrowskiej-budowa ścieżki rowerowej na odcinku od ul. Grabowieckiej do ul. M. Konopnickiej	69 540	69 540	69 540	0	0	0		
1.4			budowa ul. Relaksowej	281 482	281 482	281 482	0	0	0		
1.5			ul. Szczygła	261 324	261 324	261 324	0	0	0		
1.6			Boczna od ul. Długiej	571 929	571 929	571 929	0	0	0		
1.7			ul. Iwaszkiewicza	439 679	439 679	439 679	0	0	0		
1.8			boczna od ul. Ilżeckiej	1 000	1 000	1 000	0	0	0		
1.9			Budowa drogi do zespołu garaży przy ul. Targowej	582 665	582 665	582 665	0	0	0		
Razem dział 600					2 304 182	2 304 182	2 304 182	0	0	0	
700											
Gospodarka mieszkaniowa											
1	70005		Gosp. Gruntami i nieruchomościami	2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0	Urząd Miasta	
1.1			Wykupy gruntów	2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0		
Razem dział 700					2 134 953	2 134 953	904 953	1 230 000	0	0	
750											
Administracja państwowa											
1	75023		Urzędy gmin	180 000	180 000	180 000	0	0	0	Urząd Miasta	
1.1			rozbudowa serwerowni	180 000	180 000	180 000	0	0	0		
Razem dział 750					180 000	180 000	180 000	0	0	0	
754											
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa											
1	75416		Straż Miejska	6 832	6 832	6 832	0	0	0	Urząd Miasta	
1.1			zakupy inwestycyjne	6 832	6 832	6 832	0	0	0		
2	75421		Zarządzanie kryzysowe	40 000	40 000	40 000	0	0	0		
2.1			zakupy inwestycyjne dla Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego	40 000	40 000	40 000	0	0	0		
Razem dział 754					46 832	46 832	46 832	0	0	0	
801											
Oświata i wychowanie											
1	80110		Gimnazja	30 000	30 000	30 000	0	0	0	Urząd Miasta	
1.1.			Termomodernizacja ZSP nr 2	30 000	30 000	30 000	0	0	0		
2	80195		Pozostała działalność	164 920	164 920	99 720	0	65 200	0		
2.1			Monitoring PSP Nr 1	26 047	26 047	19 747	0	6 300	0		
2.2			Monitoring PSP Nr 4	26 352	26 352	20 052	0	6 300	0		
2.3			Monitoring PSP Nr 7	26 047	26 047	19 747	0	6 300	0		
2.4			Monitoring ZSIPP nr 3	26 474	26 474	20 174	0	6 300	0		
2.5			Likwidacja barier w placówce edukacyjnej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania	60 000	60 000	20 000	0	40 000	0		
Razem dział 801					194 920	194 920	129 720	0	65 200	0	
852											
Pomoc społeczna											
1	85203		Ośrodki wsparcia	21 000	21 000	0	0	21 000	0	Gmina Ostrowiec Świętokrzyski	
1.1			zakupy inwestycyjne	21 000	21 000	0	0	21 000	0		
2	85212		Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	16 000	16 000	0	0	16 000	0		
2.1			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz innego sprzętu informatycznego	16 000	16 000	0	0	16 000	0		
3	85219		Ośrodki pomocy społecznej	22 000	22 000	22 000	0	0	0		
3.1			zakupy inwestycyjne	22 000	22 000	22 000	0	0	0		
Razem dział 852					59 000	59 000	22 000	0	37 000	0	
853											
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej											
1	85395		Pozostała działalność	81 073	81 073	0	0	12 161	68 912	Gmina Ostrowiec Świętokrzyski	
1.1			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz innego sprzętu dla celów programu „Pomocna dłoń - aktywna integracja szansa na lepsze jutro”	71 453	71 453	0	0	10 718	60 735		
1.2			zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem dla celów programu „Wyrównywanie Szans Edukacyjnych” - ZAD. 1 Zarządzanie i Obsługa projektu.	9 620	9 620	0	0	1 443	8 177		
Razem dział 853					81 073	81 073	0	0	12 161	68 912	
900											
Gospodarka komunalna											
1	90004		Utrzymanie zieleni w mieście	46 559	46 559	46 559	0	0	0	Urząd Miasta	
1.1.			montaż i zakup urządzeń zabawowych na skwerku na os. Ogrody	46 559	46 559	46 559	0	0	0		
2	90015		Oświetlenie placów i ulic	73 566	73 566	73 566	0	0	0		
2.1			Oświetlenie skweru na os. Ogrody	49 410	49 410	49 410	0	0	0		
2.2			przebudowa oświetlenia w pasie drogowym ul. Ogrodowej	24 156	24 156	24 156	0	0	0		
3	90095		Pozostałe inwestycje komunalne	1 162 786	1 162 786	1 162 786	0	0	0	Urząd Miasta	
3.1			Kanalizacja sanitarna	691 010	691 010	691 010	0	0	0		
3.1.1			ul. Ilżecka-boczna + Borowikowa	7 000	7 000	7 000	0	0	0		
3.1.2			ul. Miódowa	23 000	23 000	23 000	0	0	0		
3.1.3			ul. Las Rzecki	32 000	32 000	32 000	0	0	0		
3.1.4			ul. Długa	21 960	21 960	21 960	0	0	0		
3.1.5			ul. Ostrowiecka, Topolowa, Tomaszów	572 330	572 330	572 330	0	0	0		
3.1.6			ul. Słowackiego	34 720	34 720	34 720	0	0	0		
3.2			kanalizacja deszczowa	49 776	49 776	49 776	0	0	0		
3.2.1			ul. Miła	24 888	24 888	24 888	0	0	0		
3.2.2			ul. Dziewulskiego	24 888	24 888	24 888	0	0	0		
3.3			Inne zadania	422 000	422 000	422 000	0	0	0		
3.3.1			Dostawa i montaż iluminacji świątecznej w formie fontanny dla ozdoby Rynku	58 000	58 000	58 000	0	0	0		
3.3.2			kontener sanitarny-Park Fabryczny	66 200	66 200	66 200	0	0	0		
3.3.3			Skwer rekreacyjny Rosochy	297 800	297 800	297 800	0	0	0		
Razem dział 900					1 282 911	1 282 911	1 282 911	0	0	0	
926											
Kultura fizyczna i sport											
1	92601		Obiekty sportowe	2 133 940	2 133 940	1 485 300	0	648 640	0	Urząd Miasta	
1.1			Moje boisko „Orlik 2012”-budowa kompleksu boisk na os. Ogrody	2 133 940	2 133 940	1 485 300	0	648 640	0		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2		92605	Obiekty MOSIR Rawszczyzna	1 017 508	1 017 508	1 017 508	0	0	0	
2.1			Budowa lodowiska całorocznego z halą o konstrukcji lekkiej	953 508	953 508	953 508	0	0	0	
2.2			zakup sprzętu pływającego i ratowniczego	64 000	64 000	64 000				
Razem dział 926				3 151 448	3 151 448	2 502 808	0	648 640	0	
Ogółem				9 435 319	9 435 319	7 373 406	1 230 000	763 001	68 912	x

* Oznaczenie źródła finansowania:

- D. dotacja celowa z budżetu państwa oraz dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Woj. Św.
- E. dotacja z budżetu państwa
- F. dotacja celowa z budżetu państwa
- G. dotacja z PFRON-u

Załącznik Nr 4

Załącznik Nr 8
do uchwały Nr XIX/248/2007
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 20 grudnia 2007r.

Dochody i wydatki związane z realizacją zadań wykonywanych na podstawie porozumień /umów/ między jednostkami samorządu terytorialnego w 2008 roku

dział	Rozdział	Nazwa działu i rozdziału, paragrafu dochodów	Dochody	Ogółem Wydatki /6+10/	Wydatki				majątkowe
					Razem	bieżące			
						w tym:	wynagrodzenia	pochodne od wynagrodzeń	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań przejętych przez Gminę do realizacji w drodze umowy			360 000	360 000	360 000				
900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	360 000	360 000	360 000				
	90003	Oczyszczanie miast i wsi	360 000	360 000	360 000				
II. Dochody i wydatki związane z pomocą finansową realizowaną na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego			345 640	3 501 475	393 052			393 052	3 108 423
600		Transport i łączność		1 036 002	300 000			300 000	736 002
	60014	Drogi publiczne powiatowe		1 036 002	300 000			300 000	736 002
754		Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa		25 000	0			0	25 000
	75411	Komendy Powiatowe Państwowej straży Pożarnej		25 000					25 000
851		Ochrona zdrowia		174 630	0			0	174 630
	85111	Szpitala ogólne		174 630					174 630
900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska		101 903	63 052			63 052	38 851
	90095	Pozostała działalność		101 903	63 052			63 052	38 851
921		Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	30 000	30 000	30 000			30 000	
	92109	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	20 000	20 000	20 000			20 000	
	92110	Galerie i biura wystaw artystycznych	10 000	10 000	10 000			10 000	
926		Kultura fizyczna i sport	315 640	2 133 940					2 133 940
	92601	Obiekty sportowe	315 640	2 133 940					2 133 940
Ogółem			705 640	3 861 475	753 052			393 052	3 108 423

575

UCHWAŁA Nr XXVIII/250/2008 RADY MIASTA SANDOMIERZA

z dnia 17 grudnia 2008r.

w sprawie zmian w budżecie miasta na 2008r

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r., Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 166 i 184 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późniejszymi zmianami) Rada Miasta Sandomierza uchwala co następuje:

§ 1. Zwiększa się dochody w budżecie miasta:

Dz. 010 rozdz. 01095 § 0490 o kwotę 109,00 zł
Dz. 600 rozdz. 60016 § 0690 o kwotę 12 000,00 zł
Dz. 700 rozdz. 70005 § 0470 o kwotę 19.000,00 zł
Dz. 700 rozdz. 70005 § 0750 o kwotę 21 377,00 zł

Dz. 710 rozdz. 71014 § 0920 o kwotę 74,00 zł
Dz. 750 rozdz. 75023 § 0750 o kwotę 20 072,00 zł
Dz. 756 rozdz. 75615 § 2680 o kwotę 165 867,00 zł
Dz. 756 rozdz. 75618 § 0480 o kwotę 13 644,00 zł
Dz. 758 rozdz. 75802 § 2750 o kwotę 9 551,00 zł
Dz. 758 rozdz. 75814 § 0920 o kwotę 231 000,00 zł
Dz. 851 rozdz. 85195 § 2910 o kwotę 4 011,00 zł
Dz. 852 rozdz. 85228 § 2360 o kwotę 200,00 zł
Dz. 900 rozdz. 90003 § 0490 o kwotę 805,00 zł
Dz. 900 rozdz. 90004 § 0490 o kwotę 800,00 zł
Dz. 900 rozdz. 90095 § 0490 o kwotę 675,00 zł
Dz. 926 rozdz. 92695 § 2910 o kwotę 133,00 zł
Dz. 926 rozdz. 92605 § 6290 o kwotę 178 000,00 zł
Łącznie 677 318,00 zł

§ 2. Zmniejsza się dochody w budżecie miasta:

Dz. 700 rozdz. 70005 § 0770 o kwotę	1 427 310,00 zł
Dz. 754 rozdz. 75416 § 0570 o kwotę	50 000,00 zł
Dz. 756 rozdz. 75616 § 0430 o kwotę	800 000,00 zł
Dz. 801 rozdz. 80101 § 6290 o kwotę	200 000,00 zł
Dz. 801 rozdz. 80101 § 2920 o kwotę	122 008,00 zł
Łącznie	2 599 318,00 zł.

§ 3. Zmniejsza się wydatki w budżecie miasta:

Dz. 600 rozdz. 60013 § 6620 o kwotę	100 000,00 zł
Dz. 600 rozdz. 60016 § 6050 o kwotę	1 090 000,00 zł
Dz. 750 rozdz. 75023 § 6060 o kwotę	44 000,00 zł
Dz. 900 rozdz. 90095 § 6050 o kwotę	1 730 000,00 zł
Razem	2 964 000,00 zł.

§ 4. Zwiększa się wydatki w budżecie miasta:

Dz. 750 rozdz. 75023 § 4210 o kwotę	144 000,00 zł
Dz. 851 rozdz. 85154 § 4300 o kwotę	13 644,00 zł
Dz. 900 rozdz. 90015 § 4260 o kwotę	36 356,00 zł

Dz. 900 rozdz. 90095 § 4100 o kwotę	350 000,00 zł
Dz. 926 rozdz. 92605 § 6050 o kwotę	178 000,00 zł
Razem	722 000,00 zł.

§ 5. Zmniejsza się przychody w budżecie miasta:

§ 952 - Przychody kredytów o kwotę 320 000,00 zł
Przychody i rozchody budżetu stanowią załącznik do uchwały.

§ 6. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sandomierza.

§ 7. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta: T. Frańczak

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXVIII/250/2008
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 17 grudnia 2008r.

Załącznik Nr 5
do uchwały Nr XVII/151/2008r
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 30 stycznia 2008r.

Przychody i rozchody budżetu w 2008r.

w złotych

Lp.	Treść	Klasyfikacja §	Kwota 2008r.
1	2	3	4
Przychody ogółem:			8 438 228,00
1.	Kredyty	§ 952	3 288 228,00
2.	Pożyczki	§ 952	
3.	Pożyczki na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	§ 903	
4.	Splaty pożyczek udzielonych	§ 951	
5.	Prywatyzacja majątku jst	§ 941 do 944 ¹⁾	
5a.	Prywatyzacja pośrednia	§ 941	
5b.	Prywatyzacja bezpośrednia	§ 942	
5c.	Prywatyzacja majątku pozostałego po likwidacji państwowych jednostek organizacyjnych oraz spółek z udziałem Skarbu Państwa	§ 943	
5d.	Pozostałe przychody z prywatyzacji	§ 944	
6.	Nadwyżka budżetu z lat ubiegłych	§ 957	
7.	Obligacje	§ 911	5 150 000,00
8.	Inne papiery wartościowe	§ 931	
9.	Inne źródła (wolne środki)	§ 955	
10.	Przelewy z rachunku lokat	§ 994	
Rozchody ogółem:			2 792 825,00
1.	Splaty kredytów	§ 992	292 825,00
2.	Splaty pożyczek	§ 992	
3.	Splaty pożyczek otrzymanych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	§ 963	
4.	Udzielone pożyczki	§ 991	
5.	Lokaty	§ 994	
6.	Wykup papierów wartościowych	§ 982	
7.	Wykup obligacji	§ 971	2 500 000,00
8.	Rozchody z tytułu innych rozliczeń	§ 995	

¹⁾ w przypadku wystąpienia takiego źródła przychodów podać kwotę przychodów w każdym z występujących paragrafów przychodów osobno

576

UCHWAŁA Nr XXVIII/252//2008 RADY MIASTA SANDOMIERZA

z dnia 17 grudnia 2008r.

zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2008 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r., Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 166 i 184 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.). Rada Miasta Sandomierza uchwała co następuje:

§ 1. Załącznik nr 3 do Uchwały Rady Miasta Nr XVII./151/2008 w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2008 rok otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały. Załącznik nr 3a do Uchwały Rady Miasta Nr XVII./151/2008 w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2008 rok otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 2 do niniejszej uchwały.

Załącznik nr 4 do Uchwały Rady Miasta Nr XVII./151/2008 w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2008 rok otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sandomierza.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta: T. Frańczak

Załączniki do uchwały Nr XXVIII/252/2008
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 17 grudnia 2008r.

Załącznik Nr 1

„Załącznik Nr 3
do uchwały Nr XVII/151/2008
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 30 stycznia 2008”

Limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2008-2010

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego i okres realizacji (w latach)	Łączne nakłady finansowe	wydatki poniesione do 31.12.2007r.	rok budżetowy 2008 (8+9+10+11)	Planowane wydatki					2009r.	2010r.	wydatki do poniesienia po 2010 roku	Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program
							w tym źródła finansowania								
							dochody własne jsl	kredyty i pożyczki	dotacje i środki pochodzące z innych źr.*	środki wymienione w art. 5 ust 1 pkt 2 i 3 u.f.p.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1.	600	60016	Ul. Obr. Westerplatte i Frankowskiego	1 161 500,00	61 500,00	10 000,00	10 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	1 109 000,00	0,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
2.	900	90095	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta Sandomierza	29 205 000,00	1 205 000,00	230 000,00	230 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	7 820 000,00	10 000 000,00	9 950 000,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
3.	900	90095	Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu - Bulwar Piłsudskiego	19 612 000,00	212 000,00	3 070 000,00	180 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	2 890 000,00	9 000 000,00	7 330 000,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
4.	900	90095	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierza - etap II	14 192 000,00	192 000,00	100 000,00	10 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	6 000 000,00	7 900 000,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
5.	900	90095	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części miasta.	28 250 000,00	111 000,00	206 000,00	206 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	534 000,00	7 239 000,00	20 160 000,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
6.	900	90095	Mury obronne	600 000,00	0,00	40 000,00	40 000,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	200 000,00	360 000,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
7.	926	92605	Budowa centrum sportu i rekreacji w Sandomierzu - etap I i II	18 447 500,00	0,00	367 500,00	367 500,00	0,00	A. B. C. D.	0,00	0,00	8 080 000,00	10 000 000,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
8.	926	92605	Przebudowa stadionu sportowego przy ul. Kosety 3a	17 005 000,00	4 913 000,00	3 678 000,00	2 275 000,00	0,00	A. 1 403 000,00 B. C. D.	0,00	8 414 000,00	0,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
9.	926	92605	Skate park	211 621,97	181 900,00	29 721,97	29 721,97	0,00	A. B. 0,00 C. D.	0,00	0,00	0,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
10.	700	70095	Budynek socjalny	1 627 060,00	767 060,00	860 000,00	498 062,00	0,00	A. B. 361 938,00 C. D.	0,00	0,00	0,00	0,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
11.	801	80104	Przedszkole nr 5 i Nr 6	10 000 000,00	0,00	140 000,00	140 000,00	0,00	A. B. 0,00 C. D.	0,00	400 000,00	3 000 000,00	6 460 000,00	Urząd Miejski w Sandomierzu
Ogółem				140 311 681,97	7 643 460,00	8 731 221,97	4 076 283,97	0,00	1 764 938,00	2 890 000,00	41 538 000,00	45 829 000,00	36 570 000,00	x

* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

- A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFiS, ...)
B. Środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych
C. Inne źródła
D. Inne źródła

Załącznik Nr 2

„Załącznik Nr 3a
do uchwały Nr XVII/151/2008
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 30 stycznia 2008”

Zadania inwestycyjne roczne w 2008r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowane wydatki					Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program
				rok budżetowy 2008 (7+8+9+10)	w tym źródła finansowania				
1	2	3	4	6	7	8	9	10	11
1.	600	60016	Ul. Dobkiewicza - boczna	390 000,00	390 000,00		A. B. C. D.		
2.	600	60016	Ul. Ks. H. Sandomierskiego	75 000,00	75 000,00		A. B. C. D.		
3.	600	60016	Budowa ulic Reymonta, Asnyka, Frankowskiego w Sandomierzu	15 000,00	15 000,00		A. B. C. D.		
4.	700	70005	Zakup nieruchomości	1 900 000,00	1 900 000,00				
5.	750	75023	Sprzęt komputerowy	66 000,00	66 000,00				
6.	801	80114	Sprzęt komputerowy	4 000,00	4 000,00				
7.	801	80101	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 4	950 000,00	950 000,00		A. B. C. D.		
8.	900	90095	Ekran dźwiękochłonny	140 000,00	140 000,00		A. B. C. D.		
9.	900	90095	Kanalizacja w ul. Krakowskiej- II etap	400 000,00	80 000,00	320 000,00	A. B. C. D.		
10.	900	90095	Odwodnienie ul. Powiśle	322 000,00	322 000,00		A. B. C. D.		
11.	900	90015	Ul. Spokojna	55 000,00	55 000,00		A. B. C. D.		
Ogółem				4 317 000,00	3 997 000,00	320 000,00	0,00		x

* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

- A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFiS, ...)
B. Środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych
C. Inne źródła
D. Inne źródła

Załącznik Nr 3

„Załącznik Nr 4
do uchwały Nr XVII/151/2008
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 30 stycznia 2008”

Wydatki majątkowe na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi na 2008 rok

Lp.	Projekt	Okres realizacji zadania	Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program	Dział	Rozdział	Przewidywane nakłady i źródła finansowania		Wydatki poniesione do 31.12.2007r.	Wydatki w roku budżetowym 2008	Planowane wydatki budżetowe na realizację zadań programu w latach 2009-20... w latach 2009-20...		
						źródło	kwota			2009 rok	20 10 rok	po 2010 roku
1.	Program: PO Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Priorytet I - gospodarka wodno-ściekowa Działanie: 1.1 gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15000 RLM Projekt: „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta Sandomierza”	2008-2011	Urząd Miejski w Sandomierzu	900	90095	Wartość zadania: - środki z budżetu j.s.t. - środki z budżetu krajowego - środki z UE oraz innych źródeł zagranicznych	29 205 000,00	1 205 000,00	230 000,00 230 000,00 0,00	7 820 000,00 3 128 000,00 4 692 000,00	10 000 000,00 4 000 000,00 6 000 000,00	9 950 000,00 3 980 000,00 5 970 000,00
2.	Program: Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 Priorytet: 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast Działanie 6. 1 Wzmocnienie regionalnych i sub-regionalnych ośrodków wzrostu Projekt: Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu - Bulwar Piłsudskiego	2008-2010	Urząd Miejski w Sandomierzu	900	90095	Wartość zadania: - środki z budżetu j.s.t. - środki z budżetu krajowego - środki z UE oraz innych źródeł zagranicznych	19 612 000,00	212 000,00	3 070 000,00 180 000,00 2 890 000,00	9 000 000,00 1 350 000,00 7 650 000,00	7 330 000,00 1 099 500,00 6 230 500,00	0,00 0,00 0,00
3.	Program: Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 Priorytet: 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu Działanie: 2.3 Promocja gospodarcza i turystyczna regionu Projekt: Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierza - etap II	2008-2010	Urząd Miejski w Sandomierzu	900	90095	Wartość zadania: - środki z budżetu j.s.t. - środki z budżetu krajowego - środki z UE oraz innych źródeł zagranicznych	14 192 000,00	192 000,00	100 000,00 100 000,00 0,00	6 000 000,00 1 500 000,00 4 500 000,00	7 900 000,00 1 975 000,00 5 925 000,00	0,00 0,00 0,00
Ogółem wydatki majątkowe							63 009 000,00	1 609 000,00	3 400 000,00 510 000,00 2 890 000,00	22 820 000,00 5 978 000,00 16 842 000,00	25 230 000,00 7 074 500,00 18 155 500,00	9 950 000,00 3 980 000,00 5 970 000,00

577

**UCHWAŁA Nr XII/1/08
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH**

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie zmian budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, art. 42 i art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 165 ust. 2 i art. 166 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Zwiększa się plan dochodów ogółem budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok o kwotę 153.490 zł, tj.:

w dziale 758 - Różne rozliczenia zwiększa się o kwotę 36.883 zł
rozd. 75801 - Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zwiększa się o kwotę 36.883 zł

§ 2920 - Subwencje ogólne z budżetu państwa zwiększa się o kwotę 36.883 zł

w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska zwiększa się o kwotę 116.607 zł
rozd. 90095 - Pozostała działalność zwiększa się o kwotę 116.607 zł

§ 6300 - Wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych zwiększa się o kwotę 116.607 zł

§ 2. Zwiększa się plan wydatków ogółem budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok o kwotę 153.490 zł, tj.:

- w dziale 801 - Oświata i wychowanie zwiększa się o kwotę 36.883 zł
 rozdz. 80101 - Szkoły podstawowe zwiększa się o kwotę 24.583 zł
 § 4240 - Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek zwiększa się o kwotę 24.583 zł
 rozdz. 80110 - Gimnazja zwiększa się o kwotę 12.300 zł
 § 4240 - Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek zwiększa się o kwotę 12.300 zł
 w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska zwiększa się o kwotę 116.607 zł
 rozdz. 90095 - Pozostała działalność zwiększa się o kwotę 116.607 zł
 § 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych zwiększa się o kwotę 116.607 zł
- zadanie pn. Infrastruktura komunalna osiedla budownictwa indywidualnego „Łazy Zachód”
 - budowa AL Najświętszej Marii Panny
 - budowa ulic osiedlowych oraz sieci uzbrojenia technicznego zwiększa się o kwotę 109.290 zł
- (do kwoty 282.602 zł)
- zadanie pn. Uzbrojenie działek budowlanych pomiędzy ul. Jana Pawła II, a ul. Łączną zwiększa się o kwotę 7.317 zł
- (do kwoty 70.317 zł)

§ 3. Dokonuje się następujących przeniesień w planie wydatków ogółem budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok, tj.:

w dziale 600 - Transport i łączność

- rozd. 60013 - Drogi publiczne wojewódzkie zwiększa się o kwotę 118.743 zł
 § 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych zwiększa się o kwotę 118.743 zł
 tj. zadanie pn. Rozbudowa skrzyżowania ul. Radomska /1-go Maja/ Krzosa w Starachowicach
 rozdz. 60095 - Pozostała działalność zmniejsza się o kwotę 118.743 zł
 § 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych zmniejsza się o kwotę 118.743 zł
 tj. zadanie pn. Rozbudowa skrzyżowania ul. Radomska /1-go Maja/ Krzosa w Starachowicach

§ 4. Załącznik nr 3 „Limity wydatków na Wieloletnie Programy Inwestycyjne w latach 2008-2010” do Uchwały nr I/3/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 25 stycznia 2008r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Starachowice na 2008r. z późniejszymi zmianami otrzymuje nowe brzmienie zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 5. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: **Z. Rafalski**

Załącznik do uchwały Nr XII/1/08
Rady Miejskiej w Starachowicach
z dnia 19 grudnia 2008r.

Limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2008-2010

w złotych

Lp	Dział	Rozdział	Nazwa zadania inwestycyjnego i okres realizacji (w latach)	Łączn nakłady finansowe	Wydatki poniesione do 31.12.2007r.	Planowane wydatki						Wydatki do poniesienia po 2010 roku	Jednostka organizacyjna realizująca zadanie lub koordynująca program	
						rok budżetowy 2008 (8+9+10+11)	w tym źródła finansowania				2009r.			2010r.
							dochody własne	kredyty i pożyczki	dotacje i środki pochodzące z innych źródeł*	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Aktywizacja gospodarcza gminy														
1	150	15011	Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych w obszarze Specjalnej Strefy Ekonomicznej po byłych zakładach drzewnych (lata: 2007-2010)	7 028 434	957	2 000	2 000				3 730 000	3 295 477		Urząd Miejski
Infrastruktura drogowa i komunikacja														
Razem dział 600				223 677 441	473 455	8 965 777	8 965 777				13 923 333	16 359 251	183 955 625	
2	600	60016	Budowa ciągu komunikacyjnego - ul. Staszica od ul. Mrozowskiego do ul. Lipowej (lata: 2005-2009)	3 559 875	82 782	3 059 760	3 059 760				417 333			Urząd Miejski
3	600	60016	Wykonanie ulicy Morenowej (lata: 2008-2009)	680 000		180 000	180 000				500 000			Urząd Miejski
4	600	60016	Budowa odcinka ulicy Smugowej (lata: 2001-2008)	956 000	11 000	945 000	945 000							Urząd Miejski
5	600	60016	Budowa ulicy Staropolskiej z infrastrukturą towarzyszącą (lata: 2007-2011)	1 498 330	66 374	17 080	17 080				500 000	459 251	455 625	Urząd Miejski
6	600	60016	Przebudowa i budowa ulic w południowej części miasta z kompleksowym rozwiązaniem odwodnienia (lata: 2007-2011)	11 327 040	0	807 040	807 040				2 520 000	5 500 000	2 500 000	Urząd Miejski

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	600	60016	Budowa ulic: Karpackiej, Podgórze, Beskidzkiej wraz z odwodnieniem (lata: 2007-2009)	1 609 462	0	623 462	623 462				986 000			Urząd Miejski
8	600	60016	Budowa ul. Bławatkowej, Morelowej i Jabłoniowej (lata: 2007-2008)	521 800	20 800	501 000	501 000							Urząd Miejski
9	600	60016	Budowa ul. Ciasnej (lata: 2007-2008)	106 094	17 432	88 662	88 662							Urząd Miejski
10	600	60016	Wykonanie parkingu w rejonie Al. Armii Krajowej i ul. Czerwonego Krzyża (lata: 2008-2009)	376 000		26 000	26 000				350 000	0	0	Urząd Miejski
11	600	60016	Połączenie dzielnic północy i południa miasta – wiadukt zachodni z bezkolizyjnym połączeniem z drogą krajową nr 42 (lata 2007-2015)	180 304 000	176	303 824	303 824						180 000 000	Urząd Miejski
12	600	60016	Budowa ul. Zdrojowa (lata: 2007-2008)	299 762	14 762	285 000	285 000							Urząd Miejski
13	600	60016	Budowa ulicy Jesiennej (lata: 2007-2008)	273 735	8 200	265 535	265 535							Urząd Miejski
14	600	60016	Budowa ulicy Wiązowej (lata: 2007-2008)	321 137	19 816	301 321	301 321							Urząd Miejski
15	600	60016	Poprawa komunikacji terenów przemysłowych z drogą wojewódzką - rozbudowa ul. Bema i 1 Maja w Starachowicach (lata: 2004-2011)	15 239 194	58 944	180 250	180 250				5 500 000	8 500 000	1 000 000	Urząd Miejski
16	600	60016	Wykonanie ul. Dubois (lata: 2008-2009)	262 100		12 100	12 100				250 000			Urząd Miejski
17	600	60016	Budowa ul. Nad Młynówką (lata: 2007-2008)	410 280	29 280	381 000	381 000							Urząd Miejski
18	600	60016	Budowa ul. Przechodniej wraz z odwodnieniem (lata: 2007-2008)	579 768	29 768	550 000	550 000							Urząd Miejski
19	600	60016	Budowa parkingu przy pawilonie „Skorpion” (lata: 2006-2008)	337 957	17 957	320 000	320 000							Urząd Miejski
20	600	60013	Rozbudowa skrzyżowania ul. Radońska /1-go Maja/ Krzosa w Starachowicach (lata: 2006-2010)	5 014 907	96 164	118 743	118 743				2 900 000	1 900 000		Urząd Miejski
Obiekty oświatowe i socjalne														
Razem dział 801				2 679 894	11 7814	1 202 080	1 002 080			200 000		1 060 000	300 000	
21	801	80101	Budowa boisk przy Szkole Podstawowej Nr 2 (lata: 2003-2010)	681 080	4 000	17 080	17 080				360 000	300 000		Urząd Miejski
22	801	80101	Budowa boisk przy Szkole Podstawowej Nr 6 (lata: 2002-2008)	587 767	2 767	585 000	385 000		200 000					Urząd Miejski
23	801	80110	Budowa boisk przy Gimnazjum Nr 3 (lata: 2002-2009)	1 411 047	111 047	600 000	600 000				700 000			Urząd Miejski
24	700	70095	Adaptacja budynku przy ul. Batalionów Chłopskich tzw. „Hotelu Pielęgniarski” na mieszkania socjalne (lata 2008-2010)	4 241 560		241 560	241 560				2 000 000	2 000 000		Urząd Miejski
Zagospodarowanie terenu osiedli														
25	710	71095	Budowa hali targowej przy Al. Armii Krajowej (lata 2007-2009)	8 505 000		405 000	15 000	390 000			8 100 000			Urząd Miejski
26	754	75495	Monitoring wizyjny na terenie Miasta Starachowice (lata: 2006-2008)	746 000	600 000	146 000	146 000							Urząd Miejski
Razem dział 900				16 484 823	2 674 069	1 906 240	1 206 240	700 000			5 021 600	4 364 000	2 389 771	
27	900	90001	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Wschodniej (lata: 2007-2008)	163 916	15 000	148 916	148 916							Urząd Miejski
28	900	90001	Budowa kanalizacji sanitarnej w południowej części miasta - uzupełnienia (lata: 2007-2008)	1 537 868	241 725	1 167 000	467 000	700 000						Urząd Miejski
w tym kwota 129.143 zł z GFOŚiGW w kolumnie 5 „Łączne nakłady finansowe”														
29	900	90015	Oświetlenie ulicy Beskidzkiej (lata: 2008-2009)	86 405		6 405	6 405				80 000			Urząd Miejski
30	900	90015	Budowa oświetlenia w ul. Tęczowej (lata: 2008-2009)	75 000		5 000	5 000				70 000			Urząd Miejski
31	900	90095	Infrastruktura komunalna osiedla budownictwa indywidualnego „Łazy Zachód” - budowa Al. Najświętszej Marii Panny - budowa ulic osiedlowych oraz sieci uzbrojenia technicznego (lata: 2001-2012)	10 072 364	1 899 991	282 602	282 602				2 500 000	3 000 000	2 389 771	Urząd Miejski
32	900	90095	Budowa wodociągu w ul. Słowackiego (lata: 2007-2008)	198 908	13 908	185 000	185 000							Urząd Miejski
33	900	90095	Uzbrojenie działek budowlanych pomiędzy ul. Smugową i Myśliwską (lata: 2006-2010)	2 041 124	206 124	18 000	18 000	0			1 053 000	764 000		Urząd Miejski
34	900	90095	Uzbrojenie działek budowlanych pomiędzy ul. Jana Pawła II, a ul. Łączną (lata: 2006-2010)	1 936 238	297 321	70 317	70 317	0			968 600	600 000		Urząd Miejski
35	900	90095	Wykonanie sieci wod.-kan. w ul. Wanać (lata 2008-2009)	373 000		23 000	23 000	0			350 000			Urząd Miejski
Obiekty kulturalne, rekreacyjne i sportowe														
Razem dział 926				33 407 590	449 929	937 661	937 661				23 120 000	8 900 000	0	
36	926	92601	Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno-sportowe w rejonie ulic Jana Pawła II/ Pustowójłówny (lata: 2007-2009)	919 091	29 890	869 201	869 201				20 000			Urząd Miejski
37	926	92601	Budowa krytej pływalni przy ul. Szkolnej w Starachowicach (lata: 2005-2010)	23 432 499	420 039	12 460	12 460				14 100 000	8 900 000		Urząd Miejski
38	926	92601	Przebudowa stadionu miejskiego w Starachowicach (lata 2008-2009)	9 056 000		56 000	56 000				9 000 000			Urząd Miejski

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Informatyzacja administracji samorządowej														
39	750	75023	Budowa infrastruktury społeczno-informacyjnego w Urzędzie Miejskim w Starachowicach (lata: 2008-2010)	596 775		8 540	8 540	0			253 235	335 000		Urząd Miejski
Ogółem				297 367 517	4 316 224	13 814 858	12 524 858	1 090 000	200 000		57 208 168	35 553 728	186 345 396	

578

UCHWAŁA Nr XII/2/08 RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie zmiany załącznika nr 9 „Plan dochodów i wydatków dochodów własnych na 2008 rok” do uchwały nr I/3/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 25 stycznia 2008r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Starachowice na 2008r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, art. 42 i art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), art. 165 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.), art. 5 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006r. w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno-prawną (Dz. U. z 2006r. Nr 116 poz. 783 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Wprowadza się do załącznika nr 9 „Plan dochodów i wydatków dochodów własnych na 2008 rok” plan finansowy dochodów i wydatków dochodów własnych jednostki budżetowej Urząd Miejski w Starachowicach na 2008r.

1. Zwiększa się plan dochodów własnych jednostki budżetowej Urząd Miejski o kwotę 2.300 zł tj.:
w dziale 750 - Administracja publiczna zwiększa się o kwotę 2.300 zł
rozd. 75023 - Urzędy gmin (miast i miast naprawach powiatu) zwiększa się o kwotę 2.300 zł
2. Zwiększa się plan wydatków, dochodów własnych jednostki budżetowej Urząd Miejski o kwotę 2.300 zł tj.:
w dziale 750 - Administracja publiczna zwiększa się o kwotę 2.300 zł
rozd. 75023 - Urzędy gmin (miast i miast naprawach powiatu) zwiększa się o kwotę 2.300 zł

§ 2. Dokonuje się następujących zmian w planie dochodów własnych i wydatków nimi sfinansowanych - załącznik nr 9 do uchwały budżetowej Miasta Starachowice na 2008r.

1. Zwiększa się plan ogółem dochodów własnych poniższych jednostek budżetowych o kwotę 28.344 zł tj.:
w dziale 801 - Oświata i wychowanie zwiększa się o kwotę 28.344 zł
rozd. 80101 - Szkoły podstawowe zwiększa się o kwotę 13.677 zł
 - Szkoła Podstawowa nr 1 zwiększa się o kwotę 408 zł
 - Szkoła Podstawowa nr 11 zwiększa się o kwotę 8.200 zł
 - Szkoła Podstawowa nr 12 zwiększa się o kwotę 5.069 zł
 rozdz. 80104 - Przedszkola zwiększa się o kwotę 4.921 zł
 - Przedszkole Miejskie nr 2 zwiększa się o kwotę 763 zł
 - Przedszkole Miejskie nr 6 zwiększa się o kwotę 619 zł
 - Przedszkole Miejskie nr 7 zwiększa się o kwotę 630 zł
 - Przedszkole Miejskie nr 10 zwiększa się o kwotę 891 zł
 - Przedszkole Miejskie nr 11 zwiększa się o kwotę 2.018 zł
 rozdz. 80110 - Gimnazja zwiększa się o kwotę 6.746 zł
 - Gimnazjum nr 1 zwiększa się o kwotę 610 zł
 - Gimnazjum nr 3 zwiększa się o kwotę 3.009 zł
 - Gimnazjum nr 4 zwiększa się o kwotę 3.127 zł
 rozdz. 80148-Stołówkiszkolne zwiększa się o kwotę 3.000 zł
 - Gimnazjum nr 1 zwiększa się o kwotę 3.000 zł
2. Zwiększa się plan ogółem wydatków dochodów własnych poniższych jednostek budżetowych o kwotę 28.344 zł tj.:
w dziale 801 - Oświata i wychowanie zwiększa się o kwotę 28.344 zł

rozd. 80101 - Szkoły podstawowe zwiększa się o kwotę 13.677 zł

- Szkoła Podstawowa nr 1 zwiększa się o kwotę 408 zł
- Szkołą Podstawowa nr 11 zwiększa się o kwotę 8.200 zł
- Szkoła Podstawowa nr 12 zwiększa się o kwotę 5.069 zł

rozd. 80104 - Przedszkola zwiększa się o kwotę 4.921 zł

- Przedszkole Miejskie nr 2 zwiększa się o kwotę 763 zł
- Przedszkole Miejskie nr 6 zwiększa się o kwotę 619 zł
- Przedszkole Miejskie nr 7 zwiększa się o kwotę 630 zł
- Przedszkole Miejskie nr 10 zwiększa się o kwotę 891 zł
- Przedszkole Miejskie nr 11 zwiększa się o kwotę 2.018 zł

rozd. 80110 - Gimnazja zwiększa się o kwotę 6.746 zł

- Gimnazjum nr 1 zwiększa się o kwotę 610 zł
- Gimnazjum nr 3 zwiększa się o kwotę 3.009 zł
- Gimnazjum nr 4 zwiększa się o kwotę 3.127 zł

rozd. 80148 - Stołówki szkolne zwiększa się o kwotę 3.000 zł

- Gimnazjum nr 1 zwiększa się o kwotę 3.000 zł

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Rafalski

579

UCHWAŁA Nr XII/3/08 RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie określenia wydatków budżetowych, których niezrealizowane planowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego 2008

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 191 ust. 1a, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.), uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwała określa:

1. wykaz wydatków, które nie wygasają w 2008r. z upływem roku budżetowego,
2. ostateczny termin dokonania wydatków, które nie wygasają w 2008r. z upływem roku budżetowego,
3. plan finansowy wydatków, o których mowa w pkt 1.

§ 2.1. Ustala się:

1. w załączniku nr 1a do uchwały wykaz planowanych wydatków majątkowych budżetu gminy, które w 2008r. nie wygasają z upływem roku budżetowego,
2. w załączniku nr 1b do uchwały wykaz planowanych wydatków bieżących budżetu gminy,

które w 2008r. nie wygasają z upływem roku budżetowego,

3. ostateczne terminy dokonania wydatków, o których mowa w pkt 1 i 2.

2. Ustala się plan finansowy wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, określony w załączniku nr 2.

§ 3. Niewykorzystane w 2008 roku kwoty wydatków zostaną przekazane na wyodrębnione subkonto podstawowego rachunku bankowego Gminy Starachowice.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Rafalski

Załączniki do uchwały Nr XII/3/08
Rady Miejskiej w Starachowicach
z dnia 19 grudnia 2008r.

Załącznik Nr 1a

Wykaz planowanych wydatków majątkowych gminy, które w 2008r. nie wygasają z upływem roku budżetowego

Lp.	Dział	Rozdział	Paragraf	Wyszczególnienie	Kwota /w zł/	Termin realizacji
1	2	3	4	5	6	7
1	600	60013	6050	Rozbudowa skrzyżowania ul. Radomska /1 -go Maja/ Krzosa w Starachowicach	107 263	31.05.2009r.
2	600	60016	6050	Wykonanie ulicy Morenowej	180 000	30.09.2009r.
3	600	60016	6050	Budowa odcinka ulicy Smugowej	188 855	28.02.2009r.
4	600	60016	6050	Przebudowa i budowa ulic w południowej części miasta z kompleksowym rozwiązaniem odwodnienia	271 980	31.07.2009r.
5	600	60016	6050	Budowa ulic: Karpackiej, Podgórze, Beskidzkiej wraz z odwodnieniem	502 804	30.08.2009r.
6	600	60016	6050	Poprawa komunikacji terenów przemysłowych z drogą wojewódzką - rozbudowa ul. Bema i 1 Maja w Starachowicach	160 443	30.04.2009r.
7	600	60016	6050	Wykonanie parkingu w rejonie Al. Armii Krajowej i ul. Czerwonego Krzyża	25 620	30.04.2009r.
8	600	60016	6050	Budowa ul. Nad Młynówką	381 000	31.05.2009r.
9	600	60016	6050	Budowa ul. Przechodniej wraz z odwodnieniem	455 745	31.05.2009r.
10	600	60016	6050	Budowa parkingu przy pawilonie „Skorpion”	320 000	30.06.2009r.
11	600	60016	6050	Połączenie dzielnic północy i południa miasta - wiadukt zachodni z bezkolizyjnym połączeniem z drogą krajową nr 42	303 824	31.05.2009r.
12	700	70095	6050	Adaptacja budynku przy ul. Batalionów Chłopskich tzw. „Hotelu Pielęgniarek” na mieszkania socjalne	193 248	30.04.2009r.
13	750	75023	6050	Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w Urzędzie Miejskim w Starachowicach	8 540	30.11.2009r.
14	801	80110	6050	Budowa boisk przy Gimnazjum Nr 3	597 000	31.05.2009r.
15	900	90001	6050	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Kieleckiej	84 143	31.03.2009r.
16	900	90095	6050	Budowa wodociągu w ul. Słowackiego	73 515	28.02.2009r.
17	900	90095	6050	Wykonanie sieci wod. -kan. w ul. Wanacja	23 000	30.06.2009r.
Razem					3 876 980	

Załącznik nr 1b

Wykaz planowanych wydatków bieżących gminy, które w 2008r. nie wygasają z upływem roku budżetowego

Lp.	Dział	Rozdział	Paragraf	Wyszczególnienie	Kwota /w zł/	Termin realizacji
1	2	3	4	5	6	7
I. Szkoła Podstawowa nr 9						
1	801	80101	4217	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-GB1-COM06-00463 6	4 003	15.12.2009r.
2	801	80101	4307	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-GB1-COM06-00463 6	500	15.12.2009r.
3	801	80101	4417	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-GB1-COM06-00463 6	2 000	15.12.2009r.
4	801	80101	4427	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-GB1-COM06-00463 6	35 556	15.12.2009r.
Razem I:					42 059	
II. Szkoła Podstawowa nr 11						
1	801	80101	4217	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-HU1-COM06-00021 6	3 000	15.12.2009r.
2	801	80101	4307	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-HU1-COM06-00021 6	3 000	15.12.2009r.
3	801	80101	4417	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-HU1-COM06-00021 6	1 000	15.12.2009r.
4	801	80101	4427	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-HU1-COM06-00021 6	45 667	15.12.2009r.
5	801	80101	4757	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-HU1-COM06-00021 6	3 000	15.12.2009r.
Razem II:					55 667	
III. Gimnazjum nr 3						
1	801	80110	4217	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-CZ1-COM06-00076 3	821	15.12.2009r.
2	801	80110	4307	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-CZ1-COM06-00076 3	9 592	15.12.2009r.
3	801	80110	4417	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-CZ1-COM06-00076 3	4 694	15.12.2009r.

1	2	3	4	5	6	7
4	801	80110	4427	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-CZ1-COM06-00076 3	17 858	15.12.2009r.
5	801	80110	4757	Dotyczy realizacji Projektu Partnerskiego Comeniusa w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” zgodnie z umową nr 2008-1-CZ1-COM06-00076 3	1 000	15.12.2009r.
Razem III:					33 965	
IV. Urząd Miejski						
1	750	75023	4270	dotyczy remontu pomieszczeń parteru segmentu C Urzędu Miejskiego	97 296	28.02.2009r.
Razem IV:					97 296	
Ogółem:					228 987	

Załącznik Nr 2

Plan finansowy wydatków budżetu gminy, które w 2008 roku nie wygasają z upływem roku budżetowego

Lp.	Dział	Rozdział	Paragraf	Plan /w zł/	z tego:	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe
1	2	3	4	5	6	7
1	600	60013	6050	107 263		107 263
2	600	60016	6050	2 790 271		2 790 271
3	700	70095	6050	193 248		193 248
4	750	75023	4270	97 296	97 296	
5	750	75023	6050	8 540		8 540
6	801	80101	4217	7 003	7 003	
7	801	80101	4307	3 500	3 500	
8	801	80101	4417	3 000	3 000	
9	801	80101	4427	81 223	81 223	
10	801	80101	4757	3 000	3 000	
11	801	80110	4217	821	821	
12	801	80110	4307	9 592	9 592	
13	801	80110	4417	4 694	4 694	
14	801	80110	4427	17 858	17 858	
15	801	80110	4757	1 000	1 000	
16	801	80110	6050	597 000		597 000
17	900	90001	6050	84 143		84 143
18	900	90095	6050	96 515		96 515
Razem:				4 105 967	228 987	3 876 980

580

**UCHWAŁA Nr XII/4/08
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH**

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie zmian budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, art. 42 i art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn zm.), art. 165 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Zwiększa się plan dochodów ogółem budżetu Miasta Starachowice na 2008r. o kwotę 9.935 zł, tj.:

Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa o kwotę 9.935 zł
Rozdz. 75405 - Komendy powiatowe Policji o kwotę 9.935 zł

§ 2910 - Wpływy ze zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości o kwotę 9.935 zł

§ 2. Zwiększa się plan wydatków ogółem budżetu Miasta Starachowice na 2008 rok o kwotę 9.935 zł, tj.:

Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska o kwotę 9.935 zł
Rozdz. 90015 - Oświetlenie ulic, placów i dróg o kwotę 9.935 zł
§ 4210 - Zakup materiałów i wyposażenia o kwotę 8.535 zł
§ 4300 - Zakup usług pozostałych o kwotę 1.400 zł

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Rafalski

581

UCHWAŁA Nr XII/5/08 RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH

z dnia 19 grudnia 2008r.

w sprawie wyrażenia zgody na zaciągnięcie zobowiązania finansowego przez Gminę Starachowice na realizację inwestycji

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 9 lit e i pkt 10 oraz art. 51 ust. 1, art. 58 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591), z późniejszymi zmianami uchwała się co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na zaciągnięcie zobowiązania finansowego - podpisanie umów w latach 2008-2010 do kwoty 23.000.000 zł na realizację zadania inwestycyjnego pn: „Budowa krytej pływalni przy ul. Szkolnej w Starachowicach”, w tym przewidywane wydatki w latach:

2009r. - kwota	14.100.000 zł
2010r. - kwota	8.900.000 zł

§ 2. Źródłem finansowania w 2009r. będą środki pochodzące z kredytu w kwocie 6.300.000 zł. i środki pochodzące z emisji obligacji komunalnych Miasta Starachowice w kwocie 7.800.000 zł.

Źródłem finansowania w 2010r. będą środki pochodzące z kredytu w kwocie 5.470.000 zł, i środki pochodzące z emisji obligacji komunalnych Miasta Starachowice w kwocie 3.430.000 zł.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 5. Uchyla się Uchwałę Rady Miejskiej Nr XI/I/08 z dnia 28 listopada 2008r. w sprawie wyrażenia zgody na zaciągnięcie zobowiązania finansowego przez Gminę Starachowice na realizację inwestycji.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Rafalski

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego wynosi 2.900,00 zł.
Nr konta Bank Pekao S.A. O/Kielce, Nr 47124044161111000049541542
Dziennik w Internecie – <http://www.kielce.uw.gov.pl/dziennik.htm>

Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w siedzibie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, pok. 426 w godzinach pracy Urzędu

Wydawca: Wojewoda Świętokrzyski

Redakcja: Zakład Obsługi
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 0 (prefix) 41 3421673, e-mail: org07@kielce.uw.gov.pl

Skład, druk i rozpowszechnianie: Zakład Obsługi
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach,
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3
tel. 0 (prefix) 41 3421807, 3421249

Tłoczono z polecenia Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 13 lutego 2009r.

ISSN-1508-4787

Cena

zł (w tym 7 % VAT)